די גוטע בשורה לויט לוקאס

Lukas

א ווייל א סך האבן אונטערגענומען צוזאמענצושטעלן
tsuzamentsushtelen untergenumen hoben sach a vail
to tell in order undertaken have many a for

א געשיכטע פון די פאקטן, וואס זענען
zenen vos faktn di fun geshichte a
have which facts the of history a

פארגעקומען צווישן אונדז, [ב] אזוי ווי עס האבן
hoben es vi azoi undz tsvishen forgekumen
was it as even us among happened

זיי אונדז איבערגעגעבן די, וואס האבן זיי אליין
alein zei hoben vos di ibergegeben undz zei
self they have who the passed on us them

געזען פון אנהויב אָן און זענען געווען דינער
diner geven zenen un on onhoib fun gezen
servants were are and on beginning from seen

פונם ווארט, [ג] איז עס מיר אויך וואוילגעפעלן,
voilgefelen oich mir es iz vort funem
well pleased also me it is word of the

האבנדיק אלץ גרינטלעך אויסגעפארשט אויפסניי, צו
tsu oifs'nay oisgeforsht grintlech alts hobendik
to anew researched thoroughly all having

שרייבן צו דיר לויט א סדר , אָ נאבעלער
nobeler o seyder a loit dir tsu shraiben
excellent o order an according to you to write

טעאפילוס, [ד] כדי דו זאלסט זיך דערוויסן די
di dervisen zich zolst du kedei Teofilus
the find out self shall you so that Theophilus

זיכערקייט פון די זאכן , וועלכע דו ביסט געלערנט
gelernt bist du velche zachn di fun zicherkeit
taught are you which things the of certainty

געווארן.
gevoren
become

1 Vibahlt *(since)* many Messianic Sofrim have attempted to compile a sefer, a historical narrative, about the momentous events that have been fulfilled among us, [2] Just as these have been handed down to us by those who from HaReshit were edei reiyah *(eyewitnesses)* and mesharetim *(ministers)* of the Dvar Hashem, [3] I thought it expedient also, having done an iyun *(investigative research)*, accurately and carefully being meayen *(engaged in research)* in every source and making a medakdeke *(pain-stakingly thorough)* investigation of every aspect from HaReshit *(the Beginning)*, to write for you and to mesader *(arrange, place in succession)* an orderly account, most noble Theophilus, [4] That you may have daas of HaEmes regarding the Divrei Moshiach about which you took shiurim *(lessons)*.

[ה] עס איז געווען אין די טעג פון הורדוס, קעניג פון יהודה , א געוויסער
geviser a Yehude fun kenig Hordos fun teg di in geven iz es
certain a Yehudah of king Herod of days the in was is it

כהן , וואס האט געהייסן זכריה , פון דעם משמר פון אביה ;
Aviyah fun mishmer dem fun Zecharyah geheisen hot vos koyen
Aviyah of course the of Zecharyah named was who kohen

און ער האט געהאט א ווייב פון די טעכטער פון אהרן , און זי
zi un Aharon fun techter di fun vaib a gehat hot er un
she and Aharon of daughters the of wife a had has he and

האט געהייסן אלישבע. [ו] און ביידע זענען זיי געווען צדיקים פאר
far tsadikim geven zei zenen beide un Elisheva geheisen hot
before righteous were they are both and Elisheva named has

ה׳ , און האבן געלעבט אין אלע מצוות און חוקים פון דעם
dem fun chukkim un mitsvos ale in gelebt hoben un Hashem
the of chukkim and commands all in lived have and Hashem

[5] At the time of Herod king of Yehudah, there was a certain kohen by the name Zecharyah, who belonged to the Aviyah division. His isha was of the banot Aharon, name of Elisheva. [6] And they were both tzaddikim before Hashem, walking a derech tamim in all the mitzvos and

האר (ה') אָן א פעלער. ז און זיי האבן נישט געהאט קיין
kein gehat nisht hoben zei un feler a on Hashem Har
any had not have they and fault a without Hashem L-rd

קינד, ווייל אלישבע איז געווען אן עקרה, און ביידע האבן שוין
shoin hoben beide un akore an geven iz Elisheva vail kind
already have both and barren a was is Elisheva because child

געהאט דערגרייכט א טיפע עלטער.
elter tife a dergreicht gehat
old age depth of a attain had

ח און עס איז געשען , בשעת ער האט אפגעריכט די עבודה
avoide di opgericht hot er beshas geshen iz es un
worship of the performed has he while happened is it and

פאר ה' לויט דעם סדר פון זיין משמר , ט איז
iz mishmer zain fun seyder dem loit Hashem far
is course his of order the according to Hashem before

אויסגעפאלן דער גורל, לויט דעם מנהג פון דער כהונה ,
kehune der fun minheg dem loit goral der oisgefalen
priesthood the of custom the according to lots the fall

אז ער זאל אריינגיין רויכערן קטורת אינם היכל פון דעם האר
Har dem fun Heichal inem ktoires roicheren araingein zol er az
L-rd the of Heikhal in the incense to burn go in shall he that

(ה'), י און דער גאנצער המון עם האט מתפלל געווען
geven mispalel hot am hamon gantser der un Hashem
was pray has people crowd of whole the and Hashem

אינדרויסן אין דער שעה פון קטורת. יא און א מלאך פון דעם האר
Har dem fun malech a un ktoires fun sho der in indroisen
L-rd the of angel an and incense of hour the in outside

(ה') האט זיך באוויזן צו אים, שטייענדיק אויף דער רעכטער זייט
zait rechter der oif shteiendik im tsu bavizen zich hot Hashem
side right the on standing him to shown self has Hashem

פונם מזבח הקטורת . יב און זכריה האט אים געזען, און האט
hot un gezen im hot Zecharyah un haktoires mizbeyech funem
has and seen him has Zecharyah and of incense altar of the

זיך דערשראקן, און א מורא איז געפאלן אויף אים. יג דער מלאך אבער
ober malech der im oif gefalen iz moire a un dershroken zich
however angel the him on fell is fear a and terrified self

האט צו אים געזאגט: פארכט דיך נישט, זכריה ; ווייל דיין תפילה
tfile dain vail Zecharyah nisht dich forcht gezogt im tsu hot
prayer your because Zecharyah not you fear said him to has

איז דערהערט געווארן, און אלישבע, דיין ווייב, וועט דיר געבוירן א זון ,
zun a geboiren dir vet vaib dain Elisheva un gevoren derhert iz
son a bear you will wife your Elisheva and become heard is

און דו זאלסט רופן זיין נאמען יוחנן . יד און ער וועט זיין פאר דיר
dir far zain vet er un Yochanan nomen zain rufen zolst du un
you for be will he and John name his call you shall you and

א פרייד און א שמחה , און א סך וועלן זיך פרייען איבער זיין
zain iber freien zich velen sach a un simcha a un freid a
his over rejoice themselves will many a and gladness a and joy a

געבורט. טו ווארום ער וועט זיין גרויס פאר דעם האר (ה'), און
un Hashem Har dem far grois zain vet er vorem geburt
and Hashem L-rd the before great be will he because birth

וויין און שארפע געטראנקען וועט ער נישט טרינקען, און שוין פון
fun shoin un trinken nisht er vet getranken sharfe un vain
from already and drink not he will drink strong and wine

chukkim of the Torah of Adoneinu. 7 But they had no ben, because Elisheva was barren, and they were both advanced in their yamim.

8 And it came to pass in the performance of his avodas kodesh sherut as a kohen before Hashem in the appointed order of his division, 9 According to the minhag *(custom)* of the kehunah, Zecharyah was chosen by lot to enter the Beis Hamikdash and to offer ketoret *(incense)*. 10 And when the hour of the offering of the ketoret came, all the multitude were davening outside. 11 And there appeared to Zecharyah a malach Hashem, standing on the right side of the Mizbeach of ketoret. 12 And, seeing the malach, Zecharyah was terrified, and pachad *(fear)* fell on him. 13 But the malach said to him, Do not have pachad *(fear)*, Zecharyah. Your tefillah *(prayer)* was heard and your isha, Elisheva, will bear a ben to you and you will call his shem Yochanan. 14 And he will be a simcha to you and sasson *(joy)*, and there will be sasson rav *(great joy)* at his huledet *(birth)*. 15 And he will be gadol before Hashem, and he will not drink yayin or strong drink, and he will be filled with the

זיין מוטערס לייב אָן וועט ער זיין פול מיט דעם רוח הקודש .
Hakoidesh ruach dem mit ful zain er vet on laib muters zain
the Holy Spirit the with full be he will onwards body mothers his

טז און א סך פון די קינדער ישראל וועט ער צוריקפירן צום האר,
Har tsum tsurikfiren er vet Yisroel kinder di fun sach a un
L-rd to the turn he will Israel children of the of many a and

דעם ג-ט זייערן. יז און ער וועט פארויסגיין פאר אים אינם גייסט און
un gaist inem Im far foroisgein vet er un zeiern G-t dem
and spirit in the him before go ahead will he and their Elokim the

אין דער מאכט פון אליהו , צוריק צו קערן די הערצער פון די פאטערס
foters di fun hertser di keren tsu tsurik Eliyahu fun macht der in
fathers the of hearts the turn to back Eliyahu of power the in

צו די קינדער און די ווידערשפעניקע—צו דער פארשטענדיקייט
farshtendikeit der tsu vidershpenike di un kinder di tsu
understanding the to disobedient the and children the to

פון צדיקים , צו שאפן א צוגעגרייט פאלק פאר דעם האר (ה').
Hashem Har dem far folk tsugegreit a shafen tsu tsadikim fun
Hashem L-rd the for people prepared a create to righteous of

(מלאכי ד, ה-ו; ישעיהו מ, ג.) יח און זכריה האט געזאגט צו דעם
dem tsu gezogt hot Zecharyah un g m Yeshayah h-u d Malachi
the to said has Zecharyah and 3 40 Yeshayah 5-6 4 Malachi

מלאך; לויט וואס וועל איך דאס דאזיקע דערקענען? ווארום איך
ich vorem derkenen dozike dos ich vel vos loit malech
I because know these the I will what according to angel

בין א זקן און מיין ווייב איז אויך שוין אין אירע עלטערע יארן.
yorn eltere ire in shoin oich iz vaib main un zoken a bin
years old age her in already also is wife my and old man an am

יט און דער מלאך האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: איך בין גבריאל
Gavriel bin ich gezogt im tsu entferendik hot malech der un
Gabriel am I said him to answering has angel the and

(דניאל ח, טז; ט, כא.), וואס שטייט פאר ה' , און בין געשיקט
geshikt bin un Hashem far shteit vos cha t tz ch Daniel
sent am and Hashem before stands who 21 9 16 8 Daniel

געווארן צו רעדן צו דיר און דיר אנצוזאגן די גוטע בשורה פון די
di fun besoire gute di ontsuzogen dir un dir tsu reden tsu gevoren
the of News good the to proclaim you and you to speak to become

דאזיקע זאכן . כ און זע , דו וועסט זיין שטום און נישט קענען רעדן
reden kenen nisht un shtum zain vest du ze un zachn dozike
speak can not and silent be you will you look and things these

ביז צום טאג ווען די דאזיקע זאכן וועלן געשען , ווייל דו
du vail geshen velen zachn dozike di ven tog tsum biz
you because to happen will things these the when day to the until

האסט נישט געגלויבט מיינע ווערטער, וועלכע וועלן דערפילט ווערן אין
in veren derfilt velen velche verter maine gegloibt nisht host
in to be fulfilled will which words my believed not you have

זייער צייט. כא און דאס פאלק האט געווארט אויף זכריהן , און האט
hot un Zecharyahn oif gevart hot folk dos un tsait zeier
have and Zecharyah on waited have people the and time their

זיך געוואונדערט וואס ער זוימט זיך אינם היכל , כב און ווען ער איז
iz er ven un Heichal inem zich zoimt er vos gevundert zich
is he when and Heikhal in the self delays he why wonder self

ארויסגעקומען האט ער נישט געקענט רעדן צו זיי ; און זיי האבן
hoben zei un zei tsu reden gekent nisht er hot aroisgekumen
have they and them to speak be able not he has come out

Ruach Hakodesh from the
womb of his Em *(mother)*,
16 And many of the Bnei
Yisroel he will turn back
in teshuva to Hashem
Eloheihem. 17 And he will
go forth before Adonoi
in the ruach *(spirit)* and
koach *(power)* of Eliyahu
HaNavi, VEHESHIV LEV
AVOT AL BANIM *(And he
will turn the heart of the
fathers to the children)* and
those without mishma'at
(obedience) he will turn
to the chochmah of the
tzaddikim to prepare for
Adonoi an Am *(People)*
having been made ready.
18 And Zecharyah said to
the malach, Just how will
I have daas that this is
so? For I am old and my
isha is advanced in her
yamim *(days)*. 19 And in
reply, the malach said to
Zecharyah, I am Gavriel,
I stand before Hashem.
And I was sent to speak
to you and to announce
these things to you. 20 And
hinei! You will be illem
(mute) and not be able
to speak, until the yom
(day) when these things
come to pass, because
you did not have emunah
in my devarim *(words)*,
which will be fulfilled
in their time. 21 And the
people were expecting
Zecharyah and they were
bewildered at his delay
in the Beis HaMikdash.
22 And when he came
out, he was illem *(mute)*
and not able to speak
to them, and they had

פארשטאנען, אז ער האט געזען א חזיון אינם היכל ; און ער האט
hot er un Heichal inem chizoyen a gezen hot er az farshtanen
has he and Heikhal in the vision a seen has he that realized

זיך פארשטענדיקט מיט זיי דורך צייכנס , און איז פארבלייבן
farblaiben iz un tseichens durch zei mit farshtendikt zich
remained is and signs through them with communicating self

שטום. כג און עס איז געשען , ווען די טעג פון זיין אפריכטן די
di oprichten zain fun teg di ven geshen iz es un shtum
the perform his of days the when happened is it and silent

עבודה זענען דערפילט געווארן, איז ער אהיים געגאנגען.
gegangen aheim er iz gevoren derfilt zenen avoide
go home he is become fulfilled are worship of

כד און נאך די דאזיקע טעג איז אלישבע, זיין ווייב, טראגעדיק
trogedik vaib zain Elisheva iz teg dozike di noch un
pregnant wife his Elisheva is days these the after and

געווארן, און זי האט זיך פארבארגן פינף חדשים , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi chadoshim finf farborgen zich hot zi un gevoren
say to so months five secluded self has she and become

כה אזוי האט דער האר (ג-ט) מיר געטאן אין די טעג ווען ער האט אויף
oif hot er ven teg di in geton mir G-t Har der hot azoi
on has he when days the in done me G-d L-rd the has so

מיר געקוקט אוועקצונעמען מיין חרפה צווישן מענטשן.
mentshn tsvishen charpe main avektsunemen gekukt mir
people among shame my to take away looked me

כו און אין דעם זעקסטן חודש איז דער מלאך גבריאל געשיקט געווארן
gevoren geshikt Gavriel malech der iz choidesh zekstn dem in un
become sent Gabriel angel the is month sixth the in and

פון ה׳ קיין גליל אין א שטאט אריין וואס האט געהייסן נצרת ,
Natseret geheisen hot vos arain shtot a in Galil kein Hashem fun
Natzeret named was which into city a in Galilee to Hashem by

כז צו א יונגפרוי בתולה וואס איז געווען פארקנסט צו א מאן מיט
mit man a tsu farknast geven iz vos bsule yungfroi a tsu
with man a to engaged was is who virgin young woman a to

דעם נאמען יוסף , אויס דעם בית דוד ; און די יונגפרוי בתולה
bsule yungfroi di un Dovid beis dem ois Yosef nomen dem
virgin young woman the and David house the out Joseph name the

האט געהייסן מרים . כח און אריינקומענדיק צו איר האט ער געזאגט:
gezogt er hot ir tsu arainkumendik un Miryam geheisen hot
said he has her to coming in and Mary named was

שלום דיר, דו מיט גנאד באשענקטע, דער האר (ה׳) איז
iz Hashem Har der bashenkte gnod mit du dir sholem
is Hashem L-rd the bestowed favor with you you shalom greeting

מיט דיר. כט זי האט זיך אבער דערשראקן איבער דעם ווארט, און
un vort dem iber dershroken ober zich hot zi dir mit
and word the over frightened however self has she you with

האט זיך געטראכט, וואס זאל די דאזיקע באגריסונג באטייטן? ל און
un bataiten bagrisung dozike di zol vos getracht zich hot
and mean greeting these the shall what think self has

דער מלאך האט צו איר געזאגט: פארכט דיך נישט, מרים ; ווארום
vorem Miryam nisht dich forcht gezogt ir tsu hot malech der
because Mary not you afraid said her to has angel the

דו האסט געפונען חן ביי ה׳ , לא און זע , דו וועסט
vest du ze un Hashem bai chein gefunen host du
you will you look and Hashem with favor found you have you

daas that he had seen a
chazon in the Heikhal.
He kept motioning to
them and he remained
illem. 23 And it came
about as the yamim of
his sherut *(service in the Beis
HaMikdash)* as a kohen were
fulfilled, he went to his bais
(house).

24 And after these yamim,
Elisheva, his isha, became with
child, and she kept herself
in hitbodedut for chamesh
chodashim, saying, 25 Hashem
has done this for me. In these
yamim he looked with Chen
vChesed *(favor and mercy, loving
kindness)* on me to take away my
reproach among Bnei Adam.

26 Now in the chodesh
shishi the malach Gavriel
was sent from Hashem
to a shtetl in the Galil
called Natzeret, 27 To a
betulah *(virgin)* given
in erusin *(betrothal,
engagement)* to an ish
from the Beis Dovid
named Yosef, and the
shem of the almah was
Miryam. 28 And when
the malach approached
her, he said, Shalom,
favored one! Hashem
is with you! 29 But she
was greatly perplexed at
the message, and kept
pondering what sort of
Shalom greeting this
might be. 30 And the
malach said to her, Do
not have pachad *(fear)*,
Miryam, for you have found
chen before Hashem.
31 And in your womb

מעוברת ווערן און געבוירן א זון , און דו זאלסט רופן זיין נאמען
nomen zain rufen zolst du un zun a geboiren un veren muberes
name his call you shall you and son a bear and become pregnant

יהושע/ישוע , לב ער וועט זיין גרויס, און וועט גערופן ווערן זון פון
fun zun veren gerufen vet un grois zain vet er Yeshua/Yehoshua
of son to be called will and great be will he Yehoshua

דעם אויבערשטער; און דער האר ג-ט וועט אים געבן דעם טראן פון זיין
zain fun tron dem geben im vet G-t Har der un Oibershter dem
his of throne the give him will G-d L-rd the and Most High the

פאטער דוד ; לג און ער וועט קעניגן איבער דעם הויז פון יעקב אויף
oif Yaakov fun hoiz dem iber kenigen vet er un Dovid foter
on Jacob of house the over rule will he and David father

אייביק , און זיין מלכות וועט נישט האבן קיין סוף. (ישעיהו ט,
t Yeshayah sof kein hoben nisht vet Malchus zain un eibik
9 Yeshayah end any have not will kingdom of his and eternity

ו-ז.) לד און מרים האט געזאגט צום מלאך: וויאזוי וועט דאס דאזיקע
dozike dos vet viazoi malech tsum gezogt hot Miryam un u-z
these the will how angel to the said has Mary and 6-7

זיין , איך קען דאך נישט קיין מאן? לה און דער מלאך האט ענטפערנדיק
entferendik hot malech der un man kein nisht doch ken ich zain
answering has angel the and man any not yet know I be

געזאגט צו איר: דער רוח הקודש וועט קומען איבער דיר, און דעם
dem un dir iber kumen vet Hakoidesh ruach der ir tsu gezogt
the and you over come will the Holy Spirit the her to said

אויבערשטנס גבורה וועט דיך באשאטן ; דערפאר וועט דאס געבוירענע
geboirene dos vet derfar bashoten dich vet gvure Oibershterns
born the will therefore overshadow you will power Most High's

(קינד) אויך גערופן ווערן הייליק, זון פון דעם אויבערשטער. (ישעיהו
Yeshayah Oibershter dem fun zun heilik veren gerufen oich kind
Yeshayah Most High the of son holy to be called also child

ז, יד.) לו און זע , אלישבע, די קרובה דיינע, אויך זי איז
iz zi oich daine kroive di Elisheva ze un id z
is she also your female relative the Elisheva look and 14 7

טראגעדיק מיט א זון אויף איר עלטער, און זי , וועמען מען האט גערופן
gerufen hot men vemen zi un elter ir oif zun a mit trogedik
called have they whom she and old age her at son a with pregnant

עקרה , איז שוין אין זעקסטן חודש ; לז ווייל קיין זאך איז נישט
nisht iz zach kein vail choidesh zekstn in shoin iz akore
not is thing any because month sixth in already is barren

אוממעגלעך פאר ה' . לח און מרים האט געזאגט: זע , איך בין די
di bin ich ze gezogt hot Miryam un Hashem far ummeglech
the am I look said has Mary and Hashem for impossible

דינסטמויד פון דעם האר (ג-ט); זאל מיר געשען לויט דיין
dain loit geshen mir zol G-t Har dem fun dinstmoid
your according to to happen to me shall G-d L-rd the of servant-girl

ווארט. און דער מלאך איז אוועקגעגאנגען פון איר.
ir fun avekgegangen iz malech der un vort
her from went away is angel the and word

לט און מרים איז אויפגעשטאנען אין די דאזיקע טעג און איז
iz un teg dozike di in oifgeshtanen iz Miryam un
is and days these the in stand up again is Mary and

אייליק אוועקגעגאנגען צום בארגלאנד , צו א שטאט אין יהודה ;
Yehude in shtot a tsu bargland tsum avekgegangen ailik
Yehudah in city a to hill country to the went away immediately

you will conceive and bear BEN and you will call SHMO YEHOSHUA.
32 He will be gadol *(great)* and will be called Ben HaElyon *(Son of the Most High)*. Adonoi Elohim will give him the kisse Dovid Aviv, 33 And he will rule over the Beis Ya'akov Olam vaed, and his Malchut will never come to an end.
34 But Miryam said to the malach, How will this be, vi-bahlt *(since)* I do not have daas of an ish? 35 And in reply, the malach said to her, The Ruach Hakodesh will come upon you and the gevurah of HaElyon will overshadow you. Therefore, also, the one being born will be called HaKadosh *(The Holy One)*, Ben HaElohim. 36 And Elisheva your krovah also has conceived a ben in her old age, and this chodesh is hashishi *(the sixth)* for her who is called barren.
37 For nothing will be impossible with Hashem.
38 And Miryam said, Hinei! I am the shifcha of Hashem. May it be done to me according to your dvar. And the malach departed from her.

39 And in those yamim, Miryam got up and traveled into the hill country with haste to a shtetl of

מ און איז אריינגעגאנגען אין זכריהס הויז און האט אפגעגעבן
opgegeben hot un hoiz Zecharyahs in araingegangen iz un
give has and house Zecharyah in entered is and

שלום אלישבען. מא און עס איז געשען , ווי אלישבע האט
hot Elisheva vi geshen iz es un Elishevan sholem
has Elisheva as happened is it and Elisheva shalom greeting

געהערט מרימס באגריסונג, האט דאס קינד א שפרונג געטאן אין איר
ir in geton shprung a kind dos hot bagrisung Miryams gehert
her in done leap a child the has greeting Miryams heard

לייב ; און אלישבע איז פול געווארן מיט דעם רוח הקודש , מב און
un Hakoidesh ruach dem mit gevoren ful iz Elisheva un laib
and the Holy Spirit the with become full is Elisheva and womb

האט אויפגעהויבן איר קול מיט א הויך געשריי, און געזאגט: געבענטשט
gebentsht gezogt un geshrei hoich a mit kol ir oifgehoiben hot
blessed said and shout loud a with voice her uplifted has

ביסטו צווישן פרויען, און געבענטשט איז די פרוכט פון דיין לייב .
laib dain fun frucht di iz gebentsht un froien tsvishen bistu
womb your of fruit the is blessed and women among you are

מג און פארוואס איז דאס דאזיקע מיר געשען , אז די מוטער פון
fun muter di az geshen mir dozike dos iz farvos un
of mother the that happened me these the is why and

מיין האר זאל קומען צו מיר? מד ווארום זע , ווי דאס קול פון דיין
dain fun kol dos vi ze vorem mir tsu kumen zol Har main
your of voice the as look because me to come shall L-rd my

באגריסונג איז געקומען אין מיינע אויערן אריין, האט דאס קינד א שפרונג
shprung a kind dos hot arain oiern maine in gekumen iz bagrisung
leap a child the has into ears my in come is greeting

געטאן מיט שמחה אין מיין לייב. מה און אז וואויל איז איר וואס האט
hot vos ir iz voil az un laib main in simcha mit geton
has who she is blessed that and body my in joy with done

געגלויבט, אז עס וועט זיין א דערפילונג צו דעם, וואס איז איר געזאגט
gezogt ir iz vos dem tsu derfilung a zain vet es az gegloibt
said her is what that to fulfilment a be will it that believed

געווארן פונם האר (ה׳). מו און מרים האט געזאגט:
gezogt hot Miryam un Hashem Har funem gevoren
said has Mary and Hashem L-rd from the become

מז עס טוט דערהייבן מיין זעל דעם האר,
Har dem zel main derheibn tut es
L-rd the soul my to raise up does it

און עס פריידט זיך מיין גייסט אין ה׳ , מיין דערלייזער,
derleizer main Hashem in gaist main zich freidt es un
Redeemer my Hashem in spirit my self rejoices it and

מח ווייל ער האט געבליקט אויף דער נידעריקייט פון זיין
zain fun niderikeit der oif geblikt hot er vail
his of humble state the on looked has he because

דינסטמויד;
dinstmoid
servant-girl

ווארום זע , פון איצט אָן וועלן מיך רופן געבענטשטע
gebentshte rufen mich velen on itst fun ze vorem
blessed call me will onwards now from look because

אלע דורות ,
doires ale
generations all

Yehudah. 40 And she
entered into the bais
of Zecharyah and
gave Birkat Shalom
greetings to Elisheva.
41 And it came about,
when Elisheva heard
the Birkat Shalom of
Miryam, the yeled
leaped in Elisheva's
womb, and she was
filled with the Ruach
Hakodesh. 42 And
Elisheva cried out with
a kol gadol *(loud voice)*
and said, Brucha at
miNashim *(Blessed art
thou among women)*,
and baruch *(blessed
is)* the pri *(fruit)* of
your womb! 43 And
why has this happened
to me that the Em
Adoni should come
to me? 44 For hinei!
When the sound of
your Birkat Shalom
came into my ears,
the yeled leaped with
simcha in my womb.
45 And ashrey is the one
having had emunah
that there will be
a fulfillment to the
things having been
spoken to Miryam
by Hashem. 46 And
Miryam said, My
soul doth magnify
Hashem. 47 ALATZ
LIBI BA'HASHEM
*(My heart rejoices
in Hashem)* and my
neshamah exalts in
Hashem Yishi *(G-d my
Savior, Moshi'a)*, 48 For
HASHEM VISHAFAL
YIREH looked upon

מט ווייל גרויסע זאכן האט מיר געטאן דער מעכטיקער,
Mechtiker der geton mir hot zachn groise vail
Mighty One the done for me has things great because

און הייליק איז זיין נאמען;
nomen zain iz heilik un
Name his is holy and

נ און זיין בארעמהארציקייט איז פון דור צו דור
dor tsu dor fun iz baremhartsikeit zain un
generation to generation from is mercifulness his and

צו די,
di tsu
the to

וואס פארכטן זיך פאר אים.
im far zich forchten vos
him before self have fear who

נא מאכט האט ער באוויזן מיט זיין ארעם,
orem zain mit bavizen er hot macht
arm his with shown he has power

צעשפרייט האט ער די שטאלצע אין דער מחשבה פון זייער הארץ.
harts zeier fun machshove der in shtoltse di er hot tseshpreit
heart their of thoughts the in proud the he has scattered

נב פון טראנען האט ער אראפגעזעצט מעכטיקע,
mechtike aropgezetst er hot tronen fun
powerful brought down he has thrones from

און נידריקע האט ער דערהייבט;
derheibt er hot nidrike un
raises up he has humble and

נג הונגריקע האט ער אנגעפילט מיט אלעם גוטן,
gutn alem mit ongefilt er hot hungrike
good all with filled he has the hungry

און רייכע אוועקגעשיקט מיט גארנישט.
gornisht mit avekgeshikt raiche un
nothing with sent away rich and

נד געהאלפן האט ער זיין קנעכט ישראל,
Yisroel knecht zain er hot geholfen
Israel servant his he has helped

געדענקענדיק זיין רחמנות ,
rachmones zain gedenkendik
mercy his remembering

נה אזוי ווי ער האט גערעדט צו אונדזערע אבות ,
avot undzere tsu geredt hot er vi azoi
ancestors our to spoken has he as so

צו אברהם און זיין זאמען אויף אייביק.
eibik oif zomen zain un Avraham tsu
eternal on seeds his and Abraham to

the humble state
of His shifcha *(bond
maid)*, for from now
on KOL HADOROT
ISHRUNI *(all generations
will call me happy)*,
49 For Shaddai *(the
Almighty)* did gedolot
for me and Kadosh
is Shmo, 50 And the
chesed of Hashem is
DOR VDOR to those
with yirat Shomayim.
51 Hashem has done
niflaot *(wonders)* with
his zeroa *(arm)*. He
scattered those who
in the machshavot
(thoughts) of their levavot
are the Gaayonim *(the
Haughty ones)*. 52 He
brought down shalitim
(rulers) from their
kisot *(thrones)* and
lifted up the Anavim
(Humble), 53 The ones
hungering, Hashem
made full of tov,
and the ashirim he
sent away empty.
54 Hashem helped his
servant Yisroel, in
remembrance of his
rachamim *(mercy)*, 55 Just
as Hashem spoke to
Avoteinu, to Avraham
Avinu and his Zera ad
Olam.

נו און מרים איז געבליבן ביי איר אן ערך דריי חדשים , און
un chadoshim drai erech an ir bai gebliben iz Miryam un
and months three about an her with remained is Mary and

האט זיך אומגעקערט אהיים.
aheim umgekert zich hot
home returned self has

56 And Miryam remained
with Elisheva about shlosha
chodashim, and then
Miryam returned to her
bais.

נז פאר אלישבען אבער האט זיך דערפילט די צייט פון איר קימפעט ,
kimpet ir fun tsait di derfilt zich hot ober Elishevan far
childbirth her of time the fulfilled self has however Elisheva for

57 Now when the time
of Elisheva to give birth

און זי האט געבוירן א זון . נח און אירע שכנים און קרובים האבן
hoben kroivim un shcheynim ire un zun a geboiren hot zi un
have relatives and neighbors her and son a born has she and

געהערט, אז דער האר (ה') האט איר ארויסגעוויזן גרויס חסד , און
un chesed grois aroisgevizn ir hot Hashem Har der az gehert
and favor great shown her has Hashem L-rd the that heard

האבן זיך געפריידט מיט איר. נט און עס איז געשען , דעם אכטן טאג
tog achten dem geshen iz es un ir mit gefreidt zich hoben
day eighth the happened is it and her with rejoiced self have

איז מען געקומען מל זיין דאס קינד, און מען האט אים א נאמען
nomen a im hot men un kind dos zain mal gekumen men iz
name a him has they and child the to do circumcise come they is

געגעבן נאך זיין פאטער זכריה . ס און זיין מוטער האט ענטפערנדיק
entferendik hot muter zain un Zecharyah foter zain noch gegeben
answering has mother his and Zecharyah father his after given

געזאגט: ניין ; נאר ער זאל הייסן יוחנן . סא און זיי האבן צו
tsu hoben zei un Yochanan heisen zol er nor nein gezogt
to have they and John be called shall he but no said

איר געזאגט: אין דיין משפחה איז דאך נישטא קיינער, וואס האט
hot vos keiner nishto doch iz mishpoche dain in gezogt ir
has who no one there is not yet is family your in said her

דעם דאזיקן נאמען! סב און זיי האבן געוואונקען צו זיין פאטער, ווי
vi foter zain tsu gevunken hoben zei un nomen dozikn dem
how father his to motion have they and name this the

וואלט ער געוואלט אים א נאמען געבן . סג און ער האט געבעטן א שרייב
shraib a gebeten hot er un geben nomen a im gevolt er volt
writing a asked has he and give name a him want he would

טעוועלע און האט אויפגעשריבן, אזוי צו זאגן ; זיין נאמען איז יוחנן !
Yochanan iz nomen zain zogen tsu azoi oifgeshriben hot un tevele
John is name his say to so inscribe has and tablet

און אלע האבן זיך געוואונדערט. סד און אין אן אויגנבליק האבן זיך
zich hoben oignblik an in un gevundert zich hoben ale un
self have eye blink an in and amazed self have all and

זיין מויל און צונג געעפנט; און ער האט גערעדט, לויבנדיק ה' .
Hashem loibendik geredt hot er un geefent tsung un moil zain
Hashem praising spoken has he and opened tongue and mouth his

סה און א מורא איז געקומען אויף אלע זייערע שכנים , און אין דעם
dem in un shcheynim zeiere ale oif gekumen iz moire a un
the in and neighbors their all on come is fear a and

גאנצן בארגלאנד פון יהודה האט מען גערעדט פון אלע די דאזיקע
dozike di ale fun geredt men hot Yehude fun bargland gantsn
these the all of spoken they has Yehudah of hill country entire

זאכן . סו און אלע, וואס האבן דאס געהערט, האבן עס זיך גענומען
genumen zich es hoben gehert dos hoben vos ale un zachn
taken self it have heard the have who all and things

צום הארצן, אזוי צו זאגן : וואס וועט דאס דאזיקע קינד זיין ? ווארום
vorem zain kind dozike dos vet vos zogen tsu azoi hartsn tsum
because be child these the will what say to so heart to the

אויך די האנט פון דעם האר (ה') איז געווען מיט אים.
im mit geven iz Hashem Har dem fun hant di oich
him with was is Hashem L-rd the of hand the also

סז און זכריה , זיין פאטער, איז פול געווארן מיט דעם רוח
ruach dem mit gevoren ful iz foter zain Zecharyah un
Spirit the with become full is father his Zecharyah and

was fulfilled, she bore
a ben. 58 And Elisheva's
shchenim *(neighbors)* and
krovim *(relatives)* heard
that Adoneinu greatly
demonstrated his rachamim
to her, and they had much
simcha with her. 59 And it
came about on the yom
hashemini *(the eighth day)*
they came for the bris
milah of the yeled, and
they were calling him
by the name of his abba,
Zecharyah. 60 And in reply,
his Em said: Lo, but he
will be called Yochanan.
61 And they said to her,
There is no one from your
krovim who is called by this
shem. 62 And they began
motioning to the yeled's
abba to find out what shem
he wanted to give him.
63 And having asked for a
luach *(tablet)*, Zecharyah
wrote, saying, Yochanan
shmo. And everyone was
amazed. 64 And Zecharyah's
mouth was loosed at once
and the lashon of him, and
he began speaking, saying
Baruch Hashem! 65 And
upon all their shchenim
(neighbors) came much yirat
Shomayim, and in the entire
hill country of Yehudah
everyone was shmoozing
about these matters. 66 All
who heard these things
pondered them in their
levavot, saying, What then
will this yeled become? For,
indeed, the yad Hashem was
on him.

67 And Zecharyah, his
abba, was filled with

הקודש און האט נבואות געזאגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gezogt nevues hot un Hakoidesh
say to so said prophecies has and the Holy

סח געלויבט זאל זיין דער האר, דער ג-ט פון ישראל.
Yisroel fun G-t der Har der zain zol geloibt
Israel of G-d the L-rd the be shall praise

וויל ער האט השגחה געהאט און געשאפן א
a geshafen un gehat hazhgoche hot er vail
a created and had oversight visited has he because

ישועה פאר זיין פאלק,
folk zain far yeshue
people his for salvation

סט און אויפגעשטעלט א הארן פון גאולה פאר אונדזערטוועגן
undzertvegen far geule fun horen a oifgeshtelt un
our sakes for redemption of hair a raised up and

אין דעם הויז פון דוד זיין קנעכט,
knecht zain Dovid fun hoiz dem in
servant his David of house the in

ע לויט ווי ער האט גערעדט דורך דעם מויל פון זיינע
zaine fun moil dem durch geredt hot er vi loit
his of mouth the through spoken has he as according to

הייליקע נביאים .
neviim heilike
prophets holy

פון אייביק אָן ,
on eibik fun
onwards eternity from

עא א רעטונג פון אונדזערע שונאים און אויס דער האנט
hant der ois un sonim undzere fun retung a
hand the out of and enemies our from salvation a

פון אלע, וואס האסן אונדז;
undz hasen vos ale fun
us hate who all of

עב צו טאן חסד מיט אונדזערע אבות ,
avot undzere mit chesed ton tsu
ancestors our with grace do to

און צו געדענקען זיין הייליקן בונד ;
bund heiliken zain gedenken tsu un
covenant holy his remember to and

עג די שבועה, וואס ער האט געשוואוירן צו אונדזער פאטער
foter undzer tsu geshvoren hot er vos shvue di
Father our to swear has he which oath the

אברהם ;
Avraham
Abraham

עד אונדז צו געבן , זייענדיק באפרייט אויס דער האנט פון
fun hant der ois bafrait zaiendik geben tsu undz
of hand the out set free being give to us

אונדזערע שונאים,
sonim undzere
enemies our

מיר זאלן אים דינען אָן מורא,
moire on dinen im zolen mir
fear without serve him should we

the Ruach Hakodesh and brought forth a dvar nevuah, saying,
68 BARUCH HASHEM ELOHEI YISROEL, for Adonoi has visited his Am Berit and accomplished a pedut kofer ransom for the Geulah of his people.
69 And Hashem raised up a Keren Yeshu'ah *(Horn of Salvation)*, a mighty Moshia, for us in the Beis Dovid, His eved,
70 Just as Hashem spoke through the mouth of His neviim hakedoshim meOlam *(holy prophets from long ago)*,
71 That we should have Yeshu'at Eloheinu from our oyvim *(enemies)* and from the hand of all the ones who regard us with sinas chinom *(baseless hatred)*.
72 Thus Hashem has demonstrated his rachamim *(mercy)* to Avoteinu *(our Fathers)* and has remembered his Brit HaKodesh *(Holy Covenant)*,
73 The Brit HaShevu'ah *(the Covenant of the oath)* which He swore to Avraham Avinu to grant us,
74 Having been delivered from the yad haoyvim *(hand of enemies)* of us to serve Hashem fearlessly,
75 In kedushah *(holiness)* and tzedek *(righteousness)* before Him all our yamim *(days)*.
76 And you also, yeled *(child)*,

עה אין קדושה און גערעכטיקייט פאר אים אלע אונדזערע טעג.
teg undzere ale im far gerechtikeit un kedushe in
days our all him before righteousness and holiness in

עו און דו , קינד, וועסט גערופן ווערן: נביא פון דעם
dem fun novi veren gerufen vest kind du un
the of prophet to be called you will child you and

אויבערשטער,
Oibershter
Most High

ווארום דו וועסט גיין פאראויס פאר דעם האר
Har dem far forois gein vest du vorem
L-rd the for ahead go you will you because

צוצוגרייטן זיינע וועגן, (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah vegen zaine tsutsugreitn
3 40 Yeshayah ways his to ready

עז כדי צו געבן זיין פאלק דערקענטעניש פון ישועה
yeshue fun derkentenish folk zain geben tsu kedei
salvation of knowledge people his give to so that

דורך דער פארגעבונג פון זייערע זינד,
zind zeiere fun fargebung der durch
sin their of forgiveness the through

עח דורך דער הערצלעכער דערבארמונג פון אונדזער ג-ט,
G-t undzer fun derbaremung hertslecher der durch
G-d our of mercy heartfelt the through

דורך וועלכן א זונאויפגאנג פון אויבן וועט קומען צו אונדז,
undz tsu kumen vet oiben fun zunoifgang a velchen durch
us to come will on high from dawn a which through

עט זיי צו געבן ליכט וואס זיצן אין פינצטערניש
fintsternish in zitsen vos licht geben tsu zei
darkness in sit who light give to to them

און אין שאטן פון טויט ,
toit fun shoten in un
death of shadow in and

צו פירן אונדזערע פיס אינם וועג פון שלום .
sholem fun veg inem fis undzere firen tsu
peace of way in the feet our lead to

פ און דאס קינד איז געוואקסן און איז שטארק געווארן אינם גייסט,
Gaist inem gevoren shtark iz un gevaksen iz kind dos un
Spirit in the become strong is and increase is child the and

און איז געווען אין מדבריות ביז צום טאג פון זיין באווייזן זיך
zich bavaizen zain fun tog tsum biz midboryes in geven iz un
self appear his of day to the until wilderness in was is and

צו ישראל.
Yisroel tsu
Israel to

ב און עס איז געשען אין יענע טעג, א דעקרעט איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz dekret a teg yene in geshen iz es un
went out is decree a days those in happened is it and

פון קיסר אויגוסטוס, אז די גאנצע וועלט זאל זיך
zich zol velt gantse di az Augustus Caesar fun
self shall world whole the that Augustus emperor from

רעגיסטרירן. ב דאס איז די ערשטע רעגיסטרירונג, וואס איז געמאכט
gemacht iz vos registrirung ershte di iz dos registriren
made is which registration first the is the registered

will be called Navi HaElyon *(Prophet of the Most High)*; for you will go LIFNEI HAADON *(before the L-rd)* to prepare the DERECH HASHEM *(The Way of the L-rd)*,
77 To give daas *(knowledge)* of Yeshu'at Eloheinu *(the Salvation of our G-d)* to Hashem's Am Berit *(People of the Covenant)* by the selichat *(forgiveness)* of their avon *(sin)*,
78 Through the rav rachamim of Eloheinu *(through the great mercy of our G-d)*, by which has visited us the rising SHEMESH *(Sun)* from Shomayim,
79 To appear to the ones in CHOSHECH *(darkness)* and YOSHVEI BERETZ TZALMAVET *(sitting in the land of the shadow of death)*, to direct our feet into the Derech Shalom.

80 And the yeled was growing and was being given chizzuk *(strengthening)* in the Ruach Hakodesh, and Yochanan was in the desolate places until the day of his hisgalus *(revelation, manifestation)* to Yisroel.

2 And it came about at that time that a dvar malchut *(decree)* was sent out from Caesar Augustus to register everyone in the entire Roman Empire.
2 This former mifkad was that

געווארן בשעת קירעניוס איז געווען העגמון פון סיריען. ג און אלע זענען
zenen ale un Sirya fun hegmun geven iz Kirenius beshas gevoren
are all and Syria of ruling was is Quirinius while become

געגאנגען זיך רעגיסטרירן, יעדער איינער אין זיין אייגענער שטאט אריין.
arain shtot eigener zain in einer yeder registriren zich gegangen
into city own his in one every registered self go

ד און יוסף איז אויך ארויפגעגאנגען פון גליל , אויס דער שטאט
shtot der ois Galil fun aroifgegangen oich iz Yosef un
city the out Galilee from went up also is Joseph and

נצרת , קיין יהודה , אין דער שטאט פון דוד , וועלכע הייסט
heist velche Dovid fun shtot der in Yehude kein Natseret
is called which David of city the in Yehudah to Natseret

בית-לחם , ווייל ער איז געווען פון דעם הויז און משפחה פון
fun mishpoche un hoiz dem fun geven iz er vail Beit-Lechem
of family and house the of was is he because Bethlehem

דוד (המלך); ה אז ער זאל זיך לאזן רעגיסטרירן צוזאמען מיט
mit tsuzamen registriren lozen zich zol er az hameilech Dovid
with together registered let self shall he that the king David

מרים , וואס איז געווען פארקנסט צו אים, און איז געווען מעוברת .
muberes geven iz un im tsu farknast geven iz vos Miryam
pregnant was is and him to engaged was is who Mary

ו און עס איז געשען , בשעת זיי זענען דארט געווען, דאס די טעג
teg di dos geven dort zenen zei beshas geshen iz es un
days the that was there are they while happened is it and

פון איר קימפעט זענען דערפילט געווארן, ז און זי האט געבוירן איר
ir geboiren hot zi un gevoren derfilt zenen kimpet ir fun
her born has she and become fulfilled are childbirth her of

זון , דעם בכור , און האט אים איינגעוויקלט אין ווינדעלעך און
un vindelech in aingeviklt im hot un bchor dem zun
and swaddling clothes in wrapped him has and firstborn the son

אריינגעלייגט אין א מולטער, צוליב דעם וואס עס איז נישט
nisht iz es vos dem tsulib multer a in araingeleigt
not is there which that on account of manger a in laid

געווען קיין ארט פאר זיי אין דער אכסניה .
achsanyah der in zei far ort kein geven
inn the in them for place any was

ח און אין דער זעלביקער געגנט זענען געווען פאסטוכער, וואס האבן
hoben vos pastecher geven zenen gegent zelbiker der in un
have who shepherds was are region same one the in and

זיך אויפגעהאלטן אויפן פעלד און געהאלטן וואך איבער זייער
zeier iber vach gehalten un feld oifen oifgehalten zich
their over watch held and field on the staying self

סטאדע ביינאכט. ט און א מלאך פונם האר (ה') האט זיך
zich hot Hashem Har funem malech a un bainacht stade
self has Hashem L-rd from the angel a and by night flock

אוועקגעשטעלט ביי זיי און דער כבוד פון האר (ה') האט זיי
zei hot Hashem Har fun koved der un zei bai avekgeshtelt
them has Hashem L-rd of glory the and them with stand before

ארומגעלויכטן, און זיי האבן זיך געפארכטן מיט א גרויסער פורכט.
forcht groiser a mit geforchten zich hoben zei un arumgeloichten
fear great a with afraid self have they and shone around

י און דער מלאך האט צו זיי געזאגט: פארכט זיך נישט! ווארום
vorem nisht zich forcht gezogt zei tsu hot malech der un
because not self afraid said them to has angel the and

taken while Quirinius
was ruling in Syria *(see
Ac 5:37 for latter)*. 3 And
everyone was traveling
to register, each to his
own shtetl. 4 Now Yosef
also went up from the
Galil, from the shtetl of
Natzeret, to Yehudah,
to the Ir Dovid *(City of
David)*, which is called Beit-
Lechem, because he was
of the mishpochah and
Bais of Dovid. 5 And Yosef
went up to register with
Miryam, who had been
given to him in erusin
(betrothal) and who was
with child. 6 And it came
about, while they were
there, the yamim *(days)*
were fulfilled for Miryam
to give birth. 7 And she
bore her ben, her Bechor
(firstborn); and she wrapped
him in swaddling clothes,
and laid him in an evus
(animal feeding trough),
because there was no place
for them in the malon
(inn).

8 And ro'im *(shepherds)*
were in the same region,
living outside in the open
air, and keeping shomer
over their eder *(flock)*
balailah. 9 And, suddenly,
a malach Hashem stood
before them, and the
kavod Hashem shone
around them; and they
were afraid with a yirah
gedolah *(great fear)*.
10 And the malach said
to them, Do not have
pachad *(fear, terror)*; for
hinei I announce Besuras

זע , איך זאג אייך אָן א גוטע בשורה פון גרויסער פרייד, וועלכע איז
iz velche freid groiser fun besoire gute a on aich zog ich ze
is which joy great of News Good a on you tell I look

פארן גאנצן פאלק; [יא] אז אייך איז היינט געבוירן געווארן א גואל ,
goel a gevoren geboiren haint iz aich az folk gantsn farn
redeemer a become born today is you that people entire for the

וועלכער איז משיח , דער האר, אין דער שטאט פון דוד . (מיכה ה,
h Michoh Dovid fun shtot der in Har der Moshiach iz velcher
5 Micah David of city the in L-rd the Moshiach is who

א.) [יב] און דאס דאזיקע איז פאר אייך א צייכן : איר וועט געפינען א קליין
klein a gefinen vet ir tseichen a aich far iz dozike dos un a
small a find will you sign a you for is these the and 1

קינד איינגעוויקלט אין ווינדלען און ליגנדיק אין א מולטער. [יג] און פלוצלונג
plutslung un multer a in ligendik un vindlen in aingeviklt kind
suddenly and manger a in lying and cloth in wrapped child

איז געווען אינאיינעם מיט דעם מלאך א מחנה פון הימלישע חיל וואס
vos cheil himlishe fun machne a malech dem mit ineinem geven iz
who army heavenly of camp a angel the with together was is

האבן געלויבט ה' און געזאגט:
gezogt un Hashem geloibt hoben
said and Hashem praise have

[יד] כבוד צו ה' אין די הויכקייטן,
hoichkeitn di in Hashem tsu koved
highest the in Hashem to glory

און אויף דער ערד שלום צווישן מענטשן
mentshn tsvishen sholem erd der oif un
people among peace earth the on and

אין וועמען ער האט א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a hot er vemen in
well pleased a has he whom in

[טו] און עס איז געשען , ווי די מלאכים זענען פון זיי אוועק
avek zei fun zenen malochim di vi geshen iz es un
went away them from are angels the as happened is it and

אין הימל אריין, האבן די פאסטוכער געזאגט איינער צום אנדערן:
andern tsum einer gezogt pastecher di hoben arain himel in
other to the one said shepherds the have into heaven in

לאמיר איצט גיין קיין בית-לחם , און זען די דאזיקע זאך , וואס איז
iz vos zach dozike di zen un Beit-Lechem kein gein itst lomir
is which thing these the see and Bethlehem to go now let us

געשען , וועלכע דער האר (ה') האט אונדז צו וויסן געטאן. [טז] און
un geton visen tsu undz hot Hashem Har der velche geshen
and made know to us has Hashem L-rd the which happened

זיי זענען געגאנגען איילנדיק און האבן געפונען מרים און יוסףן ,
Yosefn un Miryam gefunen hoben un ailendik gegangen zenen zei
Joseph and Mary found have and with haste go are they

און דאס קליינע קינד ליגנדיק אין דער מולטער. [יז] און ווען זיי האבן
hoben zei ven un multer der in ligendik kind kleine dos un
have they when and manger the in lying child small the and

עס געזען האבן זיי באקאנט געמאכט דאס ווארט, וואס איז צו זיי
zei tsu iz vos vort dos gemacht bakant zei hoben gezen es
them to is which word the made known they have seen it

גערעדט געווארן וועגן דעם דאזיקן קינד. [יח] און אלע, וואס האבן דאס
dos hoben vos ale un kind dozikn dem vegen gevoren geredt
this have who all and child this the about become spoken

HaGeulah to you of great
simcha *(joy)* which will
be for kol Am Berit *(all
the People of the Covenant)*;
11 Because hayom, in Ir
Dovid, has been born to
you a Moshia *(Go'el, Savior,
Oisleizer)*, who is Rebbe
Melech HaMoshiach HaAdon.
12 And this will be HaOt
(The Sign) to you: you
will find a small child,
an infant, wrapped in
swaddling clothes and
lying in an evus. 13 And,
suddenly, there was with
the malach a multitude
of the Tzivos Hashem,
the Tzivos HaShomayim
(Armies or Hosts of Heaven)
praising Hashem, and saying,
14 Kavod to Hashem in the
Highest; and on haaretz
shalom among Bnei Adam
kavvanah tovah *(of good
intention)*.

15 And it came about,
when the malachim
withdrew from them
to Shomayim, the roim
(shepherds) were saying
to one another, Let us go
now up to Beit-Lechem
and let us see this thing
that has come about which
Hashem has made known
to us. 16 And they came
in haste and found both
Miryam and Yosef, and
the child was lying in
the evus *(animal feeding
trough)*. 17 And when
the roim saw this, they
made known the dvar
concerning this yeled
which had been told
them. 18 And all who

געהערט, האבן זיך געוואונדערט איבער דעם, וואס איז געזאגט געווארן
gevoren gezogt iz vos dem iber gevundert zich hoben gehert
become said is which that over amazed self have heard

פון די פאסטוכער. יט מרים אבער האט אפגעהיטן אלע די דאזיקע
dozike di ale opgehiten hot ober Miryam pastecher di fun
these the all kept has however Mary shepherds the from

רייד און האט נאכגעטראכט איבער זיי אין איר הארץ. כ און די
di un harts ir in zei iber nochgetracht hot un reid
the and heart her in them over pondered has and words

פאסטוכער האבן זיך אומגעקערט אפגעבנדיק כבוד צו ה' און
un Hashem tsu koved opgebendik umgekert zich hoben pastecher
and Hashem to glory giving up returned self have shepherds

לויבנדיק אים פאר אלעם, וואס זיי האבן געהערט און געזען, אזוי ווי עס
es vi azoi gezen un gehert hoben zei vos alem far im loibendik
it as so seen and heard have they what all for him praising

איז צו זיי גערעדט געווארן.
gevoren geredt zei tsu iz
become spoken them to is

כא און ווען אכט טעג זענען דערפילט געווארן, אז מען זאל אים
im zol men az gevoren derfilt zenen teg acht ven un
him shall they that become fulfilled are days eight when and

מל זיין, האט מען אים א נאמען געגעבן יהושע/ישוע , ווי
vi Yeshua/Yehoshua gegeben nomen a im men hot zain mal
as Yehoshua given name a him they have do circumcise

ער איז גערופן געווארן פון דעם מלאך איידער ער איז געשאפן געווארן
gevoren geshafen iz er eider malech dem fun gevoren gerufen iz er
become conceived is he before angel the of become called is he

אינם מוטערלייב. כב און ווען די טעג זענען דערפילט געווארן פון זייער
zeier fun gevoren derfilt zenen teg di ven un muterlaib inem
their of become fulfilled are days the when and womb in the

רייניקונג לויט תורת משה , האבן זיי אים ארויפגעברענגט
aroifgebrengt im zei hoben Moshe torat loit reinikung
brought up him they have Moses law of according to cleansing

קיין ירושלים , כדי אים אוועקצושטעלן פאר דעם האר (ה')
Hashem Har dem far avektsushteln im kedei Yerushalayim kein
Hashem L-rd the before present him so that Jerusalem to

(ויקרא יב, א-ח.) כג אזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דער תורה פון דעם
dem fun toire der in geshriben shteit es vi azoi a-ch ib Vayikra
the of Torah the in written stands it as so 1-8 12 Leviticus

האר (ה'):(יעדער זכר , וואס עפנט די מוטערטראכט, זאל גערופן
gerufen zol mutertracht di efent vos zachar yeder Hashem Har
called shall womb the opens who male every Hashem L-rd

ווערן הייליק צום האר (ה');(שמות יג, א-ב.) כד און צו ברענגען
brengen tsu un a-b ig Shemot Hashem Har tsum heilik veren
bring to and 1-2 13 Exodus Hashem L-rd to the holy to be

א קרבן לויט ווי עס איז געזאגט געווארן אין דער תורה פונם
funem toire der in gevoren gezogt iz es vi loit korben a
from the Torah the in become said is it as according to sacrifice a

האר (ה'):(א פאר טערקל-טויבן אדער צוויי יונגע טויבן .
toibn yunge tsvei oder terkl-toibn por a Hashem Har
pigeons young two or turtle doves pair of a Hashem L-rd

כה און זע , עס איז געווען א מענטש אין ירושלים , וועלכער האט
hot velcher Yerushalayim in mentsh a geven iz es ze un
has whose Jerusalem in man a was is it look and

heard it were amazed about the things which were told them by the roim *(shepherds)*. 19 But Miryam was treasuring up all these things, pondering them in her lev. 20 And the roim went back, and as they returned, they cried, Baruch Hashem! They gave kavod to G-d for all that they had heard and seen, just as it had been foretold to them.

21 And when shemonah yamim were completed for his bris milah, YEHOSHUA was given as SHMO, which he was called by the malach, before he was conceived in the womb.
22 And when the yamim *(days)* for their tohorah *(purification)* according to the Torah of Moshe were completed, they brought him up to Yerushalayim to present him to Hashem. 23 As it has been written in the Torat Hashem, KHOL ZACHAR opening the RECHEM KODESH to Hashem, 24 And to offer a korban according to the thing having been said in the Torat Hashem, SHTEI TORIM O SHNEI BENI YONAH *(a pair of turtle doves or two young pigeons)*.

25 And there was an ish in Yerushalayim whose

געהייסן שמעון , און דער דאזיקער איז געווען אן איש צדיק און א
a un tsadik ish an geven iz doziker der un Shim'on geheisen
a and righteous man an was is this one the and Simon named

ג-טספארכטיקער מענטש, און האט געהאפט אויף דער נחמה פון
fun nechome der oif gehoft hot un mentsh G-tsforchtiker
of consolation the on hoped has and man devout

ישראל; און דער רוח הקודש האט גערוט אויף אים. כו און עס איז
iz es un im oif gerut hot Hakoidesh ruach der un Yisroel
is it and him on rested has the Holy Spirit the and Israel

אים אנטפלעקט געווארן דורך דעם רוח הקודש , אז ער וועט נישט
nisht vet er az Hakoidesh ruach dem durch gevoren antplekt im
not will he that the Holy Spirit the through become revealed him

זען דעם טויט איידער ער וועט זען דעם משיח פון דעם האר ה׳ .
Hashem Har dem fun Moshiach dem zen vet er eider toit dem zen
Hashem L-rd the of Moshiach the see will he before death the see

כז און ער איז געקומען דורך דעם גייסט אין בית המקדש אריין! און
un arain Hamikdash beis in Gaist dem durch gekumen iz er un
and into HaMikdash house in Spirit the by come is he and

בשעת די עלטערן האבן אריינגעברענגט דאס קינד יהושע/ישוע ,
Yeshua/Yehoshua kind dos araingebrengt hoben elteren di beshas
Yehoshua child the brought have parents the while

כדי צו טאן מיט אים לויט דעם מנהג פון דער תורה,
toire der fun minheg dem loit im mit ton tsu kedei
Torah the of custom the according to him with do to in order

כח האט ער (שמעון) עס גענומען אויף זיינע ארעמס און געלויבט
geloibt un orems zaine oif genumen es Shim'on er hot
praise and arms his in taken him Simon he has

ה׳ און געזאגט:
gezogt un Hashem
said and Hashem

כט איצט, אָ, האר, לאזטו דיין קנעכט גיין ,
gein knecht dain loztu Har o itst
go servant your permit L-rd o now

לויט דיין ווארט, בשלום ,
besholem vort dain loit
in peace word your according to

ל ווייל געזען האבן מיינע אויגן דיין רעטונג ,
retung dain oigen maine hoben gezen vail
salvation your eyes my have seen because

לא וואס דו האסט צוגעגרייט פאר אלע פעלקער,
felker ale far tsugegreit host du vos
peoples all for prepared you have you which

לב א ליכט צו דער באלויכטונג פון די אומות (העולם)
hooilem umes di fun baloichtung der tsu licht a
of the world nations the of revelation the to light a

און א הערלעכקייט פאר דיין פאלק ישראל. (ישעיהו מב, ו.)
u mb Yeshayah Yisroel folk dain far herlechkeit a un
6 42 Yeshayah Israel people your for glory a and

לג און זיין פאטער און מוטער האבן זיך געוואונדערט איבער דעם, וואס
vos dem iber gevundert zich hoben muter un foter zain un
what that over amazed self have mother and father his and

איז געזאגט געווארן וועגן אים; לד און שמעון האט זיי געבענטשט און
un gebentsht zei hot Shim'on un im vegen gevoren gezogt iz
and blessed them has Simon and him about become said is

shem was Shim'on, a
tzaddik, a chasid, awaiting
the Nechamat Yisroel
(Consolation of Israel), and
the Ruach Hakodesh
was upon him. 26 And
it had been revealed
to him by the Ruach
Hakodesh that he was
not to see mavet until
he had seen Hashem's
Moshiach. 27 And Shim'on
came in the Ruach
Hakodesh into the courts
of the Beis HaMikdash;
and when the horim
(parents) brought in
the yeled, Yehoshua,
to do concerning him
the required mitzvah
of the Torah, 28 Then
Shim'on took him
into his arms, saying,
Baruch Hashem, and
the following: 29 And
now, Adonoi, dismiss
Your eved in shalom,
according to Your dvar
(word); 30 Because my
eynayim have beheld
the Yeshu'at Eloheinu,
31 Which You prepared
in the presence of kol
haammim *(all the peoples)*,
32 An Ohr *(Light)* to give
hisgalus *(revelation)* to
the Nations and the
kavod *(glory)* of Your
Am *(people)*, Yisroel.
33 And the Abba and
Em of the yeled were
amazed at the things
being spoken about
him. 34 And Shim'on
said a bracha over them
and said to Miryam his
Em, Hinei this one is
destined for the michshol

געזאגט צו מרים , זיין מוטער: זע , ער איז באשטימט צום פאלן און
un falen tsum bashtimt iz er ze muter zain Miryam tsu gezogt
and fall to the appointed is he look mother his Mary to said

אויפשטיין פון א סך אין ישראל, און אלס א צייכן , וואס וועט
vet vos tseichen a als un Yisroel in sach a fun oifshtein
will which sign a as and Israel in many a of rise

ווידערגעשפראכבן ווערן; (ישעיהו ח, יד-טו.) לה און אויך דיין אייגענער
eigener dain oich un id-tu ch Yeshayah veren vidergeshprochen
own your also and 14-15 8 Yeshayah to be opposed

זעל וועט דורכדרינגען א שווערד; כדי די מחשבות פון א סך
sach a fun machshoves di kedei shverd a durchdringen vet zel
many a of thoughts the so that sword a pierced through will soul

הערצער זאלן אנטפלעקט ווערן.
veren antplekt zolen hertser
to be revealed should hearts

לו און עס איז געווען א נביאה , חנה בת פנואל,
Pnuel bat Chanah neviye a geven iz es un
Pnuel daughter Chanah prophetess a was is there and

פונם שבט אשר. זי האט שוין געהאט דערגרייכט א זייער
zeier a dergreicht gehat shoin hot zi Asher sheyvet funem
very a attained had already has she Asher tribe from the

טיפע עלטער, האבנדיק געלעבט מיט א מאן זיבן יאר פון איר
ir fun yor ziben man a mit gelebt hobendik elter tife
her of years seven man a with lived having old age depth of

יונגפרוישאפט אָן , לז און איז געווען אן אלמנה ביז צו פיר און
un fir tsu biz almone an geven iz un on yungfroishaft
and four to until widow an was is and onwards young womanhood

אכציק יאר , וואס האט נישט פארלאזט דאס בית המקדש , און האט
hot un Hamikdash beis dos farlozt nisht hot vos yor achtsik
has and HaMikdash house the left not has who years eighty

געדינט ה׳ מיט תעניתים און תפילות בייטאג און ביינאכט. לח אויך
oich bainacht un baitog tfiles un taneisim mit Hashem gedint
also by night and by day prayers and fasting with Hashem serve

זי איז געקומען אין דער זעלביקער שעה, האט געלויבט ה׳ , און
un Hashem geloibt hot sho zelbiker der in gekumen iz zi
and Hashem praise has hour same the in come is she

גערעדט וועגן אים צו אלע, וואס האבן געהאפט אויף דער אויסלייזונג
oisleizung der oif gehoft hoben vos ale tsu im vegen geredt
redemption the on hoped have who all to him about spoken

פון ירושלים . לט און ווי זיי האבן אלץ מקיים געווען לויט
loit geven mekaiem alts hoben zei vi un Yerushalayim fun
according to was fulfill all have they as and Jerusalem of

דער תורה פונם האר (ה׳), האבן זיי זיך אומגעקערט קיין
kein umgekert zich zei hoben Hashem Har funem toire der
to returned self they have Hashem L-rd of the Torah the

גליל , אין זייער אייגענער שטאט נצרת .
Natseret shtot eigener zeier in Galil
Natseret city own their in Galilee

מ און דאס קינד איז געוואקסן און איז געווארן שטארק, ווערנדיק פול
ful verendik shtark gevoren iz un gevaksen iz kind dos un
full becoming strong become is and increase is child the and

מיט חכמה , און ה׳ס חן איז געווען אויף אים.
im oif geven iz chein Hashems un chochme mit
him on was is favor Hashem's and wisdom with

(stumbling) and tekumah *(revival)* of RABBIM in Yisroel and for an Ot *(Sign)* that will be opposed *(against which there will be mitnaggedim, opponents)*. 35 And a cherev *(sword)* will pierce the neshamah of you yourself also so that the machshavot of many levavot *(hearts)* will be revealed.

36 And there was a neviah *(prophetess)* named Chanah Bat Pnuel, of the shevet *(tribe)* of Asher. This isha *(woman)* was advanced in age, having lived with her baal *(husband)* sheva shanim *(seven years)* from her betulim *(virginity)*, 37 And then to the age of eighty-four she had lived as an almanah *(widow)* who was not departing from the Beis HaMikdash, serving yomam valailah *(day and night)* with tzomot *(fastings)* and tefillos. 38 And at that very moment she came and stood nearby, exclaiming, Baruch Hashem. And she continued speaking about him to all the ones anticipating the Geulah *(Redemption)* of Yerushalayim. 39 And when they had been shomer mitzvot and completed everything according to the Torat Hashem, they returned to the Galil and to their own shtetl of Natzeret.

40 And the yeled continued growing and was given chozek *(strength)*, being filled with chochmah *(wisdom)*, and the Chen vChesed Hashem

מא און זיינע עלטערן פלעגן עולה רגל זיין יעדעס יאר קיין
kein yor yedes zain regl oyle flegen elteren zaine un
to year every do on foot go up used to parents his and

ירושלים אויף יום טוב פסח . מב און ווען ער איז אלט געווארן
gevoren alt iz er ven un Pesach tov yom oif Yerushalayim
become old is he when and Pesach Tov Yom on Jerusalem

צוועלף יאר זענען זיי ארויפגעגאנגען לויט דעם מנהג פונם
funem minheg dem loit aroifgegangen zei zenen yor tsvelf
of the custom the according to went up they are years twelve

יום טוב; מג און ווען די טעג האבן זיך געענדיקט און זיי האבן זיך
zich hoben zei un geendikt zich hoben teg di ven un tov yom
self have they and finished self have days the when and Tov Yom

אומגעקערט (אהיים), איז דאס יינגל יהושע/ישוע איבערגעבליבן
ibergebliben Yeshua/Yehoshua yingel dos iz aheim umgekert
stayed behind Yehoshua boy the is home returned

אין ירושלים , און זיינע עלטערן האבן עס נישט געוואוסט; מד נאר
nor gevust nisht es hoben elteren zaine un Yerushalayim in
but known not it have parents his and Jerusalem in

מיינענדיק, אז ער איז מיט די עולי רגל , זענען זיי
zei zenen regl oylei di mit iz er az meinendik
they did on foot ones going up the with is he that thinking

געגאנגען א טאג רייזע און האבן אים געזוכט צווישן די קרובים
kroivim di tsvishen gezucht im hoben un raize tog a gegangen
relatives the among sought him have and journey day a go

און באקאנטע . מה און (אזוי ווי) זיי האבן אים נישט געפונען, האבן
hoben gefunen nisht im hoben zei vi azoi un bakante un
have found not him have they as so and companions and

זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים און אים געזוכט. מו און עס איז
iz es un gezucht im un Yerushalayim kein umgekert zich zei
is it and sought him and Jerusalem to returned self they

געשען , אין דריי טעג ארום האבן זיי אים געפונען אין בית
beis in gefunen im zei hoben arum teg drai in geshen
house in found him they have around days three in happened

המקדש זיצנדיק אין דער מיט צווישן די תנאים , און ער האט
hot er un Tannaim di tsvishen mit der in zitsndik Hamikdash
has he and Tannaim the among midst the in sitting HaMikdash

זיך צוגעהערט צו זיי און זיי געשטעלט קשיות ; מז און אלע, וואס
vos ale un kashies geshtelt zei un zei tsu tsugehert zich
who all and questions posing them and them to to listen self

האבן אים געהערט, האבן געשטוינט איבער זיין שכל און זיינע
zaine un seichel zain iber geshtoint hoben gehert im hoben
his and understanding his over astounded have heard him have

תשובות. מח און ווען זיי האבן אים דערזען , זענען זיי געווארן
gevoren zei zenen derzen im hoben zei ven un teshuvot
become they are caught sight of him have they when and answers

אויסער זיך , און זיין מוטער האט צו אים געזאגט; קינד, פארוואס
farvos kind gezogt im tsu hot muter zain un zich oiser
why child said him to has mother his and self beyond

האסטו אונדז אזוי געטאן? זע , דיין פאטער און איך האבן דיך געזוכט
gezucht dich hoben ich un foter dain ze geton azoi undz hostu
sought you have I and father your look done so us you have

מיט אנגסט . מט און ער האט צו זיי געזאגט; פארוואס האט איר מיך
mich ir hot farvos gezogt zei tsu hot er un angst mit
me you did why said them to has he and anguish with

was upon him. 41 And his horim *(parents)* used to make aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim shanah b'shanah *(year by year)* for Chag HaPesach *(the Feast of Pesach)*. 42 And when he became a bocher of twelve years of age, they made aliyah leregel *(pilgrimage)*, as usual, according to the mitzvah and minhag of the Chag.
43 And as they were returning, having fulfilled the prescribed number of yamim *(days)*, the bocher Yehoshua stayed behind in Yerushalayim. And his horim *(parents)* did not have daas *(knowledge)* of this, 44 But supposed him to be in the caravan, and went a day's journey. And they began looking for him among the krovim *(relatives)* and acquaintances. 45 And, not having found him, they returned to Yerushalayim, looking for him. 46 And it came about, that after shlosha yamim *(three days)* they found him in the courts of the Beis HaMikdash, sitting in the midst of the rabbis, both listening to them and asking them she'elot *(kashes, questions)*. 47 And all the ones listening to him where amazed at his binah and at his teshuvot *(answers)*. 48 And when his horim *(parents)* saw him, they were astounded, and his Em *(mother)* said to him, Beni, why did you do thus to us? Hinei, your abba and I were anxiously looking for you. 49 And he said to them, Why is it that you were looking for me? Did you

געזוכט? צי האט איר דען נישט געוואוסט, אז איך מוז זיין אין מיין
gezucht tsi hot ir den nisht gevust az ich muz zain in main
sought has you then not known that I must be in my

פאטערס הויז? נ און זיי האבן נישט משיג געווען דאס ווארט,
foters hoiz un zei hoben nisht maseg geven dos vort
father's house and they have not comprehend was the word

וואס ער האט צו זיי גערעדט. נא און ער איז אראפגעגאנגען מיט זיי
vos er hot tsu zei geredt un er iz aropgegangen mit zei
which he has to them spoken and he is went down with them

און איז געקומען קיין נצרת און געווען אונטערטעניק צו זיי ; און די
un iz gekumen kein Natseret un geven untertenik tsu zei un di
and is come to Natseret and was subject to them and the

מוטער זיינע האט אפגעהיטן די אלע ווערטער אין איר הארץ.
muter zaine hot opgehiten di ale verter in ir harts
mother his has kept the all words in her heart

נב און יהושע/ישוע איז געוואקסן אין דער חכמה און אין
un Yeshua/Yehoshua iz gevaksen in der chochme un in
and Yehoshua is increase in the wisdom and in

קערפערלעכן געשטאלט, און אין חן ביי ה׳ און ביי
kerperlechn geshtalt un in chein bai Hashem un bai
bodily form and in favor with Hashem and with

לייטן .
laitn
people

ג

און אין דעם פופצענטן יאר פון דער הערשאפט פון קיסר טיבעריוס,
un in dem fuftsentn yor fun der hershaft fun Caesar Tiberius
and in the fifteenth year of the rule of Caesar Tiberius

בעת פאנטיוס פילאטוס איז געווען גובערנאטאר פון יהודה , און
beis Pontius Pilatus iz geven gubernator fun Yehude un
while Pontius Pilate is was governor of Yehudah and

הורדוס איז געווען טעטראַרך פון גליל , און פיליפוס, זיין ברודער,
Hordos iz geven tetrarch fun Galil un Filipos zain bruder
Herod is was Tetrarch of Galilee and Philip his brother

איז געווען טעטראַרך פון איטורעא און פון דער געגנט טראַכאָניטיס,
iz geven tetrarch fun Iturea un fun der gegent Trachonitis
is was Tetrarch of Iturea and of the region Trachonitis

און ליזיאנוס איז געווען טעטראַרך פון אבילענע, ב ווען חנן און
un Lysanias iz geven tetrarch fun Abilene ven Chanah un
and Lysanias is was Tetrarch of Abilene when Chanah and

קיפא זענען געווען כהנים גדולים , איז ה׳ס ווארט געקומען
Caiapha zenen geven koyanim gedoilem iz Hashems vort gekumen
Caiapha are was priests great ones is Hashem's word come

צו יוחנן בן זכריה אין דער מדבר . ג און ער איז געקומען
tsu Yochanan ben Zecharyah in der midbar un er iz gekumen
to John son of Zecharyah in the wilderness and he is come

אין דער גאנצער אומגעגנט פון ירדן און האט אויסגערופן א מקווה
in der gantser umgegent fun Yarden un hot oisgerufen a mikveh
into the whole region of Jordan and has proclaimed a mikveh

פון תשובה צו דער פארגעבונג פון זינד, ד אזוי ווי עס שטייט
fun tshuve tsu der fargebung fun zind azoi vi es shteit
of repentance for the forgiveness of sin in this way like it stands

געשריבן אינם ספר פון די ווערטער פון ישעיה הנביא :
geshriben inem seifer fun di verter fun Yeshayah hanovi
written in the book of the words of Isaiah the prophet

not have daas that I must be in the Beis Avi?
50 And they did not have binah of the dvar which he spoke to them.
51 And he went down with them, and they came to Natzeret; and he continued in mishma'at *(obedience)* to his horim *(parents)*. And his Em *(mother)* was treasuring all these things in her lev *(heart)*.

52 And Yehoshua kept increasing in chochmah V'GADEL VATOV GAM IM HASHEM VGAM IM ANASHIM *(and in stature and favor with Hashem and men)*.

3 In the shenat chamesh esreh *(15th year)* of the reign of Tiberius Caesar, while Pontius Pilate was governing Yehudah, when Herod was tetrarch of the Galil, and when Philippos the brother of Herod Antipas was tetrarch of Iturea and Trachonitis, and at the same time Lysanias was tetrarch of Abilene,
2 And when, during the same historical period, Anan and Caiapha were Kohanim Gedolim, then it was that the dvar Hashem came to Yochanan Ben Zecharyah bamidbar *(in the wilderness)*.
3 And Yochanan went into all the surrounding region of the Yarden darshenen a tevilah of teshuva for the selichat

א קול פון איינעם וואס שרייט אין דער מדבר :
midbar der in shrait vos einem fun kol a
wilderness the in is crying out who one of voice a

גרייט צו דעם וועג פון דעם האר (ה׳),
Hashem Har dem fun veg dem tsu greit
Hashem L-rd the of way the to prepare

מאכט גלייך זיינע שטעגן.
shtegn zaine glaich macht
paths his straight make

ה יעדער טאל זאל אנגעפילט ווערן
veren ongefilt zol tol yeder
to be filled shall valley every

און יעדער בארג און יעדעס בערגל זאלן דערנידעריקט ווערן ,
veren derniderikt zolen bergel yedes un barg yeder un
become low shall hill every and mountain every and

און די קרומע (ערטער) זאלן אויסגעגלייכט ווערן
veren oisgeglaicht zolen erter krume di un
to be straighten shall places crooked the and

און די נישט גלייכע צו גלאטע וועגן;
vegen glate tsu glaiche nisht di un
ways smooth to be straight not the and

ו און זאל יעדער בשר (ודם) זען די ישועה פון ה׳ .
Hashem fun yeshue di zen v'dam basar yeder zol un
Hashem of salvation the see and blood flesh every shall and

(ישעיהו מ, ג-ה.)
g-h m Yeshayah
3-5 40 Yeshayah

ז און ער האט געזאגט צו די המונים מענטשן, וואס זענען
zenen vos mentshn hamonim di tsu gezogt hot er un
are who people crowds of the to said has he and

ארויסגעקומען געטובלט צו ווערן אין דער מקווה פון אים: איר
ir im fun mikveh der in veren tsu getoivelt aroisgekumen
you him of mikveh the in become to immersed come out

שפראץ פון שלאנגען, ווער האט אייך געגעבן צו פארשטיין צו
tsu farshtein tsu gegeben aich hot ver shlangen fun shprots
to understand to given you has who snakes of offshoots

אנטלויפן פון דעם קומענדיקן צארן? ח ברענגט דעריבער פירות, (וואס
vos peires deriber brengt tsorn kumendikn dem fun antloifen
which fruit therefore bear wrath coming the from flee

זענען) ווירדיק פון תשובה , און הויבט נישט אָן זיך איינצורעדן:
aintsureden zich on nisht hoibt un tshuve fun virdik zenen
convincing self on not begin and repentance of worthy are

מיר האבן אברהם אלס אונדזער פאטער; ווארום איך זאג אייך, אז
az aich zog ich vorem foter undzer als Avraham hoben mir
that you tell I because Father our as Abraham have we

ה׳ איז בכוח אויס די דאזיקע שטיינער אויפצושטעלן קינדער
kinder oiftsushtelen shteiner dozike di ois bekoiech iz Hashem
children to raise up stones these the out of able is Hashem

צו אברהמען. ט און די האק ליגט אויך שוין ביים ווארצל פון די
di fun vortsel baim shoin oich ligt hak di un Avrahamen tsu
the of root at the already also lies axe the and Abraham for

ביימער; דעריבער יעדער איינער בוים, וואס ברענגט נישט קיין גוטע
gute kein nisht brengt vos boim einer yeder deriber beimer
good any not brings which tree one every therefore trees

avon, 4 As it has been
written in the sefer divrei
Yeshayah Hanavi, KOL
KOREY BAMIDBAR *(A
voice of one shouting in
the wilderness)*: Prepare
the Derech Hashem *(the
Way of the L-rd)*. Make
his paths straight! 5 KOL
GEY YINNASE VKHOL
HAR VGIVAH YISHPALU
*(Every valley will be filled
in and every mountain
and hill will be leveled
off)*, VHAYAH HEAKOV
LEMISHOR VHARKHASIM
LVIKAH *(The crooked will
be made straight, the rough
paths made into smooth
roads)*; 6 VRAU CHOL
BASAR ES YESHU'AT
ELOHEINU *(and all basar
will see the salvation of our
G-d)*.
7 Therefore, Yochanan was
saying to the multitudes
coming out to have the
mikveh mayim's tevilah
supervised by him, You
banim of nachashim, who
warned you to flee from the
charon af [Hashem] habah
*(the coming burning wrath
[of Hashem])*? 8 Therefore,
produce p'ri tov l'teshuva
(fruit worthy of repentance),
and do not begin to presume
within yourselves, saying,
We have the zechut Avot
(merit of the Fathers) of
Avraham Avinu, for, I say
to you, that Hashem is
able from these avanim
(stones) to raise up banim
to Avraham Avinu. 9 And
already the ax is laid at
the shoresh haetzim *(the
root of the trees)*. Therefore,

פירות, ווערט אפגעהאקט און געווארפן אין פייער אריין. י און די
di un arain faier in gevorfen un opgehakt vert peires
the and into fire in thrown and chopped off becomes fruit

מאסן מענטשן האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: וואס זשע
zhe vos zogen tsu azoi gefregt im hoben mentshn masen
then what say to in this way asked him have people crowds of

זאלן מיר טאן? יא און ער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווער עס
es ver gezogt zei tsu entferendik hot er un ton mir zolen
it who said them to answering has he and do we should

האט צוויי העמדער, דער זאל זיך טיילן מיט דעם , וואס האט
hot vos dem mit teilen zich zol der hemder tsvei hot
has who the one with to share self shall that shirts two has

גארנישט; און דער , וואס האט שפייז, זאל אויך אזוי טאן! יב און אויך
oich un ton azoi oich zol shpaiz hot vos der un gornisht
also and do so also shall food has who the one and nothing

שטייער אויפמאנער זענען געקומען צו לאזן זיך טובל זיין אין דער
der in zain toivel zich lozen tsu gekumen zenen oifmoner shtaier
the in be immerse self let to come are collectors tax

מקווה און האבן געזאגט צו אים: רבי , וואס זאלן מיר טאן? יג האט
hot ton mir zolen vos Rebbe im tsu gezogt hoben un mikveh
has do we should what Rebbe him to said have and mikveh

ער צו זיי געזאגט: פאדערט נישט מער ווי עס איז אייך באשטימט
bashtimt aich iz es vi mer nisht fodert gezogt zei tsu er
appointed you is it as more not collect said them to he

געווארן! יד און אויך זעלנער האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: און מיר,
mir un zogen tsu azoi gefregt im hoben zelner oich un gevoren
we and say to so asked him have soldiers also and become

וואס זאלן מיר טאן? און ער האט צו זיי געזאגט: באדריקט קיינעם
keinem badrikt gezogt zei tsu hot er un ton mir zolen vos
anyone oppress said them to has he and do we should what

נישט, ברענגט נישט קיין מסירות אויף קיינעם, און באגענוגנט אייך
aich bagenugent un keinem oif mesirus kein nisht brengt nisht
you be contented and anyone on informing any not brings not

מיט אייער געהאלט.
gehalt eier mit
wages your with

טו און אזוי ווי דאס פאלק איז געווען אין דערווארטונג, און אלע האבן
hoben ale un dervartung in geven iz folk dos vi azoi un
have all and expectation in was is people the as just and

זיך געפרעגט אין זייערע הערצער וועגן יוחנן , צי איז ער אליין
alein er iz tsi Yochanan vegen hertser zeiere in gefregt zich
himself he is John about hearts their in asked self

נישט אפשר דער משיח , טז האט יוחנן געענטפערט זאגנדיק צו
tsu zogendik geentfert Yochanan hot Moshiach der efsher nisht
to saying answered John has Moshiach the perhaps not

אלעמען: איך טובל אייך טאקע מיט וואסער אין א מקווה, עס
es mikveh a in vaser mit take aich toivel ich alemen
it mikveh a in water with actually you immerse I everyone

קומט אבער א שטארקערער פון מיר; וועמען איך בין נישט ווערט
vert nisht bin ich vemen mir fun shtarkerer a ober kumt
worthy not am I whom me than stronger a however comes

אויפצובינדן דאס שנירל פון זיינע שיך ; ער וועט אייך טובל זיין אין
in zain toivel aich vet er shich zaine fun shnirel dos oiftsubinden
in be immerse you will he sandals his of thong the to untie

every etz not producing
pri tov is cut down and
is thrown into the Eish.
10 And the multitudes
were questioning him,
saying, What then should
we do? 11 And in reply,
Yochanan was saying to
them, Let the one having
two kaftans share with
the one having none, and
let the one having okhel
(food) do likewise. 12 Now
came also mochesim *(tax
collectors)* to receive the
tevilah of teshuva, and
they said to him, Rabbi,
what should we do? 13 And
Yochanan said to them,
Collect nothing more
than the amount having
been commanded you.
14 And chaiyalim *(soldiers)*
as well were asking him,
What should we do also?
And Yochanan said to
them, Extort kesef from
no one, and let there be
no lashon hora, and be
satisfied with your loin
(wages).

15 As the Am [Berit] were
filled with expectation,
and all were wondering
in their levavot *(hearts)*
concerning Yochanan,
whether perhaps he might
be the Moshiach, 16 Yochanan
answered everyone, saying,
I give you a tevilah with
a mikveh mayim, but Hu
HaBah *(He Who Comes)* has
more chozek *(strength)*
than me; I am not worthy
to untie the strap of his
sandals. He will give you
a tevilah with the Ruach

א מקווה מיט דעם רוח הקודש און מיט פייער; יז זיין ווינטשויפל
vintshoifel zain faier mit un Hakoidesh ruach dem mit mikveh a
wind shovel his fire with and the Holy Spirit the with mikveh a

איז אין זיין האנט, אויסצורייניקן זיין דרעשעריי און איינצוזאמלען
aintsuzamlen un dresherai zain oistsureiniken hant zain in iz
to gather and threshing floor his to clean out hand his in is

דעם ווייץ אין שייער אריין, די פלעווע אבער וועט ער פארברענען מיט
mit farbrenen er vet ober pleve di arain shaier in veits dem
with burn he will however chaff the into barn in wheat the

פייער, וואס לעשט זיך נישט אויס. יח און נאך מיט א סך אנדערע
andere sach a mit noch un ois nisht zich lesht vos faier
other many a with after and out not self quench which fire

אזהרות האט ער אנגעזאגט די גוטע בשורה צום פאלק. יט הורדוס
Hordos folk tsum besoire gute di ongezogt er hot azhores
Herod people to the News good the announced he has warnings

אבער , דער טעטראַרך, ווערנדיק געמוסרט פון אים וועגן הורודיה,
Herodias vegen im fun gemusert verendik tetrarch der ober
Herodias about him by rebuked becoming Tetrarch the however

זיין ברודערס ווייב, און וועגן אלע מעשים רעים, וואס הורדוס האט
hot Hordos vos reim maisim ale vegen un vaib bruders zain
has Herod which evil deeds all about and wife brother's his

געטאן, כ האט ער צו דעם אלעם צוגעלייגט אויך דאס דאזיקע, וואס
vos dozike dos oich tsugeleigt alem dem tsu er hot geton
which these the also added everything the to he has done

ער האט יוחנן פארשלאסן אין געפענקעניש.
gefenkenish in farshlosen Yochanan hot er
prison in shut up John has he

כא און עס איז געשען , בשעת דאס גאנצע פאלק האט זיך געלאזט
gelozt zich hot folk gantse dos beshas geshen iz es un
let self has people whole the while happened is it and

טובל זיין אין דער מקווה און יהושע/ישוע איז אויך געטובלט
getoivelt oich iz Yeshua/Yehoshua un mikveh der in zain toivel
immersed also is Yehoshua and mikveh the in be immerse

געווארן אין דער מקווה און האט תפילה געטאן, האט זיך דער הימל
himel der zich hot geton tfile hot un mikveh der in gevoren
heaven the self has done prayer has and mikveh the in become

געעפנט, כב און דער רוח הקודש איז אראפגעקומען אויף אים אין א
a in im oif aropgekumen iz Hakoidesh ruach der un geefent
a in him on come down is the Holy Spirit the and opened

קערפערלעך געשטאלט, ווי א טויב; און עס איז געקומען א קול פון
fun kol a gekumen iz es un toib a vi geshtalt kerperlech
from voice a come is it and dove a as form bodily

הימל ; דו ביסט מיין געליבטער זון , אין דיר האב איך א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a ich hob dir in zun gelibter main bist du himel
well pleased a I have you in son beloved my are you heaven

כג און יהושע/ישוע אליין איז אלט געווען ביי דרייסיק יאר
yor draisik bai geven alt iz alein Yeshua/Yehoshua un
years thirty at was old is himself Yehoshua and

ווען ער האט אנגעהויבן (זיין עבודה); און איז געווען, ווי מען האט
hot men vi geven iz un avoide zain ongehoiben hot er ven
have they as was is and ministry his begun has he when

געמיינט , דער זון פון יוסף בן עלי, כד בן מתת , בן לוי ,
Levi ben Mattat ben Eli ben Yosef fun zun der gemeint
Levi son of Mattat son of Eli son of Joseph of son the supposed

Hakodesh and with Eish.
17 The winnowing fork is
in his hand to clean out
his threshing floor and to
gather the wheat into his
storehouse, but the MOTZ
(chaff) he will burn up
with an EISH LO TIKHBEH
(fire not [ever] extinguished).
18 Therefore, with many
other devarim Yochanan was
exhorting them, preaching
the Besuras HaGeulah to the
Am [Berit]. 19 Now Herod
the tetrarch, when he was
reproved by Yochanan
about Herodias, the wife
of his brother, and about
all resha'im *(evil)* which
he did, 20 Herod added this
above all: he locked up
Yochanan in the beit hasohar
(prison).

21 And it came about while
all the Am [Berit] were
receiving the tevilah, and
when Yehoshua also had
been given the tevilah and
was davening, Shomayim
was opened, 22 And the
Ruach Hakodesh descended
in demut gashmit as a
yonah upon Rebbe, Melech
HaMoshiach; and then
came a bat kol out of
Shomayim, saying, ATAH
BNI AHUVI ASHER BCHA
CHAFATSTI.

23 And Yehoshua himself
was about shaloshim
shanah, at the beginning
of his avodas kodesh
ministry, being the
ben (as it was being
thought of Yosef) ben
Eli, 24 Ben Mattat, ben

בן מלכי, בן יני , בן יוסף , כה בן מתתיהו , בן
ben Mattityahu ben Yosef ben Yannai ben Malki ben
son of Mattityahu son of Joseph son of Yannai son of Malki son of

עמוס, בן נחום , בן חסלי, בן נגי , כו בן מחת ,
Machat ben Naggai ben Chesli ben Nachum ben Amos
Machat son of Naggai son of Chesli son of Nachum son of Amos

בן מתתיהו , בן שמעי, בן יוסף , בן יודה , כז בן
ben Yodah ben Yosef ben Shimi ben Mattityahu ben
son of Yodah son of Joseph son of Shimi son of Mattityahu son of

יוחנן , בן רישא, בן זרובבל , בן שאלתיאל, בן נרי ,
Neri ben Shealtiel ben Zerubavel ben Reisha ben Yochanan
Neri son of Shealtiel son of Zerubavel son of Reisha son of John

כח בן מלכי, בן אדי, בן קוסם, בן אלמודם, בן ער,
er ben Elmadam ben Kosam ben Addi ben Malki ben
Er son of Elmadan son of Kosam son of Addi son of Malki son of

כט בן יהושע/ישוע , בן אליעזר, בן יורים, בן מתת ,
Mattat ben Yorim ben Eli'ezer ben Yeshua/Yehoshua ben
Matthat son of Yorim son of Eliezer son of Yehoshua son of

בן לוי , ל בן שמעון, בן יהודה , בן יוסף , בן יונם ,
Yonam ben Yosef ben Yehude ben Shim'on ben Levi ben
Yonam son of Joseph son of Yehudah son of Simon son of Levi son of

בן אליקים, לא בן מליא, בן מינא , בן מתתה , בן
ben Mattatah ben Manah ben Malah ben Elikim ben
son of Mattatah son of Manah son of Malah son of Elyakim son of

נתן , בן דוד , לב בן ישי , בן עובד, בן בועז, בן
ben Boaz ben Ovedn ben Yishai ben Dovid ben Natan
son of Boaz son of Oved son of Yishai son of David son of Natan

שלמון, בן נחשון , לג בן עמינדב , בן אדמין, בן
ben Admin ben Amminadab ben Nachshon ben Salmon
son of Admin son of Amminadav son of Nachshon son of Salmon

ארני, בן חצרון , בן פרץ , בן יהודה , לד בן יעקב ,
Yaakov ben Yehude ben Perets ben Chetsron ben Arni
Jacob son of Yehudah son of Perets son of Chetzron son of Arni

בן יצחק , בן אברהם , בן תרח , בן נחור , לה בן
ben Nachor ben Terach ben Avraham ben Yitschak ben
son of Nachor son of Terach son of Abraham son of Isaac son of

שרוג, בן רעו, בן פלג , בן עבר, בן שלח , לו בן
ben Shelach ben Ever ben Peleg ben Reu ben Serug
son of Shelah son of Ever son of Peleg son of Reu son of Serug

קינן , בן ארפכשד , בן שם , בן נוח , בן למך ,
Lemech ben Noach ben Shem ben Arpachshad ben Keinan
Lemekh son of Noah son of Shem son of Arpachshad son of Keinan

לז בן מתושלח , בן חנוך , בן ירד , בן מהללאל,
Mahalalel ben Yered ben Chanoch ben Metushelach ben
Mahalalel son of Yered son of Chanokh son of Metushelach son of

בן קינן , לח בן אנוש, בן שת, בן אדם , בן אלקים.
Elokim ben Adam ben Shet ben Enosh ben Keinan ben
G-d son of Adam son of Shet son of Enosh son of Keinan son of

ד און יהושע/ישוע , פול מיט דעם רוח הקודש , האט זיך
zich hot Hakoidesh ruach dem mit ful Yeshua/Yehoshua un
self has the Holy Spirit the with full Yehoshua and

אומגעקערט פונם ירדן , און איז געפירט געווארן פון דעם גייסט
Gaist dem fun gevoren gefirt iz un Yarden funem umgekert
Spirit the of become led is and Yarden from the returned

Levi, ben Malki, ben
Yannai, ben Yosef,
25 Ben Mattityahu, ben
Amotz, ben Nachum,
ben Chesli, ben Naggai,
26 Ben Machat, ben
Mattityahu, ben Shimi,
ben Yosef, ben Yodah,
27 ben Yochanan, ben
Reisha, ben Zerubavel,
ben Shealtiel, ben Neri,
28 Ben Malki, ben Addi, ben
Kosam, ben Elmadan, ben
Er, 29 Ben Yehoshua, ben
Eli'ezer, ben Yorim, ben
Mattat, ben Levi, 30 Ben
Shim'on, ben Yehudah,
ben Yosef, ben Yonam,
ben Elyakim, 31 Ben
Malah, ben Manah, ben
Mattatah, ben Natan,
ben Dovid, 32 Ben Yishai,
ben Oved, ben Boaz, ben
Salmon, ben Nachshon,
33 ben Amminadav, ben
Admin, ben Arni, ben
Chetzron, ben Peretz,
ben Yehudah, 34 Ben
Ya'akov, ben Yitzchak,
ben Avraham, ben
Terach, ben Nachor,
35 ben Serug, ben Reu,
ben Peleg, ben Ever, ben
Shelah, 36 Ben Keinan, ben
Arpachshad, ben Shem,
ben Noach, ben Lemekh,
37 Ben Metushelach, ben
Chanokh, ben Yered,
ben Mahalalel, ben
Keinan, 38 Ben Enosh,
ben Shet, ben Adam, ben
HaElohim.

4 Now Rebbe Melech
HaMoshiach, full
of the Ruach Hakodesh,
returned from the Yarden,
and was being led by

אין דער מדבר ב פערציק טעג לאנג און איז אויסגעפרואווט געווארן
gevoren oisgepruvt iz un lang teg fertsik midbar der in
become tested is and long days forty wilderness the in

פון שׂטן. און ער האט גארנישט געגעסן אין יענע טעג; און ווען זיי
zei ven un teg yene in gegesen gornisht hot er un Satan fun
they when and days those in eaten nothing has he and Satan of

האבן זיך געענדיקט איז ער הונגעריק געווארן. ג און דער שׂטן האט צו
tsu hot Satan der un gevoren hungerik er iz geendikt zich hoben
to has Satan the and become hungry he is finished self have

אים געזאגט: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, זאג צו דעם
dem tsu zog Oibershter der fun zun der bist du oib gezogt im
the to tell Most High the of Son the are you if said him

דאזיקן שטיין, אז ער זאל ווערן ברויט! ד און יהושע/ישוע האט אים
im hot Yeshua/Yehoshua un broit veren zol er az shtein dozikn
him has Yehoshua and bread to be shall it that stone this

געענטפערט: עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es geentfert
written stands it answered

נישט מיט ברויט אליין וועט דער מענטש לעבן! (דברים ח, ג.)
g ch Devarim leben mentsh der vet alein broit mit nisht
3 8 Deuteronomy live man the will alone bread with not

ה האט ער אים ארויפגעפירט אויף א הויכן בארג און אים געוויזן אלע
ale gevizn im un barg hoichn a oif aroifgefirt im er hot
all show him and mountain high a on leads him he has

קעניגרייכן פון דער וועלט אין אן אויגנבליק. ו און דער שׂטן האט צו
tsu hot Satan der un oignblik an in velt der fun kenigraichn
to has Satan the and eye blink an in world the of kingdoms

אים געזאגט: דיר וועל איך געבן די דאזיקע גאנצע מאכט און זייער
zeier un macht gantse dozike di geben ich vel dir gezogt im
their and authority whole these the give I will you said him

הערלעכקייט; ווייל זי איז מיר איבערגעגעבן געווארן, און איך גיב זי,
zi gib ich un gevoren ibergegeben mir iz zi vail herlechkeit
it give I and become handed over to me is it because glory

צו וועמען איך וויל. ז דעריבער אויב דו וועסט זיך בוקן פאר
far buken zich vest du oib deriber vil ich vemen tsu
before worship self you will you if therefore want I whom to

מיר, וועט אלץ זיין דיין. ח און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו
tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua un dain zain alts vet mir
to answering has Yehoshua and yours be all will me

אים געזאגט: עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es gezogt im
written stands it said him

צום האר דיין ג-ט זאלסטו זיך בוקן ,
buken zich zolstu G-t dain Har tsum
worship self shall you G-d your L-rd to the

און נאר אים אליין זאלסטו דינען. (דברים י, כ.)
ch i Devarim dinen zolstu alein im nor un
20 10 Deuteronomy serve shall you alone him but and

ט ער אבער האט אים אוועקגעפירט קיין ירושלים און אים
im un Yerushalayim kein avekgefirt im hot ober er
him and Jerusalem to led away him has however he

געשטעלט אויפן שפּיץ טורם פון בית המקדש , און געזאגט
gezogt un Hamikdash beis fun turem shpits oifen geshtelt
said and HaMikdash House of tower pinnacle on the stood

the Ruach Hakodesh
bamidbar, 2 Where for
ARBA'IM YOM Rebbe,
Melech HaMoshiach
was undergoing nisayon
by HaSatan. And he
had no okhel in those
yamim. And when
the yamim had been
completed, he was
famished. 3 And HaSatan
said to Rebbe Melech
HaMoshiach, If you
are the Ben HaElohim,
command this even
(stone) that it become
lechem. 4 And Rebbe
Melech HaMoshiach
answered HaSatan, It
has been written, LO
AL HALECHEM LVADOH
YCHEYEH HAADAM,
(Not by bread alone
will man live). 5 And
HaSatan led Rebbe
Melech HaMoshiach up
and showed him, in a
moment of time, all the
mamlechot *(kingdoms)* of
the Olam Hazeh; 6 And
HaSatan said to him,
To you I will give all
this shilton *(rule)*, this
shlita *(control)*, and their
kavod, because it has
been given to me; and
to whomever I desire,
I give it. 7 Therefore,
if you will be KOREIA
UMISHTACHAVEH *(kneeling*
down and worship) before
me, everything will be
yours. 8 And in reply,
he said to HaSatan, It
has been written, ES
HASHEM ELOHEICHA
TIRAH VOTO TAAVOD
(Hashem Eloheicha you

צו אים: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, ווארף דיך
dich varf Oibershter der fun zun der bist du oib im tsu
you throw Most High the of son the are you if him to

פונדאנען אראפ; ׳ ווארום עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vorem arop fundanen
written stands it because down from there

זיינע מלאכים וועט ער באפעלן וועגן דיר, דיך אפצוהיטן;
optsuhiten dich dir vegen bafelen er vet malochim zaine
to protect you you about command he will angels his

יא אויף די הענט וועלן זיי דיך טראגן,
trogen dich zei velen hent di oif
carry you they will hands the on

אז דו זאלסט דיר נישט צעקלאפן דיין פוס אין א שטיין.
shtein a in fus dain tseklapen nisht dir zolst du az
stone a in foot your dash not you you shall you that

(תהלים צא, יא-יב.)
yo-ib tsa Tehilim
11-12 91 Psalms

יב און יהושע/ישוע האט אים ענטפערנדיק געזאגט: עס איז געזאגט
gezogt iz es gezogt entferendik im hot Yeshua/Yehoshua un
said is it said answering him has Yehoshua and

געווארן:
gevoren
become

דו זאלסט נישט אויספרואוון דעם האר דיין ג-ט.
G-t dain Har dem oispruven nisht zolst du
G-d your L-rd the tempt not you shall you

(דברים ו, טז.)
tz u Devarim
16 6 Deuteronomy

יג און ווען דער שטן האט געענדיקט אלע אויספרוואונגען איז ער
er iz oispruvungen ale geendikt hot Satan der ven un
he is tempting all finished has Satan the when and

אוועק פון אים ביז אויף א צייט.
tsait a oif biz im fun avek
time a on until him from went away

יד און יהושע/ישוע האט זיך אומגעקערט אין דער קראפט
kraft der in umgekert zich hot Yeshua/Yehoshua un
power the in returned self has Yehoshua and

פונם גייסט קיין גליל ; און א קלאנג איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz klang a un Galil kein Gaist funem
went out is report a and Galilee to Spirit of the

וועגן אים אין דער גאנצער אומגעגנט. טו און ער האט
hot er un umgegent gantser der in im vegen
has he and region whole the in him about

געלערנט אין זייערע שולן , און אלע האבן אים אפגעגעבן
opgegeben im hoben ale un shuln zeiere in gelernt
give him have all and synagogues their in taught

כבוד .
koved
honor

טז און ער איז געקומען קיין נצרת , וואו ער איז דערצויגן געווארן;
gevoren dertsoigen iz er vu Natseret kein gekumen iz er un
become brought up is he where Natseret to come is he and

shall fear and him alone
you shall serve). 9 And
HaSatan led him to
Yerushalayim and set
him atop the pinnacle
of the Beis HaMikdash,
and said to him, If you
are Ben HaElohim, throw
yourself down from
here; 10 For it has been
written, MALACHAV
YTZAVVEH LACH (His
angels he will command
concerning you to
protect you, 11 And
upon their hands they
will lift you up, lest
you strike your foot
against a stone). 12 And
in reply, Rebbe Melech
HaMoshiach said to
HaSatan, It says, LO
TENASSU ES HASHEM
ELOHEICHEM *(Do not put*
to the test Hashem your
G-d.).

13 And after Rebbe, Melech
HaMoshiach completed all
nisayonos, HaSatan went
away from him until an
opportune time.

14 And in the gevurat
HaRuach Hakodesh, Rebbe
Melech HaMoshiach returned
to the Galil. And a report
went out throughout all the
surrounding countryside
about him. 15 And Rebbe
Melech HaMoshiach was
saying shiurim in their
shuls and eliciting a peledike
response *(reaction of marveling)*
from everyone.

16 And he came to
Natzeret, the shtetl of his

און לויט זיין געוואוינהייט איז ער שבת אריינגעגאנגען אין
in araingegangen Shabbos er iz gevoinheit zain loit un
in entered Sabbath he is custom his according to and

שול און האט זיך אויפגעשטעלט צו לייענען. יז און מען האט אים
im hot men un leienen tsu oifgeshtelt zich hot un shul
him has they and read to stood up self has and synagogue

געגעבן דאס ספר פון דעם נביא ישעיה . און אויפעפנענדיק דאס
dos oifefenendik un Yeshayah novi dem fun seifer dos gegeben
the opening and Isaiah prophet the of book the given

בוך האט ער געפונען דאס ארט , וואו עס איז געווען געשריבן:
geshriben geven iz es vu ort dos gefunen er hot buch
written was is it where place of the found he has book

יח דער גייסט פונם האר (ה׳) איז אויף מיר,
mir oif iz Hashem Har funem Gaist der
me on is Hashem L-rd of the Spirit the

ווייל ער האט מיך געזאלבט,
gezalbt mich hot er vail
anointed me has he because

כדי אנצוזאגן א גוטע בשורה צו ארעמעלייט;
oremelait tsu besoire gute a ontsuzogen kedei
poor people to News good a to proclaim so that

ער האט מיך געשיקט אויסצורופן באפרייאונג צו געפאנגענע,
gefangene tsu bafrayung oistsurufen geshikt mich hot er
prisoners to release to proclaim sent me has he

און צו בלינדע ווידער— צו קענען זען,
zen kenen tsu vider blinde tsu un
see can to again the blind to and

די אונטערגעדריקטע ארויסצושיקן פריי,
frai aroistsushiken untergedrikte di
free send out oppressed the

יט אויסצורופן א שנת רצון פון דעם האר (ה׳).
Hashem Har dem fun rotsn shenat a oistsurufen
Hashem L-rd the of favor year of a to proclaim

(ישעיהו סא, א-ב.)
a-b sa Yeshayah
1-2 61 Yeshayah

כ און ער האט צונויפגעוויקלט דאס ספר, האט עס אוועקגעגעבן דעם
dem avekgegeben es hot seifer dos tsunoifgeviklt hot er un
to the given it has book the opened has he and

חזן און זיך אנידערגעזעצט; און אלעמענס אויגן אין שול זענען
zenen shul in oigen alemens un anidergezetst zich un chazn
are synagogue in eyes everyone's and sat down self and cantor

געווען געניגט מיט שפאנונג אויף אים. כא און ער האט אנגעהויבן צו
tsu ongehoiben hot er un im oif shpanung mit geneigt geven
to begun has he and him on tension with inclined were

זאגן צו זיי : היינט איז די דאזיקע שריפט מקוים געווארן אין
in gevoren mekuyem shrift dozike di iz haint zei tsu zogen
in become fulfill scripture these the is today them to say

אייערע אויערן. כב און אלע האבן עדות געזאגט אויף אים און האבן זיך
zich hoben un im oif gezogt eides hoben ale un oiern eiere
self have and him on said witness have all and ears your

געוואונדערט איבער די ליבלעכע ווערטער , וואס זענען ארויסגעקומען
aroisgekumen zenen vos verter libleche di iber gevundert
come out are which the words lovely the over amazed

guddal and he entered according to his minhag on Shabbos into the shul and was given an aliyah [as the Baal Koreh].
17 [After the Hagbah], he was presented with the megillat sefer Yeshayah and having unrolled the megillah, he found the dvar where it had been written, 18 RUACH ADONAI HASHEM ALAI YAAN MASHACH ADONAI OTI LEVASER ANAVIM SHELACHANI LIKRO LISHVUYIM DEROR, *(The Spirit of the Sovereign L-rd is upon me because He anointed me to preach Besuras HaGeulah to the poor, He has sent me to preach to the captives release)*, and to the blind PEKACH KOACH, VSHALACH RETZUTZIM CHAFSHIM, *(the recovery of sight, to set the oppressed free)*, 19 LIKRO SHENAT RATZON LAHASHEM *(To preach the year of Hashem's favor.)*
20 And doing the glilah ceremony, he rolled up the megillah; and, having given it back to the shammash, he sat down [to teach]. And all the eyes in the shul were focused on him. 21 And Rebbe Melech HaMoshiach began to speak to them, Hayom *(today)* this dvar of the Kitvei Hakodesh has been fulfilled in your hearing. 22 And everyone was speaking well of him, and they were amazed at

פון זיין מויל ; און האבן געזאגט: צי איז דען דאס נישט יוספס
Yosefs nisht dos den iz tsi gezogt hoben un moil zain fun
Joseph's not the then is said have and mouth his of

זון ? [23] און ער האט צו זיי געזאגט: זיכער וועט איר מיר זאגן דאס
dos zogen mir ir vet zicher gezogt zei tsu hot er un zun
the say me you will surely said them to has he and son

דאזיקע שפריכווארט: רופא , הייל דיך אליין! אלץ, וואס מיר האבן
hoben mir vos alts alein dich heil roife shprichvort dozike
have we what all alone you heal physician proverb these

געהערט, אז עס איז געשען אין כפר-נחום , טו אויך דא אין דיין
dain in do oich tu K'far-Nachum in geshen iz es az gehert
your in here also do K'far-Nachum in happened is it that heard

פאטערשטאט! [24] ער אבער האט געזאגט: באמת זאג איך אייך: קיין
kein aich ich zog beemes gezogt hot ober er fotershtot
any you I tell in truth said has however he hometown

נביא איז נישט אנגענומען אין זיין פאטערשטאט. [25] אויף אן אמת
emes an oif fotershtot zain in ongenumen nisht iz novi
truth an on hometown his in accepted not is prophet

זאג איך אייך: א סך אלמנות זענען געווען אין ישראל אין די טעג פון
fun teg di in Yisroel in geven zenen almones sach a aich ich zog
of days the in Israel in was are widows many a you I tell

אליהו (הנביא), ווען דער הימל איז געווען פארשלאסן אויף
oif farshlosen geven iz himel der ven hanovi Eliyahu
on shut was is heaven the when the prophet Eliyahu

דריי יאר און זעקס חדשים , און עס איז געווארן א גרויסער הונגער
hunger groiser a gevoren iz es un chadoshim zeks un yor drai
hunger great a become is it and months six and years three

איבערן גאנצן לאנד; [26] און צו קיין איינער פון זיי איז אליהו נישט
nisht Eliyahu iz zei fun einer kein tsu un land gantsn ibern
not Eliyahu is them of one any to and land entire over

געשיקט געווארן, אחוץ קיין צרפת אין צידון צו א פרוי אן
an froi a tsu Tsidon in Tsarfat kein achuts gevoren geshikt
a woman a to Sidon in Zarephath to except become sent

אלמנה. (מלכים א יז, א.) [27] און א סך מצורעים זענען געווען אין
in geven zenen metsoiroim sach a un a iz a melachim almone
in was are lepers many a and 1 17 1st Kings widow

ישראל אין דער צייט פונם נביא אלישע; און קיין איינער פון זיי
zei fun einer kein un Elishah novi funem tsait der in Yisroel
them of one any and Elisha prophet of the time the in Israel

איז נישט געריייניקט געווארן, אחוץ נעמן דער סיריער. (מלכים
melachim Siryan der Naaman achuts gevoren gereinikt nisht iz
Kings Syrian the Naaman except become cleansed not is

ב ה, א-יד.) [28] און אלע אין שול זענען פול געווארן מיט צארן,
tsorn mit gevoren ful zenen shul in ale un a-id h b
anger with become full are synagogue in all and 1-14 5 2nd

הערנדיק די דאזיקע זאכן ; [29] און האבן זיך אויפגעהויבן און אים
im un oifgehoiben zich hoben un zachn dozike di herendik
him and get up self have and things these the on hearing

ארויסגעווארפן אויסער דער שטאט, און אים אוועקגעפירט ביז צום
tsum biz avekgefirt im un shtot der oiser aroisgevorfen
to the until led away him and city the out of thrown out

שפיץ פון דעם בארג , אויף וועלכן זייער שטאט איז געווען געבויט,
geboit geven iz shtot zeier velchen oif barg dem fun shpits
built was is city their which on mountain the of pinnacle

the divrei Chen coming out of his mouth and they were saying, Can this be Ben Yosef? [23] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Muz zain *(no doubt)* you will speak this mashal to me: Rofeh, heal yourself. Everything we heard that happened in K'far-Nachum, do also here in your shtetl.
[24] But he said, Omein, I say to you that no navi is welcome in his own shtetl, in his own eretz moledet *(homeland)*.
[25] Omein, I tell you, there were many almanot in Yisroel in the yamim of Eliyahu HaNavi, when Shomayim was shut up for shalosh shanim and shishah chodashim *(three years and six months)*, when a great famine occurred over all the land, [26] And to not one of them was Eliyahu HaNavi sent except to Tzarfat of Tzidon to an isha, an almanah. [27] And many metzoraim *(lepers)* were in Yisroel during the time of Elishah HaNavi, and not one of them was cleansed except Naaman the Syrian. [28] And hearing these things, all in the shul were filled with ka'as *(anger)*. [29] And they got up and drove Rebbe Melech HaMoshiach outside the shtetl; and they led him up to the top of the hill upon which the shtetl had been built, and they were intending to throw

כדי אים אראפצושטירצן. ל ער אבער , דורכגייענדיק דורך זייער
zeier durch durchgeiendik ober er aroptsushtirtsen im kedei
their through passing through however he to hurl off him so that

מיט , איז זיך אוועק אויף זיין וועג.
veg zain oif avek zich iz mit
way his on went away self is midst

לא און ער איז אראפגעגאנגען קיין כפר-נחום , א שטאט אין גליל ;
Galil in shtot a K'far-Nachum kein aropgegangen iz er un
Galilee in city a K'far-Nachum to went down is he and

און אין די שבתים פלעגט ער זיי לערנען; לב און מען פלעגט
flegt men un lernen zei er flegt shabosim di in un
used to they and teach them he used sabbath the in and

שטוינען איבער זיין תורה , ווייל זיין ווארט איז געווען מיט
mit geven iz vort zain vail toire zain iber shtoinen
with was is word his because teaching his over astonishment

מאכט . לג און אין דער שול איז געווען א מענטש, וואס האט
hot vos mentsh a geven iz shul der in un macht
has who man a was is synagogue the in and authority

געהאט אן אומריינעם בייזן גייסט, און ער האט א געשריי געטאן מיט
mit geton geshrei a hot er un gaist beizn umreinem an gehat
with done shout a has he and spirit evil unclean an had

א הויך קול : לד ווי , וואס האבן מיר מיט דיר, יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua dir mit mir hoben vos vei kol hoich a
Yehoshua you with me have what woe voice loud a

פון נצרת ? ביסטו געקומען אונדז צו פארטיליקן? איך ווייס ווער
ver veis ich fartiliken tsu undz gekumen bistu Natseret fun
who know I destroy to us come you are Natseret of

דו ביסט—דער קדוש אלקים (הייליקער פון ה'). לה און
un Hashem fun heiliker Elokim kodesh der bist du
and Hashem of holy G-d Holy One the are you

יהושע/ישוע האט אויף אים אנגעשריגן , אזוי צו זאגן : שווייג און
un shvaig zogen tsu azoi ongeshrigen im oif hot Yeshua/Yehoshua
and be silent say to so rebuked him on has Yehoshua

גיי ארויס פון אים! און דער בייזער גייסט האט אים א ווארף געטאן ביז
biz geton varf a im hot gaist beizer der un im fun arois gei
until done throw a him has spirit evil the and him of out go

אין דער מיט , איז ארויס פון אים און האט אים גארנישט געשעדיקט.
geshedikt gornisht im hot un im fun arois iz mit der in
harm nothing him has and him of out is midst the in

לו און אויף אלעמען איז אנגעפאלן א מורא, און זיי האבן גערעדט
geredt hoben zei un moire a ongefalen iz alemen oif un
spoken have they and fear a fall is everyone on and

איינער מיטן אנדערן, אזוי צו זאגן : וואס פאר א ווארט איז דאס, אז
az dos iz vort a far vos zogen tsu azoi andern miten einer
that the is word a for who say to so other with the one

מיט מאכט און מיט כוח באפעלט ער די אומריינע גייסטער, און
un gaister umreine di er bafelt koiech mit un macht mit
and spirits unclean the he are ordered power with and authority with

זיי גייען ארויס! לז און דער קלאנג וועגן אים האט זיך פארשפרייט
farshpreit zich hot im vegen klang der un arois geien zei
spread self has him about report the and out go they

אויף יעדן ארט אין דער געגנט ארום .
arum gegent der in ort yedn oif
around region the in place of every on

him down. 30 But having
gone through the midst
of them, Rebbe, Melech
HaMoshiach was walking
away.

31 And Moshiach went
down to K'far-Nachum, a
shtetl of the Galil. And he
was saying them shiurim
on the Shabbatot. 32 And
they were amazed at
his torah, because Rebbe
Melech HaMoshiach's dvar
torah was with samchut
(authority). 33 And in the shul
there was a man having
a ruach hatameh *(unclean
spirit, shed, demon)* and it
let out a shrai *(scream)*.
34 Ah, mah lanu vlach,
Yehoshua of Natzeret?
Did you come to destroy
us? I have daas of who
you are, HaKadosh of
Hashem. 35 And Rebbe
Melech HaMoshiach rebuked
him saying, Sha! Shekit!
And come out of him!
And right in front of
them, when the shed
threw him down, the
ruach hatameh came out
of him and did not do
him any harm. 36 And
astonishment came upon
everyone. And they were
talking to one another
saying, What is this dvar
torah, for with samchut
(authority) and koach *(power)*
he commands the ruchot
hatemeiot *(unclean spirits)*
and they come out! 37 And
a report was going out
about him into every
place of the surrounding
region.

לח און ער איז אויפגעשטאנען און איז ארויסגעגאנגען פון שול אין
in shul fun aroisgegangen iz un oifgeshtanen iz er un
in synagogue of went out is and stand up again is he and

שמעונס הויז אריין. שמעונס שוויגער אבער האט געליטן פון
fun gelitn hot ober shviger Shim'ons arain hoiz Shim'ons
of suffered has however mother-in-law Simon's into house Simon's

א שטארק פיבער, און זיי האבן אים געבעטן פאר אירעטוועגן. לט און ער
er un iretvegen far gebeten im hoben zei un fiber shtark a
he and her sake for asked him have they and fever strong a

האט זיך אנידערגעשטעלט איבער איר און האט אנגעשריגן דאס פיבער,
fiber dos ongeshrigen hot un ir iber anidergeshtelt zich hot
fever the rebuked has and her over stood over self has

און עס האט זי פארלאזט; און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעשטאנען
oifgeshtanen zi iz oignblik an in un farlozt zi hot es un
stand up again she is eye blink an in and left her has it and

און האט זיי באדינט.
badint zei hot un
served them has and

38 And Rebbe, Melech HaMoshiach got up from the shul and entered into the bais of Shim'on. And the chamot *(mother-in-law, shviger)* of Shim'on was fever-stricken, and they asked him about her. 39 And having stood over her, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the kaddachat *(fever)* and it left her. And at once, having got up, she was functioning as their mesharetet *(servant, keli kodesh, lady minister)*.

מ און ווען די זון איז אונטערגעגאנגען, האבן אלע, וואס האבן
hoben vos ale hoben untergegangen iz zun di ven un
have who all have set is sun the when and

געהאט קראנקע מיט פארשיידענע שלאפקייטן, זיי געברענגט צו אים;
im tsu gebrengt zei shlafkeitn farsheidene mit kranke gehat
him to brought they disease various with sick had

און ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף יעדן איינעם פון זיי און
un zei fun einem yedn oif hent di aroifgeleigt hot er un
and they of one every on hands the did place has he and

זיי געהיילט. מא און עס זענען אויך ארויסגעגאנגען בייזע גייסטער פון
fun gaister beize aroisgegangen oich zenen es un geheilt zei
of spirits evil went out also are it and healed them

פילע, שרייענדיק און זאגנדיק: דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער!
Oibershter der fun zun der bist du zogendik un shraiendik file
Most High the of son the are you saying and shouting many

און ער האט אנגעשריגן אויף זיי און האט זיי נישט געלאזט רעדן,
reden gelozt nisht zei hot un zei oif ongeshrigen hot er un
speak let not them has and them on rebuked has he and

ווייל זיי האבן געוווּסט, אז ער איז דער משיח .
Moshiach der iz er az gevust hoben zei vail
Moshiach the is he that known have they because

40 And while the shemesh *(sun)* was setting, all who had cholim *(sick people)*, all with various machlot *(illnesses)* brought them to Rebbe Melech HaMoshiach. And he, laying his hands upon each one of them, was giving refuah *(healing)* to them. 41 And also shedim were coming out from many, shrieking a shrai and crying out, You are HaBen HaElohim! And rebuking them, he was not allowing them to speak, because they had daas of his identity as Rebbe Melech HaMoshiach.

מב און ווען עס איז געווארן טאג איז ער ארויסגעגאנגען און איז
iz un aroisgegangen er iz tog gevoren iz es ven un
is and went out he is day become is it when and

געקומען צו אן איינזאם ארט ; און די המונים מענטשן האבן אים
im hoben mentshn hamonim di un ort einzam an tsu gekumen
him have people crowds of the and place of solitary a to come

אויפגעזוכט און זענען געקומען צו אים, און האבן אים צוריקגעהאלטן,
trurikgehalten im hoben un im tsu gekumen zenen un oifgezucht
restrained him have and him to come are and searching for

אז ער זאל נישט אוועק פון זיי . מג ער אבער האט צו זיי
zei tsu hot ober er zei fun avek nisht zol er az
them to has however he them from went away not shall he that

געזאגט: אויך אין די אנדערע שטעט מוז איך אנזאגן די גוטע בשורה
besoire gute di onzogen ich muz shtet andere di in oich gezogt
News good the proclaim I must cities of other the in also said

42 And in the boker, having gone forth, he went out to a desolate place. And the multitudes were seeking him, and when they got to him, they wanted to prevent his departure from them. 43 But he said to them, It is necessary for me to preach the Malchut Hashem in the other shtetlach, because this is the tachlis for which

פון דעם קעניגרייך פון ה׳ ; ווייל דערצו בין איך געשיקט געווארן.
gevoren geshikt ich bin dertsu vail Hashem fun kenigraich dem fun
become sent I am for this because Hashem of kingdom the of

מד און ער פלעגט דרשענען אין די שולן פון יהודה .
Yehude fun shuln di in darshenen flegt er un
Yehudah of synagogues the in preach used he and

ה און עס איז געשען , בעת דער המון מענטשן האט זיך
zich hot mentshn hamon der beis geshen iz es un
self has people crowd the while happened is it and

געדרענגט צו אים, כדי צו הערן ה׳ס ווארט, און ער איז
iz er un vort Hashems heren tsu kedei im tsu gedrengt
is he and word Hashem's hear to so as him to pressed

געשטאנען ביים ים גניסרת ; ב האט ער געזען צוויי שיפלעך ליגן
lign shiflech tsvei gezen er hot Genessaret Yam baim geshtanen
lying boats two seen he has Gennesaret Sea of by the standing

ביים ים ברעג, און די פישער זענען אויסגעשטיגן פון זיי און
un zei fun oisgeshtigen zenen fisher di un breg yam baim
and them of step out are fishermen the and shore sea by the

האבן געוואשן די נעצן. ג איז ער איינגעשטיגן אין איינס פון די שיפלעך,
shiflech di fun eins in aingeshtigen er iz netsn di gevashn hoben
boats the of one in step in he is nets the washed have

וועלכעס האט געהערט שמעונען , און האט אים געבעטן אוועקצופארן
avektsuforen gebeten im hot un Shim'onen gehert hot velches
depart asked him has and Simon belonging has which

אביסל פון דער יבשה ; און האט זיך אנידערגעזעצט און געלערנט
gelernt un anidergezetst zich hot un yaboshe der fun abisel
taught and sat down self has and land the from a little

די המונים מענטשן אויס דעם שיפל ארויס. ד און ווען ער האט
hot er ven un arois shifel dem ois mentshn hamonim di
has he when and out boat the out people crowds of the

אויפגעהערט צו רעדן, האט ער געזאגט צו שמעונען ; פאָר אריבער
ariber for Shim'onen tsu gezogt er hot reden tsu oifgehert
over go Simon to said he has speak to finished

צו דער טיפעניש און לאזט אראפ אייערע נעצן צום פאנג! ה און
un fang tsum netsn eiere arop lozt un tifenish der tsu
and catch to the nets your down allow and depth the to

ענטפערנדיק האט שמעון געזאגט: האר, דורך דער גאנצער נאכט
nacht gantser der durch Har gezogt Shim'on hot entferendik
night whole the through L-rd said Simon has answering

האבן מיר געפראצעוועט, און גארנישט געכאפט; נאר אויף דיין ווארט
vort dain oif nor gechapt gornisht un gepratsevet mir hoben
word your on but seized nothing and labored we have

וועל איך אראפלאזן די נעצן. ו און ווען זיי האבן דאס דאזיקע געטאן,
geton dozike dos hoben zei ven un netsn di aroplozen ich vel
done these the have they when and nets the lower I will

האבן זיי געכאפט א גרויסע מענגע פיש; זייערע נעצן אבער האבן
hoben ober netsn zeiere fish menge groise a gechapt zei hoben
have however nets their fish shoal of great a seized they have

זיך צעריסן. ז און זיי האבן געמאכט צייכנס צו זייערע חברים אין
in chaveirim zeiere tsu tseichens gemacht hoben zei un tserisn zich
in companions their to signs made have they and rip self

דעם אנדערן שיפל, אז זיי זאלן קומען זיי העלפן; און זיי זענען
zenen zei un helfen zei kumen zolen zei az shifel andern dem
are they and help them come should they that boat other the

I was sent. 44 And Rebbe, Melech HaMoshiach was preaching in the shuls of Yehudah.

5 Now it came about that while the multitude was listening to the dvar Hashem and pressing in upon Rebbe Melech HaMoshiach, he had been standing beside Lake Kinneret, 2 And he saw two sirot *(boats)* having been beside the lake. But the daiyagim *(fishermen)* had left them and were cleaning the nets. 3 And embarking into one of the sirot which was Shimon's, Rebbe Melech HaMoshiach asked Shim'on to put out from the land a little; and having sat down, from the sirah *(boat)* to the multitudes Rebbe Melech HaMoshiach was saying shiurim. 4 And when he stopped speaking, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Shim'on, Launch out into the deep *(water)* and let down your nets for a catch. 5 And in reply, Shim'on said, Adoni, throughout the whole lailah we have labored and caught nothing. But on account of your dvar I will let down the nets. 6 And having done this, they enclosed asach *(a lot of)* dagim, and their nets were being torn. 7 And they signaled for their shuttafim *(partners)* in the other sirah to come and help them. And they came

געקומען און האבן אנגעפילטביידע שיפלעך ביז צום זינקען. ח און
un zinken tsum biz shiflech beide ongefilt hoben un gekumen
and sink to the until boats both filled have and come

זעענדיק דאס, איז שמעון פעטרוס אנידערגעפאלן אויף די קני פאר
far kni di oif anidergefalen Petros Shim'on iz dos zeendik
before knee the on fell down Peter Simon is this seeing

יהושען/ישוען , זאגנדיק: האר, גיי אוועק פון מיר, ווייל איך
ich vail mir fun avek gei Har zogendik Yeshuan/Yehoshuan
I because me from went away go L-rd saying Yehoshua

בין א זינדיקער מענטש! ט ווארום עס האט אים אנגעכאפט א שרעק און
un shrek a ongechapt im hot es vorem mentsh zindiker a bin
with fear a seized him has it because man sinful a am

אלע, וואס זענען געווען מיט אים איבער דעם פישפאנג, וואס זיי האבן
hoben zei vos fishfang dem iber im mit geven zenen vos ale
have they which fish the over him with were are who all

געפאנגען, י און אויך אזוי יעקבן און יוחנן , זבדיס זין , וואס
vos zin Zavdais Yochanan un Yaakovn azoi oich un gefangen
who sons Zavdai's John and James so also and caught

זענען געווען שמעונס חברים . און יהושע/ישוע האט געזאגט צו
tsu gezogt hot Yeshua/Yehoshua un chaveirim Shim'ons geven zenen
to said has Yehoshua and companions Simon's was are

שמעונען : האב נישט קיין מורא; פון איצט אָן וועסטו פאנגען
fangen vestu on itst fun moire kein nisht hob Shim'onen
to catch will you onwards now from fear any not have Simon

מענטשן. יא און ברענגענדיק די שיפלעך צו דער יבשה , האבן זיי אלץ
alts zei hoben yaboshe der tsu shiflech di brengendik un mentshn
all they have land the to boats the bringing and people

פארלאזט און אים נאכגעפאלגט. יב און עס איז געשען , בעת ער איז
iz er beis geshen iz es un nochgefolgt im un farlozt
is he while happened is it and followed him and left

געווען אין איינער פון די שטעט , זע , עס איז געווען א מאן פול צרעת ;
tsoraas ful man a geven iz es ze shtet di fun einer in geven
leprosy full man a was is it look cities of the of one in was

און ווי ער האט געזען יהושען/ישוען , איז ער אנידערגעפאלן אויפן
oifen anidergefalen er iz Yeshuan/Yehoshuan gezen hot er vi un
on the fell down he is Yehoshua seen has he as and

פנים , האט אים געבעטן און געזאגט: האר, אויב דו זאלסט ווילן,
velen zolst du oib Har gezogt un gebeten im hot ponem
will you shall you if L-rd said and begged him has face

קענסטו מיך מאכן ריין !
rein machen mich kenstu
clean make me you can

יג און ער האט אויסגעשטרעקט די האנט, האט אים אנגערירט
ongerirt im hot hant di oisgeshtrekt hot er un
touched him has hand the stretched out has he and

און געזאגט: איך וויל, זיי ריין ! און גלייך איז די
di iz glaich un rein zai vil ich gezogt un
the is immediately and clean be will I said and

צרעת פון אים אוועק . יד און ער האט אים באפוילן , עס
es bafoilen im hot er un avek im fun tsoraas
it commanded him has he and went away him of leprosy

קיינעמען נישט אויסצוזאגן, נאר גיי, ווייז דיך צום כהן , און
un koyen tsum dich vaiz gei nor oistsuzogen nisht keinemen
and kohen to the you show go but to tell not no one

and they filled both sirot
(boats) so much that they
began to sink. 8 And having
seen this, Shim'on Kefa
fell down before Rebbe
Melech HaMoshiach, saying,
Depart from me, Adoni, for
an ish choteh *(sinful man)*
am I. 9 For astonishment
seized Shim'on Kefa and
all the ones with him on
account of the catch of
dagim which they took;
10 And likewise also Ya'akov
and Yochanan the banim of
Zavdai, who were business
shuttafim *(partners)* with
Shim'on. And Rebbe Melech
HaMoshiach said to Shim'on,
Do not be afraid. From
now on you will catch bnei
Adam. 11 And having left
behind the sirot on the
shore, they forsook all,
and followed him. 12 And it
came about, while he was
in one of the shtetlach,
hinei, there was an ish
metzorah full of leprosy.
And having seen Rebbe
Melech HaMoshiach, and
having fallen on his face, he
begged him saying, Adoni,
if you are willing, you are
able to make me tahor
(clean).

13 And having stretched
out his hand, Rebbe, Melech
HaMoshiach touched him,
saying, I am willing. Be
made tahor. And, ofen ort
(immediately), the leprosy
departed from him. 14 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
gave orders to him to tell no
one, but go and show yourself

זיי מקריב פאר דיין ריינקונג, אזוי ווי משה האט געבאטן,
geboten hot Moshe vi azoi reinikung dain far makrev zei
ordered has Moses as just cleansing your for offering make

פאר אן עדות צו זיי ! (ויקרא יד, א-לב.) טו אבער
ober a-lb id Vayikra zei tsu eides an far
however 1-32 14 Leviticus them to witness a for

דער באריכט וועגן אים האט זיך נאכמער פארשפרייט, און
un farshpreit nochmer zich hot im vegen bericht der
and spread even more self has him about report the

גרויסע מאסן מענטשן זענען זיך צוזאמענגעקומען, אים צו
tsu im tsuzamengekumen zich zenen mentshn masen groise
to him come together self are people crowds of great

הערן און געהיילט צו ווערן פון זייערע שלאפקייטן. טז נאר ער
er nor shlafkeitn zeiere fun veren tsu geheilt un heren
he but disease their from be to healed and hear

האט זיך צוריקגעצויגן אין די מדבריות אריין און תפילה
tfile un arain midboryes di in tsurikgetsoigen zich hot
prayer and into wilderness the in withdraw self has

געטאן.
geton
done

יז און עס איז געשען אין איינעם פון די טעג, בשעת ער האט
hot er beshas teg di fun einem in geshen iz es un
has he while days the of one in happened is it and

געלערנט, און עס זענען דערביי געזעסן פרושים און לומדים פון דער
der fun lomdim un Perushim gezesen derbai zenen es un gelernt
the of scholars and Pharisees sat nearby are it and taught

תורה, וואס זענען געקומען אויס יעדן דארף פון גליל און יהודה
Yehude un Galil fun dorf yedn ois gekumen zenen vos toire
Yehudah and Galilee of village every out come are who Torah

און ירושלים ; און די גבורה פון דעם האר (ה') איז געווען
geven iz Hashem Har dem fun gvure di un Yerushalayim un
was is Hashem L-rd the of power the and Jerusalem and

מיט אים צו היילן. יח און זע , מענער האבן געטראגן אויף א בעט
bet a oif getrogen hoben mener ze un heilen tsu im mit
bed a on carried have men look and heal to him with

א מענטשן, וועלכער איז געווען פאראליזשירט; און האבן געזוכט אים
im gezucht hoben un paralizhirt geven iz velcher mentshn a
him sought have and paralyzed was is who man a

ארייןצוברענגען, און צו לייגן פאר אים. יט און נישט געפינענדיק (קיין
kein gefinendik nisht un im far leigen tsu un araintsubrengen
any finding not and him before lay to and bring in

מעגלעכקייט) וויאזוי זיי זאלן אים אריינברענגען צוליב דעם
dem tsulib arainbrengen im zolen zei viazoi meglechkeit
the on account of bring in him should they how possibility

המון מענטשן, זענען זיי ארויפגעשטיגן אויפן דאך, און האבן אים
im hoben un dach oifen aroifgeshtigen zei zenen mentshn hamon
him have and roof on the climb up they are people crowd

אראפגעלאזט דורך די שינדלען מיט דעם בעטל אין דער מיט
mit der in betl dem mit shindlen di durch aropgelozt
midst the in little bed the with shingles the through lowered

פאר יהושען/ישוען. כ און ווען יהושע/ישוע האט געזען זייער
zeier gezen hot Yeshua/Yehoshua ven un Yeshuan/Yehoshuan far
their seen has Yehoshua when and Yehoshua before

to the kohen and make a
korban for your tohorah
(purification) as Moshe
Rabbeinu gave mitzvah;
do this for an edut *(solemn
testimony)* to them. 15 But the
man was spreading even more
the dvar about Rebbe, Melech
HaMoshiach, and many
multitudes were assembling
to listen and to receive refuah
(healing) from their machlot
(illnesses). 16 But Rebbe,
Melech HaMoshiach was
withdrawing in hitbodedut
(seclusion, aloneness with G-d)
into the wilderness places and
was davening.

17 And it came about, on
one of the yamim when he
was teaching Torah, that
the Perushim and Sofrim
had come from every shtetl
of the Galil and Yehudah
and Yerushalayim and
were sitting by. And the
power of Hashem was with
Rebbe Melech HaMoshiach
to bring refuah *(healing)*.
18 And hinei, anashim were
carrying on a mat a man
who had been paralyzed,
and they were seeking to
carry in the paralytic and
to place him before Rebbe
Melech HaMoshiach. 19 And
not having found by what
way they might carry him,
because of the multitude,
and having gone up onto
the roof, they let the man
down with the mat through
the tiles so that he was right
in the center in front of
Rebbe Melech HaMoshiach.
20 And having seen their
emunah, Rebbe Melech

אמונה, האט ער געזאגט: מענטש, דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן!
emune hot er gezogt mentsh daine zind zenen dir fargeben gevoren
faith has he said man your sin are you forgiven become

כא און די סופרים און די פרושים האבן אנגעהויבן נאכצוטראכטן,
un di sofrim un di Perushim hoben ongehoiben nochtsutrachten
and the scribes and the Pharisees have begun debating

אזוי צו זאגן: ווער איז ער דאס, וואס רעדט ארויס לעסטערונגען? ווער
azoi tsu zogen ver iz er dos vos redt arois lesterungen ver
so to say who is he the who speaks out blasphemies who

קען דאס מוחל זיין זינד, אחוץ ה׳ אליין? כב יהושע/ישוע
ken dos moichel zain zind achuts Hashem alein Yeshua/Yehoshua
can this forgive his sin except Hashem alone Yehoshua

האט אבער איינגעזען זייערע מחשבות, און האט ענטפערנדיק
hot ober aingezen zeiere machshoves un hot entferendik
has however understand their thoughts and has answering

געזאגט צו זיי: פארוואס טראכט איר נאך אין אייערע הערצער? כג וואס
gezogt tsu zei farvos tracht ir noch in eiere hertser vos
said to them why think you still in your hearts what

איז לייכטער, צו זאגן: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן, אדער צו
iz laichter zogen tsu daine zind zenen dir fargeben gevoren oder tsu
is easier say to your sin are you forgiven become or to

זאגן: שטיי אויף און גיי? כד נאר כדי איר זאלט וויסן, אז דער בר
zogen shtei oif un gei nor kedei ir zolt visen az der Bar
say stand up and go but so that you shall know that the Son

אנש האט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד—האט ער
Enosh hot reshus oif der erd moichel tsu zain zind hot er
of Man has authority on the earth forgive to be sin has he

געזאגט צום פאראליטיקער—דיר זאג איך, שטיי אויף און נעם דיין
gezogt tsum paralitiker dir zog ich shtei oif un nem dain
said to the paralytic you say I stand up and take your

בעטל און גיי אהיים! כה און אין אן אויגנבליק איז ער אויפגעשטאנען
betl un gei aheim un in an oignblik iz er oifgeshtanen
little bed and go home and in an eye blink is he stand up again

פאר זיי, האט גענומען דאס (בעטל) אויף וועלכן ער איז געלעגן,
far zei hot genumen dos betl oif velchen er iz gelegen
before them has taken the little bed on which he is lying

און איז אוועק אהיים לויבנדיק ה׳. כו און א דערשטוינונג
un iz avek aheim loibendik Hashem un a dershtoinung
and is went away home praising Hashem and a amazement

האט אלעמען אנגעכאפט, און זיי האבן געלויבט ה׳; און זענען
hot alemen ongechapt un zei hoben geloibt Hashem un zenen
has everyone seize and they have praised Hashem and are

אנגעפילט געווארן מיט מורא און האבן געזאגט: אומגלויבלעכע זאכן
ongefilt gevoren mit moire un hoben gezogt umgloibleche zachn
filled become with fear and have said incredible things

האבן מיר היינט געזען!
hoben mir haint gezen
have we today seen

כז און נאך דעם איז ער ארויסגעגאנגען און האט געזען א שטייער
un noch dem iz er aroisgegangen un hot gezen a shtaier
and after that is he went out and has seen a tax

אויפמאנער, מיט דעם נאמען לוי, זיצן ביים שטייער אמט, און
oifmoner mit dem nomen Levi zitsen baim shtaier amt un
collector with the name Levi sitting at the tax office and

HaMoshiach said, Ben Adam,
your chatta'im *(sins)* have
received selicha *(forgiveness)*.
21 And the Sofrim began
to raise kashes *(questions)*,
and also the Perushim,
saying, Who is this who is
speaking Chillul Hashem
gidduf? Who is able to grant
selicha to chatta'im but
Hashem alone? 22 But he
having had daas of their
machshavot *(thoughts)*,
said to them in reply, Why
are you reasoning in your
levavot? 23 Which is easier:
to say, Your chatta'im have
been granted selicha, or
to say, Get up and walk?
24 But in order that you
may have da'as that the
Bar Enosh has samchut on
HaAretz to grant selicha to
chatta'im, Rebbe Melech
HaMoshiach said to the one
having been paralyzed, To
you I say, Get up, pick up
your mat, and go to your
bais *(house, home)*. 25 And
at once the man arose in
front of them, picked up
the mat upon which he
was lying, and departed to
his bais, shouting, Baruch
Hashem! 26 And astonishment
seized everyone, and they
were shouting, Baruch
Hashem! And they were
filled with yirat Shomayim,
saying, Hayom *(today)* our
eyes have beheld niflaot
(wonders)!

27 And after these things
Rebbe Melech HaMoshiach
went out and saw a moches
(tax collector) named Levi
sitting in the tax office, and

האט צו אים געזאגט: פאלג מיר נאך! כח און ער האט אלץ פארלאזט,
farlozt alts hot er un noch mir folg gezogt im tsu hot
left all has he and after me follow said him to has

איז אויפגעשטאנען און האט אים נאכגעפאלגט. כט און לוי האט פאר
far hot Levi un nochgefolgt im hot un oifgeshtanen iz
for has Levi and followed him has and stand up again is

אים געמאכט א גרויס מאלצייט אין זיין הויז, און עס איז געווען א
a geven iz es un hoiz zain in moltsait grois a gemacht im
a was is it and house his in banquet great a made him

גרויסער עולם שטייער אויפמאנער און אנדערע, וואס זענען געזעסן
gezesen zenen vos andere un oifmoner shtaier oilem groiser
sat are who other and collectors tax crowd great

מיט זיי (ביים טיש). ל און די פרושים און זייערע סופרים האבן
hoben sofrim zeiere un Perushim di un tish baim zei mit
have scribes their and Pharisees the and table at them with

געמורמלט צו די תלמידים זיינע, אזוי צו זאגן: פארוואס עסט איר און
un ir est farvos zogen tsu azoi zaine talmidim di tsu gemurmlt
and you eat why say to so his disciples the to murmured

טרינקט מיט שטייער אויפמאנער און זינדער? לא און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un zinder un oifmoner shtaier mit trinkt
Yehoshua and sinners and collectors tax with drink

האט ענטפערנדיק געזאגט צו זיי: נישט די געזונטע נויטיקן זיך אין א
a in zich noitikn gezunte di nisht zei tsu gezogt entferendik hot
a in self require healthy the not them to said answering has

רופא, נאר די קראנקע; לב איך בין נישט געקומען רופן צדיקים,
tsadikim rufen gekumen nisht bin ich kranke di nor roife
righteous to call come not have I sick the but physician

נאר חוטאים צו תשובה! לג זיי אבער האבן געזאגט צו אים:
im tsu gezogt hoben ober zei tshuve tsu choytim nor
him to said have however they repentance to sinners but

יוחננס תלמידים פאסטן אפט און טאן תפילה, אזוי טאן אויך די
di oich ton azoi tfile ton un oft fasten talmidim Yochanans
the also do so prayer do and often fast disciples John's

תלמידים פון די פרושים; דיינע אבער עסן און טרינקען. לד האט
hot trinken un esen ober daine Perushim di fun talmidim
has drink and to eat however yours Pharisees the of disciples

יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: צי קענט איר דען מאכן פאסטן די
di fasten machen den ir kent tsi gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua
the fast make then you can said them to Yehoshua

חתונה לייט בשעת דער חתן איז מיט זיי? לה עס וועלן
velen es zei mit iz chosen der beshas lait chasene
will there them with is bridegroom the while people wedding

אבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט אוועקגענומען ווערן
veren avekgenumen vet chosen der ven teg kumen ober
to be taken away will bridegroom the when days come however

פון זיי; דעמאלט וועלן זיי פאסטן אין יענע טעג. לו און האט אויך
oich hot un teg yene in fasten zei velen demolt zei fun
also has and days those in fast they will then them from

געזאגט א משל צו זיי: קיינער שניידט נישט אפ קיין לאטע פון א
a fun late kein op nisht shnaidt keiner zei tsu moshal a gezogt
a from patch any up not cuts no one them to parable a said

נייעם בגד און לייגט זי אויף אן אלטן בגד; ווייל אויב יא,
yo oib vail beged alten an oif zi leigt un beged naiem
yes if because garment old an on it puts and garment new

he said to him, Follow me.
28 And having forsaken all
and having got up, Levi was
following Rebbe Melech
HaMoshiach. 29 And Levi
arranged a large seudah in
his bais for Rebbe Melech
HaMoshiach, and there
was a great number of
mochesim and others who
were with them, reclining
at tish. 30 And the Perushim
and their Sofrim were
murmuring against Rebbe
Melech HaMoshiach's
talmidim, saying, Why
with the mochesim and
chote'im are you eating and
drinking? 31 And in reply,
Rebbe Melech HaMoshiach
said to them, It is not the
bariim who have need of
a rofeh, but the cholim
(sick persons); 32 I have not
come to call the tzaddikim
but chote'im *(sinners)* to
teshuva *(repentance)*. 33 But
they said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Yochanan's
talmidim undergo tzomot
(fasts) often and offer tefillos;
likewise also the ones of the
Perushim; but your talmidim
eat and drink. 34 But Rebbe
Melech HaMoshiach said to
them, You are not able to
make the Bnei haChuppah
undergo tzomot while the
Choson is with them, are
you? 35 But yamim will come
when the Choson is taken
away from them; then, in
those yamim, they will
undergo tzomot. 36 Now
Rebbe, Melech HaMoshiach
was telling also a mashal
to them: No one tears a
piece from a new garment,

איז סאי ער שנײדט אפ דאס נײע, סאי די לאטע פונם נײעם פאסט
iz sai er shnaidt op dos naie sai di late funem naiem fast
is also he cuts up the new also the patch from the new fast

נישט דעם אלטן. לז עס גיסט אויך קײנער נישט ארײן קײן נײעם װײן
nisht dem alten es gist oich keiner nisht arain kein naiem vain
not the old it pours also no one not into any new wine

אין אלטע לאגלען ; װײל אויב יא , צערײסט דער נײער װײן די
in alte loglen vail oib yo tseraist der naier vain di
in old skin-bottle because if yes burst the new wine the

לאגלען , און װערט אלײן אויסגעגאסן און די לאגלען גײען
loglen un vert alein oisgegosen un di loglen geien
skin-bottle and becomes its own poured out and the skin-bottle go

פארלוירן; לח נאר נײעם װײן מוז מען ארײנגיסן אין נײע לאגלען .
farloiren nor naiem vain muz men araingisen in naie loglen
lost but new wine must they pour in in new skin-bottle

לט און קײנער, װאס האט געטרונקען אלטן, װיל נײעם; װארום ער
un keiner vos hot getrunken alten vil naiem vorem er
and no one who has drink old wants new because he

זאגט: דער אלטער איז גוט !
zogt der alter iz gut
says the old is good

ו און עס איז געשען , א שבתדיקן טאג איז ער דורכגעגאנגען
un es iz geshen a shabesdikn tog iz er durchgegangen
and it is happened a Shabbos day is he passed through

דורך די קארנפעלדער; און זײנע תלמידים האבן אפגעפליקט
durch di kornfelder un zaine talmidim hoben opgeflikt
through the corn fields and his disciples have plucked

זאנגען , האבן זײ צעריבן מיט די הענט און געגעסן. ב אײניקע
zangen hoben zei tseriben mit di hent un gegesen einike
ears of corn have they break with the hands and eaten some

אבער פון די פרושים האבן געזאגט: פארװאס טוט איר דאס, װאס
ober fun di Perushim hoben gezogt farvos tut ir dos vos
however of the Pharisees have said why do you this what

מען טאר שבת נישט טאן? ג און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק
men tor Shabbos nisht ton un Yeshua/Yehoshua hot entferendik
they must Sabbath not do and Yehoshua has answering

צו זײ געזאגט: צי האט איר דען נישט געלײענט דאס דאזיקע, װאס
tsu zei gezogt tsi hot ir den nisht geleient dos dozike vos
to them said have you then not read the these which

דוד (המלך) האט געטאן, װען ער איז הונגעריק געװארן און די
Dovid hameilech hot geton ven er iz hungerik gevoren un di
David the king has done when he is hungry become and the

(לײט), װאס זענען געװען מיט אים? ד װי ער איז ארײנגעגאנגען אין
lait vos zenen geven mit im vi er iz araingegangen in
people who are was with him as he is entered in

ה׳ס הויז (משכן), און האט גענומען דאס לחם הפנים און
Hashems hoiz Mishkan un hot genumen dos lechem haponim un
Hashem's house Mishkan and has taken the Lechem HaPanim and

עס געגעסן, און האט אויך געגעבן צו די (לײט), װאס זענען געװען
es gegesen un hot oich gegeben tsu di lait vos zenen geven
it eaten and has also given to the people who are was

מיט אים; װאס קײנער האט נישט געטארט עסן אחוץ די כהנים
mit im vos keiner hot nisht getort esen achuts di koyanim
with him who no one has not permitted to eat except the kohenim

and sews it as a patch on
an old garment. Otherwise,
both the new will be torn,
and the patch from the
new will not match the old.
37 And no one puts yayin
chadash *(new wine)* into old
wineskins; otherwise, the
new wine will burst the
wineskins, it will be spilled,
and the wineskins will be
destroyed. 38 Rather, yayin
chadash must be put into
new wineskins. 39 And no one
having drunk the old desires
the chadash *(new)*, for he
says, The alter *(old)* is besere
(better).

6 And it came about
on Shabbos that
the Moshiach is passing
through grain fields,
and his talmidim were
plucking and eating
the heads of grain
and rubbing them in
their hands. 2 Now
some of the Perushim
said, Why are you
doing what is asur
(impermissible) on Shabbos?
3 And in reply, Rebbe
Melech HaMoshiach
said to them, Have
you not read what
Dovid HaMelech did
when he and those
with him were hungry,
4 How he entered
into the Beit Hashem
and took the Lechem
HaPanim *(the Bread of
the Presence)*, and he
ate and gave to the
ones with him, which
is mutar *(permissible)*
to eat only by the

אליין? (שמואל א כא, ג-ד.) ה און ער האט צו זיי געזאגט: דער בר
alein Shmuel a cha g-d un er hot tsu zei gezogt der Bar
alone 1st Samuel 21 3-4 and he has to them said the Son

אנש איז האר פונם שבת .
Enosh iz Har funem Shabbos
of Man is L-rd of the Sabbath

ו און עס איז געשען אן אנדערן שבת , אז ער איז אריינגעגאנגען
un es iz geshen an andern Shabbos az er iz araingegangen
and it is happened an other Sabbath that he is entered

אין א שול און האט געלערנט; און דארט איז געווען א מענטש,
in a shul un hot gelernt un dort iz geven a mentsh
in a synagogue and has taught and there is was a man

וועמעס רעכטע האנט איז געווען פארדארט. ז און די סופרים און
vemes rechte hant iz geven fardart un di sofrim un
whose right hand is was withered and the scribes and

די פרושים האבן גוט אכטונג געגעבן אויף אים, אויב ער וועט
di Perushim hoben gut achtung gegeben oif im oib er vet
the Pharisees have good attention given on him if he will

שבת היילן, כדי זיי זאלן געפינען עפעס אים אנצוקלאגן.
Shabbos heilen kedei zei zolen gefinen epes im ontsuklogen
Sabbath heal so that they should find something him accuse

ח ער אבער האט געקענט זייערע געדאנקען; און האט געזאגט צום
er ober hot gekent zeiere gedanken un hot gezogt tsum
he however has known their thoughts and has said to the

מאן, מיט דער פארדארטער האנט: הויב דיך אויף און שטעל דיך
man mit der fardarter hant hoib dich oif un shtel dich
man with the withered hand begin you on and place you

אין דער מיט ! און ער איז אויפגעשטאנען און זיך געשטעלט. ט און
in der mit un er iz oifgeshtanen un zich geshtelt un
in the midst and he is stand up again and self stood and

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: איך וועל אייך פרעגן: צי
Yeshua/Yehoshua hot tsu zei gezogt ich vel aich fregen tsi
Yehoshua has to them said I want you ask

מעג מען שבת טאן גוטס אדער טאן שלעכטס, ראטעווען א נפש ,
meg men Shabbos ton guts oder ton shlechts rateven a nefesh
permitted is it Sabbath do good or do evil save a soul

אדער אומברענגען? י און ארומקוקנדיק זיך אויף זיי אלע, האט ער
oder umbrengen un arumkukendik zich oif zei ale hot er
or kill and looking around self on them all has he

געזאגט צו אים: שטרעק אויס דיין האנט! און ער האט עס געטאן, און
gezogt tsu im shtrek ois dain hant un er hot es geton un
said to him stretch out your hand and he has it done and

זיין האנט איז ווידער געזונט געווארן. יא זיי אבער זענען פול געווארן
zain hant iz vider gezunt gevoren zei ober zenen ful gevoren
his hand is again healthy become they however are full become

מיט גרימצארן; און האבן איבערגערעדט איינער מיטן אנדערן, וואס
mit grimtsoren un hoben ibergeredt einer miten andern vos
with fury and have discussed one with the other what

מען זאל טאן צו יהושען/ישוען .
men zol ton tsu Yeshuan/Yehoshuan
they should do to Yehoshua

יב און עס איז געשען אין די דאזיקע טעג, אז ער איז ארויסגעגאנגען
un es iz geshen in di dozike teg az er iz aroisgegangen
and it is happened in the these days that he is went out

kohanim? 5 And he was saying to them, The Bar Enosh is Adon HaShabbos.

6 And it came about on another Shabbos that Rebbe, Melech HaMoshiach entered into the shul and taught Torah. And there was a man there also whose right hand was withered. 7 Now the Sofrim and Perushim were watching Rebbe, Melech HaMoshiach to see if he brings refuah on Shabbos, in order that they might find something to accuse him. 8 But he knew their machshavot *(thoughts)*, and said to the man having the withered hand, Rise and stand in the midst. And the man got up and stood. 9 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, I ask you whether it is mutar on Shabbos to do hatov or to do harah, to save nefesh or destroy it?
10 And having looked around at all of them, he said to the man, Stretch out your hand. And he did. And his hand was restored. 11 But they *(the Sofrim and the Perushim)* were filled with ka'as *(anger)*, and they were discussing with one another what they might do to him.

12 Now it came about in those yamim that Rebbe Melech

צום בארג תפילה צו טאן; און האט פארברענגט די גאנצע נאכט
nacht gantse di farbrengt hot un ton tsu tfile barg tsum
night whole the remained has and do to prayer mountain to the

אין געבעט צו ה׳ . יג און ווען עס איז געווארן טאג, האט ער גערופן
gerufen er hot tog gevoren iz es ven un Hashem tsu gebet in
called he has day become is it when and Hashem to prayer in

צו זיך זיינע תלמידים און אויסדערוויילט פון זיי צוועלף, וועלכע ער
er velche tsvelf zei fun oisderveilt un talmidim zaine zich tsu
he which twelve them of chosen and disciples his self to

האט אויך א נאמען געגעבן שליחים: יד שמעונען , וועמען ער האט אויך
oich hot er vemen Shim'onen shlichim gegeben nomen a oich hot
also has he whom Simon Shlichim given name a also has

א נאמען געגעבן פעטרוס, און אנדריי זיין ברודער, און יעקבן און
un Yaakovn un bruder zain Andrey un Petros gegeben nomen a
and James and brother his Andrew and Peter given name a

יוחנן , און פיליפוסן און בר-תלמי , טו און מתתיהו און תומא, און
un Toma un Mattityahu un Bar-Talmai un Filiposn un Yochanan
and Toma and Mattityahu and Bar-Talmai and Philip and John

יעקב בן חלפי און שמעונען , וואס מען האט אים גערופן קנאי ,
kanoi gerufen im hot men vos Shim'onen un Chalfai ben Yaakov
Zealot called him has they who Simon and Chalfai son of James

טז און יהודה בן יעקב , און יהודה איש-קריות , וואס איז
iz vos Ish-K'riot Yehude un Yaakov ben Yehude un
is who man from Kriot Yehudah and James son of Yehudah and

געווארן דער פאררעטער. יז און איז מיט זיי אראפגעשטיגן און האט
hot un aropgeshtigen zei mit iz un farreter der gevoren
has and come down them with is and betrayer the become

זיך געשטעלט אויף א פלאך ארט, און א גרויסע מאסע פון זיינע תלמידים
talmidim zaine fun mase groise a un ort flach a oif geshtelt zich
disciples his of crowd great a and place level a on stood self

און א גרויסער המון עם פון גאנץ יהודה און ירושלים און
un Yerushalayim un Yehude gants fun am hamon groiser a un
and Jerusalem and Yehudah all from people crowd of great a and

פון דער געגנט ביים ים פון צור און צידון , יח וועלכע זענען געקומען
gekumen zenen velche Tsidon un Tsor fun yam baim gegent der fun
come are which Sidon and Tyre of sea by the region the of

אים הערן און צו ווערן געהיילט פון זייערע שלאפקייטן; און די , וואס
vos di un shlafkeitn zeiere fun geheilt veren tsu un heren im
what the and disease their of healed be to and hear him

זענען געווען געפלאגט פון אומריינע גייסטער, זענען געהיילט געווארן.
gevoren geheilt zenen gaister umreine fun geplogt geven zenen
become healed are spirits unclean of plagued was are

יט און דער גאנצער המון מענטשן האט געזוכט אים אנצורירן , ווייל
vail ontsuriren im gezucht hot mentshn hamon gantser der un
because to touch him sought has people crowd whole the and

עס איז ארויסגעגאנגען פון אים א כוח און האט אלעמען געהיילט.
geheilt alemen hot un koiech a im fun aroisgegangen iz es
healed everyone has and power a him of went out is it

כ און ער האט אויפגעהויבן זיינע אויגן אויף זיינע תלמידים, און געזאגט:
gezogt un talmidim zaine oif oigen zaine oifgehoiben hot er un
said and disciples his on eyes his uplifted has he and

וואויל איז אייך, ארעמעלייט,
oremelait aich iz voil
poor people you are blessed

HaMoshiach went forth to the mountain to daven, and he was spending the whole night b'tefillah to Hashem.
13 And when boker came, Rebbe Melech HaMoshiach summoned his talmidim, and chose from them Shneym Asar *(Twelve)*, whom he also named Shlichim: 14 Shim'on, whom also he called Kefa; Andrew his brother; Ya'akov, Yochanan, Philippos, Bar-Talmai, 15 Mattityahu, T'oma, Ya'akov Ben-Chalfai, Shim'on, the one being called the Zealot, 16 Yehudah Ben Ya'akov, and Yehudah from K'riot, who became the boged *(traitor, betrayer)* of Rebbe, Melech HaMoshiach.
17 And having come down with them, he stood on a level place, and a great multitude of his talmidim, and a great multitude of the Am Berit from all Yehudah and Yerushalayim and the coastal region of Tzor and Tzidon, 18 Came to hear him and to receive refuah *(healing)* from their machlot *(illnesses)*, and the ones being troubled by ruchot hatemeiot *(unclean spirits, shedim)* were given refuah, 19 And all were seeking to touch Rebbe, Melech HaMoshiach because koach *(power)* was going out from him, and he was giving refuah to everyone.

20 And lifting up his eyes to look at his talmidim, Rebbe Melech HaMoshiach

ווייל דאס קעניגרייך פון ה׳ איז אייערס!
eiers iz Hashem fun kenigraich dos vail
yours is Hashem of kingdom the because

כא וואויל איז אייך, וואס הונגערן איצט,
itst hungeren vos aich iz voil
now hunger who you are blessed

ווייל איר וועט געזעטיקט ווערן!
veren gezetikt vet ir vail
to be be filled will you because

וואויל איז אייך, וואס וויינען איצט,
itst veinen vos aich iz voil
now weep who you are blessed

ווייל איר וועט לאכן!
lachn vet ir vail
laugh will you because

כב וואויל איז אייך, ווען די מענטשן וועלן אייך האסן, און ווען זיי
zei ven un hasen aich velen mentshn di ven aich iz voil
they when and hate you will people the when you are blessed

וועלן אייך ארויסשטויסן און באליידיקן און ארויסווארפן אייער נאמען
nomen eier aroisvarfen un baleidiken un aroisshtoisen aich velen
name your cast out and insult and exclude you will

ווי עפעס בייז, צוליב דעם בר אנש. כג פריידט זיך אין
in zich freidt Enosh Bar dem tsulib beiz epes vi
in self rejoice of Man Son the on account of evil something as

יענעם טאג און טאנצט, ווארום זע, גרויס איז אייער שכר אין הימל;
himel in sachar eier iz grois ze vorem tantst un tog yenem
heaven in reward your is great look because dance and day that

ווארום אזוי־אָ האבן זייערע עלטערן געטאן צו די נביאים.
neviim di tsu geton elteren zeiere hoben azoi-o vorem
prophets the to done parents their have just so because

כד אבער ווי צו אייך, די רייכע!
raiche di aich tsu vei ober
rich the you to woe however

ווייל איר האט שוין באקומען אייער נחמה.
nechome eier bakumen shoin hot ir vail
consolation your received already have you because

כה ווי צו אייך, די וואס זענען איצט זאט,
zat itst zenen vos di aich tsu vei
filled now are who the you to woe

ווייל איר וועט הונגערן.
hungeren vet ir vail
hunger will you because

ווי צו אייך, וואס לאכן איצט!
itst lachn vos aich tsu vei
now laugh who you to woe

ווייל איר וועט טרויערן און וויינען.
veinen un troiern vet ir vail
weep and mourn will you because

כו ווי צו אייך, ווען אלע מענטשן וועלן רעדן וואויל וועגן אייך,
aich vegen voil reden velen mentshn ale ven aich tsu vei
you about well speak will people all when you to woe

ווארום אָט אזוי האבן זייערע עלטערן געטאן צו די פאלשע נביאים.
neviim falshe di tsu geton elteren zeiere hoben azoi ot vorem
prophets false the to done parents their have so just because

said, Ashrey
are the aniyim
(poor), for yours
is the Malchut
Hashem. 21 Ashrey
are the ones
hungering now,
for you will eat
your fill. Ashrey
are the ones
weeping now,
for you will
laugh.

22 Ashrey are you
when Bnei Adam have
sinas chinom *(baseless
hatred)* for you and
when they ostracize
you and they reproach
you and cast out your
name as rah *(evil)* on
account of the Bar
Enosh. 23 Have simcha
in that day and leap
for chedvah *(rejoicing)*,
for your sachar *(reward)*
is gadol in Shomayim.
According to the
same their Avot were
doing to the Neviim.
24 But oy to you, you
ashirim, for you have
already received in
full your nechamah
(comfort). 25 Oy to you,
the ones having been
well fed now, for you
will hunger. Oy, the
ones laughing now, for
you will mourn and
weep.

26 Woe when all Bnei
Adam speak well of you. For
according to the same things
were their Avot doing to the
neviei hasheker *(false prophets)*.

כז צו אייך אבער , וואס הערן, זאג איך: האט ליב אייערע שונאים,
sonim eiere lib hot ich zog heren vos ober aich tsu
enemies your love has I say listen who however you to

טוט גוטס צו די , וואס האסן אייך; כח בענטשט די , וואס פלוכן אייך,
aich fluchen vos di bentsht aich hasen vos di tsu guts tut
you curse who the bless you hate who the to good do

טוט תפילה פאר די , וואס באליידיקן אייך. כט דעם, וואס שלאגט דיך
dich shlogt vos dem aich baleidiken vos di far tfile tut
you strike who the you insult who the for prayer do

אויף דער באק , גיב אויך די אנדערע; און פון דעם, וואס נעמט ביי
bai nemt vos dem fun un andere di oich gib bak der oif
with takes who the of and other the also give cheek the on

דיר אוועק דעם מאנטל, האלט אויך דאס העמד נישט צוריק. ל גיב
gib tsurik nisht hemd dos oich halt mantl dem avek dir
give back not shirt the also keep robe the went away you

יעדן , וואס בעט דיך; און פון דעם , וואס נעמט דאס דייניקע פון
fun dainike dos nemt vos dem fun un dich bet vos yedn
from is yours that takes who the one from and you asks who every

דיר אוועק , פאדער עס נישט צוריק. לא און אזוי ווי איר ווילט, אז די
di az vilt ir vi azoi un tsurik nisht es foder avek dir
the that want you as just and back not it demand went away you

מענטשן זאלן טאן צו אייך, זאלט איר אויך אזוי טאן צו זיי . לב און
un zei tsu ton azoi oich ir zolt aich tsu ton zolen mentshn
and them to do so also you shall you to do should people

אויב איר האט ליב די , וואס ליבן אייך, וואס פאר א חסד איז דאס ביי
bai dos iz chesed a far vos aich libn vos di lib hot ir oib
with that is favor a for what you love who the love have you if

אייך? ווארום אפילו די חוטאים האבן ליב די , וואס האבן זיי ליב.
lib zei hoben vos di lib hoben choytim di afile vorem aich
love them have who the love have sinners the even because you

לג ווארום אויב איר טוט גוטס צו די , וואס טאן אייך גוטס, וואס פאר א
a far vos guts aich ton vos di tsu guts tut ir oib vorem
a for what good you do who the to good do you if because

חסד איז דאס ביי אייך? די חוטאים טאן דאך דאס זעלביקע. לד און
un zelbike dos doch ton choytim di aich bai dos iz chesed
and same the after all do sinners the you with that is favor

אויב איר זאלט לייען צו די , פון וועמען איר האפט צוריק צו באקומען,
bakumen tsu tsurik hoft ir vemen fun di tsu laien zolt ir oib
receive to back hope you whom from the to lend shall you if

וואס פאר א חסד איז דאס ביי אייך? אפילו חוטאים לייען צו חוטאים,
choytim tsu laien choytim afile aich bai dos iz chesed a far vos
sinners to lend sinners even you with that is grace a for what

כדי דאס גלייכע אפצונעמען. לה איר אבער זאלט ליב האבן אייערע
eiere hoben lib zolt ober ir optsunemen glaiche dos kedei
your have love shall however you get back as much the so that

שונאים , און טוט גוטס, און לייט, אָן צו האפן אויף עפעס צוריק;
tsurik epes oif hofn tsu on lait un guts tut un sonim
back something on hope to without lend and good do and enemies

און גרויס וועט זיין אייער שכר , און איר וועט זיין דעם אויבערשטנס
Oibershterns dem zain vet ir un sachar eier zain vet grois un
Most High's the be will you and reward your be will great and

קינדער; ווייל ער איז גוט צו די אומדאנקבארע און שלעכטע. לו זייט
zeit shlechte un umdankbare di tsu gut iz er vail kinder
be wicked and ungrateful the to good is he because children

27 But to you I say, to the ones listening, show ahavah to your oyvim *(enemies)*, do mitzvahs for the ones with sinas chinom for you, 28 Say a bracha for the ones cursing you, daven for the ones mistreating you. 29 To the one hitting you on the cheek, offer also the other, and from the one taking away your kaftan *(coat)*, also the tunic and gartel do not withhold. 30 To everyone asking you, give tzedakah; and from the one taking away your things, do not demand them back. 31 And just as you want that Bnei Adam may do to you, do to them similarly. 32 And if you show ahavah to the ones showing ahavah to you, what kind of shvakh *(commendation)* to you is that? For even the chote'im *(sinners)* show ahavah to the ones showing ahavah to them. 33 For even if you do mitzvahs for the ones doing mitzvahs for you, what kind of shvakh to you is that? 34 And if you lend to those from whom you hope to receive, what kind of shvakh to you is that? Even chote'im lend to chote'im, that they receive in return the same amount. 35 But show ahavah to your oyvim and do mitzvahs and Gemilut Chasadim, expecting nothing in return. And your sachar will be rav. And you will be bnei Elyon *(sons of the Most High)*, because He is kind to anashim ra'im and those without hodayah. 36 Be

בארמהערציק, אזוי ווי אייער פאטער איז בארמהערציק. לז און משפט
mishpot un baremhartsik iz foter eier vi azoi baremhartsik
judge and merciful is Father your like just as merciful

נישט, כדי איר זאלט נישט געמשפט ווערן; און פאראורטיילט נישט
nisht farurteilt un veren gemishpet nisht zolt ir kedei nisht
not condemn and to be judged not shall you so that not

און איר וועט נישט פאראורטיילט ווערן; זייט מוחל , און עס וועט אייך
aich vet es un moichel zeit veren farurteilt nisht vet ir un
you will it and forgive be to be condemned not will you and

פארגעבן ווערן; לח גיט , און עס וועט אייך געגעבן ווערן; א מאס
mos a veren gegeben aich vet es un git veren fargeben
measure of a to be given you will it and give to be forgiven

א גוטע, א געדריקטע , א צוגעשאקלטע , א שפעדיקע וועט מען
men vet shefedike a tsugeshoklte a gedrikte a gute a
it be will running over a shaken together a pressed down a good a

אייך געבן אין אייער שויס אריין. ווארום מיט וואס פאר א מאס
mos a far vos mit vorem arain shois eier in geben aich
measure of a for who with because into lap your in give you

איר וועט מעסטן , וועט אייך אנטקעגן געמאסטן ווערן.
veren gemosten antkegen aich vet mesten vet ir
to be measured in return you will measure will you

לט און ער האט אויך געזאגט א משל צו זיי : צי קען דען א
a den ken tsi zei tsu moshal a gezogt oich hot er un
a then can them to parable a said also has he and

בלינדער פירן א בלינדן ? וועלן זיי דען נישט ביידע אריינפאלן
arainfalen beide nisht den zei velen blinden a firen blinder
fall into both not then they will blind man a lead blind man

אין א גרוב? מ דער תלמיד איז נישט איבער דעם רבין ; ווען
ven Rebn dem iber nisht iz talmid der grub a in
when Rebbe the above not is disciple of the pit a in

אבער פארפאלקאמט, וועט יעדער זיין ווי דער רבי זיינער. מא און
un zainer Rebbe der vi zain yeder vet farfolkomt ober
and his Rebbe the as be every will perfected however

פארוואס זעסטו דאס שפענדל, וואס איז אין דיין ברודערס אויג, און
un oig bruders dain in iz vos shpendl dos zestu farvos
and eye brother's your in is what splinter the do you see why

באמערקסט נישט דעם קלאץ אין דיין אייגן אויג? מב וויאזוי קענסטו זאגן
zogen kenstu viazoi oig eigen dain in klots dem nisht bamerkst
say you can how eye own your in beam the not notice

צום ברודער דיינעם: ברודער, לאז מיך ארויסנעמען דאס שפענדל, וואס
vos shpendl dos aroisnemen mich loz bruder dainem bruder tsum
what splinter the remove me let brother yours brother to the

איז אין דיין אויג; בעת אליין זעסטו נישט דעם קלאץ אין דיין אויג?
oig dain in klots dem nisht zestu alein beis oig dain in iz
eye your in beam the not do you see yourself while eye your in is

דו צבועק , נעם צום ערשט ארויס דעם קלאץ פון דיין אויג, און
un oig dain fun klots dem arois ersht tsum nem tsvuak du
and eye your of beam the out first to the take hypocrite you

דעמאלט וועסטו זען קלאר ארויסצונעמען דאס שפענדל, וואס איז אין
in iz vos shpendl dos aroistsunemen klor zen vestu demolt
in is what splinter the to take out clearly see will you then

דיין ברודערס אויג. מג ווארום עס איז נישטא קיין גוטער בוים, וואס
vos boim guter kein nishto iz es vorem oig bruders dain
who tree good any there is not is it because eye brother's your

anashim of rachamanut *(compassion)*, just as also your Elohim HaAv is merciful.
37 Judge not, lest you be judged. And do not condemn, and by no means may you be condemned. If you pardon with mechila *(forgiveness)*, you will be pardoned with selicha *(forgiveness)*.
38 Give, and it will be given to you. A good measure, having been pressed down and having been shaken, overflowing, will be put into your kheyk *(lap)*. For by what measure you measure it will be measured in return to you.

39 Now he told also a mashal to them. Surely an ivver is not able to guide an ivver, is he? Will not both fall into a pit?
40 A talmid is not above his moreh. But everyone, having been fully trained, will be like his moreh *(teacher)*.
41 And why do you see the speck in the eye of your ach, but the log in your own eye you do not notice?
42 How are you able to say to your ach, Ach, let me remove the speck in your eye, while you yourself are not seeing the log in your own eye? Tzeva, remove first the log from your eye, and then you will see clearly to take out the speck from your ach [b'Moshiach].
43 For there is no etz

ברענגט שלעכטע פרוכט; און ווידער אויך נישט קיין שלעכטער בוים, וואס
vos boim shlechter kein nisht oich vider un frucht shlechte brengt
who tree evil any not also again and fruit bad brings

ברענגט גוטע פרוכט. מד ווארום יעדער בוים ווערט דערקענט פון זיינע
zaine fun derkent vert boim yeder vorem frucht gute brengt
its from recognized is tree every because fruit good brings

אייגענע פירות; ווארום פון דערנער קלויבט מען נישט קיין פייגן, און פון
fun un faign kein nisht men kloibt derner fun vorem peires eigene
from and figs any not they gather thorns of for fruit own

א דארנבוש שניידט מען נישט קיין וויינטרויבן. מה דער גוטער מענטש
mentsh guter der vaintroibn kein nisht men shnaidt dornbush a
man good the grapes any not they cuts thorn bush a

ברענגט ארויס דאס גוטע פון דעם גוטן אוצר פון זיין הארץ, און דער
der un harts zain fun oitser gutn dem fun gute dos arois brengt
the and heart his of treasure good the of good the out brings

שלעכטער ברענגט ארויס שלעכטס פון דעם שלעכטן (אוצר); ווארום
vorem oitser shlechtn dem fun shlechts arois brengt shlechter
because treasure bad the of bad out brings evil

פון דעם, מיט וועלכן דאס הארץ פליסט איבער, רעדט דאס מויל זיינס.
zains moil dos redt iber flist harts dos velchen mit dem fun
his mouth the speaks over flows heart the which with that of

מו און פארוואס רופט איר מיך , הארר, הארר, און טוט נישט וואס איך
ich vos nisht tut un Har Har mich ir ruft farvos un
I what not do and L-rd L-rd me you call why and

זאג? מז יעדער איינער וואס קומט צו מיר און הערט מיינע רייד און טוט
tut un reid maine hert un mir tsu kumt vos einer yeder zog
does and words my hears and me to comes who one every tell

זיי , וועל איך אייך ווייזן צו וועמען ער איז גלייך; מח ער איז גלייך צו
tsu glaich iz er glaich iz er vemen tsu vaizen aich ich vel zei
to like is he like is he whom to to show you I will them

א מענטשן, וואס בויענדיק א הויז , האט געגראבן און איז אראפגעגאנגען
aropgegangen iz un gegroben hot hoiz a boiendik vos mentshn a
went down is and dug has house a build who man a

טיף און געלייגט דעם פונדאמענט אויף דעם פעלדזן; און ווען עס איז
iz es ven un feldzn dem oif fundament dem geleigt un tif
is it when and rock the on foundation the put and deep

געקומען א פארפלייצונג, האט דער שטראם זיך געווארפן אנטקעגן יענעם
yenem antkegen gevorfen zich shtrom der hot farfleitsung a gekumen
that against thrown self current the has flood a come

הויז און עס נישט געקענט דערשיטערן; צוליב דעם וואס עס
es vos dem tsulib dershiteren gekent nisht es un hoiz
it what the on account of shake could not not it and house

איז געווען גוט געבויט. מט דער אבער וואס הערט און טוט נישט, איז
iz nisht tut un hert vos ober der geboit gut geven iz
is not do and hear what however the built good was is

גלייך צו א מענטשן, וואס האט געבויט אויף דער ערד א הויז אָן א
a on hoiz a erd der oif geboit hot vos mentshn a tsu glaich
a without house a earth the on built has who people a to like

פונדאמענט; אנטקעגן וועלכן דער שטראם האט זיך געווארפן און עס איז
iz es un gevorfen zich hot shtrom der velchen antkegen fundament
is it and thrown self has current the which against foundation

באלד איינגעפאלן, און דער צוזאמענברוך פון יענעם הויז איז געווען גרויס.
grois geven iz hoiz yenem fun tsuzamenbruch der un aingefaln bald
great was is house that of collapse the and fell soon

tov producing pri rah, nor again an etz rah producing pri tov. 44 For each etz by its own pri will be known. For not from thorns do they gather figs nor from a thorn bush do they pick grapes. 45 The ish tov from the good storehouse of the lev produces tov, and the ish rah out of the evil storehouse produces rah. For from the abundance of the lev the peh *(mouth)* speaks.

46 And why do you call me Adoni and yet you do not do what I say? 47 Everyone coming to me and hearing my divrei torah and putting them into practice, I will show you to whom he is likened. 48 He is likened to the man building a bais who dug and went down deep and laid a yesod upon the av sela *(bedrock)*. And a flood having come, the river struck against that bais, and the flood was not strong enough to shake it, because its binnuy was firm. 49 Now the one having heard, and not having put them into practice, is like a man having built a bais *(house)* upon the ground without a yesod *(foundation)*, which the river struck against, and ofen ort *(immediately)* the bais collapsed, and gadol *(great)* was the churban of that bais.

ז נאך דעם ווי ער האט געענדיקט די אלע רייד זיינע אין די אויערן
oiern di in zaine reid ale di geendikt hot er vi dem noch
ears the in his words all the finished has he as the after

פון דעם פאלק, איז ער אריינגעגאנגען קיין כפר-נחום .
K'far-Nachum kein araingegangen er iz folk dem fun
K'far-Nachum to entered he is people the of

ב און א געוויסן אפיצירס א קנעכט, וועלכער איז געווען ביי אים
im bai geven iz velcher knecht a ofitsirs gevisen a un
him with was is whose servant a officer certain a and

טייער געשעצט, איז געלעגן קראנק און געהאלטן ביים שטארבן.
shtarben baim gehalten un krank gelegen iz geshetst taier
death at the held and sick lie is valued much value

ג און הערנדיק וועגן יהושען/ישוען , האט ער געשיקט צו אים
im tsu geshikt er hot Yeshuan/Yehoshuan vegen herendik un
him to sent he has Yehoshua about on hearing and

זקנים פון די יידן אים צו בעטן, אז ער זאל קומען היילן דעם
dem heilen kumen zol er az beten tsu im Yidn di fun zkeinem
the to heal come shall he that ask to him Jews the of elders

קנעכט זיינעם. ד און ווען זיי זענען געקומען צו יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen zenen zei ven un zainem knecht
Yehoshua to come are they when and his servant

האבן זיי אים זייער געבעטן, אזוי צו זאגן: ער איז ווערט , אז
az vert iz er zogen tsu azoi gebeten zeier im zei hoben
that worthy is he say to so begged very him they have

דו זאלסט טאן דאס דאזיקע פאר אים; ה ווארום ער האט ליב
lib hot er vorem im far dozike dos ton zolst du
love has he because him for these the do you shall you

אונדזער פאלק, און די שול האט ער אליין אונדז געבויט. ו איז
iz geboit undz alein er hot shul di un folk undzer
is built us himself he has synagogue the and people our

יהושע/ישוע געגאנגען מיט זיי . און ווען זיי זענען שוין נישט
nisht shoin zenen zei ven un zei mit gegangen Yeshua/Yehoshua
not already are they when and them with go Yehoshua

געווען ווייט פון דעם הויז , האט דער אפיציר געשיקט פריינד, אזוי צו
tsu azoi fraind geshikt ofitsir der hot hoiz dem fun vait geven
to so friend sent officer the has house the from distant was

זאגן צו אים: האר, באמי דיך נישט; ווארום איך בין נישט ווערט , אז
az vert nisht bin ich vorem nisht dich bami Har im tsu zogen
that worthy not am I because not you trouble L-rd him to say

דו זאלסט ארייקומען אונטער מיין דאך; ז צוליב דעם האב איך מיך
mich ich hob dem tsulib dach main unter arainkumen zolst du
me I have that for roof my under come in you shall you

אליין נישט געהאלטן פאר ראוי צו קומען צו דיר. נאר זאג א ווארט,
vort a zog nor dir tsu kumen tsu roe far gehalten nisht alein
word a say but you to come to worthy for held not myself

און מיין קנעכט וועט געזונט ווערן! ח ווארום איך בין א מענטש,
mentsh a bin ich oich vorem veren gezunt vet knecht main un
man a am I also because to be healthy will servant my and

וואס איז געשטעלט אונטער מאכט , און האב אונטער מיר זעלנער, און
un zelner mir unter hob un macht unter geshtelt iz vos
and soldiers me under have and authority under stand is who

איך זאג צו דעם דאזיקן: גיי! און ער גייט; און צו אן אנדערן: קום ! און
un kum andern an tsu un geit er un gei dozikn dem tsu zog ich
and come other an to and goes he and go this the to say I

7 When he completed all his divrei torah in the oznei haAm *(ears of the people)*, Rebbe, Melech HaMoshiach entered into K'far-Nachum. [2] Now a certain eved of a centurion, an eved dear to him, was having a machla *(illness)* and was near mavet. [3] And having had daas of Rebbe Melech HaMoshiach, the centurion sent to him Zekenim *(Elders)* of the Yehudim, asking him to come and to give refuah to his eved. [4] And when they had come to Rebbe Melech HaMoshiach, they were earnestly entreating him, saying, He is a worthy man that you grant this for him. [5] For he is one of the chasidei ummot haOlam who loves our Jewish people and he built for us our shul. [6] And Rebbe Melech HaMoshiach was starting out on his derech with them; and when he was already not far from the bais, the centurion sent beloved re'im *(friends)*, saying to him, Adoni, do not trouble yourself further, for I am not worthy for you to come under my roof; [7] Therefore, I did not consider myself worthy to come to you. But just say the dvar, and my eved will receive refuah. [8] For I too am a man placed under the yad memshalah *(the governing authority)*, having chaiyalim *(soldiers)* under myself, and I say to this one, Go, and he goes, and to another, Come, and he comes, and

ער קומט; און צו דעם קנעכט מיינעם: טו דאס! און ער טוט עס. ט און
un es tut er un dos tu mainem knecht dem tsu un kumt er
and it does he and this do mine servant the to and comes he

ווען יהושע/ישוע האט דאס געהערט, האט ער זיך געוואונדערט
gevundert zich er hot gehert dos hot Yeshua/Yehoshua ven
amazed self he has heard this has Yehoshua when

איבער אים, און האט זיך אויסגעדרייט און געזאגט צו דעם המון
hamon dem tsu gezogt un oisgedreit zich hot un im iber
crowd the to said and turn around self has and him over

מענטשן, וואס האט אים נאכגעפאלגט: איך זאג אייך, נישט אפילו אין
in afile nisht aich zog ich nochgefolgt im hot vos mentshn
in even not you tell I followed him has who people

ישראל האב איך געפונען אַט אזא אמונה! י און ווען די שליחים
shlichim di ven un emune aza ot gefunen ich hob Yisroel
messengers the when and faith such just found I have Israel

האבן זיך אומגעקערט אהיים, האבן זיי געפונען דעם קנעכט געזונט.
gezunt knecht dem gefunen zei hoben aheim umgekert zich hoben
healthy servant the found they have home returned self have

יא און עס איז געשען , אויף צומארגנס איז ער אוועקגעגאנגען
avekgegangen er iz tsumorgens oif geshen iz es un
went away he is the next morning on happened is it and

אין א שטאט אריין, וואס האט געהייסן נעים, און זיינע תלמידים זענען
zenen talmidim zaine un neim geheisen hot vos arain shtot a in
are disciples his and Nain named has what into city a in

מיטגעגאנגען, און א גרויסער המון מענטשן. יב און ווי ער האט זיך
zich hot er vi un mentshn hamon groiser a un mitgegangen
self has he as and people crowd great a and accompany

דערנענטערט צום טויער פון דער שטאט, זע , מען האט ארויסגעטראגן
aroisgetrogen hot men ze shtot der fun toier tsum dernentert
carried out has they look city the of gate to the come near

א מת , אן איינציקן זון ביי דער מוטער זיינער, און זי איז געווען
geven iz zi un zainer muter der bai zun eintsikn an mes a
was is she and his mother the with son only an dead man a

אן אלמנה; און אן אנגעזעענער עולם פון דער שטאט איז געווען מיט
mit geven iz shtot der fun oilem ongezeener an un almone an
with was is city the from crowd considerable an and widow a

איר. יג און זעענדיק זי , האט דער האר זיך דערבארעמט איבער איר,
ir iber derbaremt zich Har der hot zi zeendik un ir
her over had compassion self L-rd the has her seeing and her

און צו איר געזאגט: קלאג נישט! יד און איז צוגעגאנגען און האט
hot un tsugegangen iz un nisht klog gezogt ir tsu un
has and went over is and not lament said her to and

אנגערירט דעם ארון; און די נושאים האבן זיך אפגעשטעלט. און
un opgeshtelt zich hoben noisim di un orn dem ongerirt
and stopped self have pallbearers the and coffin the touched

ער האט געזאגט: יונגערמאן , איך זאג דיר, שטיי אויף! טו און דער
der un oif shtei dir zog ich yungerman gezogt hot er
the and up stand you tell I young man said has he

טויטער האט זיך אויפגעזעצט און האט אנגעהויבן צו רעדן. און ער
er un reden tsu ongehoiben hot un oifgezetst zich hot toiter
he and speak to begun has and sit up self has dead man

האט אים געגעבן צו זיין מוטער. טז און אלעמען האט אנגעכאפט א
a ongechapt hot alemen un muter zain tsu gegeben im hot
a seize has everyone and mother his to given him has

to my eved, Do this, and
he does it. 9 And having
heard these things, Rebbe
Melech HaMoshiach was
mispoyel *(deeply impressed)*
at him, and, having turned
to the multitude following
him, he said, I say to you,
nowhere even in Yisroel
have I found such great
emunah. 10 And when the
ones having been sent
returned to the bais, they
found the eved being shalem
bguf *(healthy)*.

11 And it came about on the
next day that Rebbe Melech
HaMoshiach proceeded to a
shtetl called Naim, and his
talmidim were traveling along
with him as well as a great
company of people. 12 Now
as Rebbe Melech HaMoshiach
approached the shaar of the
shtetl, hinei, an ish met *(dead
man)* was being carried out
for kevurah *(burial)*; he was
the ben yachid *(only son)* of his
Em, and she was an almanah
(widow), and a considerable
crowd from the shtetl
was with her. 13 And when
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu saw her, he had
rachmei shomayim *(heavenly
compassion)* on her and said,
Do not weep. 14 And having
approached, he touched the
aron met *(coffin)*; and the
bearers stood still, and he
said, Bocher, to you I say,
get up. 15 And the niftar
(deceased person) sat up and
he began to speak, and Rebbe
Melech HaMoshiach gave him
to his Em *(mother)*. 16 And
everyone was filled with yirat

מורא; און זיי האבן געלויבט ה׳ , אזוי צו זאגן: א גרויסער נביא
novi groiser a zogen tsu azoi Hashem geloibt hoben zei un moire
prophet great a say to so Hashem praised have they and fear

איז אויפגעשטאנען צווישן אונדז, און ה׳ האט זיך אומגעקוקט
umgekukt zich hot Hashem un undz tsvishen oifgeshtanen iz
looked favorably self has Hashem and us among stand up is

אויף זיין פאלק. יז און די דאזיקע געשיכטע וועגן אים האט זיך
zich hot im vegen geshichte dozike di un folk zain oif
self has him about story these the and people his on

פארברייטערט אין גאנץ יהודה און אין דער גאנצער געגנט ארום .
arum gegent gantser der in un Yehude gants in farbreitert
around region whole the in and Yehudah all in spread

יח און יוחננס תלמידים האבן אים דערציילט וועגן אלעם דעם דאזיקן.
dozikn dem alem vegen dertseilt im hoben talmidim Yochanans un
this the all about reported him have disciples John's and

און רופנדיק צו זיך צוויי פון זיינע תלמידים, יט האט יוחנן זיי
zei Yochanan hot talmidim zaine fun tsvei zich tsu rufendik un
them John has disciples his of two self to summoning and

געשיקט צו דעם האר, אזוי צו זאגן: צי ביסטו דער , וואס דארף קומען,
kumen darf vos der bistu tsi zogen tsu azoi Har dem tsu geshikt
come must who the one you are say to so L-rd the to sent

אדער זאלן מיר ווארטן אויף אן אנדערן? כ און ווען די מענער זענען
zenen mener di ven un andern an oif varten mir zolen oder
are men the when and other an on wait we should or

געקומען צו אים, האבן זיי געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה
mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt zei hoben im tsu gekumen
mikveh Yarden the of John said they have him to come

האט אונדז געשיקט צו דיר, אזוי צו זאגן: צי ביסטו דער, וואס דארף קומען,
kumen darf vos der bistu tsi zogen tsu azoi dir tsu geshikt undz hot
come must who the you are say to so you to sent us has

אדער זאלן מיר ווארטן אויף אן אנדערן? כא און אין יענער שעה האט ער
er hot sho yener in un andern an oif varten mir zolen oder
he has hour that in and other an on wait we should or

א סך געהיילט פון קראנקייטן און פון פלאג און פון בייזע גייסטער;
gaister beize fun un plog fun un krankeitn fun geheilt sach a
spirits evil of and affliction of and diseases of healed many a

און א סך בלינדע האט ער געשענקט די ראיה. כב און ער האט
hot er un rie di geshenkt er hot blinde sach a un
has he and sight the granted free he has the blind many a and

ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: גייט און דערציילט יוחנן וואס איר האט
hot ir vos Yochanan dertseilt un geit gezogt zei tsu entferendik
have you what John tell and go said them to answering

געזען און געהערט: בלינדע ווערן זעענדיק, לאמע גייען ארום , מצורעים
metsoiroim arum geien lome zeendik veren blinde gehert un gezen
lepers around go lame seeing to be the blind heard and seen

ווערן גערייניקט, און טויבע הערן, טויטע שטייען אויף, צו ארעמעלייט ווערט
vert oremelait tsu oif shteien toite heren toibe un gereinikt veren
is poor people to up stand dead hear deaf and cleansed to be

אנגעזאגט די גוטע בשורה. (ישעיהו לה, ה-ו; סא, א.) כג און געבענטשט
gebentsht un a sa h-u lh Yeshayah besoire gute di ongezogt
blessed and 1 61 5-6 35 Yeshayah News Good the announced

איז דער , וועלכער וועט נישט שטרויכלען אין מיר.
mir in shtroichlen nisht vet velcher der iz
me in stumbling not will who the one is

Shomayim and they were shouting, Baruch Hashem! And they were saying, A navi gadol *(great prophet)* is among us, and Hashem has visited His people. 17 And this report about him went out into all Yehudah and into all the surrounding countryside.

18 And Yochanan's talmidim reported to him about all these things. And when he had summoned a certain two of his talmidim, Yochanan 19 Sent them to Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, saying, Are you Hu HaBah or should we be looking for another? 20 And when the men had come to him, they said, Yochanan of the tevilah of teshuva sent us to you, saying, Are you Hu HaBah or should we be looking for another? 21 Genoi at that time Rebbe, Melech HaMoshiach gave refuah to many with machlot and afflictions and ruchot raot and to many ivverim he granted sight. 22 And in reply he said to them, Go and tell Yochanan what you have seen. IVRIM TIRENAH, pisechim *(lame persons)* walk, the metzorim are cleansed, and chereshim hear, the mesim are restored to life, ANIYIM have the Besuras HaGeulah preached to them. 23 And ashrey is whoever does not find a michshol *(stumbling block, obstacle)* in me.

כד און ווען יוחננס שליחים זענען אוועקגעגאנגען, האט ער
er hot avekgegangen zenen shlichim Yochanans ven un
he has went away are messengers John's when and

אנגעהויבן צו רעדן צו די מאסן מענטשן וועגן יוחנן : וואס
vos Yochanan vegen mentshn masen di tsu reden tsu ongehoiben
who John about people crowds of the to speak to begun

זענט איר ארויסגעגאנגען אין דער מדבר אריין צו זען? א טראשטשינע
troshtshine a zen tsu arain midbar der in aroisgegangen ir zent
reed a see to into wilderness the in went out you are

געשאקלט פונם ווינט? כה נאר וואס דען זענט איר ארויסגעגאנגען זען ?
zen aroisgegangen ir zent den vos nor vint funem geshoklt
to see went out you are then who but wind by the shaken

א מענטשן געקליידט אין טייערע מלבושים ? זע , די וואס טראגן
trogen vos di ze malbushem taiere in gekleidt mentshn a
wear who those look clothing expensive in dressed man a

פרעכטיקע קליידער און לעבן אין תענוגים , געפינען זיך אין קעניגלעכע
kenigleche in zich gefinen tainugim in leben un kleider prechtike
royal in self find luxury in live and clothing fine

שלעסער. כו נאר וואס דען זענט איר ארויסגעגאנגען זען ? א נביא ?
novi a zen aroisgegangen ir zent den vos nor shleser
prophet a to see went out you are then who but palaces

יא , איך זאג אייך, און מער ווי א נביא . כז ער איז עס, וועגן וועמען
vemen vegen es iz er novi a vi mer un aich zog ich yo
whom about it is he prophet a than more and you tell I yes

עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es
written stands it

זע , איך שיק מיין מלאך פאר דיין פנים ,
ponem dain far malech main shik ich ze
face your before messenger my send I look

וועלכער וועט צוגרייטן דיין וועג פאר דיר. (מלאכי ג, א.)
a g Malachi dir far veg dain tsugreiten vet velcher
1 3 Malachi you before way your prepare will who

כח איך זאג אייך, צווישן די , וואס זענען געבוירן געווארן פון
fun gevoren geboiren zenen vos di tsvishen aich zog ich
of become born are who those among you tell I

פרויען , איז נישט פאראן קיין גרעסערער פון יוחנן ; דאך איז דער
der iz doch Yochanan fun greserer kein faran nisht iz froien
the one is yet John than greater any there not is women

קלענסטער אינם קעניגרייך פון ה' גרעסער ווי ער. כט און דאס
dos un er vi greser Hashem fun kenigraich inem klenster
the and he than greater Hashem of kingdom in the least

גאנצע פאלק , וואס האט אים געהערט, און די שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier di un gehert im hot vos folk gantse
collectors tax the and heard him has who people whole

האבן גערעכטפערטיקט ה' , לאזנדיק זיך טובל זיין מיט דער
der mit zain toivel zich lozendik Hashem gerechtfertikt hoben
the with be immerse self letting Hashem justified have

מקווה פון יוחנן . ל די פרושים אבער און די חכמים האבן
hoben chachomim di un ober Perushim di Yochanan fun mikveh
have wise ones the and however Pharisees the John of mikveh

אפגעווארפן די עצה פון ה' פון זיך, ווייל זיי האבן זיך
zich hoben zei vail zich fun Hashem fun eitse di opgevorfen
self have they because self of Hashem of counsel the rejected

24 And when the messengers of Yochanan had departed, he began to say to the multitudes about Yochanan, What did you go out bamidbar to see? A reed shaken by the wind? 25 But what did you go out to see? A man dressed in a dandy's soft clothing? The ones with glorious apparel are living in luxury as courtiers in the palaces. 26 But what did you go out to see? A navi? Ken, I say to you, and one more than a navi. 27 This one is he about whom it has been written, HINENI SHOLEIACH MALAKHI *(Behold, I send my messenger)* before Your face, who will prepare Your derech in front of You.

28 I say to you, among those born of isha there is no one greater than Yochanan, yet he who is least in the Malchut Hashem is greater than he. 29 (And when kol haAm *(all the People)* and the mochesim heard this, they acknowledged the Tzidkat Hashem *[Righteousness of G-d]*, having been submitted to the tevilah of teshuva of Yochanan. 30 But the Perushim and the Baalei HaTorah rejected the tachlis *(purpose, aim)* of Hashem for their lives,

נישט געלאזט טובל זיין אין דער מקווה פון אים. לא צו וועמען
nisht gelozt toivel zain in der mikveh fun im tsu vemen
not let immerse be in the mikveh of him to whom
זשע זאל איך פארגלייכן די מענטשן פון דעם דאזיקן דור , און
zhe zol ich farglaichen di mentshn fun dem dozikn dor un
then shall I compare the people of the this generation and
צו וועמען זענען זיי גלייך? לב זיי זענען גלייך צו קינדער , וואס
tsu vemen zenen zei glaich zei zenen glaich tsu kinder vos
to whom are they like they are like to children who
זיצן אויפן מארק , און רופן איינס צום אנדערן און זאגן: מיר
zitsen oifen mark un rufen eins tsum andern un zogen mir
sit on the marketplace and call one to the other and say we
האבן געשפילט פאר אייך, און איר האט נישט געטאנצט; מיר האבן
hoben geshpilt far aich un ir hot nisht getonst mir hoben
have played for you and you has not dance we have
געקלאגט, און איר האט נישט געוויינט. לג ווארום יוחנן (פון דער
geklogt un ir hot nisht geveint vorem Yochanan fun der
wail and you has not weep because John of the
מקווה ירדן) איז געקומען און האט נישט געגעסן קיין ברויט און נישט
mikveh Yarden iz gekumen un hot nisht gegesen kein broit un nisht
mikveh Yarden is come and has not eaten any bread and not
געטרונקען קיין וויין ; און איר זאגט: ער האט א בייזן גייסט! לד דער בר
getrunken kein vain un ir zogt er hot a beizn gaist der Bar
drink any wine and you say he has a evil spirit the Son
אנש איז געקומען, עסט און טרינקט יא ; און איר זאגט: זע , א מענטש
Enosh iz gekumen est un trinkt yo un ir zogt ze a mentsh
of Man is come eats and drink yes and you say look a man
א זולל וסובא , א פריינד פון שטייער אויפמאנער און חוטאים!
a zoilel vasoive a fraind fun shtaier oifmoner un choytim
a glutton and drunkard a friend of tax collectors and sinners
לה און דאך איז די חכמה גערעכטפערטיקט אין אלע אירע קינדער.
un doch iz di chochme gerechtfertikt in ale ire kinder
and yet is the wisdom vindicated in all her children
לו און איינער פון די פרושים האט אים פארבעטן, צו עסן מיט
un einer fun di Perushim hot im farbeten tsu esen mit
and one of the Pharisees has him invite to eat with
אים. און ער איז אריינגעגאנגען אין דעם פרושס הויז , און האט
im un er iz araingegangen in dem Parushs hoiz un hot
him and he is entered in the Pharisee's house and has
זיך געזעצט צום טיש. לז און זע , אין דער שטאט איז געווען א
zich gezetst tsum tish un ze in der shtot iz geven a
self took his place to the table and look in the city is was a
געוויסע זינדיקע פרוי ; און דערווסנדיק זיך , אז ער זיצט צום טיש
gevise zindike froi un dervisendik zich az er zitst tsum tish
certain sinner woman and perceived he self that he sits to the table
אין דעם פרושס הויז , האט זי געברענגט אן אלאבאסטער פלאש
in dem Parushs hoiz hot zi gebrengt an alabaster flash
in the Pharisee's house has she brought an alabaster bottle
מיט מירע אייל, לח און האט זיך געשטעלט פון הינטן ביי זיינע
mit mire eil un hot zich geshtelt fun hinten bai zaine
with myrrh oil and has self stood from behind with his
פיס, און האט אנגעהויבן צו באנעצן זיינע פיס מיט אירע טרערן, און
fis un hot ongehoiben tsu banetsn zaine fis mit ire trern un
feet and has begun to moisten his feet with her tears and

refusing the tevilah of teshuva of Yochanan.)
31 Therefore, to what will I compare the people of hador hazeh *(this generation)* and what are they like?
32 They are like yeladim sitting in the marketplace and calling out to one another; and they say, We played the chalil *(flute)* for you and you did not dance; we sang a kina *(lament, funeral dirge)* and you did not weep. 33 For Yochanan of the tevilah of teshuva has come not eating lechem nor drinking yayin, and you say, He has a shed *(demon)*! 34 The Bar Enosh has come eating and drinking, and you say, Hinei, a man who is a zolel *(glutton)* and a shikkor *(drunkard)*, a re'a *(friend)* of mochesim and chote'im. 35 Yet chochmah is justified by all of her yeladim.

36 Now a certain one of the Perushim was requesting Rebbe Melech HaMoshiach at tish, and, he, having entered into the bais of the Parush, reclined to eat. 37 And an isha *(woman)* was in the shtetl, an isha chotet *(a woman of sin)*, and, when she had daas that Rebbe, Melech HaMoshiach reclines at tish in the bais of the Parush, she brought an alabaster flask of costly perfume.
38 She stood behind him, and then she began weeping at his feet, and with her tears she began to wash

זיי אפגעווישט מיט די האר פון איר קאפ, און האט געקושט זיינע
zaine gekusht hot un kop ir fun hor di mit opgevisht zei
his kissed has and head her of hair the with wipe off them

פיס און זיי געזאלבט מיט דער מירע. לט אבער זעענדיק דאס, האט
hot dos zeendik ober mire der mit gezalbt zei un fis
has that seeing however myrrh the with anoint them and feet

דער פרוש , וואס האט אים איינגעלאדן, צו זיך אליין גערעדט,
geredt alein zich tsu aingeladen im hot vos Parush der
spoken alone themselves to invited him has who Pharisee the

אזוי צו זאגן : אויב ער וואלט געווען א נביא , וואלט ער געוואוסט ווער
ver gevust er volt novi a geven volt er oib zogen tsu azoi
who known he would prophet a was would he if say to so

און וואס פאר א סארט פרוי די איז, וואס רירט אים אָן , אז
az on im rirt vos iz zi froi sort a far vos un
that without him touch who is she woman sort a for who and

זי איז א זינדיקע. מ און ענטפערנדיק, האט יהושע/ישוע צו אים
im tsu Yeshua/Yehoshua hot entferendik un zindike a iz zi
him to Yehoshua has answering and sinner a is she

געזאגט: שמעון , איך האב דיר עפעס צו זאגן . און ער האט געזאגט:
gezogt hot er un zogen tsu epes dir hob ich Shim'on gezogt
said has he and say to something you have I Simon said

רבי , זאג! מא א געוויסער מלווה האט געהאט צוויי בעלי חובות;
choives ba'alei tsvei gehat hot malvoe geviser a zog Rebbe
debts masters of two had has lender certain a tell Rebbe

איינער איז אים שולדיק געווען פינף הונדערט דינרים, דער אנדערער נאר
nor anderer der dinrim hundert finf geven shuldik im iz einer
only another the denarii hundred five was owed him is one

פיפציק. מב און ווייל זיי האבן נישט געהאט צו באצאלן, האט ער
er hot batsolen tsu gehat nisht hoben zei vail un fiftsik
he has pay to had not have they because and fifty

זיי ביידן געשענקט. דעריבער ווער פון זיי וועט אים מער ליב
lib mer im vet zei fun ver deriber geshenkt beidn zei
love more him will them of which therefore pardoned both them

האבן? מג שמעון האט ענטפערנדיק געזאגט: איך נעם אָן , אז
az on nem ich gezogt entferendik hot Shim'on hoben
that onwards take I said answering has Simon have

דער, וועמען ער האט דאס מערסטע געשענקט. און ער האט צו אים
im tsu hot er un geshenkt merste dos hot er vemen der
him to has he and pardoned most of the has he whom the

געזאגט: דו האסט ריכטיק געמשפט! מד און אויסדרייענדיק זיך צו
tsu zich oisdreiendik un gemishpet richtik host du gezogt
to self turning around and judged rightly you have you said

דער פרוי , האט ער געזאגט צו שמעונען : דו זעסט די דאזיקע
dozike di zest du Shim'onen tsu gezogt er hot froi der
these the you see you Simon to said he has woman the

פרוי ? איך בין אריינגעקומען אין דיין הויז , קיין וואסער פאר מיינע
maine far vaser kein hoiz dain in araingekumen bin ich froi
my for water any house your in come in am I woman

פיס האסטו מיר נישט געגעבן; זי אבער האט מיר באנעצט די
di banetst mir hot ober zi gegeben nisht mir hostu fis
the moistened me has however she given not me you have feet

פיס מיט אירע טרערן, און זיי אפגעווישט מיר אירע האר. מה קיין קוש
kush kein hor ire mir opgevisht zei un trern ire mit fis
kiss any hair her me wipe off them and tears her with feet

the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach and she was drying them with her hair, and she was kissing his feet and was anointing them with perfume. 39 But when the Parush who had invited Rebbe, Melech HaMoshiach saw this, he said to himself, If this one were a navi, he would have had daas who and what sort of isha is touching him, because she is an isha chotet *(woman of sin)*. 40 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Shim'on, I have something to say to you. And the Parush said, Speak, Rabbi. 41 Two persons were debtors to a certain creditor; the one owed a choiv *(debt)* of chamesh meot *(five hundred)* denarii and the other a choiv *(debt)* of chamishim *(fifty)*. 42 Not being able to repay, the creditor graciously forgave both debts. Therefore which of them will have more ahavah for him? 43 In reply, Shim'on said, I suppose the one whom the creditor forgave more. And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Your judgment is gantze nachon. 44 And having turned to the isha, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Shim'on, Do you see this isha? I entered your bais, you did not give me mayim for my feet, but she has washed my feet with her tears, and wiped them with the hairs of her rosh. 45 You did not give me neshikah *(kiss)*, but she, from the time I entered, did not stop

האסטו מיר נישט געגעבן; אבער זי , זינט איך בין אריינגעקומען,
araingekumen bin ich zint zi ober gegeben nisht mir hostu
come in am I since she however given not me you have

האט נישט אויפגעהערט צו קושן מיינע פיס. מו מיט אייל מיין קאפ
kop main eil mit fis maine kushn tsu oifgehert nisht hot
head my oil with feet my kiss to cease not has

האסטו נישט געזאלבט; זי אבער האט געזאלבט מיינע פיס מיט
mit fis maine gezalbt hot ober zi gezalbt nisht hostu
with feet my anoint has however she anoint not you have

מירע . מז צוליב וועלכן איך זאג דיר, אירע זינד, די פילע, זענען
zenen file di zind ire dir zog ich velchen tsulib mire
are many the sins her you tell I which on account of myrrh

איר פארגעבן געווארן; ווייל זי האט א סך ליב געהאט; וועמען
vemen gehat lib sach a hot zi vail gevoren fargeben ir
whom had love much a has she because become forgiven its

אבער ווייניק ווערט פארגעבן, דער ליבט ווייניק. מח און ער האט
hot er un veinik libt der fargeben vert veinik ober
has he and little loves that forgiven becomes little however

צו איר געזאגט: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן! מט און די
di un gevoren fargeben dir zenen zind daine gezogt ir tsu
those and become forgiven you are sins your said her to

מיטזיצנדיקע האבן אנגעהויבן צו זאגן צווישן זיך : ווער איז
iz ver zich tsvishen zogen tsu ongehoiben hoben mitzitsendike
is who themselves among say to begun have sitting with

דאס דער דאזיקער, וואס איז אפילו מוחל זינד? נ ער אבער האט
hot ober er zind moichel afile iz vos doziker der dos
has however he sin forgive even is who this one the the

געזאגט צו דער פרוי : דיין גלויבן האט דיך געראטעוועט, גיי לשלום !
lesholem gei geratevet dich hot gloiben dain froi der tsu gezogt
in peace go saved you has faith your woman the to said

ח

און עס איז געשען נאך דעם, אז ער איז געגאנגען איבער
iber gegangen iz er az dem noch geshen iz es un
over go is he that that after happened is it and

שטאט און דארף, האט געדרשנט און אנגעזאגט די גוטע
gute di ongezogt un gedarshent hot dorf un shtot
good the announced and proclaimed has village and city

בשורה פון דעם קעניגרייך פון ה׳ , און די צוועלף מיט אים, ב און
un im mit tsvelf di un Hashem fun kenigraich dem fun besoire
and him with twelve the and Hashem of kingdom the of News

אייניקע פרויען, וואס זענען געהיילט געווארן פון בייזע גייסטער און פון
fun un gaister beize fun gevoren geheilt zenen vos froien einike
of and spirits evil of become healed are who women some

שלאפקייטן: מרים , וועמען מען האט גערופן מגדלית , וואס פון איר
ir fun vos Magdalit gerufen hot men vemen Miryam shlafkeitn
her from who Magdalit called have they whom Mary disease

זענען ארויס זיבן בייזע גייסטער, ג און יוחנה , דאס ווייב פון כוזא, א
a Kuza fun vaib dos Yochanah un gaister beize ziben arois zenen
a Kuza of wife the Yochanah and spirits evil seven out are

פארוואלטער ביי הורדוסן, און שושנה און א סך אנדערע, וואס
vos andere sach a un Shoshanah un Hordosn bai farvalter
who others many a and Shoshanah and Herod to steward

האבן אים געדינט מיט זייער האב און גוטס.
guts un hob zeier mit gedint im hoben
good and have their with served him have

kissing my feet. 46 With oil my rosh *(head)* you did not anoint. But she with perfume anointed my feet. 47 Oib azoi *(consequently)*, I say to you, her chatta'im, which are many, have been granted selicha *(forgiven)*, for with rabbah ahavah she loved. But he who is mekabel selicha *(accepting forgiveness)* only a little, has ahavah only a little. 48 And he said to her, Your averos have been granted selicha. 49 And the ones reclining at tish with Rebbe Melech HaMoshiach began to say to themselves, Who is this who even grants selicha to averos? 50 And Rebbe Melech HaMoshiach said to the isha, Your emunah has gained you Yeshu'at Eloheinu. L'chi l'shalom *(Go in shalom!)*.

8 And it came about afterwards that he was traveling through every shtetl and village darshenen and proclaiming the Besuras HaGeulah of the Malchut Hashem; and the Shneym Asar were with Rebbe Melech HaMoshiach. 2 And there were some nashim who had received refuah from ruchot raot and machlot: Miryam *(called Magdalit)*, from whom shivah shedim had gone out; 3 And Yochanah the wife of Kuza, the steward of Herod; Shoshanah, and many others who were giving maamadot *(contributions)* for Rebbe, Melech HaMoshiach from their private means.

ד און ווען א גרויסער המון מענטשן איז זיך צוזאמענגעקומען, און
un tsuzamengekumen zich iz mentshn hamon groiser a ven un
and come together self is people crowd great a when and

זיי זענען געקומען צו אים פון אלע שטעט, האט ער געזאגט אין א
a in gezogt er hot shtet ale fun im tsu gekumen zenen zei
a in said he has cities of all from him to come are they

משל: ה עס איז ארויסגעגאנגען דער זייער צו פארזייען זיין זאמען; און
un zomen zain farzeien tsu zeier der aroisgegangen iz es moshal
and seeds his scatter to sower the went out is it parable

בשעת ער האט געזייט, איז עפעס (פון דער זריעה) געפאלן ביים וועג און
un veg baim gefalen zrie der fun epes iz gezeit hot er beshas
and way by the fell seeds the of some is sown has he while

איז צעטרעטן געווארן, און די פייגל פון הימל האבן עס אויפגעפרעסן.
oifgefresen es hoben himel fun feigel di un gevoren tsetreten iz
devoured it have heaven of birds the and become trample is

ו און אן אנדער ביסל איז געפאלן אויף דעם פעלדזן; און ווען עס האט
hot es ven un feldzn dem oif gefalen iz bisel ander an un
has it when and rock the on fell is amount another an and

אויפגעשפראצט, איז עס פארדארט געווארן, צוליב דעם וואס עס
es vos dem tsulib gevoren fardart es iz oifgeshprotst
it what that on account of become withered it is sprouted

האט נישט געהאט קיין פייכטקייט. ז און אן אנדער ביסל איז געפאלן
gefalen iz bisel ander an un faichtkeit kein gehat nisht hot
fell is amount another an and moisture any had not has

אינמיטן פון די דערנער; און די דערנער זענען מיטאויפגעוואקסן
mitoifgevaksen zenen derner di un derner di fun inmitn
grew with are thorns the and thorns the of in the midst

און האבן עס דערשטיקט. ח און אן אנדער ביסל איז געפאלן אויף
oif gefalen iz bisel ander an un dershtikt es hoben un
on fell is amount another an and choke it have and

דער גוטער ערד און האט אויפגעשפראצט און געברענגט פרוכט
frucht gebrengt un oifgeshprotst hot un erd guter der
fruit brought and sprouted has and earth good the

הונדערטפאכיק. און ווען ער האט דאס געזאגט, האט ער אויסגערופן:
oisgerufen er hot gezogt dos hot er ven un hundertfachik
proclaimed he has said the has he when and hundredfold

ווער עס האט אויערן צום הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsum oiern hot es ver
hear shall this one hear to the ears has it who

ט און די תלמידים זיינע האבן אים געפרעגט, וואס דאס משל
moshal dos vos gefregt im hoben zaine talmidim di un
parable this what asked him have his disciples the and

זאל באטייטן. י און ער האט געזאגט: אייך איז עס געגעבן געווארן צו
tsu gevoren gegeben es iz aich gezogt hot er un bataiten zol
to become given it is you said has he and mean shall

וויסן די סודות פון דעם קעניגרייך פון ה'; צו די איבריקע
ibrike di tsu Hashem fun kenigraich dem fun soides di visen
remaining the to Hashem of kingdom the of mysteries the know

אבער אין משלים, כדי קוקנדיק זאלן זיי נישט זען, און
un zen nisht zei zolen kukendik kedei mesholem in ober
and see not they should looking so that parables in however

הערנדיק זאלן זיי נישט פארשטיין. יא און דאס איז דאס משל:
moshal dos iz dos un farshtein nisht zei zolen herendik
parable the is this and understand not they should on hearing

4 Now when a large multitude was coming together and the ones in every shtetl were making their derech to him, Rebbe, Melech HaMoshiach spoke by way of a mashal:
5 The one sowing went out to sow his seed; and as he sows, some [seed] fell beside the road; and it was trampled upon, and the birds of the air devoured it.
6 And other seed fell upon the rock, and as soon as it grew up, it dried up because it has no moisture.
7 And other seed fell among the thorns, and the thorns grew up with it and choked it.
8 And other seed fell in the adamah tovah *(good ground)* and, having grown up, produced pri a hundredfold. As Rebbe, Melech HaMoshiach said these things, he was calling out, The one having oznayim *(ears)* to hear, let him hear.

9 Now Rebbe Melech HaMoshiach's talmidim began questioning him as to what this mashal might be.
10 And he said, To you it has been granted to have daas of the razei Malchut Hashem *(mysteries of the Kingdom of G-d)*, but to the others I speak in mashalim, in order that YIRU they may not see and VSHIMU they may not have binah.
11 Now the mashal is

דער זאמען דאס איז ה׳ס ווארט. יב די ביים וועג זענען עס ,
es zenen veg baim di vort Hashems iz dos zomen der
the ones are way by the the word Hashem's is this seeds the

וואס הערן, דערנאך קומט דער שׂטן און נעמט אוועק דאס ווארט פון
fun vort dos avek nemt un Satan der kumt dernoch heren vos
from word the away takes and Satan the comes then hear who

זייער הארץ, כדי זיי זאלן נישט גלויבן און נישט געראטעוועט
geratevet nisht un gloiben nisht zolen zei kedei harts zeier
saved not and believe not should they so that heart their

ווערן. יג און די אויף דעם פעלדזן, דאס זענען זיי , וואס ווען זיי
zei ven vos zei zenen dos feldzn dem oif di un veren
they when who they are that rocks the on the and to be

הערן, נעמען זיי אָן דאס ווארט מיט פרייד, זיי האבן אבער נישט
nisht ober hoben zei freid mit vort dos on zei nemen heren
not however have they joy with word the up they take hear

קיין ווארצל; די גלויבן (נאר) אויף א געוויסע צייט, און אין א צייט
tsait a in un tsait gevise a oif nor gloiben di vortsel kein
time a in and time certain a for only faith the root any

פון נסיון פאלן זיי אפ . יד און דאס וואס איז געפאלן צווישן די
di tsvishen gefalen iz vos dos un op zei falen nisoyen fun
the among fell is which that and away they fall trial of

דערנער, זיי זענען עס, וואס הערן; און אוועקגייענדיק ווערן זיי
zei veren avekgeiendik un heren vos es zenen zei derner
they become going on and hear who it are they thorns

דערשטיקט פון די דאגות און עשירות און תענוגים פון דעם לעבן,
leben dem fun tainugim un ashires un daiges di fun dershtikt
life this of pleasures and riches and worries the of choke

און ברענגען נישט קיין פירות צו רייפקייט. טו דאס אבער אויף דער
der oif ober dos raifkeit tsu peires kein nisht brengen un
the on however that ripeness to fruit any not bring and

גוטער ערד, זיי זענען עס , וואס האבן געהערט דאס ווארט, האבן
hoben vort dos gehert hoben vos es zenen zei erd guter
have word the heard have which the ones are they soil good

עס באהאלטן אין א לויטער און גוט הארץ און ברענגען פרוכט מיט
mit frucht brengen un harts gut un loiter a in bahalten es
with fruit bring and heart good and pure a in hold fast it

סבלנות .
savlones
perseverance

טז און קיינער, וואס האט אנגעצונדן א ליכט, פארדעקט עס נישט
nisht es fardekt licht a ongetsunden hot vos keiner un
not it covered over lamp a kindled has who no one and

מיט קיין כלי , אדער שטעלט עס אונטער א בעט; נאר שטעלט עס
es shtelt nor bet a unter es shtelt oder keile kein mit
it puts rather bed a under it puts or vessel any with

אויף א לייכטער , כדי די , וואס קומען אריין, זאלן זען דאס ליכט.
licht dos zen zolen arain kumen vos di kedei laichter a oif
light the see should inside come who the so that lampstand a on

יז ווארום עס איז נישט פאראן קיין פארבארגענע זאך , וואס וועט נישט
nisht vet vos zach farborgene kein faran nisht iz es vorem
not will which thing secret any there not is it because

אנטפלעקט ווערן; עס געפינט זיך אויך נישט קיין באהאלטענע זאך ,
zach bahaltene kein nisht oich zich gefint es veren antplekt
thing hidden any not also self finds it to be revealed

this: The seed is the dvar Hashem. 12 The ones beside the road are the ones having heard, then HaSatan comes and takes away the dvar Hashem from their levavot, so that they may not have emunah *(faith)* and come to Yeshu'at Eloheinu. 13 Now the ones upon the rock are those who when they hear, with simcha they receive the dvar; but these have no shoresh *(root)*. They have emunah for a while, but in time of nisayon *(trial, temptation)*, they become shmad and they fall away. 14 Now the seed which fell among thorns, these are the ones who have heard, and as they go on their derech, they are choked by the deagot *(worries, anxieties)* and ashires *(riches)* and taanugot *(pleasures)* of the Olam Hazeh and they bring no pri to maturity. 15 Now the one in the adamah tova *(good ground)*, these are those who have heard the dvar Hashem with a lev *(heart)* tov and yashir *(straight)*, and retain the dvar Hashem and bear pri with savlanut *(patience)*.

16 Now no one having lit a menorah covers it with a jar or places it under a bed; but he places the menorah on the shulchan, in order that the ones entering may see the ohr *(light)*. 17 For nothing is nistar *(hidden)* which will not become nikar *(evident)*, nor anything hidden which shall not be made known and come to ohr *(light)*.

וואס וועט נישט באקאנט געמאכט ווערן און קומען צו התגלות .
hisgales tsu kumen un veren gemacht bakant nisht vet vos
revelation to come and to be made known not will which

יח דעריבער גיט אכטונג וויאזוי איר הערט; ווארום יעדער איינער, וואס
vos einer yeder vorem hert ir viazoi achtung git deriber
who one every because listen you how attention give therefore

האט, אים וועט געגעבן ווערן; און יעדער איינער, וואס האט נישט, פון
fun nisht hot vos einer yeder un veren gegeben vet im hot
from not has who one every and to be given will him has

אים וועט אוועקגענומען ווערן אפילו דאס, וואס ער מיינט, אז ער האט.
hot er az meint er vos dos afile veren avekgenumen vet im
has he that think he which that even to be taken away will him

יט און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען צו אים, און האבן
hoben un im tsu gekumen zenen brider zaine un muter zain un
have and him to come are brothers his and mother his and

נישט געקענט אים דערגרייכן מחמת דעם המון מענטשן. כ און
un mentshn hamon dem machmas dergreichen im gekent nisht
and people crowd of the because of to reach him be able not

מען האט אים געזאגט: דיין מוטער און די ברידער דיינע שטייען
shteien daine brider di un muter dain gezogt im hot men
stand your brothers the and mother your said him have they

אינדרויסן און ווילן דיך זען. כא ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot ober er zen dich vilen un indroisen
them to answering has however he see you want and outside

געזאגט: מיין מוטער און מיינע ברידער זענען די דאזיקע, וואס הערן
heren vos dozike di zenen brider maine un muter main gezogt
hear who these the are brothers my and mother my said

ה׳ס ווארט און טאן עס!
es ton un vort Hashems
it do and word Hashem's

כב און עס איז געשען אין איינעם פון די טעג, אז ער איז איינגעשטיגן
aingeshtigen iz er az teg di fun einem in geshen iz es un
step in is he that days the of one in happened is it and

אין א שיפל מיט זיינע תלמידים; און האט צו זיי געזאגט: לאמיר
lomir gezogt zei tsu hot un talmidim zaine mit shifel a in
let us said them to has and disciples his with boat a in

אריבערפארן אויף דער אנדערער זייט ים ; און זיי האבן זיך אוועקגעשיפט.
avekgeshift zich hoben zei un yam zait anderer der oif ariberforen
sailed away self have they and sea side another the on cross over

כג בעת אבער זיי זענען געפארן, איז ער איינגעשלאפן; און א שטורעמווינט
shturemvint a un aingeshlofen er iz geforen zenen zei ober beis
windstorm a and fall asleep he is sailed are they however while

האט אראפגענידערט אויפן ים , און דאס שיפל האט זיך אנגעפילט (מיט
mit ongefilt zich hot shifel dos un yam oifen aropgenidert hot
with filled self has boat the and sea on the go down has

וואסער), און זיי זענען געווען אין סכנה . כד און זיי זענען צוגעקומען ,
tsugekumen zenen zei un sekone in geven zenen zei un vaser
come over are they and danger in were are they and water

האבן אים אויפגעוועקט, אזוי צו זאגן ; האר, האר, מיר זענען פארלוירן! ער
er farloiren zenen mir Har Har zogen tsu azoi oifgevekt im hoben
he perishing are we L-rd L-rd say to so roused him have

אבער איז אויפגעשטאנען, האט אנגעשריגן דעם ווינט און די שטורמדיקע
shturemdike di un vint dem ongeshrigen hot oifgeshtanen iz ober
storming the and wind the rebuked has stand up is however

18 Therefore, be shomer
how you listen, for whoever
has, to him shall more
be given; and whoever
does not have, even what
he thinks he has shall
be taken away from him.
19 And the Em of Rebbe,
Melech HaMoshiach and
his achim came to him,
and they were not able to
get to him because of the
multitude. 20 And it was
announced to him, Your Em
and your achim have been
standing outside waiting
to see you. 21 But in reply,
Rebbe Melech HaMoshiach
said to them, My Em and
my achim are these: the
ones who are shomei dvar
Hashem *(hearers of the
word of Hashem)* and also
shomrei dvar Hashem *(keepers
guarding, doing the word of
Hashem)*.

22 Now it came about
on one of those yamim
when he and his talmidim
embarked into a sirah
that he said to them, Let
us go over to the other
side of the lake. And
they launched out. 23 But
as they were sailing, he
fell asleep; and a driving
storm of wind descended
upon the lake, and they
began to be swamped and
began to be in a situation
of pikuach nefesh *(a
matter of life and death)*.
24 And they came and
woke him up, saying,
Adoneinu, Adoneinu,
we are perishing! And
having been awakened,

כוואליעס וואסער; און זיי האבן זיך געלייגט, און עס איז געווארן שטיל.
shtil gevoren iz es un geleigt zich hoben zei un vaser chvalyes
calm become is it and lie down self have they and water waves of

כה און ער האט צו זיי געזאגט: וואו איז אייער אמונה? זיי אבער
ober zei emune eier iz vu gezogt zei tsu hot er un
however they faith your is where said them to has he and

האבן זיך געפארכטן און געוואונדערט, און געזאגט איינער צום אנדערן:
andern tsum einer gezogt un gevundert un geforchten zich hoben
other to the one said and amazed and afraid self have

ווער איז ער דאך , ווייל סאַי די ווינטן באפעלט ער סאַי דאס וואסער,
vaser dos sai er bafelt vintn di sai vail doch er iz ver
water the also he commands winds the also because after all he is who

און זיי געהארכן אים?
im gehorchen zei un
him obeys they and

כו און זיי האבן זיך אהינגעשיפט צום לאנד פון די גרגשים ,
Gerasim di fun land tsum ahingeshift zich hoben zei un
Gerasenes the of land to the sailed self have they and

וואס איז אנטקעגנאיבער גליל . כז און ווען ער איז ארויסגעקומען אויף
oif aroisgekumen iz er ven un Galil antkegeniber iz vos
on come out is he when and Galilee opposite is which

דער יבשה , איז אים אויס דער שטאט אנטקעגנגעקומען א מאן, וואס
vos man a antkegengekumen shtot der ois im iz yaboshe der
who man a met coming city the out of him is land the

האט געהאט בייזע גייסטער; און שוין א לאנגע צייט ווי ער האט נישט
nisht hot er vi tsait lange a shoin un gaister beize gehat hot
not has he as time long a already and spirits evil had has

געטראגן קיין מלבוש , אויך האט ער נישט געוואוינט אין קיין הויז ,
hoiz kein in gevoint nisht er hot oich malbesh kein getrogen
house any in lived not he has also garment any worn

נאר אין די קברים. כח און דערזעענדיק יהושען/ישוען , האט ער א
a er hot Yeshuan/Yehoshuan derzeendik un kvorim di in nor
a he has Yehoshua seeing and graves the in but

געשריי געטאן, איז אנידערגעפאלן פאר אים און האט געזאגט מיט
mit gezogt hot un im far anidergefalen iz geton geshrei
with said has and him before fell down is done shout

א הויך קול : וואס האב איך מיט דיר, יהושע/ישוע , דו זון
zun du Yeshua/Yehoshua dir mit ich hob vos kol hoich a
son you Yehoshua you with I have what voice loud a

פון ג-ט דעם אויבערשטער? איך בעט דיך, אז דו זאלסט מיך
mich zolst du az dich bet ich Oibershter dem G-t fun
me you shall you that you implore I Most High the G-d of

נישט פייניקן ! כט ווארום ער האט באפוילן דעם אומריינעם גייסט
gaist umreinem dem bafoilen hot er vorem painiken nisht
spirit unclean the commanded has he because to torment not

ארויסצוגיין פון דעם מענטשן; ווייל א סך מאל האט ער אים
im er hot mol sach a vail mentshn dem fun aroistsugein
him it has times many a because man the from come out of

שוין געכאפט, און מען האט אים געבונדן מיט קייטן און פענטעס
pentes un keitn mit gebunden im hot men un gechapt shoin
shackles and chains with bound him has they and seized already

און געהאלטן אונטער שמירה; און ער פלעגט צערייסן דאס, מיט וועלכן
velchen mit dos tseraisen flegt er un shmire unter gehalten un
which with this tear apart used he and guard under held and

he rebuked the wind and the rough waves, and the storm ceased. And all became calm. 25 And Moshiach said to them, Where is your emunah? And they were fearful and amazed, saying to one another, Who then is this, that he commands even the winds and the sea and they obey him?

26 And they sailed down to the country of the Gerasenes, which is opposite the Galil. 27 And as Rebbe Melech HaMoshiach disembarked upon the shore, he was met from the town by a certain ish possessed by shedim; and the ish had not worn clothing for a long time and was not living in a bais but among the kevarim *(graves)*. 28 And having seen Rebbe Melech HaMoshiach and having cried out, he fell down before him and said in a kol gadol, Mah li ulchah, Yehoshua Ben El Elyon? *(What to me and to you, Yehoshua Son of the Most High G-d?)* I beg you, do not torment me. 29 For Rebbe Melech HaMoshiach had been commanding the ruach hatumah *(unclean spirit, shed)* to come out of the ish. For many times it had seized him; and he was restrained with chains and imprisoned by shackles and, breaking apart the

ער איז געווען געבונדן און איז געטריבן געווארן פון דעם בייזן גייסט אין
in gaist beizn dem fun gevoren getriben iz un gebunden geven iz er
in spirit evil the by become driven is and bound was is he

די מדבריות אריין. ל און יהושע/ישוע האט אים געפרעגט: וואס איז
iz vos gefregt im hot Yeshua/Yehoshua un arain midboryes di
is what asked him has Yehoshua and into wilderness the

דער נאמען דיינער? און ער האט געזאגט: לעגיאן! ווייל א סך בייזע
beize sach a vail Legion gezogt hot er un dainer nomen der
evil many a because Legion said has he and your name the

גייסטער זענען אריין אין אים. לא און זיי האבן אים געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten im hoben zei un im in arain zenen gaister
shall he that begged him have they and him in into are spirits

זיי נישט באפעלן צו גיין אין תהום אריין. לב און דארטן איז געווען א
a geven iz dorten un arain tehom in gein tsu bafelen nisht zei
a was is there and into abyss in go to command not them

גרויסע סטאדע חזירים פאשענדיק זיך אויפן בארג, און זיי האבן
hoben zei un barg oifen zich pashendik chazeirem stade groise
have they and hill on the self feeding swine herd great

אים געבעטן, אז ער זאל זיי דערלויבן אריינצוגיין אין זיי . און ער
er un zei in araintsugein derloibn zei zol er az gebeten im
he and them in to enter let them shall he that begged him

האט עס זיי דערלויבט . לג און די בייזע גייסטער זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen gaister beize di un derloibt zei es hot
went out are spirits evil the and permission them it has

פון דעם מענטשן און זענען אריין אין די חזירים ; און די סטאדע האט
hot stade di un chazeirem di in arain zenen un mentshn dem fun
has herd the and swine the in into are and man the of

זיך א ריס אראפ געטאן פון דעם משופעדיקן פעלדזן אין ים אריין
arain yam in feldzn meshupedikn dem fun geton arop ris a zich
into sea in rock slope the from done down tear a self

און איז דערטרונקען געווארן. לד ווי אבער די פאסטוכער האבן געזען,
gezen hoben pastecher di ober vi gevoren dertrunken iz un
seen have swineherds the however as become drown is and

וואס עס האט געטראפן, זענען זיי אנטלאפן און האבן עס דערציילט
dertseilt es hoben un antlofen zei zenen getrofen hot es vos
reported it have and run away they are strike has it what

אין דער שטאט און אין די דערפער. לה און זיי זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen zei un derfer di in un shtot der in
went out are they and villages the in and city the in

זען, וואס עס האט פאסירט און זענען געקומען צו יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen zenen un pasirt hot es vos zen
Yehoshua to come are and happened has it what see

און האבן געפונען דעם מענטשן, פון וועמען די בייזע גייסטער זענען
zenen gaister beize di vemen fun mentshn dem gefunen hoben un
are spirits evil the whom from man the found have and

ארויס, אנגעקליידט און ביי די קלארע געדאנקען און ער איז געזעסן
gezesen iz er un gedanken klore di bai un ongekleidt arois
sat is he and thoughts clear the with and clothed out

ביי ישועס פיס; און זיי האבן זיך געפארכטן. לו די אבער , וואס
vos ober di geforchten zich hoben zei un fis Yeshuas bai
who however the afraid self have they and feet Yeshua's at

האבן עס געזען, האבן צו זיי דערציילט, וויאזוי דער באזעסענער איז
iz bazesener der viazoi dertseilt zei tsu hoben gezen es hoben
is demoniac the how reported them to have seen it have

bonds, he was being
driven by the shed into
the wilderness places.
30 And Rebbe Melech
HaMoshiach questioned
him, What is your name?
And he said, Legion. For
many shedim had entered
him. 31 And the shedim
were entreating Rebbe
Melech HaMoshiach, lest
he might command them
to depart into the abyss.
32 Now there was a herd
of many chazirim feeding
there on the mountain.
And the shedim begged
him that he might permit
them to enter into those
chazirim. And Rebbe Melech
HaMoshiach permitted
the shedim. 33 And the
shedim came out from
the ish, and entered the
chazirim, and the herd
of chazirim rushed down
the bank into the lake,
and were drowned. 34 And
when the herdsmen saw
what had happened,
they fled and reported
it in the ir *(town)* and
countryside. 35 And the
people went out to see
what had happened;
and they came to him
and found the ish from
whom the shedim had
gone out, and the ish
was clothed and in his
right mind, sitting at the
feet of Rebbe, Melech
HaMoshiach; and they
were afraid. 36 And the
edei reiyah reported to
the people how the one
possessed with shedim
was given refuah. 37 And

געהאלפן געווארן. לז און די גאנצע מאסע מענטשן פון דער אומגעגנט
umgegent der fun mentshn mase gantse di un gevoren geholfen
region the of people crowd whole the and become helped

פון די גרגשים האבן אים געבעטן, אז ער זאל אוועקגיין פון
fun avekgein zol er az gebeten im hoben Gerasim di fun
from going away shall he that begged him have Gerasenes the of

זיי ; ווייל עס האט זיי אנגעכאפט א גרויסע מורא. און ער איז
iz er un moire groise a ongechapt zei hot es vail zei
is he and fear great a seized them has it because them

איינגעשטיגן אין א שיפל און האט זיך אומגעקערט צוריק. לח דער מאן
man der tsurik umgekert zich hot un shifel a in aingeshtigen
man the back went self has and boat a in step in

אבער , פון וועמען די בייזע גייסטער זענען ארויס, האט אים געבעטן,
gebeten im hot arois zenen gaister beize di vemen fun ober
begged him has out are spirits evil the whom from however

אז ער זאל בלייבן מיט אים; ער אבער האט אים אוועקגעשיקט, אזוי
azoi avekgeshikt im hot ober er im mit blaiben zol er az
so sent away him has however he him with remain shall he that

צו זאגן : לט קער דיך אום אהיים און דערצייל, וואס ה' האט
hot Hashem vos dertseil un aheim um dich ker zogen tsu
has Hashem what relate and homeward back you turn say to

דיר געטאן, און ער איז אוועקגעגאנגען און האט באקאנט געמאכט איבער
iber gemacht bakant hot un avekgegangen iz er un geton dir
over made known has and went away is he and done you

דער גאנצער שטאט אלץ, וואס יהושע/ישוע האט פאר אים געטאן.
geton im far hot Yeshua/Yehoshua vos alts shtot gantser der
done him for has Yehoshua what all city whole the

מ און ווען יהושע/ישוע האט זיך אומגעקערט, האט דער המון
hamon der hot umgekert zich hot Yeshua/Yehoshua ven un
crowd of the has returned self has Yehoshua when and

מענטשן אים אויפגענומען, ווארום אלע האבן געווארט אויף אים. מא און
un im oif gevart hoben ale vorem oifgenumen im mentshn
and him on waiting were all because welcomed him people

זע , עס איז געקומען א מאן מיטן נאמען יאיר, א גבאי פון דער
der fun Gabe a Yair nomen miten man a gekumen iz es ze
the of Gabe a Yair name with the man a come is it look

שול איז ער געווען; און איז אנידערגעפאלן פאר ישועס פיס און
un fis Yeshuas far anidergefalen iz un geven er iz shul
and feet Yeshua's before fell down is and was he is synagogue

האט אים געבעטן, אז ער זאל אריינגיין אין זיין הויז . מב ווייל ער
er vail hoiz zain in araingein zol er az gebeten im hot
he because house his in go in shall he that begged him has

האט געהאט אן איין איינציקע טאכטער קנאפע צוועלף יאר אלט, און
un alt yor tsvelf knape tochter eintsike ein an gehat hot
and old years twelve not quite daughter only one an had has

זי האט געהאלטן ביים שטארבן. און בשעת ער איז אהינגעגאנגען האבן
hoben ahingegangen iz er beshas un shtarben baim gehalten hot zi
have go there is he while and death near held had she

די המונים מענטשן זיך געדרענגט ארום אים.
im arum gedrengt zich mentshn hamonim di
him around pressed self people crowds of the

מג און א פרוי , וואס האט געהאט א בלוט פלוס שוין צוועלף יאר
yor tsvelf shoin flus blut a gehat hot vos froi a un
years twelve already flow blood a had has who woman a and

all the multitude of the
surrounding country of
the Gerasenes asked Rebbe
Melech HaMoshiach to
depart from them; because
they were being filled
with pachad gadol. So he
embarked into a sirah
and returned. 38 And
the ish from whom the
shedim had gone out was
begging Rebbe Melech
HaMoshiach that he might
accompany him. But he
sent him away, saying,
39 Return to your bais and
tell what great things
G-d has done for you.
And the man went away,
preaching throughout the
whole town, what great
things Rebbe Melech
HaMoshiach had done for
him.

40 Now Rebbe Melech
HaMoshiach returns, and
the multitude gave him
kabbalat panim, for they
had all been expecting
him. 41 And hinei there
came an ish named
Ya'ir and this one was
one of the Roshei Beit
HaKnesset, and he fell at
the feet of Rebbe Melech
HaMoshiach, pleading
with him to come to his
bais; 42 For he had a bat
yachidah *(only daughter)*
about twelve years in
age, and she was dying.
But as Rebbe, Melech
HaMoshiach went, the
multitudes were pressing
around him,

43 And an isha having a
flow of dahm for twelve

לאנג, וועלכע האט אויסגעגעבן איר גאנץ פארמעגן אויף רופאים , און
un roifim oif farmegn gants ir oisgegeben hot velche lang
and physicians on possessions all her spent has which long

האט פון קיינעם נישט געקענט געהיילט ווערן, מד איז געקומען פון הינטן ,
hinten fun gekumen iz veren geheilt gekent nisht keinem fun hot
behind of come is to be healed be able not anyone from has

האט אנגערירט די זוים פון זיין מלבוש , און פלוצלונג האט דער פלוס פון
fun flus der hot plutslung un malbesh zain fun zoim di ongerirt hot
of flow the has suddenly and garment his of hem the touched has

איר בלוט זיך אפגעשטעלט. מה און יהושע/ישוע האט געזאגט: ווער
ver gezogt hot Yeshua/Yehoshua un opgeshtelt zich blut ir
who said has Yehoshua and stopped self blood her

האט מיך אנגערירט? און ווען אלע האבן געלייקנט, האט פעטרוס געזאגט:
gezogt Petros hot geleiknt hoben ale ven un ongerirt mich hot
said Peter has denied have all when and touched me has

האר, די המונים דרענגען זיך ארום דיר און שטויסן דיך דאך .
doch dich shtoisen un dir arum zich drengen hamonim di Har
after all you push and you around self throng crowds of the L-rd

מו יהושע/ישוע אבער האט געזאגט: עמיצער האט מיך אנגערירט;
ongerirt mich hot emitser gezogt hot ober Yeshua/Yehoshua
touched me has someone said has however Yehoshua

ווארום איך ווייס , אז א כוח איז פון מיר ארויסגעגאנגען! מז און ווי די
di vi un aroisgegangen mir fun iz koiech a az veis ich vorem
the as and went out me from is power a that know I because

פרוי האט געזען, אז עס איז נישט געבליבן פארהוילן, איז זי ציטערנדיק
tsiterendik zi iz farhoilen gebliben nisht iz es az gezen hot froi
trembling she is hidden remain not is it that seen has woman

געקומען און אנידערגעפאלן פאר אים און האט דערציילט פארן גאנצן
gantsn farn dertseilt hot un im far anidergefalen un gekumen
entire before reported has and him before fell down and come

פאלק, צוליב וועלכער סיבה זי האט אים אנגערירט, און וויאזוי זי איז
iz zi viazoi un ongerirt im hot zi sibe velcher tsulib folk
is she how and touched him has she reason which for people

פלוצלונג געהיילט געווארן. מח און ער האט צו איר געזאגט: טאכטער, דער
der tochter gezogt ir tsu hot er un gevoren geheilt plutslung
the daughter said her to has he and become healed suddenly

גלויבן דיינער האט דיר געהאלפן; גיי לשלום !
lesholem gei geholfen dir hot dainer gloiben
in peace go helped you has your faith

מט בשעת ער האט נאך גערעדט, איז עמיצער געקומען פון דעם
dem fun gekumen emitser iz geredt noch hot er beshas
the from come someone is spoken still has he while

גבאיס הויז , אזוי צו זאגן : דיין טאכטער איז שוין געשטארבן;
geshtorben shoin iz tochter dain zogen tsu azoi hoiz Gabes
died already is daughter your say to so house Gabe's

באמי מער נישט דעם רבין . נ און אז יהושע/ישוע האט עס
es hot Yeshua/Yehoshua az un Rebn dem nisht mer bami
it has Yehoshua that and Rebbe the not more trouble

געהערט, האט ער געענטפערט צו אים: האב נישט קיין מורא; גלויב נאר
nor gloib moire kein nisht hob im tsu geentfert er hot gehert
only believe fear any not have him to answered he has heard

און זי וועט געראטעוועט ווערן! נא און ווען ער איז אריינגעקומען אין
in araingekumen iz er ven un veren geratevet vet zi un
in come in is he when and to be saved will she and

years, and who had spent all she had on rofim *(physicians)* but could not receive refuah from anyone, 44 Approached Rebbe, Melech HaMoshiach from behind, and she touched the tzitzit of his garment; and ofen ort *(immediately)* the flow of her dahm stopped. 45 And Rebbe Melech HaMoshiach said, Who is the one who touched me? And while everyone was denying it, Kefa said, Adoneinu, the multitudes surround you and are pressing against you. 46 But he said, Someone did touch me, for I had daas that koach had gone out from me. 47 And when the isha saw that she had not escaped notice, she came trembling and fell down before him, and declared before the people the reason she touched him, and how ofen ort *(immediately)* she received refuah. 48 And he said to her, Biti *(my daughter)*, your emunah brought your refuah. L'chi l'shalom *(Go in shalom)*.

49 While he was still speaking, someone comes from the bais *(house)* of the Rosh Kehillah [Yair], saying, Your bat has died. Do not cause a shter *(bother)* for the rebbe. 50 But when he heard this, he answered him, Do not be afraid; only have emunah, and she will receive refuah. 51 And having come to the bais, Rebbe Melech HaMoshiach

הויז , האט ער קיינעם נישט אריינגעלאזט מיט אים אחוץ פעטרוסן און
un Petrosn achuts im mit araingelozt nisht keinem er hot hoiz
and Peter except him with allowed not anyone he has house

יוחנן און יעקבן און דעם פאטער פון דעם קינד און די מוטער.
muter di un kind dem fun foter dem un Yaakovn un Yochanan
mother the and child the of father the and James and John

נב און אלע האבן געוויינט און געקלאגט איבער איר; ער אבער האט
hot ober er ir iber geklogt un geveint hoben ale un
has however he her over wail and weep have all and

געזאגט: וויינט נישט, זי איז נישט געשטארבן, זי שלאפט נאר. נג און
un nor shloft zi geshtorben nisht iz zi nisht veint gezogt
and only sleeps she died not is she not weep said

זיי האבן זיך אויסגעלאכט פון אים, ווייל זיי האבן געוואוסט, אז
az gevust hoben zei vail im fun oisgelacht zich hoben zei
that known have they because him of laughed self have they

זי איז יא געשטארבן. נד ער אבער האט זי אנגענומען ביי דער
der bai ongenumen zi hot ober er geshtorben yo iz zi
the with taken her has however he died yes is she

האנט און האט גערופן, אזוי צו זאגן : קינד, שטיי אויף! נה און איר גייסט
gaist ir un oif shtei kind zogen tsu azoi gerufen hot un hant
spirit her and up stand child say to so called has and hand

האט זיך אומגעקערט, און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעשטאנען; און
un oifgeshtanen zi iz oignblik an in un umgekert zich hot
and stand up again she is eye blink an in and returned self has

ער האט באפוילן , מען זאל איר געבן צו עסן. נו און אירע עלטערן
elteren ire un esen tsu geben ir zol men bafoilen hot er
parents her and eat to give her shall they commanded has he

זענען דערשטוינט געווארן; ער אבער האט זיי אנגעזאגט , קיינעם
keinem ongezogt zei hot ober er gevoren dershtoint zenen
anyone announced them has however he become astounded are

נישט צו זאגן , וואס עס איז געשען .
geshen iz es vos zogen tsu nisht
happened is it what say to not

ט און ער האט צוזאמענגערופן די צוועלף, און האט זיי געגעבן
gegeben zei hot un tsvelf di tsuzamengerufen hot er un
given them has and twelve the called together has he and

כוח און שליטה איבער אלע בייזע גייסטער און צו היילן
heilen tsu un gaister beize ale iber shlite un koiech
heal to and spirits evil all over authority and power

קראנקייטן. ב און האט זיי געשיקט אויסצורופן דאס קעניגרייך פון
fun kenigraich dos oistsurufen geshikt zei hot un krankeitn
of kingdom the to proclaim sent them has and diseases

ה׳ און געזונט צו מאכן די שלאפע. ג און האט צו זיי
zei tsu hot un shlafe di machen tsu gezunt un Hashem
them to has and sick the make to healed and Hashem

געזאגט: נעמט גארנישט מיט אויפן וועג—נישט קיין שטעקן, נישט קיין
kein nisht shteken kein nisht veg oifen mit gornisht nemt gezogt
any not staff any not way on the with nothing take said

בייטל , נישט קיין ברויט, נישט קיין געלט , איר זאלט אויך נישט
nisht oich zolt ir gelt kein nisht broit kein nisht baitl
not also shall you money any not bread any not leather pouch

האבן קיין צוויי העמדער. ד און אין וועלכן נישט איז הויז איר וועט
vet ir hoiz iz nisht velchen in un hemder tsvei kein hoben
will you house is no which in and tunics two any have

did not permit anyone to enter with him, except Kefa and Yochanan and Ya'akov, and the yaldah's Abba and Em. 52 And all were weeping and mourning for the yaldah; but he said, Stop weeping, for she has not died, but is sleeping. 53 And they were making leitzonus *(fun)* of him, having had daas that she was a nifteret *(a deceased person)*. 54 But Rebbe Melech HaMoshiach took her by the hand and called out, saying, Yaldah, get up! 55 And her ruach returned, and she got up ofen ort and Rebbe Melech HaMoshiach gave orders that something be given to her to eat. 56 And her horim *(parents)* were amazed; but Rebbe Melech HaMoshiach instructed them to tell no one what had happened.

9 And having called together the Shneym Asar, Rebbe Melech HaMoshiach gave to them koach *(power)* and samchut *(authority)* over all the shedim and to give refuah *(healing)* to their illnesses. 2 Rebbe Melech HaMoshiach sent them out as his Shlichim to preach the Malchut Hashem and to give refuah to the cholim, 3 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Take nothing for the journey, neither walking stick nor a schnorrer's *(beggar's)* sack nor lechem nor kesef, nor

אריינקומען, בלייבט דארטן, און פון דארטן זאלט איר גיין ווייטער. ה און
un vaiter gein ir zolt dorten fun un dorten blaibt arainkumen
and further go you shall there from and there remain come in

וואו מען וועט אייך נישט אויפנעמען, ארויסגייענדיק פון יענער שטאט,
shtot yener fun aroisgeiendik oifnemen nisht aich vet men vu
city that from go out receive not you will they where

זאלט איר אפשאקלען דעם שטויב פון אייערע פיס פאר אן עדות
eides an far fis eiere fun shtoib dem opshoklen ir zolt
witness an for feet your from dust the shake off you shall

קעגן זיי. ו און זיי זענען אוועק , און זענען געגאנגען איבער די
di iber gegangen zenen un avek zenen zei un zei kegen
the over go are and went away are they and them against

דערפער, האבן אנגעזאגט די גוטע בשורה און געהיילט אומעטום .
umetum geheilt un besoire gute di ongezogt hoben derfer
everywhere healed and News good the announced have villages

ז און הורדוס דער טעטראַרך האט געהערט אלץ, וואס עס איז
iz es vos alts gehert hot tetrarch der Hordos un
is it what all heard has Tetrarch the Herod and

געשען ; און האט זיך באאומרואיקט, צוליב דעם וואס
vos dem tsulib baumruikt zich hot un geshen
which that on account of troubled self has and happened

אייניקע האבן געזאגט, אז יוחנן איז אויפגעשטאנען פון די טויטע;
toite di fun oifgeshtanen iz Yochanan az gezogt hoben einike
dead the from stand up again is John that said have some

ח אייניקע אבער (האבן געזאגט), אז אליהו האט זיך באוויזן ;
bavizen zich hot Eliyahu az gezogt hoben ober einike
appeared self has Eliyahu that said have however some

און אנדערע—אז איינער פון די אלטע נביאים איז אויפגעשטאנען.
oifgeshtanen iz neviim alte di fun einer az andere un
raised up is prophets old the of one that others and

ט הורדוס אבער האט געזאגט: דעם יוחנן האב איך אפגעהאקט דעם
dem opgehakt ich hob Yochanan dem gezogt hot ober Hordos
the chopped off I have John the said has however Herod

קאפ; ווער אבער איז דער דאזיקער, וועגן וועלכן איך הער אזעלכע
azelche her ich velchen vegen doziker der iz ober ver kop
such hear I whom about this one the is however who head

זאכן ? און ער האט פארלאנגט אים צו זען.
zen tsu im farlangt hot er un zachn
see to him sought has he and things

י און ווען די שליחים האבן זיך אומגעקערט, האבן זיי אים
im zei hoben umgekert zich hoben shlichim di ven un
him they have returned self have Shlichim the when and

דערציילט אלץ, וואס זיי האבן געטאן. און ער האט זיי גענומען
genumen zei hot er un geton hoben zei vos alts dertseilt
taken them has he and done have they what all reported

צו זיך און איז אוועק אין א שטאט אריין, וואס האט געהייסן
geheisen hot vos arain shtot a in avek iz un zich tsu
called was which into city a in went away is and self to

בית-צידה . יא די המונים אבער האבן זיך דערוואוסט, און האבן
hoben un dervust zich hoben ober hamonim di Beit-Tzaidah
have and find out self have however crowds the Beit-Tzaidah

אים נאכגעפאלגט, און ער האט זיי אויפגענומען, און גערעדט צו זיי
zei tsu geredt un oifgenumen zei hot er un nochgefolgt im
them to spoken and welcomed them has he and followed him

an extra kaftan. [4] And into whatever bais you may enter, remain there, and from there go out. [5] And as many as do not receive you, going out from that shtetl, shake off the dust from your feet for an edut against them. [6] And they departed and were itinerating throughout the shtetlach, darshenen the Besuras HaGeulah and healing everywhere.

[7] Now Herod the Tetrarch heard all the things happening and he was perplexed because it was said by some that Yochanan had experienced his Techiyah from HaMesim and come back; [8] by some also that Eliyahu Hanavi had appeared; but by others that some navi of the ancients arose. [9] But Herod said, Yochanan I beheaded. Who then is this about whom I hear such things? And he was seeking to see him.

[10] And having returned, Rebbe Melech HaMoshiach's Shlichim told him what things they did. And having taken them for a yechidus, Rebbe Melech HaMoshiach withdrew to a shtetl being called Beit-Tzaidah. [11] But the multitudes, having realized this, followed him. And having given them a kabbalat panim *(welcome)*, Rebbe Melech

וועגן דעם קעניגרייך פון ה׳ , און די , וואס האבן זיך גענויטיקט
genoitikt zich hoben vos di un Hashem fun kenigraich dem vegen
had need self have who the and Hashem of kingdom the about

אין א רפואה, האט ער געהיילט. יב דער טאג אבער האט זיך שוין
shoin zich hot ober tog der geheilt er hot refue a in
already self has however day the healed he has healing a in

אנגעהויבן צו נייגן ; און די צוועלף זענען צוגעקומען , און האבן
hoben un tsugekumen zenen tsvelf di un neigen tsu ongehoiben
have and come over are twelve the and decline to begun

געזאגט צו אים: לאז אפ דעם עולם מענטשן, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei mentshn oilem dem op loz im tsu gezogt
should they so that people crowd the up let him to said

אוועקגיין אין די ארומיקע דערפער און פעלדער איבערצונעכטיקן
ibertsunechtiken felder un derfer arumike di in avekgein
to spend the night fields and villages neighboring the in going away

און צו געפינען שפייז; ווייל מיר זענען דא אויף אן איינזאם ארט .
ort einzam an oif do zenen mir vail shpaiz gefinen tsu un
place of solitary a in here are we because food find to and

יג ער אבער האט צו זיי געזאגט: גיט איר זיי צו עסן! האבן זיי
zei hoben esen tsu zei ir git gezogt zei tsu hot ober er
they have eat to them you give said them to has however he

געזאגט: מיר האבן נישט מער ווי פינף ברויטן און צוויי פיש; סיידן מיר
mir saidn fish tsvei un broiten finf vi mer nisht hoben mir gezogt
we unless fish two and breads five than more not have we said

זאלן גיין איינקויפן שפייז פאר דעם דאזיקן גאנצן פאלק. יד ווארום עס
es vorem folk gantsn dozikn dem far shpaiz ainkoifen gein zolen
it because people entire this the for food and buy go should

זענען געווען קנאפע פינף טויזנט מענער. ער אבער האט געזאגט
gezogt hot ober er mener toizent finf knape geven zenen
said has however he men thousand five not quite was are

צו זיינע תלמידים: מאכט זיי זיך אנידערצוזעצן אין חברותות, מער
mer chavruses in anidertsuzetsen zich zei macht talmidim zaine tsu
more groups in sit self them make disciples his to

ווייניקער צו פיפציק. טו און זיי האבן אזוי געטאן און האבן אלעמען
alemen hoben un geton azoi hoben zei un fiftsik tsu veiniker
everyone have and done so have they and fifty to less

אויסגעזעצט. טז און ער האט גענומען די פינף ברויטן און די צוויי פיש,
fish tsvei di un broiten finf di genumen hot er un oisgezetst
fish two the and breads five the taken has he and sit down

האט ארויפגעבליקט צום הימל , געמאכט א ברכה און האט זיי
zei hot un broche a gemacht himel tsum aroifgeblikt hot
them has and blessing a made heaven to the he looked up has

צעבראכן און געגעבן צו די תלמידים צו לייגן פאר דעם המון
hamon dem far leigen tsu talmidim di tsu gegeben un tsebrochen
crowd the before put out to disciples the to given and broken

מענטשן. יז און זיי האבן געגעסן און זענען אלע זאט געווארן; און מען
men un gevoren zat ale zenen un gegesen hoben zei un mentshn
they and become filled all are and eaten have they and people

האט אויפגעהויבן, פון די ברעקלעך (שיריים), וואס זענען
zenen vos shiraim breklech di fun oifgehoiben hot
are which Rebbe's leftovers broken pieces the of picked up has

איבערגעבליבן, צוועלף קערב (פול).
ful kerb tsvelf ibergebliben
full baskets twelve left over

HaMoshiach was speaking to them about the Malchut Hashem, and to the ones having need of it, Rebbe Melech HaMoshiach was giving refuah. 12 Now the day began to decline. And having approached, the Shneym Asar said to Rebbe Melech HaMoshiach, Send away the multitude, so that having gone into the surrounding shtetlach and farms, they may find lodging and may find provisions, for here we are in a desolate place. 13 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, You give them [something] to eat. But they said, There are not to us more than chamesh kikrot *(loaves)* and dagim, shenayim, unless we go and buy for all this people okhel *(food)*. 14 For there were about chamesh elafim anashim *(five thousand)*. But Rebbe Melech HaMoshiach said to his talmidim, Have them recline, and chamishim *(fifty)* in a group. 15 And Rebbe Melech HaMoshiach's talmidim did so, and all reclined. 16 And having taken the chamesh kikrot and the shnei hadagim, and having looked up to Shomayim, Rebbe Melech HaMoshiach said a bracha over them, and offered the betziat halechem, and was giving to the talmidim to set before the multitude. 17 And they ate and all were satisfied, and they picked up shirayim, shneym asar baskets full.

יח און עס איז געשען בשעת ער האט תפילה געטאן איינער אליין,
alein einer geton tfile hot er beshas geshen iz es un
alone one done prayer has he while happened is it and

און די תלמידים זענען געווען מיט אים, האט ער זיי געפרעגט, אזוי
azoi gefregt zei er hot im mit geven zenen talmidim di un
so asked them he has him with was are disciples the and

צו זאגן : ווער, זאגן די לייט , אז איך בין? יט און זיי האבן
hoben zei un bin ich az lait di zogen ver zogen tsu
have they and am I that people the say who say to

ענטפערנדיק געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה ; אנדערע
andere mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt entferendik
others mikveh Yarden the of John said answering

אבער (זאגן) אליהו ; און אנדערע, אז איינער פון די אלטע
alte di fun einer az andere un Eliyahu zogen ober
old the of one that others and Eliyahu say however

נביאים איז אויפגעשטאנען. כ האט ער צו זיי געזאגט: און ווער, זאגט
zogt ver un gezogt zei tsu er hot oifgeshtanen iz neviim
says who and said them to he has stand up again is prophets

איר, אז איך בין? פעטרוס האט ענטפערנדיק געזאגט: דער משיח פון
fun Moshiach der gezogt entferendik hot Petros bin ich az ir
of Moshiach the said answering has Peter am I that you

ה׳ ! כא און ער האט זיי שטרענג פארבאטן, דאס דאזיקע עמיצן
emitsn dozike dos farboten shtreng zei hot er un Hashem
anyone these the forbidden strictly them has he and Hashem

אויסצוזאגן, כב און האט געזאגט; דער בר אנש מוז א סך ליידן
laiden sach a muz Enosh Bar der gezogt hot un oistsuzogen
to suffer many a must of Man Son the said has and to tell

און פארווארפן ווערן פון די זקנים און הויפט כהנים און סופרים
sofrim un koyanim hoipt un zkeinem di fun veren farvorfen un
scribes and kohenim chief and elders the of to be rejected and

און געטייט ווערן און דעם דריטן טאג אויפשטיין. כג און ער האט צו
tsu hot er un oifshtein tog dritn dem un veren geteit un
to has he and stand up day third the and to be killed and

אלעמען געזאגט: ווער עס וויל מיר נאכגיין , דער זאל זיך אליין
alein zich zol der nochgein mir vil es ver gezogt alemen
alone self shall this one follow me wants it who said everyone

פארלייקענען און נעמען זיין בוים אויף זיך טאג אויס טאג איין און מיר
mir un ein tog ois tog zich oif boim zain nemen un farleikenen
me and one day out day self on tree his take and deny

נאכפאלגן. כד ווארום ווער עס וויל ראטעווען זיין נפש , דער וועט
vet der nefesh zain rateven vil es ver vorem nochfolgen
will this one soul his save wants it who because follow

עס פארלירן; ווער אבער עס וועט פארלירן זיין נפש פאר מיינעטוועגן,
mainetvegen far nefesh zain farliren vet es ober ver farliren es
my sake for soul his to lose will it however who to lose it

דער וועט עס ראטעווען. כה ווארום וואס לוינט עס א מענטשן, אז
az mentshn a es loint vos vorem rateven es vet der
that man a it profits what because save it will this one

ער זאל געווינען די גאנצע וועלט, און פארלירן אדער שעדיקן זיך אליין?
alein zich shediken oder farliren un velt gantse di gevinen zol er
alone self hurt or to lose and world whole the gain shall he

כו ווארום ווער עס שעמט זיך מיט מיר און מיט די ווערטער מיינע,
maine verter di mit un mir mit zich shemt es ver vorem
my words the with and me with self ashamed it who because

[18] And it came about while
he was davening alone,
with only his talmidim
with him, he questioned
them, saying, Whom do
the multitudes declare
me to be? [19] And in reply
they said, Yochanan of
the tevilah of teshuva; but
others, Eliyahu Hanavi;
and others, that a certain
navi of the ancients has
come back to life. [20] And
he said to them, And you,
who do you declare me
to be? And in reply, Kefa
said, The Rebbe, Melech
HaMoshiach of Hashem.
[21] And having warned them,
he gave orders to tell no
one this, [22] Saying, It is
necessary for the Bar Enosh
to suffer much and to be
rejected by the Ziknei HaAm
and Rashei Hakohanim and
Sofrim and to be killed,
and after his histalkus
(passing), on Yom HaShelishi
to undergo the Techiyas
HaMoshiach. [23] And Rebbe
Melech HaMoshiach was
saying to all, If anyone
wishes to come after me,
let him deny himself and
lift up his etz shel mesiros
nefesh yom yom and let him
follow me. [24] For whoever
wishes to save his nefesh will
lose it. But whoever loses
his nefesh on my account
will save it. [25] For what is
the revach *(profit)* to a ben
Adam who has gained the
whole of the Olam Hazeh,
but has lost his own self,
forfeited his neshamah?
[26] For whoever has bushah
(shame) toward me and my

מיט דעם דאזיקן וועט דער בר אנש זיך שעמען , ווען ער וועט
vet er ven shemen zich Enosh Bar der vet dozikn dem mit
will he when to be ashamed self of Man Son the will this the with

קומען אין זיין הערלעכקייט און (אין דער הערלעכקייט) פון דעם פאטער
foter dem fun herlechkeit der in un herlechkeit zain in kumen
Father the of glory the in and glory his in come

און פון די הייליקע מלאכים . כז און באמת זאג איך אייך; אייניקע פון
fun einike aich ich zog beemes un malochim heilike di fun un
of some you I tell in truth and angels holy the of and

די , וואס שטייען דא , וועלן נישט פארזוכן דעם טעם פון טויט , ביז
biz toit fun taam dem farzuchen nisht velen do shteien vos di
until death of taste the sample not will here stand who the

זיי וועלן זען דאס קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dos zen velen zei
Hashem of kingdom the see will they

כח און עס איז געשען אן ערך אכט טאג נאך די דאזיקע רייד ,
reid dozike di noch tog acht erech an geshen iz es un
words these the after day eight about an happened is it and

אז ער האט גענומען פעטרוסן און יוחנן און יעקבן און איז
iz un Yaakovn un Yochanan un Petrosn genumen hot er az
is and James and John and Peter taken has he that

ארויפגעשטיגן אויפן בארג תפילה צו טאן. כט און בעת ער האט
hot er beis un ton tsu tfile barg oifen aroifgeshtigen
has he while and do to prayer mountain on the climb up

מתפלל געווען, האט דאס אויסזען פון זיין פנים זיך פארענדערט
farendert zich ponem zain fun oiszen dos hot geven mispalel
transfigured self face his of appearance the has was pray

און זיינע קליידער זענען געווארן שטראלנדיק ווייס . ל און זע , צוויי
tsvei ze un vais shtralndik gevoren zenen kleider zaine un
two look and white dazzling become did clothing his and

מענער האבן גערעדט מיט אים, וועלכע זענען געווען משה און אליהו ;
Eliyahu un Moshe geven zenen velche im mit geredt hoben mener
Eliyahu and Moses was are which him with spoken have men

לא זיי האבן זיך באוויזן אין הערלעכקייט און האבן גערעדט וועגן
vegen geredt hoben un herlechkeit in bavizen zich hoben zei
about spoken have and glory in shown self have they

זיין ליציאת (הסתלקות), וואס ער האט געזאלט ממלא זיין אין
in zain memale gezolt hot er vos histalkes l'yetsies zain
in be fulfill should has he what histalkus departure his

ירושלים . לב פעטרוס אבער און די , וואס זענען געווען מיט אים,
im mit geven zenen vos di un ober Petros Yerushalayim
him with was are who the and however Peter Jerusalem

זענען פארזונקען אין א שווערן שלאף; און אויפכאפנדיק זיך , האבן
hoben zich oifchapendik un shlof shveren a in farzunken zenen
have self fully awake and sleep heavy a in weighed down are

זיי געזען זיין הערלעכקייט און די צוויי מענער, וואס זענען געשטאנען
geshtanen zenen vos mener tsvei di un herlechkeit zain gezen zei
standing are who men two the and glory his seen they

מיט אים. לג און עס איז געשען , ווען זיי זענען אוועקגעגאנגען פון
fun avekgegangen zenen zei ven geshen iz es un im mit
from went away are they when happened is it and him with

אים, האט פעטרוס געזאגט צו יהושען/ישוען ; האר, עס איז גוט
gut iz es Har Yeshuan/Yehoshuan tsu gezogt Petros hot im
good is it L-rd Yehoshua to said Peter has him

devarim, this one the Bar Enosh will be ashamed of, when Moshiach comes in his Kavod and the Kavod of HaAv of him and of the malachim hakedoshim *(holy angels)*. [27] But I say to you, Omein, there are some standing here who will by no means taste mavet until they see the Malchut Hashem.

[28] And it came to pass, about a week after these divrei Moshiach, that when he had taken Kefa and Yochanan and Ya'akov, Rebbe Melech HaMoshiach went up to the har to daven. [29] And it came about that while Rebbe Melech HaMoshiach davens, the appearance of his face became different and his kaftan and all his clothing became dazzling white. [30] And two men were conversing with Rebbe Melech HaMoshiach, and these two men were Moshe Rabbeinu and Eliyahu HaNavi, [31] Who appeared in kavod and were speaking of Moshiach's Litziat Exodus, which he was about to fulfill in Yerushalayim. [32] But Kefa and the ones with him had been weighed down with sleep. And having awakened fully, they saw his kavod and the two men standing with him. [33] And it came about, just as the men departed from Rebbe Melech HaMoshiach,

פאר אונדז דא צו זיין; און לאמיר מאכן דריי סוכות: איינע פאר
far eine sukkot drai machen lomir un zain tsu do undz far
for one booths three make let us and be to here us for

דיר, איינע פאר משהן און איינע פאר אליהו , נישט וויסנדיק, וואס
vos visendik nisht Eliyahu far eine un Moshen far eine dir
what knowing not Eliyahu for one and Moses for one you

ער רעדט. לד און בשעת ער האט גערעדט, איז געקומען א וואלקן און
un volken a gekumen iz geredt hot er beshas un redt er
and cloud a come is spoken has he while and speaks he

האט זיי באשאטנט; און זיי האבן מורא געקריגן ווי זיי זענען
zenen zei vi gekrign moire hoben zei un bashotnt zei hot
are they as got fear have they and overshadow them has

אריינגעקומען אין דעם וואלקן אריין. לה און עס איז ארויסגעקומען א
a aroisgekumen iz es un arain volken dem in araingekumen
a come out is it and into cloud the in come in

קול פון דעם וואלקן, אזוי צו זאגן: דער דאזיקער איז מיין זון , דער
der zun main iz doziker der zogen tsu azoi volken dem fun kol
the son my is this one the say to so cloud the of voice

אויסדערוויילטער, אים זאלט איר הערן! לו און בשעת דאס קול איז
iz kol dos beshas un heren ir zolt im oisderveilter
is voice the while and listen you shall him chosen one

געהערט געווארן, האט יהושע/ישוע זיך געפונען איינער אליין. און
un alein einer gefunen zich Yeshua/Yehoshua hot gevoren gehert
and alone all found self Yehoshua has become heard

זיי האבן געשוויגן און אין יענע טעג האבן זיי קיינעם גארנישט
gornisht keinem zei hoben teg yene in un geshvigen hoben zei
nothing anyone they have days those in and silent were they

דערציילט פון דעם , וואס זיי האבן געזען.
gezen hoben zei vos dem fun dertseilt
seen have they which the things of report

לז און עס איז געשען צומארגנס , ווען זיי זענען אראפגעשטיגן
aropgeshtigen zenen zei ven tsumorgens geshen iz es un
come down are they when the next day happened is it and

פונם בארג , איז אים אנטקעגנגעקומען א גרויסער המון מענטשן.
mentshn hamon groiser a antkegengekumen im iz barg funem
people crowd great a met coming him is mountain from the

לח און זע , א מאן פון דער מאסע מענטשן האט א געשריי געטאן, אזוי
azoi geton geshrei a hot mentshn mase der fun man a ze un
so done shout a has people crowd the from man a look and

צו זאגן: רבי , איך בעט דיך, קוק דיך אום אויף מיין זון , מחמת ער
er machmas zun main oif um dich kuk dich bet ich Rebbe zogen tsu
he because son my on over you look you beg I Rebbe say to

איז מיין בן יחיד; לט און זע , א גייסט כאפט אים אָן , און
un on im chapt gaist a ze un yochid ben main iz
and onwards him takes hold spirit a look and only son of my is

פלוצלונג שרייט ער און רייסט אים, אז ער שוימט פארן מויל ,
moil farn shoimt er az im raist un er shrait plutslung
mouth before foams he that him tears and he is crying out suddenly

און גייט קוים אוועק פון אים און צעשלאגט אים, מ און איך
ich un im tseshlogt un im fun avek koim geit un
I and him bruise and him from went away scarcely go and

האב שוין געבעטן דיינע תלמידים, אז זיי זאלן אים ארויסטרייבן,
aroistraiben im zolen zei az talmidim daine gebeten shoin hob
cast out him should they that disciples your begged already have

Kefa said, Adoni, it is good
for us to be here; let us
make shalosh sukkot,
one for you and one for
Moshe Rabbeinu and one
for Eliyahu HaNavi. *(Kefa
did not know what he was
saying.)* 34 And while Kefa
was saying these things,
an anan *(cloud)* came and
was overshadowing them,
and while they entered
into the anan they were
afraid. 35 And a bat kol
came from the anan *(cloud)*,
saying ZEH BENI BECHIRI,
ELAV TISHMAUN *(This is
my Son the Chosen One, listen
to him)*. 36 When the bat
kol became silent, Rebbe
Melech HaMoshiach was
found alone. And they
were silent, and reported
to no one in those yamim
anything of what they had
seen.

37 And it came about on
the following day, when
they had descended from
the har *(mountain)*, a large
throng met Rebbe Melech
HaMoshiach. 38 And an
ish from the multitude
cried out, saying, Rabbi,
I beg you to look at beni
(my son), for to me he is
a ben yachid *(only son)*,
39 And a shed seizes him
and suddenly shrieking
and lets out a shrai and
throws the bocher into a
convulsion with foam at
the mouth and it mauls
him and will scarcely
depart from him. 40 And
I begged your talmidim
that they might cast

און זיי זענען נישט געווען ביכולת. מא און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un bichoiles geven nisht zenen zei un
has Yehoshua and able been not were they and

ענטפערנדיק געזאגט: אָ אומגלויביק און פארקרימט דור! ביז
biz dor farkrimt un umgloibik o gezogt entferendik
until generation perverse and faithless o said answering

ווען וועל איך זיין ביי אייך און אייך סובל זיין! ברענג אהער דעם
dem aher breng zain soivl aich un aich bai zain ich vel ven
the here bring be endure you and you with be I will when

זון דיינעם! מב און בעת ער איז נאך געווען אויפן וועג צו אים, האט
hot im tsu veg oifen geven noch iz er beis un dainem zun
has him to way on the was still is he while and yours son

דער בייזער גייסט אים א ריס געטאן און געמאטערט. יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua gematert un geton ris a im gaist beizer der
Yehoshua convulsed and done tear a him spirit evil the

אבער האט אנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און געהיילט דאס
dos geheilt un gaist umreinem dem oif ongeshrigen hot ober
the healed and spirit unclean the on rebuked has however

יינגל און אים אפגעגעבן צו זיין פאטער. מג און אלע זענען דערשטוינט
dershtoint zenen ale un foter zain tsu opgegeben im un yingel
astounded are all and father his to give him and boy

געווארן איבער ה'ס געוואלדיקער מאכט.
macht gevaldiker Hashems iber gevoren
power immense Hashem's over become

און בשעת אלע האבן זיך געוואונדערט איבער אלעם, וואס ער האט
hot er vos alem iber gevundert zich hoben ale beshas un
has he what all over marveling self have all while and

געטאן, האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים: מד לאזט די דאזיקע ווערטער
verter dozike di lozt talmidim zaine tsu gezogt er hot geton
words these the let disciples his to said he has done

אריינדרינגען אין אייערע אויערן אריין: ווארום דער בר אנוש וועט
vet Enosh Bar der vorem arain oiern eiere in araindringen
will of Man Son the because into ears your in penetrate

איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון מענטשן. מה זיי אבער האבן
hoben ober zei mentshn fun hent di in veren ibergegeben
have however they men of hands the in to be handed over

נישט פארשטאנען דאס דאזיקע ווארט און עס איז געווען פארהוילן פון
fun farhoilen geven iz es un vort dozike dos farshtanen nisht
from hidden was is it and word these the understood not

זיי, כדי זיי זאלן נישט וויסן די באטייטונג דערפון; און זיי
zei un derfun bataitung di visen nisht zolen zei kedei zei
they and of it meaning the know not shall they so that them

האבן מורא געהאט אים צו פרעגן וועגן דעם דאזיקן ווארט.
vort dozikn dem vegen fregen tsu im gehat moire hoben
word this the about question to him had fear have

מו און עס איז זיי אויפגעגאנגען א ארגומענט: ווער פון זיי עס
es zei fun ver argument a oifgegangen zei iz es un
it them of who argument a gone up them is it and

זאל זיין דער גרעסטער. מז און ווען יהושע/ישוע האט געזען די
di gezen hot Yeshua/Yehoshua ven un grester der zain zol
the seen has Yehoshua when and greatest the be shall

מחשבה פון זייער הארץ, האט ער גענומען א קינד און עס געשטעלט
geshtelt es un kind a genumen er hot harts zeier fun machshove
stood it and child a taken he has heart their of mind

out the shed, and they were not able. [41] And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said, O perverse dor *(generation)* without emunah, until when will I be with you, and until when will I put up with you? Bring your ben here. [42] Even now as the bocher was approaching Rebbe Melech HaMoshiach, the shed threw him down and convulsed him. But Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the shed *(the ruach hatumah)* and gave refuah to the bocher, and gave him back to his abba. [43] And all were amazed at the gedulat Hashem. And while all were beholding the peledike way he was doing everything, he said to his talmidim, [44] Let these divrei Hashem lodge in your ears: for the Bar Enosh is about to be delivered into the hands of Bnei Adam.

[45] But they had no binah concerning this dvar of Rebbe Melech HaMoshiach, and it had been nistar from them in order that they might not have binah, and they were afraid to ask him about this dvar.

[46] Now an argument arose among his talmidim, as to who would be the greatest. [47] And Rebbe Melech HaMoshiach, having perceived the machshavah of their levavot, took a yeled into his arms and

לעבן זיך, מח און האט צו זיי געזאגט: ווער עס וועט אויפנעמען דאס
dos oifnemen vet es ver gezogt zei tsu hot un zich leben
the receive will it who said them to has and self beside

דאזיקע קינד אין מיין נאמען, דער נעמט מיך אויף; און ווער עס
es ver un oif mich nemt der nomen main in kind dozike
it who and on me welcomes the one name my in child this

וועט מיך אויפנעמען, דער נעמט אויף דעם , וואס האט מיך
mich hot vos dem oif nemt der oifnemen mich vet
me has who the One on welcomes this one receive me will

געשיקט; ווארום ווער עס איז דער קלענסטער צווישן אייך אלע, דער
der ale aich tsvishen klenster der iz es ver vorem geshikt
the all you among least the is it who because sent

דאזיקער איז גרויס!
grois iz doziker
great is this one

מט און יוחנן האט ענטפערנדיק געזאגט: האר, מיר האבן געזען
gezen hoben mir Har gezogt entferendik hot Yochanan un
seen have we L-rd said answering has John and

איינעם, וואס האט אין דיין נאמען ארויסגעטריבן בייזע גייסטער, און
un gaister beize aroisgetriben nomen dain in hot vos einem
and spirits evil cast out name your in has who one

מיר האבן עס אים פארווערט, ווייל ער פאלגט נישט נאך מיט
mit noch nisht folgt er vail farvert im es hoben mir
with after not follow he because forbid him it have we

אונדז. נ יהושע/ישוע אבער האט צו אים געזאגט: איר זאלט נישט
nisht zolt ir gezogt im tsu hot ober Yeshua/Yehoshua undz
not shall you said him to has however Yehoshua us

פארווערן! ווארום ווער עס איז נישט קעגן אייך, דער איז פאר אייך.
aich far iz der aich kegen nisht iz es ver vorem farveren
you for is this one you against not is it who because forbid

נא און עס איז געשען , ווען די טעג זענען דערפילט געווארן,
gevoren derfilt zenen teg di ven geshen iz es un
become completed are days the when happened is it and

אז ער זאל ארויפגענומען ווערן (זיין העלייה השמימה), האט
hot Hashomimah haAliyah zain veren aroifgenumen zol er az
has to Heaven going up his to be taken up shall he that

ער פעסט אנטשלאסן געווענדט זיין פנים צו גיין קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein gein tsu ponem zain gevendt antshlosen fest er
Jerusalem to go to face his turn decided firmly he

נב און געשיקט שליחים פאראויס פאר זיך; און זיי זענען אוועק און
un avek zenen zei un zich far forois shlichim geshikt un
and went away are they and self for ahead Shlichim sent and

זענען אריינגעגאנגען אין א דארף פון די שומרונים , כדי צוצוגרייטן
tsutsugreitn kedei Shomronim di fun dorf a in araingegangen zenen
to ready so that Samaritans the of village a in entered are

פאר אים. נג און מען האט אים נישט אויפגענומען, ווייל זיין פנים איז
iz ponem zain vail oifgenumen nisht im hot men un im far
is face his because welcomed not him have they and him for

געווען געווענדט צו גיין קיין ירושלים . נד און זעענדיק דאס, האבן די
di hoben dos zeendik un Yerushalayim kein gein tsu gevendt geven
the have this seeing and Jerusalem to go to directed was

תלמידים, יעקב און יוחנן , געזאגט: האר, צי ווילסטו , אז מיר זאלן
zolen mir az vilstu tsi Har gezogt Yochanan un Yaakov talmidim
should we that you want L-rd said John and James disciples

stood the yeled next to
him. 48 And Rebbe Melech
HaMoshiach said to them,
Whoever receives this
yeled in ha-Shem of me,
is mekabel *(receiving,
accepting)* of me. And
whoever is mekabel of
me is mekabel of the
One who sent me. For
whoever is the least among
all of you, this one is the
Gadol.

49 And in reply Yochanan
said, Adoni, we saw someone
casting out shedim b'Shem
of you and we were trying
to stop him, because he is
not following as one of the
anshei shlomeinu *(men of
our fraternity)*. 50 But Rebbe
Melech HaMoshiach said to
him, Do not stop him. For
whoever is not against you, is
for you.

51 And it came about that
as the Yom of Rebbe Melech
HaMoshiach's aliyah ascent
to Shomayim approaches,
he set his face bedavka
(deliberately) and resolutely to
go up to Yerushalayim. 52 And
Rebbe Melech HaMoshiach
sent messengers ahead of
him. And having gone, they
entered into a village of
Shomron in order to make
arrangements for him. 53 And
the people of Shomron were
not mekabel Rebbe Melech
HaMoshiach, because his face
was set to go to Yerushalayim.
54 And when Rebbe Melech
HaMoshiach's talmidim,
Ya'akov and Yochanan,
witnessed this, they said,

זאגן , עס זאל אראפקומען פייער פון הימל און זיי פארברענען?
farbrenen zei un himel fun faier aropkumen zol es zogen
burn them and heaven from fire come down shall it say

(מלכים ב א.) נה ער אבער האט זיך אויסגעדרייט און אנגעשריגן
ongeshrigen un oisgedreit zich hot ober er a b melachim
rebuked and turn around self has however he 1 2nd Kings

אויף זיי ; נו און זיי זענען געגאנגען אין אן אנדער דארף אריין.
arain dorf ander an in gegangen zenen zei un zei oif
into village another an in gone are they and them on

נז און בשעת זיי זענען געגאנגען אויפן וועג, האט עמיצער געזאגט
gezogt emitser hot veg oifen gegangen zenen zei beshas un
said someone has way on the gone are they while and

צו אים: איך וועל דיר נאכפאלגן וואוהין דו וועסט נאר גיין . נח און
un gein nor vest du vuahin nochfolgen dir vel ich im tsu
and go ever you will you where follow you will I him to

יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: די פוקסן האבן היילן און די
di un heilen hoben fuksn di gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua
the and holes have foxes the said him to has Yehoshua

פייגל פון הימל נעסטן; דער בר אנש אבער האט נישט וואו
vu nisht hot ober Enosh Bar der nestn himel fun feigel
where not has however of Man Son the nests heaven of birds

דעם קאפ אנידערצולייגן . נט און צו אן אנדערן האט ער געזאגט: פאלג
folg gezogt er hot andern an tsu un anidertsuleigen kop dem
follow said he has other an to and to lay down head the

מיר נאך! דער אבער האט געזאגט: דערלויב מיר צום ערשט
ersht tsum mir derloib gezogt hot ober der noch mir
first to the me allow said has however this one after me

אוועקצוגיין און קובר צו זיין דעם פאטער מיינעם . ס האט ער צו אים
im tsu er hot mainem foter dem zain tsu koiver un avektsugein
him to he has mine father the do to bury and to go away

געזאגט: לאז די טויטע באגראבן זייערע טויטע; דו אבער גיי, און
un gei ober du toite zeiere bagroben toite di loz gezogt
and go however you dead their bury dead the let said

זאג אָן דאס קעניגרייך פון ה׳ ! סא און נאך אן אנדערער האט
hot anderer an noch un Hashem fun kenigraich dos on zog
has another an after and Hashem of kingdom the up speak

געזאגט: איך וועל דיר נאכפאלגן, האר, נאר דערלויב מיר קודם כל זיך
zich kol koidem mir derloib nor Har nochfolgen dir vel ich gezogt
self all before me allow but L-rd follow you will I said

צו געזעגענען מיט די , וואס זענען אין מיין הויז . סב יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hoiz main in zenen vos di mit gezegenen tsu
Yehoshua house my in are who the with say goodbye to

אבער האט צו אים געזאגט: קיינער, וואס לייגט די האנט אויפן
oifen hant di leigt vos keiner gezogt im tsu hot ober
on the hand the puts who no one said him to has however

אקעראייזן און בליקט אויף דעם, וואס איז הינטער זיך , טויג נישט פאר
far nisht toig zich hinter iz vos dem oif blikt un akeraizn
for not fit self behind is what that on glance and plow

דעם קעניגרייך פון ה׳ !
Hashem fun kenigraich dem
Hashem of kingdom the

י און נאך דעם האט דער האר באצייכנט נאך זיבעציק אנדערע און
un andere zibetsik noch batseichent Har der hot dem noch un
and others seventy even appointed L-rd the has this after and

Adoneinu, do you want that we should call eish to come down from Shomayim to consume them? [55] And, having turned around, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked them. [56] And they went to another village.
[57] And as they were going baderech *(on the road)*, a certain one said to Rebbe Melech HaMoshiach, I will follow you wherever you go. [58] And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Foxes have dens, and the OPH HASHOMAYIM *(birds of heaven)* have nests, but the Bar Enosh does not have a place where he may lay down his head.
[59] And he said to another, Follow me. But the ish said, Adoni, allow me to go first and bury the Av of me. [60] But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Leave the mesim *(dead ones, spiritually unregenerate ones without hitkhadshut)* to bury their mesim *(dead ones)*, but you go and proclaim the Malchut Hashem.
[61] And another said also, I will follow you, Adoni. But first allow me to say lhitraot to the ones in my bais. [62] But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, No one having put his hand upon the plow yet looking back to the things behind is fit for the Malchut Hashem.

10 And after these things, Rebbe,

זיי געשיקט זאלבעצוויי פארויס פאר זיך אין יעדער שטאט און
un shtot yeder in zich far forois zalbetsvei geshikt zei
and city every in self before ahead in pairs sent them

ארט , וואוהין ער אליין האט געזאלט קומען. ב און האט צו זיי
zei tsu hot un kumen gezolt hot alein er vuahin ort
them to has and come about to has himself he where place of

געזאגט: דער שניט איז גרויס, די ארבעטער אבער זענען ווייניק;
veinik zenen ober arbeter di grois iz shnit der gezogt
few are however laborers the great is harvest the said

בעט זשע דעם האר פונם שניט , אז ער זאל שיקן ארבעטער
arbeter shiken zol er az shnit funem Har dem zhe bet
laborers send shall he that harvest of the L-rd the then implore

צו זיין שניט ! ג גייט! זע , איך שיק אייך ווי שאף צווישן וועלף .
velf tsvishen shof vi aich shik ich ze geit shnit zain tsu
wolves among sheep as you send I look go harvest his to

ד טראגט נישט קיין בייטל , נישט קיין טאש , נישט קיין שיך ;
shich kein nisht tash kein nisht baitl kein nisht trogt
shoes any not hand bag any not leather pouch any not carry

און גיט קיינעם נישט אפ שלום אויפן וועג. ה וואו אבער איר וועט
vet ir ober vu veg oifen sholem op nisht keinem git un
will you however where road on the peace up not anyone give and

אריינקומען אין א הויז , זאלט איר צום ערשט זאגן : שלום צו דעם
dem tsu sholem zogen ersht tsum ir zolt hoiz a in arainkumen
the to peace say first to the you shall house a in enter

דאזיקן הויז ! ו און אויב דארטן איז דא א בן שלום , וועט אייער
eier vet sholem ben a do iz dorten oib un hoiz dozikn
your will peace son of a here is there if and house this

פרידן רוען אויף אים; אויב אבער נישט, וועט ער זיך אומקערן צו אייך.
aich tsu umkeren zich er vet nisht ober oib im oif ruen fridn
you to return self it will not however if him on rest peace

ז און אין דעם זעלביקן הויז זאלט איר בלייבן, עסט און טרינקט וואס
vos trinkt un est blaiben ir zolt hoiz zelbikn dem in un
what drink and eat remain you shall house same the in and

זיי האבן; ווארום דער ארבעטער איז ווערט זיין לוין . גייט נישט
nisht geit loin zain vert iz arbeter der vorem hoben zei
not go wages his worthy is laborer the because have they

פון הויז צו הויז . ח און אין וועלכער עס איז שטאט איר קומט אריין,
arain kumt ir shtot iz es velcher in un hoiz tsu hoiz fun
into come you city is it which in and house to house from

און זיי נעמען אייך אויף, זאלט איר עסן וואס מען לייגט פאר אייך
aich far leigt men vos esen ir zolt oif aich nemen zei un
you before lay they what to eat you shall on you take they and

אנידער; ט און איר זאלט היילן די קראנקע אין דער זעלביקער (שטאט),
shtot zelbiker der in kranke di heilen zolt ir un anider
city same the in sick the heal shall you and down

און זאגט צו זיי : דאס קעניגרייך פון ה׳ האט זיך דערנענטערט
dernentert zich hot Hashem fun kenigraich dos zei tsu zogt un
come near self has Hashem of kingdom the them to say and

צו אייך! י וואו אבער איר וועט אריינקומען אין א שטאט, און זיי
zei un shtot a in arainkumen vet ir ober vu aich tsu
they and city a into come in will you however where you to

וועלן אייך נישט אויפנעמען, זאלט איר ארויסגיין אויף אירע גאסן און
un gasn ire oif aroisgein ir zolt oifnemen nisht aich velen
and streets its on go out you shall welcome not you will

Melech HaMoshiach
Adoneinu gave smichah
to shivim *(seventy)* others
and sent them on ahead of
him shnayim shnayim *(two
by two)* into every shtetl
and place where he was
about to arrive. 2 And Rebbe
Melech HaMoshiach was
saying to them, Indeed
the Katzir is plentiful, but
the poalim of the Katzir
are few; therefore, ask
the Adon of the Katzir
that he might send out
poalim into his Katzir.
3 Go I send you as kevasim
(sheep) into the midst of
ze'evim *(wolves)*. 4 Do not
carry a bag for kesef, nor
a schnorrer's sack *(beggar's
bag)*, nor sandals, and,
along the derech, dispense
with time-consuming
Birkat Shalom's. 5 Into
whatever bais you enter,
first say, Shalom to this
bais. 6 And if there is a
ben hashalom there, your
shalom will rest upon
him. Otherwise, on you
it will return. 7 Remain
in the same bais eating
and drinking the things
with them. For worthy is
the poel *(worker)* of his
loin *(wages)*. Do not move
from bais to bais. 8 And
into whichever shtetl you
enter and they receive
you, eat the okhel *(food)*
being set before you, 9 And
give refuah *(healing)* to the
cholim *(sick people)* and
say to them, The Malchut
Hashem has come near
you. 10 And into whatever
shtetl you enter and

זאגן: יא אפילו דעם שטויב, וואס האט זיך פון אייער שטאט באהעפט
zogen afile dem shtoib vos hot zich fun eier shtot baheft
say even the dust what has self from your city clung

צו אונדזערע פיס, ווישן מיר אפ קעגן אייך; דאך זאלט איר וויסן זיין
tsu undzere fis vishen mir op kegen aich doch zolt ir visen zain
to our feet wipe we off against you yet shall you know be

דאס דאזיקע, אז דאס קעניגרייך פון ה׳ האט זיך דערנענטערט.
dos dozike az dos kenigraich fun Hashem hot zich dernentert
the these that the kingdom of Hashem has self come near

יב איך זאג אייך, אז פאר סדום וועט עס זיין דערטרעגלעכער אין יענעם
ich zog aich az far Sodom vet es zain dertreglecher in yenem
I tell you that for Sodom will it be more bearable in that

טאג ווי פאר יענער שטאט. יג וויי איז צו דיר, כורזין! וויי איז צו
tog vi far yener shtot vei iz tsu dir Chorazin vei iz tsu
day than for that city woe is to you Chorazin woe is to

דיר, בית-צידה! ווייל אויב אין צור און צידון וואלטן געשען
dir Beit-Tzaidah vail oib in Tsor un Tsidon volten geshen
you Beit-Tzaidah because if in Tyre and Sidon would happened

די וואונדער, וואס זענען געשען אין אייך, וואלטן זיי שוין
di vunder vos zenen geshen in aich volten zei shoin
the wonders which are happened in you would they already

לאנג געזעסן אין זאק און אין אש און תשובה געטאן. יד דאך
lang gezesen in zak un in ash un tshuve geton doch
long sat in sackcloth and in ashes and repentance done yet

וועט פאר צור און צידון זיין דערטרעגלעכער אינם משפט, ווי
vet far Tsor un Tsidon zain dertreglecher inem mishpot vi
will for Tyre and Sidon be more bearable in the judgment than

פאר אייך. טו און דו כפר-נחום, ביז צום הימל וועסטו זיין
far aich un du K'far-Nachum biz tsum himel vestu zain
for you and you K'far-Nachum until to the heaven will you be

דערהויכט? ביז צום שאול תחתית וועסטו אראפנידערן! טז ווער
derhoicht biz tsum Shaul Tachtis vestu aropnideren ver
lifted high until to the Sheol deepest will you descend who

עס הערט אייך, דער הערט מיך, און ווער עס פארווארפט אייך,
es hert aich der hert mich un ver es farvorft aich
it hears you this one hears me and who it rejects you

דער פארווארפט מיך; ווער אבער עס פארווארפט מיך, דער
der farvorft mich ver ober es farvorft mich der
this one rejects me who however it rejects me this one

פארווארפט אים, וואס האט מיך געשיקט.
farvorft im vos hot mich geshikt
rejects Him who has me sent

יז און די זיבעציק האבן זיך אומגעקערט מיט פרייד, אזוי צו זאגן:
un di zibetsik hoben zich umgekert mit freid azoi tsu zogen
and the seventy have self returned with joy so to say

האר, אפילו די בייזע גייסטער זענען אונטערטעניק צו אונדז אין דיין
Har afile di beize gaister zenen untertenik tsu undz in dain
L-rd even the evil spirits are subject to us in your

נאמען! יח ער אבער האט צו זיי געזאגט: איך האב געזען דעם שׂטן
nomen er ober hot tsu zei gezogt ich hob gezen dem Satan
name he however has to them said I have seen the Satan

פאלן, ווי א בליץ פון הימל. יט זע, איך האב אייך געגעבן די
falen vi a blits fun himel ze ich hob aich gegeben di
fall as a lightning from heaven look I have you given the

they do not receive you, having gone out into the rekhovot *(streets)* of that shtetl, [11] Say, Even the dust from your shtetl, which clings to us, we shake off from our feet as an omen of din *(judgment)* against you. But have daas of this, that the Malchut Hashem has come near.
[12] I say to you, that for S'dom in Yom HaHu, it will be more bearable than it will be for that shtetl. [13] Woe to you, Korazin, oy to you, Beit-Tzaidah, because if in Tzor and Tzidon had occurred the gevurot that have happened in you, long ago, they, sitting in sackcloth and ashes, would have made teshuva. [14] But for Tzor and Tzidon it will be more bearable in the Yom HaDin than for you.
[15] And you, K'far-Nachum, surely not up to Shomayim will you be exalted? To Gehinnom you will descend!
[16] The one listening to you listens to me, and the one rejecting you, rejects me. But the one rejecting me, rejects the One who sent me.

[17] And the Shivim returned with simcha, saying, Adoneinu, even the shedim submit to us b'Shem of you.
[18] And he said to them, I was seeing HaSatan falling like lightning from Shomayim.
[19] Hinei I have given to you the koach and the samchut to walk on nechashim *(snakes)*

מאכט צו טרעטן אויף שלאנגען און עקדישן און איבער יעדער גבורה
gvure yeder iber un ekdishn un shlangen oif tretn tsu macht
power every over and scorpions and snakes on tread to power

פון דעם שונא ; און עס וועט אייך גארנישט שאטן. כ דאך זאלט איר זיך
zich ir zolt doch shoten gornisht aich vet es un soine dem fun
self you shall yet hurt nothing you will it and enemy the of

נישט פרייען מיט דעם דאזיקן, וואס די גייסטער זענען אייך אונטערטעניק;
untertenik aich zenen gaister di vos dozikn dem mit freien nisht
subject you are spirits the that this the with rejoice not

נאר פריידט זיך , ווייל אייערע נעמען זענען איינגעשריבן אין הימל !
himel in aingeshriben zenen nemen eiere vail zich freidt nor
heaven in written in are names your because self rejoice but

כא און אין דער זעלביקער שעה האט ער זיך געפריידט אינם רוח
ruach inem gefreidt zich er hot sho zelbiker der in un
Spirit in the rejoiced self he has hour same the in and

הקודש און געזאגט: איך לויב דיך, פאטער, האר פון הימל און
un himel fun Har foter dich loib ich gezogt un Hakoidesh
and heaven of L-rd Father you praise I said and the Holy

ערד , ווייל דו האסט פארהוילן די דאזיקע זאכן פון די
di fun zachn dozike di farhoilen host du vail erd
the from things these the hidden you have you because earth

חכמים און נבונים , און האסט זיי אנטפלעקט צו קליינע
kleine tsu antplekt zei host un nevonim un chachomim
small to revealed them you have and intelligent ones and wise ones

קינדער; יא , פאטער, ווייל אזוי איז עס געווען וואוילגעפעליק פאר
far voilgefelik geven es iz azoi vail foter yo kinder
before pleasing was it is so because Father yes children

דיר. כב אלץ איז מיר איבערגעגעבן געווארן פון מיין פאטער; און קיינער
keiner un foter main fun gevoren ibergegeben mir iz alts dir
no one and Father my by become handed over me is all you

ווייסט נישט, ווער דער זון איז, אחוץ דער פאטער; און ווער דער פאטער
foter der ver un foter der achuts iz zun der ver nisht veist
Father the who and Father the except is Son the who not knows

איז, (ווייסט קיינער נישט) אחוץ דער זון , און דער , צו וועמען דער
der vemen tsu der un zun der achuts nisht keiner veist iz
the whom to the one and Son the except not no one knows is

זון וויל עס אנטפלעקן. כג און אויסדרייענדיק זיך צו די תלמידים האט
hot talmidim di tsu zich oisdreiendik un antpleken es vil zun
has disciples the to self turning around and reveal it wants Son

ער געזאגט צו זיי אליין: געבענטשט זענען די אויגן, וועלכע זען, וואס
vos zen velche oigen di zenen gebentsht alein zei tsu gezogt er
what see which eyes the are blessed alone them to said he

איר זעט; כד ווארום איך זאג אייך, אז א סך נביאים און מלכים
melachim un neviim sach a az aich zog ich vorem zet ir
kings and prophets many a that you tell I because see you

האבן באגערט צו זען, וואס איר זעט, און האבן עס נישט געזען; און צו
tsu un gezen nisht es hoben un zet ir vos zen tsu bagert hoben
to and seen not it have and see you what see to desire have

הערן, וואס איר הערט, און האבן עס נישט געהערט.
gehert nisht es hoben un hert ir vos heren
heard not it have and hear you what hear

כה און זע , א געוויסער בעל תורה האט זיך אויפגעשטעלט און
un oifgeshtelt zich hot toire bal geviser a ze un
and stand up self has Torah master of certain a look and

and akrabim *(scorpions)*, and on all the koach of HaOyev, and nothing may by any means injure you. 20 But in this do not have a lev sameach, on account of the ruchot submitting to you, but have lev sameach that your shemot have been inscribed in Shomayim.

21 In the same hour Rebbe Melech HaMoshiach was full of simcha by the Ruach Hakodesh. And he said, Baruch Hashem, Avi, Adon HaShomayim vHaAretz, that You concealed these things from those with chochmah and seichel and You revealed them to yeladim. Ken, Avi, for thus it was well pleasing in Your sight. 22 Everything was handed over to me by Avi, and no one has daas of HaBen except HaAv. And no one has daas of HaAv except HaBen, and whomever HaBen wishes to reveal Him. 23 And, having turned to the talmidim in a yechidus, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Ashrey [are] the eyes seeing what you see. 24 For I say to you that many neviim and melachim wanted to see what you see and they did not see them, and to hear what you hear and they did not hear them.

25 And a certain Talmid Chacham, a Baal Torah,

אים אויסגעפרואווט, אזוי צו זאגן: רבי, וואס זאל איך טאן,
ton ich zol vos Rebbe zogen tsu azoi oisgepruvt im
do I shall what Rebbe say to in this way tested him

כדי צו ירשענען אייביק לעבן? כו און ער האט צו אים געזאגט: וואס
vos gezogt im tsu hot er un leben eibik yarshanen tsu kedei
what said him to has he and life eternal inherit to so as

שטייט געשריבן אין דער תורה? וויאזוי לייענסטו? כז האט ער ענטפערנדיק
entferendik er hot leienstu viazoi toire der in geshriben shteit
answering he has you read how Torah the in written stands

געזאגט: דו זאלסט ליב האבן דעם האר, דיין ג-ט, מיטן גאנצן
gantsn miten G-t dain Har dem hoben lib zolst du gezogt
entire with the G-d your L-rd the have love you shall you said

הארצן דיינעם און מיט דיין גאנץ נפש און מיט דיין גאנצער קראפט
kraft gantser dain mit un nefesh gants dain mit un dainem hartsn
strength whole your with and soul whole your with and yours heart

און מיט דיין גאנצן פארשטאנד, און דיין חבר ווי דיך אליין!
alein dich vi chaver dain un farshtand gantsn dain mit un
alone you as neighbor your and mind entire your with and

(דברים ו, ה; ויקרא יט, יח.) כח האט ער צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu er hot ich it Vayikra h u Devarim
you said him to he has 18 19 Leviticus 5 6 Deuteronomy

האסט ריכטיק געענטפערט; טו דאס דאזיקע, און דו וועסט לעבן.
leben vest du un dozike dos tu geentfert richtik host
live you will you and these the do answered rightly you have

כט ער אבער, ווילנדיק זיך אליין גערעכטפערטיקן, האט געזאגט צו
tsu gezogt hot gerechtfertikn alein zich vilendik ober er
to said has to justify alone self wanting however he

יהושען/ישוען: און ווער איז מיין חבר? ל האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot chaver main iz ver un Yeshuan/Yehoshuan
Yehoshua has neighbor my is who and Yehoshua

ענטפערנדיק געזאגט: א געוויסער מענטש איז אראפגעגאנגען פון
fun aropgegangen iz mentsh geviser a gezogt entferendik
from went down is man certain a said answering

ירושלים קיין יריחו און איז אריינגעפאלן צווישן גזלנים; און
un gazlonim tsvishen araingefalen iz un Yericho kein Yerushalayim
and robbers among fell in is and Yericho to Jerusalem

זיי האבן אים אויסגעטאן און אים באלייגט מיט בלוטיקע שלעק
shlek blutike mit baleigt im un oisgeton im hoben zei
beating bloody with covered him and unclothed him have they

און זענען אוועקגעגאנגען איבערלאזנדיק אים א האלב טויטן. לא און
un toiten halb a im iberlozendik avekgegangen zenen un
and dead half a him leaving go away did and

מעשה צופאל איז א כהן אראפגעגאנגען אויף יענעם וועג; און
un veg yenem oif aropgegangen koyen a iz tsufal meise
and road that on went down kohen a is coincidence act of

ווי ער האט אים דערזען, איז ער אריבער אויף דער אנדערער זייט און
un zait anderer der oif ariber er iz derzen im hot er vi
and side other the on across he is seen him has he as

אוועקגעגאנגען. לב און אויך אזוי א לוי, קומענדיק צו דעם ארט און
un ort dem tsu kumendik Levi a azoi oich un avekgegangen
and place of the to coming Levi a so also and went away

זעענדיק אים, איז אריבער אויף דער אנדערער זייט און אוועקגעגאנגען.
avekgegangen un zait anderer der oif ariber iz im zeendik
went away and side other the on across is him seeing

stood up, testing Rebbe Melech HaMoshiach, saying, Rabbi, what mitzvah must I do to inherit Chayyei Olam?
26 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, In the Torah what has been written? How do you read it?
27 And in reply the Baal Torah said, V'AHAVTA ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA and L'REACHA KAMOCHA.
28 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Your answer is frum. Richtik. Do this and you will live.
29 But because the Baal Torah wanted to justify himself, to be yitzdak im Hashem *(justified with G-d)* on the basis of his own zokheh *(merit)*, he said to him, And who is my REA *(neighbor)*?
30 In reply, Rebbe Melech HaMoshiach said, A certain ish was coming down from Yerushalayim to Yericho, and he encountered shodedim. They stripped him and inflicted a klap, more than one, and they went away and left him half dead.
31 It so happened that a certain kohen was coming down by that derech, and, having seen him, he passed by on the other side.
32 And likewise also a Levi happened upon the place, but when he came and saw him, he passed by on the other side.
33 But a certain Shomroni,

לג א געוויסער שומרוני אבער , אונטערוועגנס, איז אהינגעקומען צו
tsu ahingekumen iz untervegns ober Shomroni geviser a
to come there is on the way however Samaritan certain a

אים, און ווי ער האט אים דערזען , האט ער זיך דערבארעמט
derbaremt zich er hot derzen im hot er vi un im
had compassion self he has caught sight of him has he as and him

לד און איז צוגעגאנגען און האט אים פארבונדן די וואונדן זיינע און
un zaine vundn di farbundn im hot un tsugegangen iz un
and his wounds the bandaged him has and went is and

ארויפגעגאסן אייל און וויין ; און אים ארויפגעזעצט אויף זיין אייגענער
eigener zain oif aroifgezetst im un vain un eil aroifgegosen
own his on put up him and wine and oil pouring

בהמה און אוועקגעפירט אין אן אכסניה אריין און אים געזארגט.
gezorgt im un arain achsanyah an in avekgefirt un beheime
cared for him and into inn an in brought him to and beast

לה און צומארגנס האט ער ארויסגענומען צוויי דינרים און זיי געגעבן
gegeben zei un dinrim tsvei aroisgenumen er hot tsumorgens un
given them and denarii two take out he has the next day and

דעם בעל אכסניה און געזאגט: קוק דיך אום אויף אים! און וואס
vos un im oif um dich kuk gezogt un achsanyah bal dem
what and him on after you look said and inn owner the

דו וועסט אויסגעבן מער, וועל איך דיר באצאלן ווען איך וועל מיך
mich vel ich ven batsolen dir ich vel mer oisgeben vest du
me will I when pay you I will more give you will you

אומקערן. לו ווער פון די דאזיקע דריי , מיינסטו , איז געווען א חבר
chaver a geven iz meinstu drai dozike di fun ver umkeren
neighbor a was is you think three these the of who return

צו אים, וואס איז אריינגעפאלן צווישן די גזלנים ? לז און ער האט
hot er un gazlonim di tsvishen araingefalen iz vos im tsu
has he and robbers the among fell into is who him to

געזאגט: דער , וואס האט געטאן חסד מיט אים! און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un im mit chesed geton hot vos der gezogt
Yehoshua and him with grace done has who the one said

האט צו אים געזאגט: גיי, און טו אויך אזוי!
azoi oich tu un gei gezogt im tsu hot
so also do and go said him to has

לח און בשעת זיי זענען ווייטער געגאנגען, איז ער אריינגעקומען אין
in araingekumen er iz gegangen vaiter zenen zei beshas un
into come in he is go farther are they while and

א געוויס דארף; און א פרוי מיט דעם נאמען מרתא האט אים
im hot Marta nomen dem mit froi a un dorf gevis a
him has Martha name the with woman a and village certain a

אויפגענומען אין איר הויז אריין. לט און זי האט געהאט א שוועסטער,
shvester a gehat hot zi un arain hoiz ir in oifgenumen
sister a had has she and into house her in welcomed

וואס האט געהייסן מרים , וועלכע האט זיך אויך אנידערגעזעצט ביי דעם
dem bai anidergezetst oich zich hot velche Miryam geheisen hot vos
the at sat down also self has who Mary named was who

הארס פיס און זיך צוגעהערט צו זיין ווארט. מ מרתא אבער האט
hot ober Marta vort zain tsu tsugehert zich un fis Hars
has however Martha word his to to listen self and feet L-rd's

זיך זייער געפארעט איבער א סך באדינען; און זי איז צוגעקומען און
un tsugekumen iz zi un badinen sach a iber geporet zeier zich
and come over has she and serving much a over occupied very self

traveling along on the
derech, came upon him;
and when he saw him, he
was filled with rachmei
shomayim. 34 And when
this Shomroni approached,
he bandaged the man's
wounds, pouring shemen
and yayin over them; and
when he had placed him
upon his own donkey,
he brought the man to a
malon and cared for him.
35 And on the next day
he produced two denarii
and gave them to the inn
keeper of the malon and
said, Take care of him,
and whatever you spend
additionally, I will take
care of, when I return.
36 Who of these shalosha
seems to you to have
become a re'a to the one
having fallen among the
shodedim? 37 And the
Baal Torah answered,
The one having shown
the man rachamim. And
Rebbe Melech HaMoshiach
said to him, Go and do
likewise.
38 And while they were on
the derech, he entered
into a certain shtetl.
And a certain isha by
name of Marta received
him. 39 And this isha
had an achot named
Miryam, who sat down
at the feet of Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu listening to
his dvar. 40 But Marta
was distracted with
much badinen. And
having stood by, she
said, Adoneinu, is it

געזאגט: האר, עס קימערט דיך נישט וואס מיין שוועסטער האט מיך
mich hot shvester main vos nisht dich kimert es Har gezogt
me has sister my that not you matters to it L-rd said

איבערגעלאזט איינע אליין צו באדינען? זאג זשע איר, אז זי זאל מיר
mir zol zi az ir zhe zog badinen tsu alein eine ibergelozt
me shall she that her then tell serving to alone one left

צוהעלפן. מא און דער האר האט איר ענטפערנדיק געזאגט: מרתא, מרתא,
Marta Marta gezogt entferendik ir hot Har der un tsuhelfen
Martha Martha said answering her has L-rd the and assist

דו זארגסט דיך און קימערסט דיך וועגן א סך זאכן; מב אבער
ober zachn sach a vegen dich kimerst un dich zorgst du
however things many a about you bothered and you anxious you

נאר עפעס, איין זאך איז נייטיק; און מרים האט אויסדערוויילט
oisderveilt hot Miryam un neitik iz zach ein epes nor
chosen has Mary and needed is thing one something but

דעם גוטן חלק, וואס וועט פון איר נישט אוועקגענומען ווערן!
veren avekgenumen nisht ir fun vet vos cheilek gutn dem
to be taken away not her from will which share good the

יא

און עס איז געשען, בשעת ער האט מתפלל געווען אויף א
a oif geven mispalel hot er beshas geshen iz es un
a on was praying has he while happened is it and

געוויס ארט; און אז ער האט אויפגעהערט, האט איינער פון
fun einer hot oifgehert hot er az un ort gevis
of one has finish did he that and place of certain

די תלמידים זיינע געזאגט צו אים: האר, לערן אונדז תפילה צו טאן, אזוי
azoi ton tsu tfile undz lern Har im tsu gezogt zaine talmidim di
so do to prayer us teach L-rd him to said his disciples the

ווי יוחנן האט אויך געלערנט זיינע תלמידים! ב און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un talmidim zaine gelernt oich hot Yochanan vi
them to has he and disciples his taught also has John as

געזאגט: ווען איר טאט תפילה, זאלט איר זאגן: פאטער, געהייליקט זאל
zol geheilikt foter zogen ir zolt tfile tat ir ven gezogt
shall holy Father say you shall prayer do you when said

ווערן דיין נאמען. זאל דיין מלכות קומען. ג גיב אונדז יעדן טאג
tog yedn undz gib kumen Malchus dain zol nomen dain veren
day every us give come kingdom your shall Name your to be

אונדזער טעגלעך ברויט! ד און פארגיב אונדז אונדזערע זינד, ווארום מיר
mir vorem zind undzere undz fargib un broit teglech undzer
we because sin our us forgive and bread daily our

אליין זענען אויך מוחל יעדן איינעם, וואס איז אונדז שולדיק. און
un shuldik undz iz vos einem yedn moichel oich zenen alein
and in debt us is who one every forgive also are ourselves

ברענג אונדז נישט צו קיין נסיון .
nisoyen kein tsu nisht undz breng
temptation any to not us bring

ה און ער האט צו זיי געזאגט: ווער פון אייך וועט האבן א פריינד,
fraind a hoben vet aich fun ver gezogt zei tsu hot er un
friend a have will you of who said them to has he and

און ער וועט גיין צו אים אין מיטן דער נאכט און זאגן צו אים:
im tsu zogen un nacht der miten in im tsu gein vet er un
him to say and night the middle of in him to go will he and

פריינד, ליי מיר דריי לעבלעך ברויט, ו ווייל א פריינד מיינער
mainer fraind a vail broit leblech drai mir lei fraind
mine friend a because bread loaves three me lend friend

of no concern to you that my achot has left me alone to serve? Speak, then, to her to help me. 41 And in reply Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said to her, Marta, Marta, you are anxious and worried about many things, 42 But one is necessary. For Miryam chose HaTov which will not be taken away from her.

11

And it came about while he was in a certain place davening that, when he concluded, a certain one of his talmidim said to him, Adoneinu, teach us to daven, just as also Yochanan taught his talmidim. 2 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, When you daven, say, Avinu, yitkadash shmecha *(hallowed be Thy Name)*. Tavo malchutechah *(Thy kingdom come)*. 3 Es lechem chukeinu ten lanu yom yom *(Give us day by day the bread we need)*. 4 U slach lanu es chovoteinu *(And forgive us our debts, sins)* ki solechim gam anachnu lekhol hachayav lanu *(for also we ourselves are forgiving all that are the debtor to us)* val tevieinu lidei nisayon *(And lead us not into temptation)*.

5 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Who among you will have a chaver and will come to him at chatzot halailah *(midnight)*, and say to him, Chaver, lend me shalosh kikrot *(loaves)*; 6 Because a

איז געקומען פון אונטערוועגנס צו מיר, און איך האב נישט וואס
vos nisht hob ich un mir tsu untervegns fun gekumen iz
what not have I and me to on the way from come is

אנידערצולייגן פאר אים; ז און יענער אינעווייניק ענטפערנדיק וועט
vet entferendik ineveinik yener un im far anidertsuleigen
will answering inside that one and him before put down

זאגן: זיי מיך נישט מטריח ; די טיר איז שוין צוגעשלאסן, און
un tsugeshlosen shoin iz tir di matriech nisht mich zai zogen
and closed already is door the impose on not me be say

מיינע קינדער זענען מיט מיר אין בעט; איך קען נישט אויפשטיין און
un oifshtein nisht ken ich bet in mir mit zenen kinder maine
and stand up again not can I bed in me with are children my

דיר געבן! ח איך זאג אייך; אויב ער וועט נישט אויפשטיין און אים
im un oifshtein nisht vet er oib aich zog ich geben dir
him and stand up again not will he if you tell I give you

געבן, מחמת ער איז זיין פריינד, דאך צוליב זיין עזות
azes zain tsulib doch fraind zain iz er machmas geben
impertinent his on account of yet friend his is he because give

פנימדיקייט וועט ער אויפשטיין און אים געבן, אזויפיל וויפל ער
er vifel azoifil geben im un oifshtein er vet ponemdikeit
he how as much give him and rise up he will "in your face" ness

באדארף. ט און איך זאג אייך: בעט, און עס וועט אייך געגעבן ווערן, זוכט,
zucht veren gegeben aich vet es un bet aich zog ich un badarf
seek to be given you will it and ask you tell I and needs

און איר וועט געפינען; קלאפט אָן, און עס וועט אייך אויפגעמאכט ווערן!
veren oifgemacht aich vet es un on klapt gefinen vet ir un
to be open you will it and on knock find will you and

י ווארום יעדער איינער, וואס בעט, באקומט; און ווער עס זוכט, געפינט;
gefint zucht es ver un bakumt bet vos einer yeder vorem
finds seeks it who and receives asks who one every because

און דעם , וואס קלאפט אָן, וועט אויפגעמאכט ווערן. יא און וועמען פון
fun vemen un veren oifgemacht vet on klapt vos dem un
of which and to be open will on knock who the one and

אייך, וואס איז א פאטער, דער זון וועט בעטן ברויט, צי וועט ער אים דען
den im er vet tsi broit beten vet zun der foter a iz vos aich
then him he will bread ask will son the father a is who you

געבן א שטיין? אדער פיש, צי וועט ער דען אים געבן א שלאנג אנשטאט
onshtot shlang a geben im den er vet tsi fish oder shtein a geben
instead snake a give him then he will fish or stone a give

פיש? יב אדער אויב ער וועט בעטן אן איי, צי וועט ער דען אים געבן אן
an geben im den er vet tsi ei an beten vet er oib oder fish
an give him then he will egg an ask will he if or fish

עקדיש ? יג דעריבער, אויב איר, זייענדיק שלעכט, ווייסט צו געבן גוטע
gute geben tsu veist shlecht zaiendik ir oib deriber ekdish
good give to know evil being you if therefore scorpion

גאב צו אייערע קינדער, על אחת כמה וכמה וועט דער
der vet vekame kame aches al kinder eiere tsu gob
the will and how many how many one on children your to gifts

פאטער פון הימל געבן דעם רוח הקודש צו די , וואס בעטן אים!
im beten vos di tsu Hakoidesh ruach dem geben himel fun foter
him ask who the to the Holy Spirit the give heaven of Father

יד און ער האט ארויסגעטריבן א בייזן גייסט, וואס איז געווען שטום.
shtum geven iz vos gaist beizn a aroisgetriben hot er un
silent was is which spirit evil a cast out has he and

chaver of mine has come
from a journey to me and I
have nothing to set before
him; 7 And from inside he
shall reply, saying, Do not
bother me; the delet has
already been shut, and my
yeladim and I are already
in bed; I cannot get up and
give to you anything. 8 I
say to you, even if he will
not get up and give him
anything, because he is his
chaver, at least because
of his keseder *(constantly)*
persistent importunity he
will get up and give to
him as much as he needs.
9 And I tell you [when you
daven], ask, and it shall
be given to you; seek and
you shall find; knock and
it shall be opened to you.
10 For everyone asking
receives; and he who is
seeking, finds; and to the
one knocking, it shall be
opened. 11 And what Abba
among you is there who,
if his ben asks for a dag
(fish), instead of a dag
(fish) will give to him a
nachash *(snake)*? 12 Or if the
ben will ask for a beytzah
(egg), will the av give him
an akrav *(scorpion)*? 13 If,
therefore, you, though
you are ra'im *(evil ones)*,
have da'as *(knowledge)* of
how to give matanot tovot
(good gifts) to your yeladim,
how much more will HaAv
sh'ba'Shomayim give the
Ruach Hakodesh to the ones
asking him.

14 And Rebbe Melech
HaMoshiach was casting

און עס איז געשען , ווען דער בייזער גייסט איז ארויסגעגאנגען, האט
hot aroisgegangen iz gaist beizer der ven geshen iz es un
did went out is spirit evil the when happened is it and

דער שטומער גערעדט; און די מאסן האבן געשטוינט. [טו] אייניקע
einike geshtoint hoben masen di un geredt shtumer der
some amazed were crowds of the and speak mute the

אבער פון זיי האבן געזאגט: דורך דעם בעל-זבול , דעם שר פון
fun sar dem Ba'al-Zibbul dem durch gezogt hoben zei fun ober
of ruler the Baal-zibbul the through said have them of however

די בייזע גייסטער, טרייבט ער ארויס די בייזע גייסטער. [טז] און אנדערע,
andere un gaister beize di arois er traibt gaister beize di
others and spirits evil the out he casts spirits evil the

אויספרואווענדיק אים, האבן פון אים פארלאנגט א צייכן פון הימל .
himel fun tseichen a farlangt im fun hoben im oispruvendik
heaven from sign a asked him from have him testing

[יז] ער אבער , ווייל ער האט געוואוסט פון זייערע געדאנקען, האט צו
tsu hot gedanken zeiere fun gevust hot er vail ober er
to has thoughts their of known has he because however he

זיי געזאגט: יעדע מלוכה , וואס איז צעטיילט קעגן זיך אליין,
alein zich kegen tseteilt iz vos meluche yede gezogt zei
alone self against divided is which kingdom every said them

ווערט פארוויסט; און א הויז פאלט אויף א הויז . [יח] און אפילו דער
der afile un hoiz a oif falt hoiz a un farvist vert
the even and house a on falls house a and laid waste becomes

שׂטן , אויב ער איז צעטיילט קעגן זיך אליין, וויאזוי וועט זיין קעניגרייך
kenigraich zain vet viazoi alein zich kegen tseteilt iz er oib Satan
kingdom his will how alone self against divided is he if Satan

האבן א קיום ? ווייל איר זאגט, דורך דעם בעל-זבול טרייב
traib Ba'al-Zibbul dem durch zogt ir vail kiem a hoben
drive Baal-zibbul the through say you because existence an have

איך ארויס די בייזע גייסטער. [יט] און אויב איך טרייב ארויס די בייזע
beize di arois traib ich oib un gaister beize di arois ich
evil the out drive I if and spirits evil the out I

גייסטער דורך דעם בעל-זבול , דורך וועמען טרייבן אייערע קינדער
kinder eiere traiben vemen durch Ba'al-Zibbul dem durch gaister
children your drive whom through Baal-zibbul the through spirits

זיי ארויס? דערפאר וועלן זיי זיין אייערע שופטים. [כ] אויב אבער
ober oib shoftim eiere zain zei velen derfar arois zei
however if judges your be they will therefore out them

איך טרייב ארויס די בייזע גייסטער מיט דעם פינגער פון ה׳ , אזוי
azoi Hashem fun finger dem mit gaister beize di arois traib ich
so Hashem of finger the with spirits evil the out drive I

איז דאס קעניגרייך פון ה׳ שוין געקומען צו אייך! [כא] ווען דער
der ven aich tsu gekumen shoin Hashem fun kenigraich dos iz
the when you to come already Hashem of kingdom the is

גיבור , פעליק באוואפנט, באוואכט זיין הויף , בלייבט זיין
zain blaibt hoif zain bavacht bavofnt felik giber
his remains courtyard his guards armed duly strong man

פארמעגן אין פרידן ; [כב] ווען אבער א שטארקערער פון אים
im fun shtarkerer a ober ven fridn in farmegn
him than stronger a however when security in possessions

קומט און באזיגט אים, וועט ער אוועקנעמען זיינע כלי זין , אויף
oif zin keile zaine aveknemen er vet im bazigt un kumt
on sons weapon his take away he will him overcomes and comes

out a shed from an ish
illem *(mute man)*. And it
came to pass when the
shed had come out, the
ish illem spoke, and the
multitudes were amazed.
[15] But some of them said,
He casts out the shedim by
Baal-zibbul Sar HaShedim.
[16] And others, to test him,
were demanding of Rebbe,
Melech HaMoshiach an
ot *(sign)* from Shomayim.
[17] But Rebbe Melech
HaMoshiach, having had
daas of their machshavot
(thoughts), said to them, Every
Malchut divided against
itself is laid waste; and a
bais *(household)* divided
against itself falls. [18] And if
HaSatan also was divided
against himself, how shall
Hasatan's Malchut *(Kingdom)*
stand? Because you say
by Baal-zibbul I cast out
shedim. [19] But if I by
Baal-zibbul cast out the
shedim, by whom do your
banim cast them out? Oib
azoi *(consequently)*, they
shall be your shofetim
(judges). [20] But, if I, by
the finger of Hashem,
cast out the shedim, then
the Malchut Hashem has
come upon you. [21] When
a Gibbor *(Strong Man)*,
fully armed, is shomer
over his armon *(palace)*,
his possessions are left
in shalom; [22] But when
someone stronger than
he overpowers him, he
takes away from him all
his shiryon kaskasim *(coat
of scale armor)* on which
he had depended, and

וועלכע ער האט זיך פארלאזט, און וועט צעטיילן זיין רויב . כג ווער
ver roib zain tseteilen vet un farlozt zich hot er velche
who spoils his divide will and depend self has he which

עס איז נישט מיט מיר, דער איז קעגן מיר; און ווער עס זאמלט
zamlt es ver un mir kegen iz der mir mit nisht iz es
gathers it who and me against is this one me with not is it

נישט איין מיט מיר, דער צעשפרייט. כד ווען דער אומריינער גייסט
gaist umreiner der ven tseshpreit der mir mit ein nisht
spirit unclean the when scatters this one me with one not

גייט ארויס פון דעם מענטשן, גייט ער אדורך איבער ערטער, וואו עס
es vu erter iber adurch er geit mentshn dem fun arois geit
it where places over through he go man the of out go

איז קיין וואסער נישטא , זוכנדיק מנוחה ; און ווייל ער געפינט
gefint er vail un menuche zuchendik nishto vaser kein iz
finds he because and rest seeking there is not water any is

נישט, זאגט ער: איך וועל מיך אומקערן צו דעם הויז מיינעם, פון
fun mainem hoiz dem tsu umkeren mich vel ich er zogt nisht
of mine house the to return me will I he says not

וואנען איך בין ארויס. כה און ער קומט און געפינט עס אויסגעקערט און
un oisgekert es gefint un kumt er un arois bin ich vanen
and swept it finds and comes he and out am I where

אויסגעצירט. כו דעמאלט גייט ער און נעמט מיט זיבן אנדערע ערגערע
ergere andere ziben mit nemt un er geit demolt oisgetsirt
worse other seven with takes and he go then decorated

גייסטער ווי ער איז אליין , און זיי גייען אריין און וואוינען דארטן,
dorten voinen un arain geien zei un alein iz er vi gaister
there dwell and into go they and himself is he than spirits

און דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אנהויב .
onhoib der vi erger vert mentshn yenem fun sof der un
beginning the than worse is man that of end the and

כז און עס איז געשען , בשעת ער האט דאס גערעדט, האט א געוויסע
gevise a hot geredt dos hot er beshas geshen iz es un
certain a has spoken that has he while happened is it and

פרוי פון דעם המון מענטשן אויפגעהויבן איר קול און געזאגט צו
tsu gezogt un kol ir oifgehoiben mentshn hamon dem fun froi
to said and voice her uplifted people crowd of the of woman

אים: אז וואויל איז דעם מוטערלייב, וואס האט דיך געטראגן, און די
di un getrogen dich hot vos muterlaib dem iz voil az im
the and carried you has who womb the is blessed that him

בריסט, וועלכע דו האסט געזויגן! כח ער אבער האט געזאגט: יא ,
yo gezogt hot ober er gezoign host du velche brist
yes said has however he sucked you have you which breasts

וואויל איז די , וואס הערן ה׳ס ווארט, און היטן עס אפ!
op es hiten un vort Hashems heren vos di iz voil
up it keep and word Hashem's hears who the is blessed

כט ווי אבער מאסן מענטשן האבן אהערגעשטראמט צו אים, האט
hot im tsu ahergeshtromt hoben mentshn masen ober vi
has him to pressed have people crowds of however as

ער אנגעהויבן צו זאגן: דאס דאזיקע דור איז א בייז דור ! עס
es dor beiz a iz dor dozike dos zogen tsu ongehoiben er
it generation evil a is generation these the say to begun he

פארלאנגט א צייכן ; און קיין צייכן וועט אים נישט געגעבן ווערן אחוץ
achuts veren gegeben nisht im vet tseichen kein un tseichen a farlangt
except to be given not it will sign any and sign a asked

distributes his plunder.
23 The one who is not with
me is against me *(anti-*
Moshiach); and he who
does not gather with me,
scatters. 24 When the ruach
hatameh *(unclean spirit)*
goes out from the ben
Adam, it goes through
waterless places seeking a
menuchah *(resting place)*
and, not finding any,
it says, I will return to
my bais from where I
came out. 25 And when it
comes, it finds the bais
having been swept and
put beseder. 26 Then it
goes and takes another
sheva shedim more ra'ot
(evil) than itself, and
they enter it and dwell
there; and the acharit
(last) condition of that ish
becomes worse than the
reshit *(first)*.

27 And it came about while
Rebbe Melech HaMoshiach
was saying these shiurim, a
certain isha in the multitude,
having lifted up her voice, said
to him, Ashrey is the womb
having carried you and the
breasts that nursed you. 28 But
Rebbe Melech HaMoshiach
said, Aderaba *(to the contrary)*;
ashrey are the ones hearing the
dvar Hashem and being shomer
mitzvot!

29 And as the multitudes
are gathering even more,
Rebbe Melech HaMoshiach
began to say, HaDor HaZeh
(this generation) is a Dor
Rah! It is seeking an ot, and
an ot will not be given to
it except the Ot HaYonah

דאס צייכן פון יונה . [ל] ווארום אזוי ווי יונה איז געווארן א צייכן
tseichen a gevoren iz Yonah vi azoi vorem Yonah fun tseichen dos
sign a become is Jonah as just because Jonah of sign the

פאר די אנשי נינוה , אזוי וועט דער בר אנש זיין פאר דעם דאזיקן
dozikn dem far zain Enosh Bar der vet azoi Nineve anshei di far
this the for be of Man Son the will so Nineveh men of the for

דור . (יונה א, יז.) [לא] די מלכה פון תימן וועט אויפשטיין
oifshtein vet teymen fun malke di iz a Yonah dor
standing up again will South of Queen the 17 1 Jonah generation

אינם משפט מיט די לייט פון דעם דאזיקן דור און וועט
vet un dor dozikn dem fun lait di mit mishpot inem
will and generation this the of people the with judgment in the

זיי פארמשפטן; ווייל זי איז געקומען פון די עקן פון
fun ekn di fun gekumen iz zi vail farmishpeten zei
of far reaches the from come is she for condemn them

דער ערד , צו הערן שלמהס חכמה און זע , דא געפינט זיך א
a zich gefint do ze un chochme Shloimes heren tsu erd der
a self finds here look and wisdom Solomon's hear to earth the

גרעסערער ווי שלמה ! (מלכים א י , א-יג.) [לב] מענער פון נינוה
Nineve fun mener a-ig i a melachim Shloime vi greserer
Nineveh of men 1-13 10 1st Kings Solomon than greater

וועלן אויפשטיין אינם משפט מיט דעם דאזיקן דור און וועלן
velen un dor dozikn dem mit mishpot inem oifshtein velen
will and generation this the with judgment in the rise will

עס פארמשפטן; ווייל זיי האבן תשובה געטאן אויף יונהס רוף;
ruf Yonahs oif geton tshuve hoben zei vail farmishpeten es
call Jonah's on done repentance have they because condemn it

און זע , דא געפינט זיך א גרעסערער ווי יונה . (יונה ג.)
g Yonah Yonah vi greserer a zich gefint do ze un
3 Jonah Jonah than greater a self finds here look and

[לג] קיינער צינדט נישט אָן קיין ליכט און שטעלט עס אויף א פארבארגן
farborgen a oif es shtelt un licht kein on nisht tsindt keiner
hidden a by it puts and light any on not lights no one

ארט , אויך נישט אונטער א מאסשעפל , נאר אויף א לייכטער , כדי
kedei laichter a oif nor mosshefl a unter nisht oich ort
so that lampstand a on but measuring basket a under not also place

די , וואס קומען אריין, זאלן זען דעם העלן שיין . [לד] דאס ליכט פון דעם
dem fun licht dos shein heln dem zen zolen arain kumen vos di
the of light the shine glow the see should in come who the

קערפער איז דאס אויג דיינס. ווען דיין אויג איז געזונט , איז אויך דיין
dain oich iz gezunt iz oig dain ven dains oig dos iz kerper
your also is healthy is eye your when your eye the is body

גאנצער קערפער ליכטיק; אויב אבער עס איז שלעכט, איז אויך דער גאנצער
gantser der oich iz shlecht iz es ober oib lichtik kerper gantser
whole the also is evil is it however if light body whole

גוף דיינער חושך . [לה] גיב זשע אכטונג , אז דאס ליכט אין דיר זאל
zol dir in licht dos az achtung zhe gib choishech dainer guf
shall you in light the that attention then give darkness your body

נישט זיין קיין פינצטערניש! [לו] אויב דעריבער דיין גאנצער קערפער איז
iz kerper gantser dain deriber oib fintsternish kein zain nisht
is body whole your therefore if darkness any be not

ליכטיק, אז ער האט נישט קיין פינסטערן חלק , וועט ער זיין אינגאנצן
ingantsen zain er vet cheilek finstern kein nisht hot er az lichtik
wholly be he will part darkness any not has he that light

(the Sign of Jonah).
[30] For just as Yonah became to the people of Nineveh an ot, so also the Bar Enosh will be an ot to HaDor HaZeh.
[31] The Queen of the South will be made to stand up alive at the Mishpat *(Judgment)* with the men of HaDor HaZeh and she will declare a gezar din *(verdict)* of harshaah *(condemnation as guilty)*, because she came from the ends of the earth to hear the chochmah of Sh'lomo, and one greater than Sh'lomo is here.
[32] Men of Nineveh will stand up at the Mishpat *(Yom HaDin)* with HaDor HaZeh and will condemn it, for they made teshuva at the darshenen of Yonah, and one greater than Yonah is here.

[33] No one having lit a menorah puts it in a hidden place, nor under the measuring bucket, but on the shulchan, in order that the ones entering may see the ohr.
[34] The menorah of the basar is your ayin *(eye)*. When your ayin is sound, then your entire basar is full of ohr. But when it is rah, then your basar is full of choshech.
[35] See to it, then, that the ohr in you is not choshech *(darkness)*.
[36] If therefore, your whole basar is full of ohr and not having any part choshech, it will be all full of ohr as when the menorah with

ליכטיק, ווי ווען דאס ליכט באשטראלט דיך מיט זיין שיין .
shein zain mit dich bashtralt licht dos ven vi lichtik
shine its with you irradiates light the when as light

לז און בשעת ער האט גערעדט, האט א פרוש אים פארבעטן, אז ער
er az farbeten im Parush a hot geredt hot er beshas un
he that invite him Pharisee a has spoken has he while and

זאל עסן ביי אים. און ער איז אריינגעגאנגען און האט זיך געזעצט צום
tsum gezetst zich hot un araingegangen iz er un im bai esen zol
to the reclines self has and go in is he and him with dine shall

טיש. לח און דער פרוש האט זיך געוואונדערט, זעענדיק, אז ער האט
hot er az zeendik gevundert zich hot Parush der un tish
has he that seeing astonished self has Pharisee the and table

זיך נישט צו ערשט געוואשן פארן עסן. לט און דער האר האט געזאגט
gezogt hot Har der un esen farn gevashn ersht tsu nisht zich
said has L-rd the and to eat before washed first to not self

צו אים: איצט מאכט איר, פרושים , ריין דעם בעכער און די שיסל פון
fun shisel di un becher dem rein Perushim ir macht itst im tsu
of bowl the and goblet the clean Pharisees you make now him to

אויסנווייניק, דאס אינעווייניקסטע אבער אין אייך איז פול מיט גזלה און
un gzeile mit ful iz aich in ober ineveinikste dos oisenveinik
and dish with full is you in however inside the the outside

רשעות . מ נאראנים וואס איר זענט! צי האט דען נישט דער , וואס
vos der nisht den hot tsi zent ir vos naronem rishes
who this One not then has are you which fools wickedness

האט געמאכט דאס אויסנווייניקסטע, אויך געמאכט דאס אינעווייניקסטע?
ineveinikste dos gemacht oich oisenveinikste dos gemacht hot
inside the made also outside the made has

מא גיט נאר צדקה פון דעם , וואס איז דרינען, און זע ,
ze un drinen iz vos dem fun tsedoke nor git
look and inside are which the things of alms charity but give

אלץ איז ריין פאר אייך! מב נאר ווי איז צו אייך פרושים , ווייל
vail Perushim aich tsu iz vei nor aich far rein iz alts
because Pharisees you to is woe but you for pure are all things

איר גיט אפ מעשר פון מיענטע און רוטע און פון יעדן קרייטעכצער, און
un kraitechtser yedn fun un rute un miente fun maiser op git ir
and herbs every of and rue and mint out of tithe up give you

זענט עובר אויף דעם משפט און דער ליבע פון ה׳ ; די דאזיקע
dozike di Hashem fun libe der un mishpot dem oif oyver zent
these the Hashem of love the and judgment the on violating are

האט איר געדארפט טאן און יענע אויך נישט אויסלאזן. מג ווי איז צו
tsu iz vei oislozen nisht oich yene un ton gedarft ir hot
to is woe neglect not also those and do ought you have

אייך פרושים , ווייל איר האט ליב צו זיצן אויבנאן אין שול
shul in oibnon zitsen tsu lib hot ir vail Perushim aich
synagogue in at the head sit to love have you because Pharisees you

און אז מען זאל אייך אפגעבן שלום אויף די מערקפלעצער. מד ווי
vei merkpletser di oif sholem opgeben aich zol men az un
woe marketplaces the on greeting give you shall they that and

איז צו אייך, אז איר זענט ווי קברים, וואס מען דערקענט נישט; און
un nisht derkent men vos kvorim vi zent ir az aich tsu iz
and not recognized they which graves like are you that you to is

די מענטשן, וואס גייען ארום אויף זיי , ווייסן עס נישט!
nisht es veisen zei oif arum geien vos mentshn di
not it know them on around go who people the

the ohr *(light)* shines on
you.

37 Now while he spoke, a
Parush asks him that he might
have betziat halechem *(have
a meal, breaking of bread)* with
him. And, having entered,
Rebbe Melech HaMoshiach
reclined at tish. 38 And the
Parush, having seen this, was
amazed that Rebbe Melech
HaMoshiach did not first do
netilat yadayim before the
meal. 39 But Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu said
to him, Now you Perushim
wash the outside of the
kos and the dish you clean,
but the inside of you is
full of gezel *(robbery)* and
resha. 40 Goilomim *(Foolish
people)*! Did not the One
having made the outside also
make the inside? 41 But as
far as what is inside, give
tzedakah, and everything
is tahor to you. 42 But oy to
you, Perushim, because you
give as ma'aser *(tithe)* the
mint and the rue and every
herb and you disregard the
mishpat and the ahavah of
Hashem. But these things
it was necessary to do and
those not to disregard. 43 Oy
to you Perushim! Because
your ahavah is for the
moshavot harishonim *(first
seats)* in the shuls and the
Birkat Shalom greetings in
the market places. 44 Woe
to you, because you are
like the unmarked kevarim
(graves), and bnei Adam walk
over them without having
daas.

מה און איינער פון די חכמים האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים:
im tsu gezogt entferendik hot chachomim di fun einer un
him to said answering has Baalei Torah the of one and

רבי , ווען דו זאגסט די דאזיקע זאכן , באליידיקסטו אונדז אויך!
oich undz baleidikstu zachn dozike di zogstu du ven Rebbe
also us you insult things these the say you when Rebbe

מו ער אבער האט געזאגט: ווי איז אויך צו אייך, חכמי התורה ;
hatoire chachomei aich tsu oich iz vei gezogt hot ober er
HaTorah Baalei you to also is woe said has however he

ווייל איר באלאדנט די מענטשן מיט שווערע משאות, וואס מען
men vos masoes shvere mit mentshn di balodnt ir vail
was which burdens heavy with people the burden you because

קען זיי קוים דערטראגן, און איר אליין רירט אפילו נישט אָן די
di on nisht afile rirt alein ir un dertrogen koim zei ken
the on not even touch yourself you and bear scarcely they able

לאסטן מיט איינעם פון אייערע פינגער. מז ווי איז צו אייך, ווייל איר
ir vail aich tsu iz vei finger eiere fun einem mit lastn
you because you to is woe finger your of one with burdens

בויט די קברים פון די נביאים , וואס אייערע פאטערס האבן זיי
zei hoben foters eiere vos neviim di fun kvorim di boit
them have fathers your who prophets the of tombs the build

געהרגעט. מח אָט אזוי־אָ זענט איר עדות און איר האט א וואוילגעפעלן
voilgefelen a hot ir un eides ir zent azoi-o ot geharget
pleasure a have you and witness you are how Thus killed

אין די מעשים פון די פאטערס אייערע; ווייל זיי האבן זיי
zei hoben zei vail eiere foters di fun maisim di in
them have they because your fathers the of deeds the in

געטייט, איר אבער בויט די קברים. מט צוליב דעם האט אויך
oich hot dem tsulib kvorim di boit ober ir geteit
also has that on account of tombs the build however you killed

די חכמה פון ה׳ געזאגט: איך וועל שיקן צו זיי נביאים און
un neviim zei tsu shiken vel ich gezogt Hashem fun chochme di
and prophets them to send will I said Hashem of wisdom the

שליחים, און א טייל פון זיי וועלן זיי אומברענגען און רודפן ;
roidefen un umbrengen zei velen zei fun teil a un shlichim
persecute and kill they will them of part a and Shlichim

נ כדי דאס בלוט פון אלע נביאים , וואס איז פארגאסן געווארן זינט
zint gevoren fargosen iz vos neviim ale fun blut dos kedei
since become shed is which prophets all of blood the so that

דער וועלטבאשאפונג, זאל געפאדערט ווערן פון דעם דאזיקן דור ,
dor dozikn dem fun veren gefodert zol veltbashafung der
generation this the of to be demanded shall world's creation the

נא פון דעם בלוט פון הבל ביז צום בלוט פון זכריה , וואס איז
iz vos Zecharyah fun blut tsum biz Hevel fun blut dem fun
did who Zecharyah of blood to the until Hevel of blood the of

אומגעקומען צווישן דעם מזבח און דעם בית (המקדש); יא ,
yo Hamikdash beis dem un mizbeyech dem tsvishen umgekumen
yes HaMikdash House the and altar the between perish

איך זאג אייך, עס וועט געפאדערט ווערן פון דעם דאזיקן דור ,
dor dozikn dem fun veren gefodert vet es aich zog ich
generation this the of to be demanded will it you tell I

נב ווי צו אייך, חכמי התורה , ווייל איר האט אוועקגענומען דעם
dem avekgenumen hot ir vail hatoire chachomei aich tsu vei
the taken away has you because HaTorah Baalei you to woe

45 And, in reply, one of
the Baalei Torah says to
him, Rabbi, by saying
these things you insult
us also. 46 But Rebbe,
Melech, HaMoshiach said,
Also woe to you Baalei
Torah, because you burden
men with [halachic] loads
difficult to carry, and you
yourselves with so much
as one of your fingers
do not touch the loads.
47 Woe to you, because
you build the matsevot
(tombstone monuments) for
the Kivrei HaNeviim *(the
sepulchers of the Prophets)*,
but it was your avot who
killed them. 48 Therefore,
you are edim *(witnesses)*
and in agreement with
the deeds of your avot,
because they do the
killing of nevi'im part
and you do the providing
of the matsevot part.
49 Therefore, also the
Chochmah of Hashem
said, I will send to them
Nevi'im and Shlichim, some
of whom they will kill
and persecute, 50 That the
Dahm of all the Neviim
that has been poured out
from the hivvased haOlam
(foundation of the world)
may be charged to HaDor
HaZeh, 51 From the blood
of Hevel *(Abel)* to the
blood of Zecharyah who
was killed al Kiddush
ha-Shem between the
Mizbe'ach and the Beis
Hashem; ken, I tell you,
it will be required of
HaDor HaZeh. 52 Woe to
you Ba'alei Torah, because

שליסל פון וויסן ; אליין זענט איר נישט אריינגעגאנגען, און די ,
di un araingegangen nisht ir zent alein visen fun shlisel
the and entered not you are yourself knowledge of key

וואס האבן געוואלט אריינגיין, האט איר פארווערט!
farvert ir hot araingein gevolt hoben vos
prevented you have go in wanted have who

נג און ווען ער איז ארויסגעגאנגען פון דארטן, האבן די סופרים
sofrim di hoben dorten fun aroisgegangen iz er ven un
scribes the did there from went out is he when and

און די פרושים אנגעהויבן צוצושטיין צו אים און אים צו שטעלן
shtelen tsu im un im tsu tsutsushtein ongehoiben Perushim di un
stand to him and him to to stand up begin Pharisees the and

קשיות איבער מערערע זאכן מיט פארביטערונג; נד לויערנדיק אויף
oif loyerendik farbiterung mit zachn merere iber kashies
on lying in wait bitterness with matters several over questions

אים, צו כאפן עפעס פון זיין מויל .
moil zain fun epes chapen tsu im
mouth his out of something catch to him

יב

דערווייל האט זיך פארזאמלט א המון פון טויזנטער מענטשן,
mentshn toizenter fun hamon a farzamlt zich hot derveil
people thousands of crowd a gathered self has meanwhile

אזוי אז זיי האבן זיך געטרעטן איינס דאס אנדערע, האט ער
er hot andere dos eins getretn zich hoben zei az azoi
he has other the one treading self have they that so

אנגעהויבן צום ערשט צו זאגן צו זיינע תלמידים: היט זיך פאר
far zich hit talmidim zaine tsu zogen tsu ersht tsum ongehoiben
for self beware disciples his to say to first to the begun

דעם זויערטייג פון די פרושים , וועלכעס איז צביעות . ב און עס איז
iz es un tsvies iz velches Perushim di fun zoierteig dem
is it and hypocrisy is which Pharisees the of yeast the

נישטא קיין באהאלטענע זאך , וואס וועט נישט אנטפלעקט ווערן,
veren antplekt nisht vet vos zach bahaltene kein nishto
to be unveiled not will what thing veiled any there is not

און קיין פארבארגענע זאך , וואס וועט נישט באקאנט געמאכט ווערן.
veren gemacht bakant nisht vet vos zach farborgene kein un
to be made known not will which thing secret any and

ג דערפאר, אלץ וואס איר האט גערעדט אין דער פינצטערניש, וועט
vet fintsternish der in geredt hot ir vos alts derfar
will darkness the in spoken have you which all therefore

געהערט ווערן אין דער ליכטיקייט; און וואס איר האט געזאגט אויפן אויער
oier oifen gezogt hot ir vos un lichtikeit der in veren gehert
ear on the said have you what and light the in to be heard

בחדרי חדרים , דאס וועט אויסגערופן ווערן אויף די דעכער .
decher di oif veren oisgerufen vet dos chadorem b'chadre
rooftops the on to be proclaimed will that rooms in innermost

ד איך זאג אייך אבער , מיינע פריינד: האט נישט קיין מורא פאר די ,
di far moire kein nisht hot fraind maine ober aich zog ich
the before fear any not have friend my however you tell I

וואס טייטן דעם גוף און נאך דעם זענען נישט ביכולת עפעס מער
mer epes bichoiles nisht zenen dem noch un guf dem teiten vos
more something able not are that after and body the kill who

צו טאן. ה איך וועל אייך אבער ווייזן פאר וועמען איר זאלט מורא
moire zolt ir vemen far vaizen ober aich vel ich ton tsu
fear shall you whom before to show however you will I do to

you took the mafteach of da'as; you yourselves did not enter in; and the ones entering in you hindered.

53 And when he went from there, the Sofrim and the Perushim began to be terribly hostile and to hock *(pose questions one right after the other)* Rebbe, Melech HaMoshiach and to subject him to a wide ranging cross-examination, 54 Plotting to catch him in something from his mouth.

12

Meanwhile, when the multitudes by the thousands assembled, to the point of trampling one another, Rebbe, Melech HaMoshiach said this in a yechidus first to his talmidim, Be shomer regarding the chametz of the Perushim, which is their tzeviut *(hypocrisy)*. 2 And nothing that men hide in a cover up is concealed which will not be revealed, and nothing held nistar *(hidden)* which will not be laid bare. 3 So then, what things you said in the choshech, will be heard in the ohr; and what you whispered in the ear bchadrei chadarim *(in a most secret place)* will be shouted from the roof tops. 4 I say to you, my chaverim, do not have pachad *(terror)* of the killers of the basar, who after that have nothing more they can do. 5 But I will show you someone of whom you should have yirah; fear the One who after killing the basar has

האבן: האט מורא פאר אים, וואס נאכן טייטן, האט ער די מאכט
macht di er hot teiten nochen vos im far moire hot hoben
power the he has kill after who him before fear have have

אריינצואווארפן אין גיהנום אריין; יא, איך זאג אייך, פאר דעם דאזיקן
dozikn dem far aich zog ich yo arain Gehinnom in araintsuvarfen
this the before you tell I yes into Gehenna in throw in

זאלט איר מורא האבן! ו צי פארקויפט מען דען נישט פינף פייגעלעך
feigelech finf nisht den men farkoift tsi hoben moire ir zolt
birds five not then they sell have fear you shall

פאר צוויי איסרים? און קיין איינס פון זיי איז נישט פארגעסן פאר
far fargesen nisht iz zei fun eins kein un isrim tsvei far
before forgotten not is them of one any and assarion two for

ה׳ . ז נאר אפילו די האר פון אייער קאפ זענען אלע געציילט. האט
hot getseilt ale zenen kop eier fun hor di afile nor Hashem
have counted all are head your of hair the even but Hashem

נישט קיין מורא! איר זענט ווערט מער ווי א סך פייגעלעך. ח איך זאג
zog ich feigelech sach a vi mer vert zent ir moire kein nisht
tell I birds many a than more worth are you fear any not

אייך אבער: יעדער איינער, וואס וועט זיך באקענען צו מיר פאר
far mir tsu bakenen zich vet vos einer yeder ober aich
before me to acknowledge self will who one every however you

מענטשן, וועט אויך דער בר אנש זיך באקענען צו אים פאר די
di far im tsu bakenen zich Enosh Bar der oich vet mentshn
the before him to acknowledge self of Man Son the also will men

מלאכים פון ה׳ ; ט דער אבער, וואס פארלייקנט מיך פאר
far mich farleiknt vos ober der Hashem fun malochim
before me denies who however the one Hashem of angels

מענטשן, וועט פארלייקנט ווערן פאר די מלאכים פון ה׳ . י און
un Hashem fun malochim di far veren farleiknt vet mentshn
and Hashem of angels the before to be denied will men

יעדער איינער, וואס וועט זאגן א ווארט אנטקעגן דעם בר אנש וועט עס
es vet Enosh Bar dem antkegen vort a zogen vet vos einer yeder
it will of Man Son the against word a say will who one every

אים פארגעבן ווערן; ווער אבער עס לעסטערט דעם רוח הקודש ,
Hakoidesh ruach dem lestert es ober ver veren fargeben im
the Holy Spirit the blasphemes it however who to be forgiven him

דעם וועט נישט פארגעבן ווערן. יא און ווען מען פירט אייך פאר די
di far aich firt men ven un veren fargeben nisht vet dem
the before you leads they when and to be forgiven not will that one

שולן און פאר די פירשטן און פאר די געוועלטיקער, זאלט
zolt geveltiker di far un firshtn di far un shuln
shall authorities the before and rulers the before and synagogues

איר נישט זארגן, וויאזוי אדער מיט וואס איר זאלט זיך פארטיידיקן אדער
oder farteidiken zich zolt ir vos mit oder viazoi zorgen nisht ir
or defend self shall you what with or how worry not you

וואס איר זאלט זאגן; יב ווארום דער רוח הקודש וועט אייך לערנען
lernen aich vet Hakoidesh ruach der vorem zogen zolt ir vos
teach you will the Holy Spirit the because say shall you what

אין דער זעלביקער שעה, וואס איר דארפט זאגן .
zogen darft ir vos sho zelbiker der in
to say ought you what hour same the in

יג און עמיצער אויס דעם המון מענטשן האט צו אים געזאגט: רבי ,
Rebbe gezogt im tsu hot mentshn hamon dem ois emitser un
Rebbe said him to has people crowd the out someone and

the samchut to throw into Gehinnom. Ken, I say to you, have yirah *(fear)* of this One.
6 Are not chamesh sparrows sold for two assarion? And not even one of them has been overlooked in the eynayim of Hashem. 7 But even the hairs of your rosh have all been inventoried. Never fear. You are of more worth than many sparrows. 8 And I say to you, whoever will declare the Ani Maamin public hoda'ah *(acknowledgement)* of me before Bnei Adam, the Bar Enosh will make public hodaah *(acknowledgement)* of him before the malachim of Hashem. 9 But the one having made hakhchashah *(denial)* of me before Bnei Adam will be denied before the malachim of Hashem.
10 And everyone who will say a dvar against the Bar Enosh, he will be given selicha *(forgiveness)*. But the one having committed Chillul Hashem giddduf *(blasphemy)* against the Ruach Hakodesh will not be given selicha.
11 And when they bring you in before the shuls and the rulers and the manhigim, do not have a lev rogez about what you should speak in your own hitstaddekut *(defense)*, or about your legal brief. 12 For the Ruach Hakodesh will be your rabbi teaching you in the same hour what it is necessary to say.

13 And someone out of the multitude said to him, Rabbi,

זאג דעם ברודער מיינעם, אז ער זאל זיך טיילן מיט מיר מיט דער
der mit mir mit teilen zich zol er az mainem bruder dem zog
the with me with to share self shall he that mine brother the tell

ירושה ! יד ער אבער האט צו אים געזאגט: מענטש, ווער האט מיך
mich hot ver mentsh gezogt im tsu hot ober er yerushe
me has who man said him to has however he inheritance

באשטימט פאר א שופט אדער צעטיילער איבער אייך? טו ער האט אבער
ober hot er aich iber tseteiler oder shoifet a far bashtimt
however has he you over arbitrator or judge a for appointed

צו זיי געזאגט: גיט אכטונג און היט זיך פאר יעדער געלטגייציקייט!
geltgaitsikeit yeder far zich hit un achtung git gezogt zei tsu
money avarice every for self beware and attention give said them to

ווייל דאס לעבן פון א מענטשן באשטייט נישט אין דער שפע פון זיין
zain fun shefe der in nisht bashteit mentshn a fun leben dos vail
his of abundance the in not consists man a of life the because

פארמעגן . טז און האט זיי געזאגט א משל , אזוי צו זאגן: א געוויסן
gevisen a zogen tsu azoi moshal a gezogt zei hot un farmegn
certain a say to so parable a told them has and possessions

עושרס לאנד האט אריינגעברענגט א גוטן שניט ; יז און ער האט זיך
zich hot er un shnit gutn a araingebrengt hot land oyshers
self has he and harvest good a brought has land rich man's

מישב געווען, זאגנדיק: וואס זאל איך טאן, אז איך האב נישט וואו
vu nisht hob ich az ton ich zol vos zogendik geven meyashev
place where not have I as do I shall what saying was thought

איינצוזאמלען מיינע פירות? יח און האט געזאגט: דאס דאזיקע וועל איך טאן:
ton ich vel dozike dos gezogt hot un peires maine aintsuzamlen
do I will these the said has and fruit my to gather

איך וועל צעשטערן מיינע שפייכלערס און בויען גרעסערע און וועל דארטן
dorten vel un gresere boien un shpaichlers maine tseshteren vel ich
there will and larger build and granaries my tear down will I

איינזאמלען די גאנצע תבואה און די גיטער מיינע; יט און איך
ich un maine giter di un tvue gantse di ainzamlen
I and my possessions the and grain increase whole the gather

וועל זאגן צו מיין זעל: נשמה מיינע, האסט א סך גוטע זאכן ליגן
lign zachn gute sach a host maine neshome zel main tsu zogen vel
lying things good many a you have my soul soul my to say will

אויף פיל יארן; האב מנוחה , עס, טרינק און לאז דיר וואוילגיין! כ ה'
Hashem voilgein dir loz un trink es menuche hob yorn fil oif
Hashem be merry you let and drink eat rest have years many on

אבער האט צו אים געזאגט: דו נאר, אין דער דאזיקער נאכט וועט דיין
dain vet nacht doziker der in nar du gezogt im tsu hot ober
your will night this one the in fool you said him to has however

זעל פון דיר געפאדערט ווערן; און פאר וועמען וועט עס זיין , וואס דו
du vos zain es vet vemen far un veren gefodert dir fun zel
you which be it will whom for and to be demanded you of soul

האסט אנגעגרייט? כא אַט אזוי גייט עס דעם , וואס זאמלט אוצרות פאר
far oitseres zamlt vos dem es geit azoi ot ongegreit host
for treasures gathers who the one it goes so just reserved you have

זיך און איז נישט רייך אין ה' .
Hashem in raich nisht iz un zich
Hashem in rich not is and self

כב און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: צוליב דעם זאג
zog dem tsulib talmidim zaine tsu gezogt hot er un
tell the on account of disciples his to said has he and

speak to my ach to share with me the yerushah *(inheritance)*.
14 But he said to him, Ben Adam, who appointed me a shofet or an arbitrator over you? 15 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Take care and be shomer against all chamdanut *(covetousness)*, because the Chayyei HaAdam does not consist in the abundance of his possessions. 16 And Rebbe, Melech HaMoshiach spoke a mashal *(parable)* to them saying, An aza *(certain)* oisher *(rich man)* had land that produced a good crop.
17 And he was thinking to himself, saying, What should I do? Because I do not have a place where I will store my crops. 18 And he said, This I will do. I will tear down my asim *(granaries, storehouses)* and I will build larger asim. And there I will gather all my grain and my produce.
19 And I will say to my neshamah, Neshamah, you have an ample store of goods for many years to come. Take your ease, LEEKHOL, VLISHTOT, VLISHMOACH *(to eat, and to drink, and to be merry)*. 20 But Hashem said to him, Goilem! Halailah hazeh your nashamah is required of you. Now to whom will be given what you prepared? 21 Such is the one hoarding up for himself and not having osher toward Hashem.

22 And Rebbe, Melech, HaMoshiach said to his

איך אייך: זארגט נישט פאר אייער לעבן, וואס איר וועט עסן ; אויך
oich esen vet ir vos leben eier far nisht zorgt aich ich
also to eat will you what life your for not worry you I

נישט פאר אייער גוף , וואס איר וועט זיך אנקליידן . כג ווארום דאס
dos vorem onkleiden zich vet ir vos guf eier far nisht
the because clothe with self will you what body your for not

לעבן איז מער ווי די שפייז און דער קערפער— ווי דאס מלבוש .
malbesh dos vi kerper der un shpaiz di vi mer iz leben
garment the than body the and food the than more is life

כד באטראכט די ראבן ! אז נישט זיי זייען, נישט זיי שניידן , זיי
zei shnaiden zei nisht zeien zei nisht az roben di batracht
they reap they not sow they not that ravens the consider

האבן נישט קיין קאמער , נישט קיין שייער, און ה' דערנערט
dernert Hashem un shaier kein nisht kamer kein nisht hoben
nourishes Hashem and barn any not storeroom any not have

זיי דאך; וויפל מער זענט איר ווערט ווי די פייגל? כה און ווער
ver un feigel di vi vert ir zent mer vifel doch zei
who and birds the than worth you are more how much yet them

פון אייך מיט זיין זארגן קען צולייגן אן איל צו זיין געוואוקס?
gevuks zain tsu ell an tsuleigen ken zorgen zain mit aich fun
stature his to cubit a add can worry his with you of

כו דעריבער, אויב איר זענט נישט אפילו בכוח צו טאן דאס קלענסטע,
klenste dos ton tsu bekoiech afile nisht zent ir oib deriber
smallest the do to able even not are you if therefore

וואס זארגט איר זיך פאר די איבריקע זאכן ? כז באטראכט די ליליעס!
lilies di batracht zachn ibrike di far zich ir zorgt vos
lilies the consider things remaining the for self you worry why

ווי נישט זיי שפינען, נישט זיי וועבן ; און איך זאג אייך, אפילו
afile aich zog ich un vebn zei nisht shpinen zei nisht vi
even you tell I and weave they not spin they not how

שלמה אין זיין גאנצער פראכט איז נישט געווען אנגעקליידט ווי איינע
eine vi ongekleidt geven nisht iz pracht gantser zain in Shloime
one as clothed was not is glory whole his in Solomon

פון די דאזיקע. כח און אויב ה' קליידט אזוי דאס גראז אויפן פעלד,
feld oifen groz dos azoi kleidt Hashem oib un dozike di fun
field in the grass the thus clothes Hashem if and these the of

וואס היינט איז עס און צומארגנס ווערט עס געווארפן אין אויוון
oiven in gevorfen es vert tsumorgens un es iz haint vos
furnace in thrown it becomes tomorrow and it is today which

אריין, וויפל מער אייך, איר קליינגלויביקע ! כט און פרעגט נישט נאך
noch nisht fregt un kleingloibike ir aich mer vifel arain
after not seek and small believers you you more how much into

וואס איר וועט עסן און וואס איר וועט טרינקען און רעגט זיך נישט
nisht zich regt un trinken vet ir vos un esen vet ir vos
not self stir up and drink will you what and to eat will you what

אויף . ל ווארום צו די אלע זאכן שטרעבן די אומות העולם ;
hooilem umes di shtreben zachn ale di tsu vorem oif
of the world nations the strive things all the to because about

אייער פאטער אבער ווייסט, אז איר דארפט די דאזיקע זאכן . לא נאר
nor zachn dozike di darft ir az veist ober foter eier
but things these the require you that knows however Father your

זוכט זיין קעניגרייך און דאס וועט אייך צוגעגעבן ווערן. לב האב נישט
nisht hob veren tsugegeben aich vet dos un kenigraich zain zucht
not have to be given you will these and kingdom his seek

talmidim, Therefore, I say to
you: do not have a LEV ROGEZ
for your Chayyim, about your
okhel *(food)* or your basar
(body), what you might put
on. 23 For the neshamah is
more than okhel and the
basar more than gartel *(belt)*
and shtreimel *(expensive hat)*.
24 Consider the ravens! They
do not sow nor reap, they
have no storeroom or asam
(granary), yet Hashem feeds
them. Of how much more
worth are you than the OPH
HASHOMAYIM. 25 And can
any of you by means of a
LEV ROGEZ add one cubit
to your span of Chayyim?
26 If then you are not able
to do even a small thing,
why have a LEV ROGEZ
about the rest? 27 Consider
the lilies! How they grow!
A lily does not labor nor
spin. But I say to you, not
even Sh'lomo HaMelech in
all his kavod was arrayed
like one of these. 28 And
if Hashem so enrobes the
grass of the field, which
is here hayom *(today)* and
thrown into the eish makhar
(tomorrow), how much more
will Hashem enrobe you,
you ones of little bitachon.
29 And don't keep striving
after okhel *(food)* and skikuy
(drink), and don't have a lev
rogez *(anxious heart)*. 30 For
all these things the Goyim
of the Olam Hazeh strive
after, but your Av has daas
(knowledge) that you need
these things. 31 But seek
the Malchut Hashem, and
these things will be added
to you as well. 32 Do not

קיין מורא, דו קליינע סטאדע; ווייל עס איז וואוילגעפעלן דעם פאטער
foter dem voilgefelen iz es vail stade kleine du moire kein
Father the well pleased is it because flock little you fear any

אייערן, אייך צו געבן דאס קעניגרייך! לג פארקויפט אייער האב
hob eier farkoift kenigraich dos geben tsu aich eiern
possessions your sell kingdom the give to you your

און גיט צדקה ; מאכט זיך בייטלען, וואס ווערן נישט אלט; אן
an alt nisht veren vos baitlen zich macht tsedoke git un
a old not become which purses self make alms charity give and

אוצר , וואס לאזט זיך נישט אויס, אין הימל , וואו קיין גנב
ganev kein vu himel in ois nisht zich lozt vos oitser
thief any where heaven in out not self leaves which treasure

דערנענטערט זיך נישט און קיין מילב צעשטערט אויך נישט. לד ווארום
vorem nisht oich tseshtert milb kein un nisht zich dernentert
because not also destroy moth any and not self come near

וואו אייער אוצר איז, דארט וועט אויך אייער הארץ זיין .
zain harts eier oich vet dort iz oitser eier vu
be heart your also will there is treasure your where

לה זאלן אייערע לענדן זיין אנגעגורט און אייערע ליכט ברענען; לו און
un brenen licht eiere un ongegurt zain lendn eiere zolen
and burning lamp your and wrapped be loins your should

זייט גלייך צו מענטשן, וואס ווארטן אויף זייער האר, ווען ער וועט זיך
zich vet er ven har zeier oif varten vos mentshn tsu glaich zeit
self will he when L-rd their on wait who people to like be

אומקערן פון דער חתונה , כדי ווען ער קומט און קלאפט אָן,
on klapt un kumt er ven kedei chasene der fun umkeren
on knock and comes he when so that wedding feast the from return

זאלן זיי אים גלייך אויפעפענען. לז וואויל איז יענע קנעכט ,
knecht yene iz voil oifefenen glaich im zei zolen
servants those are blessed open immediately him they should

וועלכע ווען דער האר קומט געפינט ער זיי וואכנדיקע; באמת זאג
zog beemes vachendike zei er gefint kumt har der ven velche
tell in truth awake them he finds comes L-rd the when which

איך אייך, ער וועט זיך ארומגארטלען און זיי אנידערזעצן צום טיש
tish tsum aniderzetsen zei un arumgartelen zich vet er aich ich
table to the to sit down them and fasten gartel self will he you I

און צוגיין און זיי באדינען. לח און אויב ער וועט קומען אינם צווייטן
tsveitn inem kumen vet er oib un badinen zei un tsugein un
second in the come will he if and serve them and go and

אדער דריטן משמר פון דער נאכט און וועט זיי אזוי געפינען, איז
iz gefinen azoi zei vet un nacht der fun mishmer dritn oder
are find so them will and night the of watch third or

וואויל יענע קנעכט . לט נאר דאס דאזיקע זאלט איר וויסן זיין , אז
az zain visen ir zolt dozike dos nor knecht yene voil
that be know you shall these the but servants those blessed

אויב דער בעל הבית וואלט געוואוסט אין וועלכער שעה דער
der sho velcher in gevust volt habeis bal der oib
the hour which in known would of the house owner the if

גנב קומט, וואלט ער נישט דערלאזט מען זאל איינברעכן אין זיין
zain in ainbrechen zol men derlozt nisht er volt kumt ganev
his into break in shall they allow not he would comes thief

הויז . מ און איר זאלט זיין גרייט, ווייל דער בר אנש קומט אין א
a in kumt Enosh Bar der vail greit zain zolt ir un hoiz
an in comes of Man Son the because ready be shall you and house

have pachad *(terror, fear)*,
Eder Katan *(Little Flock)*,
because it is the ratzon, the
chefetz *(desire)* of your Av
to give you the Malchut.
33 Sell your possessions and
give tzedakah. Make for
yourselves the baitel *(wallet)*
that doesn't wear out, an
inexhaustible otzar *(treasure)*
in Shomayim, where no
ganav *(thief)* comes near
nor moth destroys. 34 For
where your otzar *(treasure)*
is, there also will be your lev
(heart).
35 Tighten your gartels
for action and have your
menorahs lit. 36 And you
should be like bnei Adam
who expectantly khakeh
l'vo'o shel *(await the arrival
of)* their Adon when he
returns from the Chasunoh,
in order that, when he
comes and knocks, ofen
ort they may open the
delet for him. 37 Ashrey are
those avadim *(servants)*,
whom, having come, the
Adon will find keeping
shomer. Omein, I say to
you, that he will fasten
his gartel, and have those
avadim *(servants)* sit down
to tish, and he will come
and serve them. 38 And if
in the second or if in the
third watch he comes and
finds it thus, ashrey *(happy,
blessed)* are those. 39 But
have daas of this, that if the
Baal Bayit had had da'as
in what hour the ganav
(thief) comes, he would not
have allowed his bais to be
broken into. 40 So you be
shomer, for the Bar Enosh

שעה, וואס איר שטעלט זיך נישט פאר.
for nisht zich shtelt ir vos sho
for not self stands you which hour

מא און פעטרוס האט געזאגט: האר, צי זאגסטו דאס דאזיקע משל צו
tsu moshal dozike dos zogstu tsi Har gezogt hot Petros un
to parable these the you say L-rd said has Peter and

אונדז אדער אויך צו אלעמען? מב און דער האר האט געזאגט: ווער זשע
*zhe ver gezogt hot **har der un alemen tsu oich oder undz*
then who said has L-rd the and everyone to also or us

איז דער געטרייער און פארשטאנדיקער הויז פארוואלטער, וועלכן דער
der velchen farvalter hoiz farshtandiker un getraier der iz
the whom steward house understanding and faithful the is

האר וועט באשטימען איבער זיין הויזגעזינד, אז ער זאל זיי געבן די
*di geben zei zol er az hoizgezind zain iber bashtimen vet **har*
the give them shall he that household his over appoint will L-rd

מאס שפייז צו דער רעכטער צייט? מג וואויל איז יענעם קנעכט,
knecht yenem iz voil tsait rechter der tsu shpaiz mos
servant that is blessed time right the at food measure of

וואס ווען דער האר זיינער קומט, געפינט ער אים אזוי טאן. מד באמת
beemes ton azoi im er gefint kumt zainer har der ven vos
in truth doing so him he finds comes his L-rd the when who

זאג איך אייך, אז ער וועט אים באשטימען איבער אלע זיינע גיטער.
giter zaine ale iber bashtimen im vet er az aich ich zog
possessions his all over appoint him will he that you I tell

מה אויב אבער יענער קנעכט וועט זאגן אין זיין הארצן: מיין האר
*har main **hartsn zain in zogen vet knecht yener ober oib*
L-rd my heart his in say will servant that however if

זוימט זיך צו קומען; און וועט אנהויבן צו שלאגן די קנעכט און
un knecht di shlogen tsu onhoiben vet un kumen tsu zich zoimt
and servants the beat up to begin will and come to self delays

די דינסטן, אויך צו עסן און טרינקען און זיך אנצושכורן, מו וועט
vet ontsushchuren zich un trinken un esen tsu oich dinstn di
will get drunk self and drink and eat to also maids the

דער האר פון יענעם קנעכט קומען אין א טאג, ווען ער דערווארט עס
es dervart er ven tog a in kumen knecht yenem fun har der
it expect he when day a in come servant that of L-rd the

נישט און אין א שעה, וואס ער ווייסט נישט; און וועט אים צעשניידן
tseshnaiden im vet un nisht veist er vos sho a in un nisht
cut up him will and not knows he which hour a in and not

אין צווייען און וועט לייגן זיין חלק מיט די ווידערשפעניקע. מז יענער
yener vidershpenike di mit cheilek zain leigen vet un tsveien in
that rebellious the with share his assign will and two in

קנעכט אבער, וואס האט געוואוסט זיין הארס רצון און האט נישט
nisht hot un rotsn Hars zain gevust hot vos ober knecht
not has and will the L-rd's his known has who however servant

צוגעגרייט, אדער געטאן לויט זיין ווילן, וועט ליידן א סך
sach a laiden vet vilen zain loit geton oder tsugegreit
many a to suffer will desire his according to done or prepared

שלעק; מח אבער דער, וואס האט נישט געוואוסט, און האט געטאן
geton hot un gevust nisht hot vos der ober shlek
done has and known not has who the one however beating

דאס, פאר וועלכן ער איז חייב שלעק, וועט ווייניק געשלאגן ווערן.
veren geshlogen veinik vet shlek chayev iz er velchen far dos
to be struck few will beating liable is he which for this

comes in an hour you do not
think.

41 And Kefa said, Adoneinu,
are you speaking this
mashal for us or for
all? 42 And HaAdon said,
Who then is the sochen
haneeman and navon
(faithful and wise steward)
whom HaAdon will appoint
over his avadim to give
them their okhel *(food)*
allowance at the proper
time? 43 Ashrey is that
eved, whom, having come,
his Adon will find doing
thus. 44 Omein, I say to
you, that he will appoint
him over all that he has.
45 But if that eved says in
his lev, Adoni delays to
come to me, and if that
eved begins to beat the
avadim *(servants)* and the
shfakhot *(maid servants)*,
and to gluttonize and get
down in his schnapps,
46 HaAdon of that eved
will come on a day which
he does not expect and
at an hour of which he
does not have da'as, and
will cut him in pieces and
assign him the portion
of the Apikoros with the
koferim *(unbelievers)*. 47 That
eved, who had daas of
the ratzon of his Adon
and did not get prepared
or do according to his
ratzon, will be beaten
with a klap *(blow)* and
not a few. 48 But the one
not having had daas,
but having done things
worthy of a klap, will
receive but a few. But to

און יעדן איינעם, וועמען א סך איז געגעבן געווארן, וועט א סך
sach a vet gevoren gegeben iz sach a vemen einem yeden un
many a will become entrusted is many a whom one every and

געפאדערט ווערן פון אים; און וועמען מען האט א סך אנפארטרויט,
onfartroit sach a hot men vemen un im fun veren gefodert
entrusted many a has they whom and him from to be required

וועט מען מער פארלאנגען פון אים.
im fun farlangen mer men vet
him of required more they will

מט איך בין געקומען צו ווארפן א פייער אויף דער ערד; און וואס וויל
vil vos un erd der oif faier a varfen tsu gekumen bin ich
wish what and earth the on fire a cast to come am I

איך, אויב עס האט זיך שוין אנגעצונדן? נ איך אבער האב א מקווה
mikveh a hob ober ich ongetsunden shoin zich hot es oib ich
mikveh a have however I kindled already self has it if I

געטובלט צו ווערן, און ווי עס טוט מיר באנג , ביז זי וועט
vet zi biz bang mir tut es vi un veren tsu getoivelt
will it until am distressed me, I do it as and be to immersed

פארענדיקט ווערן! נא איר מיינט, אז איך בין געקומען געבן שלום אויף
oif sholem geben gekumen bin ich az meint ir veren farendikt
on peace to give come am I that think you to be finished

דער ערד? ניין! איך זאג אייך, נאר פיל מער א מחלוקה; נב ווארום
vorem machloike a mer fil nor aich zog ich nein erd der
because division a more much but you tell I no earth the

פון איצט אָן וועלן זיין פינף אין איין הויז צעטיילט; דריי קעגן צוויי,
tsvei kegen drai tseteilt hoiz ein in finf zain velen on itst fun
two against three divided house one in five be will on now from

און צוויי קעגן דריי. נג עס וועלן זיין צעטיילט פאטער קעגן זון און
un zun kegen foter tseteilt zain velen es drai kegen tsvei un
and son against father divided be will it three against two and

זון קעגן פאטער; מוטער קעגן טאכטער און טאכטער קעגן דער
der kegen tochter un tochter kegen muter foter kegen zun
the against daughter and daughter against mother father against son

מוטער; שוויגער קעגן איר שנור און שנור
shnur un shnur ir kegen shviger muter
daughter-in-law and daughter-in-law her against mother-in-law mother

קעגן דער שוויגער .
shviger der kegen
mother-in-law the against

נד און ער האט אויך געזאגט צו די המונים מענטשן: ווען איר זעט
zet ir ven mentshn hamonim di tsu gezogt oich hot er un
see you when people crowds of the to said also has he and

א וואלקן אויפגיין אין מערב, זאגט איר גלייך : עס קומט א רעגן;
regen a kumt es glaich ir zogt mairev in oifgein volken a
rain a comes it immediately you say west in rise up cloud a

און אזוי געשעט עס. נה און ווען עס בלאזט א דרום ווינט, זאגט איר;
ir zogt vint dorem a blozt es ven un es geshet azoi un
you say wind south a blows it when and it occur so and

עס וועט זיין א היץ; און עס געשעט. נו איר צבועקעס, דאס אויסזען
oiszen dos tsvuakes ir geshet es un hits a zain vet es
appearance the hypocrites you occurs it and heat a be will it

פון דער ערד און פון דעם הימל ווייסט איר אויסצופארשן; און ווי
vi un oistsuforshen ir veist himel dem fun un erd der fun
how and to find out you know heaven the of and earth the of

everyone to whom much
was given, much will be
required from him, and
to whom was entrusted
much, even more achraius
(accountability) will be
required.

49 I came to throw Eish
on the earth, and how
I wish it was already
kindled! 50 And I have a
tevilah I have to undergo,
and how I am distressed
until it is completed. 51 Do
you think that I came
to bring Shalom on the
earth? No, I tell you,
but rather machaloket
(division, controversy). 52 For
there will be from now
in one bais *(household)*
chamesh *(five)* having been
divided, shalosha against
shenayim and shenayim
against shalosha, 53 AV will
be divided against BEN
and BEN against AV, EM
(mother) against BAT and
BAT against EM, KALLAH
BACHAMOT *(daughter-
in-law against mother-in-
law)* and CHAMOT against
KALLAH.

54 And he was saying also
to the multitudes, When
you see the anan rising
over the maarav *(west)*,
ofen ort you say, Geshem
(rain) is coming, and so it
happens. 55 And when there
is a south wind blowing, you
say, It will be kham *(hot)*,
and it happens. 56 Tzevu'im!
You have daas how to
interpret the appearance
of the earth and the sky;

איז עס וואס איר פארשט נישט די דאזיקע צייט? [נז] און פארוואס משפט
mishpot farvos un tsait dozike di nisht forsht ir vos es iz
judge why and time this the not find out you that it is

איר נישט פון זיך אליין, וואס איז גערעכט? [נח] ווארום ווען דו גייסט
geist du ven vorem gerecht iz vos alein zich fun nisht ir
go you when because right is what alone self of not you

מיט דיין קעגנער פארן שר, גיב דיר די מי אויפן וועג, אז
az veg oifen mi di dir gib sar farn kegner dain mit
that way on the effort the you give ruler before adversary your with

דו זאלסט פטור ווערן פון אים (מיט גוטנס); טאמער וועט ער דיך
dich er vet tomer gutns mit im fun veren poter zolst du
you he will lest good with him with to be reconciled shall you

אוועקשלעפן צום שופט, און דער שופט וועט דיך איבערגעבן צום
tsum ibergeben dich vet shoifet der un shoifet tsum avekshlepen
to the give over you will judge the and judge to the drag away

שוטר, און דער שוטר וועט דיך אריינווארפן אין תפיסה אריין. [נט] איך זאג
zog ich arain tfise in arainvarfen dich vet shoter der un shoter
tell I into prison in throw in you will police the and police

דיר, דו וועסט בשום אופן פון דארטן נישט ארויס, ביז דו וועסט
vest du biz arois nisht dorten fun oifen beshum vest du dir
you will you until out not there of way never you will you you

נישט האבן באצאלט די לעצטע פרוטה!
prute letste di batsolt hoben nisht
penny last the paid have not

יג און אין דער דאזיקער צייט זענען אייניקע געקומען און האבן
hoben un gekumen einike zenen tsait doziker der in un
have and come some are time this one the in and

אים דערציילט וועגן די גלילים, וועמעס בלוט פילאטוס האט
hot Pilatus blut vemes Galilim di vegen dertseilt im
has Pilate blood whose Galilee the about report him

אויסגעמישט מיט זייערע קרבנות. [ב] און ער האט ענטפערנדיק צו
tsu entferendik hot er un korbones zeiere mit oisgemisht
to answering has he and sacrifices their with mix

זיי געזאגט: איר מיינט (אפשר), אז די דאזיקע גלילים זענען
zenen Galilim dozike di az efsher meint ir gezogt zei
are Galileans these the that perhaps think you said them

געווען גרעסערע חוטאים ווי אלע לייט פון גליל, ווייל זיי
zei vail Galil fun lait ale vi choytim gresere geven
they because Galilee of people all than sinners greater was

האבן אזעלכעס געליטן? [ג] ניין, זאג איך אייך; נאר אויב איר וועט נישט
nisht vet ir oib nor aich ich zog nein gelitn azelches hoben
not will you if but you I tell no suffered such have

תשובה טאן, וועט איר אלע אומקומען אויף אזא אופן. [ד] אדער יענע
yene oder oifen aza oif umkumen ale ir vet ton tshuve
those or way such a on perish all you will do repentance

אכצן, אויף וועלכע דער טורם איז איינגעפאלן אין שילוח און האט
hot un Siloam in aingefalen iz turem der velche oif achtsen
has and Siloam in fall did tower the which on eighteen

זיי געטייט, מיינט איר (אפשר), אז זיי זענען געווען חייב מער
mer chayev geven zenen zei az efsher ir meint geteit zei
more guilty was are they that perhaps you think killed them

ווי אלע מענטשן, וואס וואוינען אין ירושלים? [ה] ניין, זאג איך אייך;
aich ich zog nein Yerushalayim in voinen vos mentshn ale vi
you I tell no Jerusalem in dwell who people all than

how is it, then, that you do not have daas of how to interpret HaZman HaZeh *(This Time)*? [57] And why also for yourselves do you not judge what is yashar *(straight, right)*? [58] For as you go with your ish riv *(opponent in a lawsuit)* to appear before the magistrate, on the derech make an effort to settle with him, lest he drag you to the shofet, and the shofet will hand over you to the shoter, and the shoter will throw you into the beit hasohar. [59] I say to you, by no means may you come out, until even the last peruta *(small coin)* you pay back.

13 Now on the same occasion there were some present reporting to Rebbe, Melech HaMoshiach about the men of the Galil whose blood Pilate mixed with their zevakhim *(sacrifices)*. [2] And, in reply, Moshiach said, Do you think that these men of the Galil were greater chote'im *(sinners)* than all others of the Galil, because they suffered this shud *(misfortune)*? [3] Lo *(no)*, I say, but unless you make teshuva, you will all likewise perish. [4] Or do you think that those shmonah asar *(eighteen)* upon whom the migdal *(tower)* in Shiloach fell and killed them, do you think that they were greater chote'im *(sinners)* than all the Bnei Adam

נאר אויב איר וועט נישט תשובה טאן, וועט איר אלע אויך אזוי
azoi oich ale ir vet ton tshuve nisht vet ir oib nor
thus also all you will do repentance not will you if but

אומקומען!
umkumen
perish

ו און ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל : א געוויסער מאן האט
hot man geviser a moshal dozike dos gezogt hot er un
has man certain a parable these the said has he and

געהאט א פייגנבוים, וואס איז געווען געפלאנצט אין זיין וויינגארטן; און
un vaingorten zain in geflantst geven iz vos faignboim a gehat
and vineyard his in planted was is which fig tree a had

ער איז געקומען און האט געזוכט פירות אויף אים, און האט נישט געפונען.
gefunen nisht hot un im oif peires gezucht hot un gekumen iz er
found not has and it on fruit sought has and come is he

ז און ער האט געזאגט צום וויינגערטנער: זע , איך קום שוין דריי
drai shoin kum ich ze vaingertner tsum gezogt hot er un
three already come I look vinedresser to the said has he and

יאר און זוך פירות אויף דעם דאזיקן פייגנבוים און געפין נישט. האק אים
im hak nisht gefin un faignboim dozikn dem oif peires zuch un yor
it cut not I find and fig tree this the on fruit seek and years

אפ ! פארוואס זאל ער נאך אומנוצלעך מאכן די ערד? ח ער אבער
ober er erd di machen umnutslech noch er zol farvos op
however he soil the make useless even it shall why down

האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: האר, לאז אים נאך דאס דאזיקע
dozike dos noch im loz Har im tsu gezogt entferendik hot
these the more it leave Sir him to said answering has

יאר, ביז איך וועל אים ארומגראבן און באמיסטיקן , ט אפשר וועט
vet efsher bamistikn un arumgroben im vel ich biz yor
will perhaps spread fertilizer and dig around it will I until year

ער אויף להבא ברענגען פרוכט; און אויב נישט, וועסטו אים אפהאקן!
ophaken im vestu nisht oib un frucht brengen lehabe oif er
cut down it will you not if and fruit bring in future on it

י און ער האט געלערנט אין איינער פון די שולן א שבתדיקן
shabesdikn a shuln di fun einer in gelernt hot er un
Shabbos a synagogues the of one in teaching has he and

טאג. יא און זע , דארט איז געווען א פרוי , וואס האט געהאט
gehat hot vos froi a geven iz dort ze un tog
had has who woman a was is there look and day

א גייסט פון קראנקייט אכצן יאר לאנג, און זי איז געווען
geven iz zi un lang yor achtsen krankeit fun gaist a
was is she and long years eighteen infirmity of spirit a

צוזאמענגעקרימט און האט זיך נישט געקענט אויפשטעלן גלייך . יב און
un glaich oifshtelen gekent nisht zich hot un tsuzamengekrimt
and straight stand up be able not self has and crippled

ווי יהושע/ישוע האט זי דערזען, האט ער זי צוגערופן און צו
tsu un tsugerufen zi er hot derzen zi hot Yeshua/Yehoshua vi
to and call over her he has seen her has Yehoshua as

איר געזאגט: פרוי , דו ביסט באפרייט פון דיין קראנקייט! יג און
un krankeit dain fun bafrait bist du froi gezogt ir
and infirmity your from set free are you woman said her

האט ארויפגעלייגט אויף איר די הענט, און אין אן אויגנבליק איז זי
zi iz oignblik an in un hent di ir oif aroifgeleigt hot
she is eye blink an in and hands the her on place has

living in Yerushalayim?
5 Lo *(no)*, I tell you, but unless you make teshuva, you will all likewise perish.

6 And Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking this mashal. A certain man had an etz te'enah *(fig tree)* which had been planted in his kerem, and he came seeking pri *(fruit)* on it, and he did not find any.
7 So he said to the keeper of the kerem, Hinei shalosh shanim *(three years)* I come seeking pri on this etz te'enah *(fig tree)* and I do not find any. Therefore, cut it down! Why is it even using up the adamah *(ground)*?
8 But in reply he says to him, Adoni, leave it also this year, until I may dig around it and may throw fertilizer on it,
9 And if indeed it produces pri in the future, tov me'od *(very well)*; otherwise, you will cut down it.

10 Now in one of the shuls Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim on Shabbos.
11 And an isha which had a ruach hamachla *(a spirit of an infirmity, illness)* shmonah asar *(eighteen)* years was bent double and was not able to straighten up at all.
12 And when he saw her, Rebbe, Melech HaMoshiach called out to her and said, Isha *(Woman)*, you have been set free from your machla *(illness)*.
13 And Rebbe, Melech HaMoshiach placed his hands upon her. And ofen ort *(immediately)*

אויפגעריכט געווארן און האט געלויבט ה׳ . יד און דער גבאי פון דער
der fun Gabe der un Hashem geloibt hot un gevoren oifgericht
the of ruler the and Hashem praised has and become straightened

שול , בייזערנדיק זיך צוליב דעם, וואס יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vos dem tsulib zich beizerndik shul
Yehoshua what that on account of self incensed synagogue

האט געהיילט אום שבת , האט ענטפערנדיק געזאגט צום עולם
oilem tsum gezogt entferendik hot Shabbos um geheilt hot
crowd to the said answering has Sabbath on healed has

מענטשן: עס זענען פאראן זעקס טעג, אין וועלכע מען זאל ארבעטן;
arbeten zol men velche in teg zeks faran zenen es mentshn
work shall they which in days six there are it people

קומט זשע אין די דאזיקע און לאזט זיך היילן און נישט אין טאג
tog in nisht un heilen zich lozt un dozike di in zhe kumt
day in not and heal self let and these the in then comes

פון שבת ! טו אבער דער האר האט אים געענטפערט און געזאגט:
gezogt un geentfert im hot Har der ober Shabbos fun
said and answered him has L-rd the however Sabbath of

צבועקעס , צי בינדט דען נישט יעדער איינער פון אייך אויף אום שבת
Shabbos um oif aich fun einer yeder nisht den bindt tsi tsvuakes
Sabbath over on you of one every not then untie hypocrites

דעם אקס זיינעם אדער דאס אייזל פון דער קאריטע און פירט עס
es firt un korite der fun eizl dos oder zainem oks dem
it leads and stall the from donkey the or his ox the

אוועק אנצוטרינקען? טז און זי , וואס איז א בת אברהם , וועמען
vemen Avraham bat a iz vos zi un ontsutrinken avek
whom Abraham daughter a is who she and to drink away

דער שׂטן האט געבונדן , זע , אכצן יאר לאנג, האט זי דען
den zi hot lang yor achtsen ze gebunden hot Satan der
then she has long years eighteen look bound has Satan the

נישט געזאלט אויפגעבונדן ווערן פון דער דאזיקער געבונדנקייט אין דעם
dem in gebundenkeit doziker der fun veren oifgebunden gezolt nisht
the in bondage this one the from to be released should not

טאג פון שבת ? יז און ווען ער האט דאס געזאגט, זענען אלע זיינע
zaine ale zenen gezogt dos hot er ven un Shabbos fun tog
his all are said this has he when and Sabbath of day

קעגנער פארשעמט געווארן; און דער גאנצער עולם מענטשן האט
hot mentshn oilem gantser der un gevoren farshemt kegner
has people crowd whole the and become put to shame opponents

זיך געפריידט איבער אלע וואונדערלעכע מעשים, וואס זענען געשען
geshen zenen vos maisim vunderleche ale iber gefreidt zich
occurred are which deeds glorious all over rejoice self

דורך אים.
im durch
him through

יח דעריבער האט ער געזאגט: צו וואס איז דאס קעניגרייך פון ה׳
Hashem fun kenigraich dos iz vos tsu gezogt er hot deriber
Hashem of kingdom the is who to said he has therefore

גלייך? און צו וואס זאל איך עס פארגלייכן? יט עס איז גלייך צו א
a tsu glaich iz es farglaichen es ich zol vos tsu un glaich
a to like is it liken it I shall who to and like

זענעפט קערנדל, וואס א מענטש האט גענומען און אריינגעווארפן אין
in araingevorfen un genumen hot mentsh a vos kerendel zeneft
in thrown and taken has man a which seed mustard

she was straightened and she was crying, Baruch Hashem! 14 And in reply the Rosh of the Beit HaKnesset, being indignant that Rebbe, Melech HaMoshiach had given refuah *(healing)* on Shabbos, was saying to the multitude, There are sheshah yamim *(six days)* in which melachah *(work)* should be done; therefore, come during those sheshah yamim and get your refuah; but not on Shabbos! 15 But Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu answered him and said, Tzevu'im! Does not each of you on Shabbos untie his ox or his donkey from the evus *(animal feeding trough)* and lead it away to water him? 16 But ought not this isha, a bat Avraham Avinu as she is, whom HaSatan has bound hinei, nebbach *(regrettably)* these shmonah asar *(eighteen)* long years — should she not have been set free from this bond on Shabbos? 17 And as Rebbe, Melech HaMoshiach said these things, all his mitnaggedim *(opponents)* were put to bushah *(shame)*, and all the multitude was having simcha with chedvah *(rejoicing)* over all the things of kavod being accomplished by him.

18 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, What is the Malchut Hashem like? And to what shall I make a tzushtel *(comparison)* of it? 19 It is like a mustard seed, which a man took and threw into his own garden,

זיין גארטן אריין. און עס איז אויפגעוואקסן און איז געווארן א בוים,
boim a gevoren iz un oifgevaksen iz es un arain gorten zain
tree a become is and grew is it and into garden his

און די פייגל פון הימל האבן זיך גענעסט אין זיינע צווייגן. כ און
un tsvaign zaine in genest zich hoben himel fun feigel di un
and branches its in nested self have heaven of birds the and

ווידער האט ער געזאגט: צו וואס זאל איך פארגלייכן דאס קעניגרייך פון
fun kenigraich dos farglaichen ich zol vos tsu gezogt er hot vider
of kingdom the liken I shall what to said he has again

ה'? כא עס איז גלייך צו זויערטייג, וואס א פרוי האט אריינגעטאן
araingeton hot froi a vos zoierteig tsu glaich iz es Hashem
put into has woman a which yeast to like is it Hashem

אין דריי מאס זעמלמעל, ביז דאס גאנצע וועט זויער ווערן.
veren zoier vet gantse dos biz zemelmel mos drai in
to be leaven will whole the until fine flour measures of three in

כב און ער איז געגאנגען איבער שטעט און דערפער לערנענדיק און
un lernendik derfer un shtet iber gegangen iz er un
and teaching villages and cities of over go is he and

מאכנדיק די נסיעה קיין ירושלים. כג און עמיצער האט צו אים
im tsu hot emitser un Yerushalayim kein nesie di machendik
him to has someone and Jerusalem to journey the making

געזאגט: האר, זענען עס וויניקע, וואס ווערן דערלייזט? ער אבער האט
hot ober er derleizt veren vos veinike es zenen Har gezogt
has however he saved to be who a few it is L-rd said

צו זיי געזאגט: כד שטרעבט אריינצוגיין דורך דעם ענגן טויער,
toier engn dem durch araintsugein shtrebt gezogt zei tsu
gate narrow the through to enter strive said them to

ווייל א סך, זאג איך אייך, וועלן זוכן אריינצוגיין און וועלן נישט
nisht velen un araintsugein zuchen velen aich ich zog sach a vail
not will and to enter seek will you I tell many a because

קענען. כה ווען איינמאל דער בעל הבית האט זיך אויפגעהויבן
oifgehoiben zich hot habeis bal der einmol ven kenen
get up self has of the house owner the once when be able to

און פארשלאסן די טיר, און איר וועט אנהויבן צו שטיין אינדרויסן און
un indroisen shtein tsu onhoiben vet ir un tir di farshlosen un
and outside stand to begin will you and door the shut and

קלאפן אין דער טיר און זאגן: האר, עפן אונדז אויף! און ער וועט
vet er un oif undz efen Har zogen un tir der in klapen
will he and up us open L-rd say and door the on knock

ענטפערנדיק זאגן צו אייך: איך קען אייך נישט, פונוואנען איר זענט!
zent ir funvanen nisht aich ken ich aich tsu zogen entferendik
are you from where not you know I you to say answering

כו דעמאלט וועט איר אנהויבן צו זאגן: מיר האבן געגעסן פאר דיר
dir far gegesen hoben mir zogen tsu onhoiben ir vet demolt
you before eaten have we say to begin you will then

און געטרונקען, און אויף אונדזערע גאסן האסטו געלערנט! כז און ער
er un gelernt hostu gasn undzere oif un getrunken un
he and taught you have streets our on and drank and

וועט ענטפערן: איך זאג אייך, איך קען אייך נישט, פונוואנען איר זענט;
zent ir funvanen nisht aich ken ich aich zog ich entferen vet
are you from where not you know I you tell I to answer will

אוועק פון מיר איר אלע, וואס טוט אומגערעכטיקייט! כח דארט וועט זיין
zain vet dort umgerechtikeit tut vos ale ir mir fun avek
be will there unrighteousness do who all you me from away

and it grew and became an etz *(tree)*, and the OPH HASHOMAYIM nested in its branches. 20 And again Rebbe, Melech HaMoshiach said, To what shall I compare the Malchut Hashem? 21 It is like se'or *(leaven)*, which an isha took and hid in shalosh *(three)* measures of wheat flour until the whole batch was leavened.

22 And Rebbe, Melech HaMoshiach was itinerating throughout the shtetlach *(towns)* and villages saying shiurim and heading on toward Yerushalayim. 23 And someone said to him, Adoni, are there only a few coming to Yeshu'at Eloheinu? And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, 24 Strive to enter through the sha'ar hatzarut *(gate of narrowness)*, because many, I say to you, will seek to enter and they will not be able to. 25 After the Baal Bayit gets up and shuts the delet, and you begin to stand outside and to knock on the delet, saying, Adoneinu, open up for us! And in reply, he will say to you, I do not have daas of you; from where are you from? 26 Then you will begin to say, We ate and drank in your presence, and in our rekhovot *(streets)* you taught. 27 And he will speak, saying to you, I do not know you, from where are you from? Go away from me, kol po'alei resha *(all workers of evil)*! 28 There will be weeping

דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין , ווען איר וועט זען אברהמן
Avrahamn zen vet ir ven tsein di mit kritsen un klogen dos
Abraham see will you when teeth the with gnashing and weeping the

און יצחקן און יעקבן און אלע נביאים אין דעם קעניגרייך פון
fun kenigraich dem in neviim ale un Yaakovn un Yitschakn un
of kingdom the in prophets all and Jacob and Isaac and

ה׳ , אייך אליין אבער ארויסגעווארפן אינדרויסן! כט און זיי
zei un indroisen aroisgevorfen ober alein aich Hashem
they and outside thrown out however yourselves you Hashem

וועלן קומען פון מזרח און מערב, פון צפון און דרום, און וועלן
velen un dorem un tsafon fun mairev un mizrech fun kumen velen
will and south and north from west and east from come will

זיך אנידערזעצן אין דעם קעניגרייך פון ה׳ . ל און זע , עס זענען
zenen es ze un Hashem fun kenigraich dem in aniderzetsen zich
are it look and Hashem of kingdom the in sit down self

דא לעצטע, וואס וועלן זיין די ערשטע; און עס געפינען זיך ערשטע,
ershte zich gefinen es un ershte di zain velen vos letste do
first self find it and first the be will who last here

וואס וועלן זיין די לעצטע.
letste di zain velen vos
last the be will who

לא אין דער זעלביקער שעה זענען צוגעקומען אייניקע פרושים און
un Perushim einike tsugekumen zenen sho zelbiker der in
and Pharisees some come over are hour same the in

האבן געזאגט צו אים: גיי ארויס און גיי אוועק פונדאנען , ווייל
vail fundanen avek gei un arois gei im tsu gezogt hoben
because from there away go and out go him to said have

הורדוס וויל דיך טייטן! לב און ער האט געזאגט צו זיי : גייט און זאגט
zogt un geit zei tsu gezogt hot er un teiten dich vil Hordos
tell and go them to said has he and kill you wants Herod

דעם דאזיקן פוקס: זע , איך טרייב ארויס בייזע גייסטער און איך טו
tu ich un gaister beize arois traib ich ze fuks dozikn dem
do I and spirits evil out drive I look fox this the

רפואות היינט און מארגן , און דעם דריטן טאג קום איך צום סוף.
sof tsum ich kum tog dritn dem un morgen un haint refues
end to the I come day third the and tomorrow and today healing

לג דאך מוז איך היינט און מארגן און איבערמארגן וואנדערן,
vanderen ibermorgen un morgen un haint ich muz doch
travel on day after tomorrow and tomorrow and today I must yet

ווייל עס געשיקט זיך נישט, אז א נביא זאל אומקומען מחוץ
mechuts umkumen zol novi a az nisht zich geshikt es vail
outside perish shall prophet a that not self proper it because

לירושלים . לד אָ ירושלים , ירושלים , וואס טייט די נביאים
neviim di teit vos Yerushalayim Yerushalayim o l'Yerushalayim
prophets the kill who Jerusalem Jerusalem o Jerusalem

און שטייניקט די , וואס זענען געשיקט צו איר! וויפל מאל האב
hob mol vifel ir tsu geshikt zenen vos di shteinikt un
have times how much you to sent are who the stone and

איך שוין געוואלט איינזאמלען דיינע קינדער, ווי א הון אירע עופהלעך
eifelech ire hun a vi kinder daine ainzamlen gevolt shoin ich
chickens her hen a as children your gather wanted already I

אונטער די פליגל, און איר האט נישט געוואלט! לה אָט ווערט אייך
aich vert ot gevolt nisht hot ir un fligel di unter
you is look wanted not have you and wings the under

and gnashing of teeth, when
you will see Avraham Avinu
and Yitzchak and Ya'akov
and all the Neviim in the
Malchut Hashem, but you
yourselves being thrown
out. 29 And they will come
from mizrach *(east)* and
maarav *(west)* and from
tzafon *(north)* and darom
(south) and they will be the
ones bimesibba *(reclining
at tish)* in the Malchut
Hashem. 30 And there are
some acharonim who will
be rishonim and there are
some rishonim who will be
acharonim.

31 In the same hour some
Perushim approached Rebbe,
Melech HaMoshiach, saying
to him, Depart and go from
here, because Herod wants
to kill you. 32 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Go and tell that
fox, Hinei, I cast out shedim
and I accomplish refuot
(healings) hayom *(today)*
and makhar *(tomorrow)*
and Yom HaShlishi *(The
Third Day)* I reach my
goal. 33 Nevertheless, it
is necessary for me to
travel on hayom *(today)*
and makhar *(tomorrow)*
and the yom following,
because it cannot be
that a navi should have
his violent death and
his histalkus *(passing)*
outside Yerushalayim. 34 O
Yerushalayim, Yerushalayim,
she who kills the Neviim
and stones the ones sent
to her! How often I wanted
to gather your yeladim

איבערגעלאזט אייער הויז וויסט ; איך זאג אייך אבער , איר וועט מיך
mich vet ir ober aich zog ich vist hoiz eier ibergelozt
me will you however you tell I desolate house your left behind

מער נישט זען, ביז עס וועט קומען דער טאג, ווען איר וועט זאגן :
zogen vet ir ven tog der kumen vet es biz zen nisht mer
say will you when day the come will it until see not more

ברוך הבא בשם ה׳ ! (געבענטשט איז דער ,
der iz gebentsht Hashem beshem haba bruch
the one is blessed Hashem in the Name of the one coming blessed

וואס קומט אין נאמען פון האר ג-ט).(תהלים קיח, כו .)
chu kich Tehilim G-t Har fun nomen in kumt vos
26 118 Psalms G-d L-rd of Name in comes who

יד און עס איז געשען , ווען ער איז א שבת אריינגעגאנגען
araingegangen Shabbos a iz er ven geshen iz es un
entered Sabbath a is he when happened is it and

אינם הויז פון איינעם פון די הויפט פרושים , כדי צו עסן
esen tsu kedei Perushim hoipt di fun einem fun hoiz inem
eat to so as Pharisees chief the of one of house in the

ברויט, און זיי האבן געלויערט אויף אים. ב און זע , א מענטש, א
a mentsh a ze un im oif geloyert hoben zei un broit
a man a look and him on lie in wait have they and bread

וואסער געשווילעכץ, איז געווען פאר אים. ג און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un im far geven iz geshvilechts vaser
has Yehoshua and him before was is swelling water

ענטפערנדיק געזאגט צו די חכמי התורה און פרושים , אזוי צו
tsu azoi Perushim un hatoire chachomei di tsu gezogt entferendik
to so Pharisees and HaTorah Baalei the to said answering

זאגן : צי מעג מען שבת היילן אדער נישט? ד זיי אבער
ober zei nisht oder heilen Shabbos men meg tsi zogen
however they not or to heal Sabbath is it permitted say

האבן געשוויגן . און ער האט אים גענומען און געהיילט און האט אים
im hot un geheilt un genumen im hot er un geshvigen hoben
him has and healed and taken him has he and silent have

אוועקגעשיקט. ה און האט צו זיי געזאגט: ווער פון אייך, וועמעס א
a vemes aich fun ver gezogt zei tsu hot un avekgeshikt
a whose you of who said them to has and sent away

זון אדער אן אקס איז אריינגעפאלן אין א ברונעם, און וועט ער דען אים
im den er vet un brunem a in araingefalen iz oks an oder zun
him then he will and well a in fell into is ox an or son

נישט גלייך ארויסשלעפן אינם טאג פון שבת ? ו און זיי האבן
hoben zei un Shabbos fun tog inem aroisshlepen glaich nisht
have they and Sabbath of day in the pull out immediately not

אים נישט געקענט ענטפערן דערויף .
deroif entferen gekent nisht im
thereon to answer be able not him

ז און ער האט געזאגט א משל צו די געסט , ווען ער האט
hot er ven gest di tsu moshal a gezogt hot er un
has he when guests the to parable a said has he and

באמערקט, ווי זיי האבן זיך אויסגעקליבן די ערטער אויבנאן ; און
un oibnon erter di oisgekliben zich hoben zei vi bamerkt
and at the head places the choosing self have they as notice

האט געזאגט צו זיי : ח ווען דו ווערסט פון עמיצן פארבעטן אויף א
a oif farbeten emitsn fun verst du ven zei tsu gezogt hot
a on invite anyone of will be you when them to said has

just as a hen gathers her
chicks under her wings,
and you were not willing!
35 Hinei your Beis is left
to you desolate; and I say
to you, you shall by no
means see me until the zman
(time) comes when you say,
BARUCH HABAH B'SHEM
ADONAI!

14 And it came to pass
when he went into
a bais of a certain one of
the Rashei HaPerushim on
Shabbos for betziat halechem,
and they were watching him
closely, 2 And there in front
of Rebbe, Melech HaMoshiach
was a certain ish suffering
from dropsy, 3 And in reply,
Rebbe Melech HaMoshiach
spoke to the Baalei Torah and
Perushim, saying, Is it mutar
(permissible) on Shabbos to
give refuah or not? 4 But they
kept silent. And having taken
hold of him, Rebbe, Melech
HaMoshiach granted him
refuah and sent him away.
5 And to them Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Who of you
having a ben or an ox fall
into a well and will not ofen
ort *(immediately)* pull him out
on Shabbos? 6 And they were
not able to make a counter
argument keneged *(against)*
this.

7 And Rebbe, Melech
HaMoshiach began speaking
a mashal to the seudah
(banquet supper) invitees,
when he noticed how they
had been picking out the
rashei hamoshavot *(chief
seats)* at the tish, saying to

חתונה , זעץ דיך נישט אנידער אויף דעם ערשטן ארט אויבנאן ;
oibnon ort ershtn dem oif anider nisht dich zets chasene
at the head place of first the on down not you sit wedding

טאמער וועט א חשובערער פון דיר זיין פארבעטן פון אים, ט און
un im fun farbeten zain dir fun choshuverer a vet tomer
and him by invited be you than more eminent a will lest

דער , וואס האט דיך און אים איינגעלאדן, וועט קומען און זאגן צו
tsu zogen un kumen vet aingeladen im un dich hot vos der
to say and come will invited him and you has who the one

דיר: גיב אים דאס ארט! און דעמאלט וועסטו אנהויבן מיט חרפה
charpe mit onhoiben vestu demolt un ort dos im gib dir
shame with begin will you then and place the him give you

צו פארנעמען דאס לעצטע ארט. י נאר ווען דו ווערסט פארבעטן,
farbeten verst du ven nor ort letste dos farnemen tsu
invite will be you when rather place last the occupy to

גיי און זעץ דיך אויף דעם לעצטן ארט , כדי ווען דער , וואס
vos der ven kedei ort letstn dem oif dich zets un gei
who the one when so that place of last one the on you sit and go

האט דיך פארבעטן, וועט קומען, זאל ער זאגן צו דיר: פריינד רוק דיך
dich ruk fraind dir tsu zogen er zol kumen vet farbeten dich hot
you shift friend you to say he shall come will invite you has

ארויף העכער! דעמאלט וועסטו האבן כבוד פאר אלע, וואס זיצן
zitsen vos ale far koved hoben vestu demolt hecher aroif
sit who all before honor have will you then higher up

ביים טיש מיט דיר. יא ווייל יעדער איינער, וואס דערהייבט זיך אליין,
alein zich derheibt vos einer yeder vail dir mit tish baim
alone self raises up who one every because you with table at the

וועט דערנידעריקט ווערן, און ווער עס דערנידעריקט זיך אליין, דער
der alein zich derniderikt es ver un veren derniderikt vet
this one alone self humbles it who and be humbled will

וועט דערהייבט ווערן.
veren derheibt vet
to be raises up will

יב ער האט אבער אויך געזאגט צו דעם , וואס האט אים פארבעטן:
farbeten im hot vos dem tsu gezogt oich ober hot er
invite him has who the one to said also however has he

ווען דו מאכסט א מיטאג אדער אן אוונט מאלצייט, לאד נישט איין
ein nisht lad moltsait ovent an oder mitag a machst du ven
one not invite meal evening an or lunch a make you when

דיינע פריינד, נישט דיינע ברידער, נישט דיינע קרובים , נישט קיין רייכע
raiches kein nisht kroivim daine nisht brider daine nisht fraind daine
rich any not relatives your not brothers your not friend your

שכנים , טאמער וועלן זיי אויך דיך ווידער איינלאדן און עס וועט
vet es un ainladen vider dich oich zei velen tomer shcheynim
will it and invite again you also they will lest neighbors

ווערן פאר דיר א פארגעלטונג. יג נאר ווען דו מאכסט א שמחה ,
simcha a machst du ven nor fargeltung a dir far veren
celebration a make you when but recompense a you for to be

לאד איין ארעמעלייט, קאליקעס, לאמע, בלינדע , יד און דו וועסט זיין
zain vest du un blinde lome kalikes oremelait ein lad
be will you and the blind lame crippled poor people one invite

געבענטשט; ווייל זיי האבן נישט וואס דיר צו פארגעלטן ; ווארום
vorem fargeltn tsu dir vos nisht hoben zei vail gebentsht
because recompense to you what not have they because blessed

them, 8 When you are invited
by someone to a Chasunoh
(wedding), you should not
recline at tish in the rashei
hamoshavot *(chief seats)*,
lest a more distinguished
person than you may have
been invited by him, 9 And
he who invited you both
shall come and say to you,
Give place to this one, and
then in bushah *(shame)* you
proceed to occupy the seat
of humiliation, the low
seat. 10 But when you are
invited, go and recline at
tish in the moshav hashafel
(low seat), so that when the
one who has invited you
comes, he may say to you,
Chaver, move up to a higher
place; then you will have
kavod in the sight of all
with you at the tish. 11 For
everyone exalting himself
shall be humbled, and the
one humbling himself shall be
exalted.

12 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was speaking
also to the one who invited
him, When you prepare a
seudah or a Melave Malkah,
do not invite your chaverim
or your achim or your krovey
mishpochot *(relatives)* or your
shchenim haashirim, lest they
also should invite you in return
and repayment come to you.
13 But when you prepare a
seudah *(feast)*, invite the aniyim
(the poor), the baalei hamum
(the maimed), the pisechim
(the lame), the ivrim *(blind)*,
14 And Birkat Shomayim *(the
Blessing of Heaven)* will befall

עס וועט דיר פארגעלטן ווערן אין דער אויפשטיין תחית
es vet dir fargeltn veren in der oifshtein techiyas
it will you repay to be in the standing up again resurrection of

המתים פון די צדיקים .
hameysim fun di tsadikim
the dead ones of the righteous

ט״ו און הערנדיק דאס, האט איינער פון די מיטזיצנדיקע געזאגט צו
un herendik dos hot einer fun di mitzitsendike gezogt tsu
and on hearing this has one of the sitting with said to

אים: וואויל איז דעם , וואס עסט ברויט אין דעם קעניגרייך פון ה׳ !
im voil iz dem vos est broit in dem kenigraich fun Hashem
him blessed is the one who eats bread in the kingdom of Hashem

ט״ז ער אבער האט צו אים געזאגט: א געוויסער מענטש האט געמאכט א
er ober hot tsu im gezogt a geviser mentsh hot a gemacht a
he however has to him said a certain man has made a

גרויסע סעודה, און פילע פארבעטן; י״ז און האט געשיקט זיין קנעכט אין
groise sude un file farbeten un hot geshikt zain knecht in
great feast and many invite and has sent his servant in

דער שעה פון דער סעודה, צו זאגן צו די פארבעטענע: קומט, ווייל
der sho fun der sude tsu zogen tsu di farbetene kumt vail
the hour of the feast to say to the invited come because

אלץ איז שוין גרייט! י״ח און אלע ווי איינער האבן אנגעהויבן זיך צו
alts iz shoin greit un ale vi einer hoben ongehoiben zich tsu
all is already ready and all as one have begun self to

אנטשולדיקן . דער ערשטער האט צו אים געזאגט: איך האב געקויפט א
antshuldiken der ershter hot tsu im gezogt ich hob gekoift a
make excuses the first has to him said I have bought a

פעלד און בין געצוואונגען, ארויסצוגיין עס צו באזען; איך בעט דיך,
feld un bin getsvungen aroistsugein es tsu bazen ich bet dich
field and am compel go out it to see I ask you

זיי מיר מוחל ! י״ט און אן אנדערער האט געזאגט: איך האב געקויפט
zai mir moichel un an anderer hot gezogt ich hob gekoift
be me excused and an another has said I have bought

פינף יאך אקסן, און איך גיי זיי אויספרובירן; איך בעט דיך, זיי מיר
finf yoch oksen un ich gei zei oisprubiren ich bet dich zei mir
five yoke oxen and I go them test I beg you be me

מוחל ! כ׳ נאך אן אנדערער האט געזאגט: איך האב גענומען א ווייב,
moichel noch an anderer hot gezogt ich hob genumen a vaib
excused after an another has said I have taken a wife

און צוליב דעם קען איך נישט קומען! כ״א און ווען דער קנעכט
un tsulib dem ken ich nisht kumen un ven der knecht
and on account of that can I not come and when the servant

איז צוריקגעקומען, האט ער דאס דערציילט דעם האר זיינעם . דעמאלט
iz tsurikgekumen hot er dos dertseilt dem har zainem demolt
is return has he this reported the L-rd his then

איז דער בעל הבית צארנדיק געווארן, און האט געזאגט צו זיין
iz der bal habeis tsorendik gevoren un hot gezogt tsu zain
is the owner of the house furious become and has said to his

קנעכט: גיי גיך ארויס אויף די גאסן און געסלעך פון דער שטאט,
knecht gei gich arois oif di gasn un geslech fun der shtot
servant go quick out on the streets and lanes of the city

און ברענג אהער די ארעמעלייט און קאליקעס און בלינדע און לאמע!
un breng aher di oremelait un kalikes un blinde un lome
and bring here the poor people and crippled and the blind and lame

you, because they do not have
the means to repay you; for
you will be repaid in the Yom
Tekumat HaTzadikkim *(Day of
the Resurrection of the Righteous)*.
15 And when a certain
one of those reclining at
tish with Rebbe, Melech
HaMoshiach heard these
things, he said to him,
Ashrey is he who will eat
lechem in the Malchut
Hashem! 16 But Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to him, A certain man was
preparing a big seudah,
and he invited many; 17 And
at the dinner hour, he
sent his eved to say to the
seudah invitees, Come,
because everything is
ready now. 18 But each
began to come up with a
teretz *(excuse)*. The rishon
(first) said to him, I bought
a sadeh *(field)* and I am
compelled to go out and
look at it. Please be mekabel
(receive, accept) my teretz.
19 And another said, I have
bought chamesh pair of
oxen, and I am going
to try them out. Please
be mekabel my teretz
(excuse). 20 And another
said, I took a wife and
therefore I am not able
to come. 21 And the eved
returned and reported this
to his Adon. Then the Baal
Bayit became angry and
said to his eved, Go out
quickly into the rekhovot
(streets) and lanes of the
shtetl and bring in here the
aniyim *(the poor)* and the
baalei hamum *(the maimed)*

כב און דער קנעכט האט געזאגט: האר, עס איז געשען , ווי דו האסט
host du vi geshen iz es Har gezogt hot knecht der un
you have you as happened is it L-rd said has servant the and

באפוילן , און עס איז נאך דא ארט! כג און דער האר האט געזאגט
gezogt hot har der un ort do noch iz es un bafoilen
said has L-rd the and place here still is it and commanded

צו דעם קנעכט: גיי ארויס אויף די וועגן און פלויטן און צווינג זיי
zei tsving un ploitn un vegen di oif arois gei knecht dem tsu
them compel and hedges and roads the on out go servant the to

אריינצוקומען, כדי מיין הויז זאל ווערן פול! כד ווארום איך זאג
zog ich vorem ful veren zol hoiz main kedei araintsukumen
tell I because full to be shall house my so that to come in

אייך, אז קיין איינער פון יענע מענער, וואס זענען פארבעטן געווארן,
gevoren farbeten zenen vos mener yene fun einer kein az aich
become invite are who men those of one any that you

וועט נישט טועם זיין פון מיין סעודה.
sude main fun zain toyem nisht vet
feast my of do taste not will

כה און עס זענען מיטגעגאנגען מיט אים גרויסע מאסן מענטשן,
mentshn masen groise im mit mitgegangen zenen es un
people crowds of great him with accompany are it and

און ער האט זיך אויסגעדרייט, און צו זיי געזאגט: כו אויב עמיצער
emitser oib gezogt zei tsu un oisgedreit zich hot er un
someone if said them to and turn around self has he and

קומט צו מיר און האסט נישט זיין פאטער און מוטער און דאס ווייב
vaib dos un muter un foter zain nisht hast un mir tsu kumt
wife the and mother and father his not hates and me to comes

און די קינדער און די ברידער און די שוועסטער, און דערצו
dertsu un shvester di un brider di un kinder di un
in addition and sisters the and brothers the and children the and

אויך זיין אייגן לעבן, קען ער נישט זיין מיין תלמיד. כז ווער עס טראגט
trogt es ver talmid main zain nisht er ken leben eigen zain oich
carry it who disciple my be not he can life own his also

נישט זיין בוים און גייט מיר נאך, דער קען נישט זיין מיין תלמיד.
talmid main zain nisht ken der noch mir geit un boim zain nisht
disciple my be not can the one after me go and tree his not

כח ווארום ווער פון אייך, וועלנדיק בויען א טורם, וועט זיך נישט
nisht zich vet turem a boien velendik aich fun ver vorem
not self will tower a build will you of who because

קודם כל אנידערזעצן און בארעכענען די קאסטן, צי ער האט
hot er tsi kasten di barechenen un aniderzetsen kol koidem
has he whether costs the reckon and sit down all before

צו פארענדיקן? כט כדי טאמער, ווען ער וועט האבן געלייגט דעם
dem geleigt hoben vet er ven tomer kedei farendiken tsu
the put have will he when lest so that finish to

פונדאמענט און נישט קענענדיק פארענדיקן, וועלן אלע, וואס זען עס,
es zen vos ale velen farendiken kenendik nisht un fundament
it see who all will finish being able not and foundation

אנהויבן צו שפאטן פון אים, ל אזוי צו זאגן: דער דאזיקער מענטש האט
hot mentsh doziker der zogen tsu azoi im fun shpoten tsu onhoiben
has man this one the say to so him of ridicule to begin

אנגעהויבן בויען, און נישט געקענט פארענדיקן! לא אדער וועלכער קעניג,
kenig velcher oder farendiken gekent nisht un boien ongehoiben
king what or finish be able not and build begun

and the ivrim *(blind)* and
the pisechim *(the lame)*.
22 And the eved said, Adoni,
what you commanded
has been done, and still
there is room. 23 And the
Adon said to the eved,
Go out to the rekhovot
and along the boundaries
and urge them to come
in, in order that My Beis
may be filled. 24 For I
say to you that no one
of those Bnei Adam who
were invited will taste my
seudah.
25 And large multitudes
were accompanying him, and
Rebbe, Melech HaMoshiach
turned and said to them,
26 If someone comes to
me, and does not hate his
own Abba and Em *(mother)*
and isha and yeladim and
achim and achayot and
in addition also his own
life, he is not able to be
my talmid. 27 Whoever
does not carry his own
etz shel mesiros nefesh
following Me is not able
to be my talmid. 28 For
who among you, wanting
to build a migdal *(tower)*,
will not first sit down
and rechen *(calculate)*
the cost, to see if he has
enough to complete it?
29 Otherwise, having laid
his yesod *(foundation)* and
not being able to finish
it, everyone seeing it may
begin to make leitzonus *(fun,
mockery)* of him, 30 Saying,
This man began to build
and was not able to finish.
31 Or what melech, going
out to make milchamah

וואס גייט ארויס מלחמה האלטן מיט אן אנדערן קעניג, זעצט זיך נישט
nisht zich zetst kenig andern an mit halten milchome arois geit vos
not self sit king other an with wage war out go who

קודם כל אנידער צו באראטן , צי עס איז מעגלעך, מיט צען טויזנט
tozent tsen mit meglech iz es tsi baroten tsu anider kol koidem
thousand ten with possible is it conferred to down all before

צו באגעגענען דעם , וואס קומט קעגן אים מיט צוואנציק טויזנט ?
toizent tsvantsik mit im kegen kumt vos dem bagegenen tsu
thousand twenty with him against comes who the one meet to

לב אויב אבער נישט, שיקט ער שליחים צו אים בשעת יענער איז
iz yener beshas im tsu shlichim er shikt nisht ober oib
is the other while him to emissaries he sends not however if

נאך ווייט , און בעט שלום . לג דעריבער אויך אזוי יעדער איינער פון
fun einer yeder azoi oich deriber sholem bet un vait noch
of one every so also therefore peace begs and distant still

אייך, וואס וועט זיך נישט שפאטן פון אלעם, וואס ער האט, קען נישט
nisht ken hot er vos alem fun shpoten nisht zich vet vos aich
not can has he what all of deride not self will who you

זיין מיין תלמיד . לד דאס זאלץ איז טאקע גוט ; אויב אבער אויך
oich ober oib gut take iz zalts dos talmid main zain
also however if good actually is salt the disciple my be

דאס זאלץ זאל פארלוירן זיין טעם, מיט וואס וועט מען עס ווירצן ?
virtsen es men vet vos mit taam zain farloiren zol zalts dos
seasoned it there will what with taste its lose shall salt the

לה עס טויג מער נישט פאר דער ערד, נישט פאר דעם מיסט הויפן; מען
men hoifen mist dem far nisht erd der far nisht mer toig es
they dump garbage the for not soil the for not more fit it

ווארפט עס ארויס. ווער עס האט אויערן צו הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsu oiern hot es ver arois es varft
hear shall this one hear to ears has it who out it throw

טו און עס האבן זיך דערנענטערט צו אים אלע שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier ale im tsu dernentert zich hoben es un
collectors tax all him to come near self have it and

און חוטאים, כדי אים צו הערן. ב און די פרושים און
un Perushim di un heren tsu im kedei choytim un
and Pharisees the and hear to him so that sinners and

סופרים האבן געמורמלט, אזוי צו זאגן : דער דאזיקער נעמט אויף חוטאים
choytim oif nemt doziker der zogen tsu azoi gemurmlt hoben sofrim
sinners on takes this one the say to so murmured have scribes

און עסט מיט זיי !
zei mit est un
them with eats and

ג און ער האט געזאגט צו זיי דאס דאזיקע משל , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi moshal dozike dos zei tsu gezogt hot er un
say to so parable these the them to said has he and

ד וועלכער מענטש פון אייך, האבנדיק הונדערט שאף און פארלירנדיק
farlirendik un shof hundert hobendik aich fun mentsh velcher
lose and sheep hundred having you of man who

איינע פון זיי , לאזט נישט איבער די ניין און ניינציק אין דער
der in naintsik un nein di iber nisht lozt zei fun eine
the in ninety and nine the over not leave them of one

מדבר און גייט נאך דער פארלוירענער, ביז ער געפינט זי? ה און
un zi gefint er biz farloirener der noch geit un midbar
and it finds he until lost one the after go and wilderness

(war) against another melech, will not first sit down and consider if he is able with aseret alafim *(ten thousand)* to meet the one with esrim elef *(twenty thousand)* coming against him? 32 Or else, while the other is noch *(yet)* far away, he sends an embassy delegation and seeks terms for shalom. 33 So, then, none of you can become my talmid if you do not renounce all your [idolatrous] holdings. 34 Therefore, melach *(salt)* is tov; but if even melach should become tasteless, with what will it be seasoned? 35 It is useless either for the land or for the dung hill; they throw it away. The one who has ears to hear, shema!

15 Now all the mochesim *(tax-collectors)* and the chote'im *(sinners)* were coming near Rebbe, Melech HaMoshiach to listen to him. 2 And both the Perushim and the Sofrim were grumbling, saying, This one gives a kabbalat panim reception to chote'im *(sinners)* and eats at tish with them.

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach told them this mashal, saying, 4 What man of you, if he has meah kevasim *(a hundred sheep)* and has lost from them one, does not leave the tishim vteshah *(ninety-nine)* in the open pasture, and go for the one which has been lost until he finds it?

ווען ער האט זי געפונען, לייגט ער זי אויף זיינע שולטער מיט שמחה;
simcha mit shulter zaine oif zi er leigt gefunen zi hot er ven
joy with shoulders his on she he puts found it has he when

ו און קומענדיק אהיים, רופט ער צונויף זיינע פריינד און די שכנים ,
shcheynim di un fraind zaine tsunoif er ruft aheim kumendik un
neighbors the and friend his together he calls home coming and

און זאגט צו זיי : פריידט זיך מיט מיר, ווייל איך האב געפונען מיין
main gefunen hob ich vail mir mit zich freidt zei tsu zogt un
my found have I because me with self rejoice them to says and

שאף , וואס איז פארלוירן געגאנגען. ז איך זאג אייך, אָט אזוי וועט זיין א
a zain vet azoi ot aich zog ich gegangen farloiren iz vos shof
a be will so just you tell I gone lost is which sheep

שמחה אין הימל איבער איין חוטא, וואס טוט תשובה , מער ווי
vi mer tshuve tut vos choyte ein iber himel in simcha
than more repentance does who sinner one over heaven in joy

איבער ניין און ניינציק צדיקים , וואס דארפן נישט קיין תשובה .
tshuve kein nisht darfen vos tsadikim naintsik un nein iber
repentance any not need who righteous ninety and nine over

ח אדער וועלכע פרוי , וואס האט צען דראכמעס, ווען זי פארלירט
farlirt zi ven drachmes tsen hot vos froi velche oder
loses she when drachmas ten has who woman which or

איין דראכמע, צינדט נישט אָן א ליכט, און קערט אויס דאס הויז ,
hoiz dos ois kert un licht a on nisht tsindt drachme ein
house the out sweeps and light a without not kindles coin one

און זוכט מיט פלייס, ביז זי געפינט זי? ט און ווען זי האט געפונען,
gefunen hot zi ven un zi gefint zi biz flais mit zucht un
found has she when and it finds she until zeal with seek and

רופט זי צונויף אירע פריינט און שכנות , און זאגט: פריידט זיך
zich freidt zogt un shcheines un fraint ire tsunoif zi ruft
self rejoice says and neighbors and friend her together she calls

מיט מיר; ווייל איך האב געפונען די דראכמע, וואס איך האב
hob ich vos drachme di gefunen hob ich vail mir mit
have I which coin the found have I because me with

פארלוירן! י אָט אזוי , זאג איך אייך, ווערט א שמחה פאר די
di far simcha a vert aich ich zog azoi ot farloiren
the for joy a it is you I tell in this way just lost

מלאכים פון ה' איבער איין חוטא, וואס טוט תשובה .
tshuve tut vos choyte ein iber Hashem fun malochim
repentance do who sinner one over Hashem of angels

יא און ער האט געזאגט: א געוויסער מענטש האט געהאט צוויי זין .
zin tsvei gehat hot mentsh geviser a gezogt hot er un
sons two had has man certain a said has he and

יב און דער יונגערער פון זיי האט געזאגט צום פאטער: פאטער, גיב
gib foter foter tsum gezogt hot zei fun yungerer der un
give Father father to the said has them of younger the and

מיר דעם חלק פארמעגן , וואס פאלט מיר צו ! און ער האט זיי
zei hot er un tsu mir falt vos farmegn cheilek dem mir
them has he and to me falls which possessions share of the me

צעטיילט דאס האב און גוטס . יג און אין ווייניקע טעג ארום
arum teg veinike in un guts un hob dos tseteilt
around days a few in and goods and possessions the divide

האט דער יונגערער זון אלץ צונויפגעזאמלט, און זיך אוועקגעלאזט אין
in avekgelozt zich un tsunoifgezamlt alts zun yungerer der hot
in set out self and collected all son younger the has

5 And when he has found it, he puts it on his shoulders with lev same'ach. 6 And when he returns to his bais, he calls together his chaverim and his shchenim *(neighbors)*, saying to them, Make a simcha with me, because I have found my keves *(sheep)*, the one that was lost! 7 I say to you that in the same way there will be more simcha in Shomayim over one choteh *(sinner)* who becomes a baal teshuva than over tishim vteshah tzaddikim who have no need of teshuva.

8 Or what isha having asaret *(ten)* drachmas, if she loses one drachma, will not light a licht *(light)* and sweep the bais and search carefully until she finds it? 9 And having found it, she calls together chaverim and shchenim saying, Have simcha with me, for I have found the drachma which I lost. 10 In the same way, I say to you, there is simcha in the presence of the malachim Hashem over one choteh *(sinner)* who becomes a baal teshuva.

11 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, A certain ben Adam had shnei banim *(two sons)*. 12 And the younger of them said to his Abba, Avi, give to me the share of the estate that falls to me. And his Abba divided his wealth between them. 13 And not many yamim later, having gathered together everything, the younger ben went on a

א ווייט לאנד אריין; און דארט פארשווענדט זיין פארמעגן אין אן
an in farmegn zain farshvendt dort un arain land vait a
a in possessions his squandered there and into land distant a

אויסגעלאסן לעבן. [יד] און ווען ער האט שוין געהאט אלץ פארברויכט,
farbroicht alts gehat shoin hot er ven un leben oisgelasn
spent all had already has he when and life debauched

איז געווארן א שטארקער הונגער איבער יענעם גאנצן לאנדן; און ער
er un lanadn gantsn yenem iber hunger shtarker a gevoren iz
he and land entire that over famine stronger a become is

האט אנגעהויבן צו ליידן נויט. [טו] און ער איז געגאנגען און האט זיך
zich hot un gegangen iz er un noit laiden tsu ongehoiben hot
self has and go is he and in need suffer to begun has

באהאפטן צו איינעם פון די בירגער פון יענעם לאנד; און ער האט אים
im hot er un land yenem fun birger di fun einem tsu bahoften
him has he and land that of citizens the of one to attached

געשיקט אין זיינע פעלדער אריין צו פאשען חזירים. [טז] און ער האט
hot er un chazeirem pashen tsu arain felder zaine in geshikt
has he and swine feed to into fields his in sent

געגארט אנצופילן זיין בויך מיט די שויטן, וואס די חזירים
chazeirem di vos shoitn di mit boich zain ontsufilen gegart
swine the which pods the with stomach his fill longed

האבן געפרעסן; און קיינער האט עס אים נישט געגעבן. [יז] ווען אבער
ober ven gegeben nisht im es hot keiner un gefresn hoben
however when given not him it has no one and gorged have

ער איז געקומען צו זיך, האט ער געזאגט: אָ, וויפל לוין ארבעטער
arbeter loin vifel o gezogt er hot zich tsu gekumen iz er
laborers wage how much o said he has self to come is he

פון מיין פאטער האבן ברויט בשפע , און איך גיי דא אויס פאר
far ois do gei ich un beshefe broit hoben foter main fun
for out here go I and in abundance food have father my of

הונגער! [יח] איך וועל אויפשטיין און גיין צו דעם פאטער מיינעם, און וועל
vel un mainem foter dem tsu gein un oifshtein vel ich hunger
will and mine father the to go and arise will I famine

זאגן צו אים, פאטער, איך האב געזינדיקט קעגן הימל און פאר
far un himel kegen gezindikt hob ich foter im tsu zogen
before and heaven against sinned have I Father him to say

דיר; [יט] איך בין מער נישט ווערט גערופן צו ווערן דיין זון; מאך מיך
mich mach zun dain veren tsu gerufen vert nisht mer bin ich dir
me make son your be to called worthy not more am I you

ווי איינעם פון דיינע לוין ארבעטער. [כ] און ער איז אויפגעשטאנען, און איז
iz un oifgeshtanen iz er un arbeter loin daine fun einem vi
is and stand up again is he and laborers wage your of one as

אוועק צו זיין פאטער. בשעת אבער ער איז נאך געווען ווייט ,
vait geven noch iz er ober beshas foter zain tsu avek
distant was yet is he however while father his to went away

האט דער פאטער זיינער אים געזען און האט זיך דערבארעמט, און
un derbaremt zich hot un gezen im zainer foter der hot
and compassion self has and seen him his father the has

איז געלאפן, און אים געפאלן אויף זיין האלדז, און האט אים געקושט.
gekusht im hot un haldz zain oif gefalen im un gelofen iz
kissed him has and neck his on fell him and run is

[כא] און דער זון האט צו אים געזאגט: פאטער, איך האב געזינדיקט
gezindikt hob ich foter gezogt im tsu hot zun der un
sinned have I Father said him to has son the and

journey to a far away
country, and there he
squandered his osher *(riches)*
with gilui arayot *(sexual
immorality)* and loose living.
[14] And when he had spent
everything, there came
a severe ra'av *(famine)*
throughout that aretz, and
he began to be nitzrach
(needy). [15] And he went
and became associated
with one of the citizens
of that aretz, and he sent
him into his fields to feed
chazirim, [16] And he was
longing to fill his mogen
(stomach) with the pods
which the chazirim were
eating, and no one was
giving anything to him.
[17] When he came to his
senses, his seichel told
him, How many of my
Abba's sachirim *(hired
workers)* have more than
enough okhel *(food)* and
I am perishing here with
hunger. [18] I will get up
and go to my Abba, and
I will say, Avi, I sinned
against Shomayim and in
your sight. [19] I no longer
have the zokheh *(merit)*
worthy to be called a ben
of my Abba. Make me as
one of your sachirim *(hired
workers)*. [20] And when he
got up he came home to
his own Abba. And while
he was still a long way
off, his Abba saw him, and
was filled with rachmei
Shomayim *(heavenly mercy,
compassion)* and tears, and
fell upon his neck and
kissed him. [21] And bno said
to the Abba, Avi, I sinned

קעגן הימל און פאר דיר, איך בין מער נישט ווערט גערופן צו
tsu gerufen vert nisht mer bin ich dir far un himel kegen
to called worthy not more am I you before and heaven against

ווערן דיין זון. כב דער פאטער אבער האט געזאגט צו זיינע קנעכט:
knecht zaine tsu gezogt hot ober foter der zun dain veren
servant his to said has however Father the son your be

ברענגט געשווינט ארויס דאס בעסטע מלבוש און קליידט אים אָן;
on im kleidt un malbesh beste dos arois geshvint brengt
on him puts clothes and garment best the out quickly brings

און גיט אים א רינג אויף זיין האנט, און שיך אויף די פיס; כג און
un fis di oif shich un hant zain oif ring a im git un
and feet the on shoes and hand his on ring a him give and

ברענגט דאס געשטאפטע קאלב, שחט עס, און לאמיר עסן
esen lomir un es shechat kalb geshtopte dos brengt
to eat let us and it kosher slaughter calf fatted the bring

און זיך לאזן וואוילגיין; כד ווייל דער דאזיקער זון מיינער איז געווען
geven iz mainer zun doziker der vail voilgein lozen zich un
was is mine son this one the because feast let self and

טויט, און איז ווידער לעבעדיק געווארן; ער איז געווען פארלוירן, און איז
iz un farloiren geven iz er gevoren lebedik vider iz un toit
is and lost was is he become alive again is and dead

געפונען געווארן. און זיי האבן אנגעהויבן זיך משמח צו זיין.
zain tsu mesameyech zich ongehoiben hoben zei un gevoren gefunen
be to joyful self begun have they and become found

כה אבער זיין עלטערער זון איז געווען אין פעלד; און ווען ער איז
iz er ven un feld in geven iz zun elterer zain ober
is he when and field in was is son older his however

געקומען און זיך דערנענטערט צום הויז , האט ער געהערט קלעזמער
klezmer gehert er hot hoiz tsum dernentert zich un gekumen
klezmer heard he has house to the come near self and come

מוזיק און טאנץ. כו און ער האט צוגערופן איינעם פון די קנעכט, און
un knecht di fun einem tsugerufen hot er un tants un muzik
and servant the of one call over has he and dance and must

האט געפרעגט וואס דאס זאל באטייטן. כז און ער האט אים געזאגט: דיין
dain gezogt im hot er un bataiten zol dos vos gefregt hot
your said him has he and mean shall this what asked has

ברודער איז געקומען; און דיין פאטער האט געשחטן דאס
dos geshechten hot foter dain un gekumen iz bruder
the ritually slaughtered has father your and come is brother

געשטאפטע קאלב, ווייל ער האט אים צוריק באקומען א געזונטן.
gezuntn a bakumen tsurik im hot er vail kalb geshtopte
healthy a received back him has he because calf fatted

כח און ער איז צארנדיק געווארן, און האט נישט געוואלט אריינגיין; זיין
zain araingein gevolt nisht hot un gevoren tsorendik iz er un
his go in wanted not has and become furious is he and

פאטער אבער איז ארויסגעקומען און האט אים געבעטן. כט ער אבער
ober er gebeten im hot un aroisgekumen iz ober foter
however he begged him has and come out is however father

האט ענטפערנדיק געזאגט צום פאטער: אָט שוין אזוי פיל יארן
yorn fil azoi shoin ot foter tsum gezogt entferendik hot
years much so already just father to the said answering has

דין איך דיך, און האב נאך קיינמאל נישט עובר געווען אויף דיינס א
a dains oif geven oyver nisht keinmol noch hob un dich ich din
a your on was violating not never after have and you I serve

against Shomayim and in
your sight. No longer do
I have the zokheh *(merit)*
to be worthy to be called
your ben. [22] But his Abba
said to his avadim, Shnel!
(Quick!) Bring out the best
kaftan and clothe him,
and put a ring on his hand
and sandals for his feet,
[23] And bring the fattened
calf, and slaughter it,
and let us eat and have
a simcha, [24] Because this
ben of mine was dead
and now he has returned
l'Chayyim! He had been
lost and now he is found.
And they began to make a
simcha. [25] But the Abba's
alterer ben *(older son)* was
in the sadeh *(field)*. And as
he was coming, he drew
near to the bais, and he
heard the zemirot *(table
songs)*, and the sound of
the klezmer *(musician)*
and the dancing, [26] And
having summoned one
of the avadim *(servants)*,
the alterer ben *(older son)*
was inquiring what these
things might be. [27] And
the eved said to him,
Your ach is present, and
your Abba sacrificed the
fattened calf, because your
Abba received him back
bari v'shalem *(safe and
sound)*. [28] And the alterer
ben was filled with ka'as
(anger), and he did not
want to enter. But his
Abba came out and was
pleading with him. [29] But
in reply the alterer ben
said to his Abba, Hinei,
so many years I serve

געבאט; און מיר האסטו נאך קיינמאל נישט געגעבן קיין ציגנבאק,
tsignbok kein gegeben nisht keinmol noch hostu mir un gebot
billygoat any given not never yet you have me and command

כדי איך זאל מיך משמח זיין מיט מיינע פריינד; [ל] ווען
ven fraind maine mit zain mesameyech mich zol ich kedei
when friend my with his joyful me shall I so that

אבער דער דאזיקער זון דיינער איז געקומען, וועלכער האט פארצערט
fartsert hot velcher gekumen iz dainer zun doziker der ober
devoured has who come is your son this one the however

דיין האב און גוטס מיט זונות , האסטו געשחטן
geshechten hostu zoines mit guts un hob dain
ritually slaughtered you have prostitutes with goods and possessions your

פאר זיינעטוועגן דאס געשטאפטע קאלב! [לא] האט ער צו אים געזאגט; מיין
main gezogt im tsu er hot kalb geshtopte dos zainetvegn far
my said him to he has calf fatted the his sake for

קינד, דו ביסט תמיד מיט מיר, און אלץ, וואס איז מיין, איז דיין.
dain iz main iz vos alts un mir mit tomed bist du kind
your is my is what all and me with always are you child

[לב] מען האט זיך אבער געדארפט לאזן וואוילגיין און משמח זיין;
zain mesameyech un voilgein lozen gedarft ober zich hot men
his joyful and feast let needful however self has they

ווייל דער דאזיקער ברודער דיינער איז געווען טויט , און איז לעבעדיק
lebedik iz un toit geven iz dainer bruder doziker der vail
alive is and death was is your brother this one the because

געווארן; און ער איז געווען פארלוירן און איז ווידער געפונען געווארן!
gevoren gefunen vider iz un farloiren geven iz er un gevoren
become found again is and lost was is he and become

טז

און ער האט אויך געזאגט צו די תלמידים: עס איז געווען א
a geven iz es talmidim di tsu gezogt oich hot er un
a was is it disciples the to said also has he and

געוויסער רייכער מענטש, וואס האט געהאט א פארוואלטער; און
un farvalter a gehat hot vos mentsh raicher geviser
and steward a had has who man rich certain

דער דאזיקער איז פאר אים אנגעקלאגט געווארן, אז ער פארשווענדט
farshvendt er az gevoren ongeklogt im far iz doziker der
squandered he that become accused him for is this one the

אים זיין פארמעגן. [ב] און ער האט אים גערופן און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un gerufen im hot er un farmegn zain im
him to said and called him has he and possessions his him

וואס איז דאס וואס איך הער וועגן דיר? גיב אפ א חשבון פון דיין
dain fun cheshben a op gib dir vegen her ich vos dos iz vos
your of account a up give you about hear I what this is what

פארוואלטונג; ווארום דו קענסט לענגער נישט זיין פארוואלטער! [ג] און
un farvalter zain nisht lenger kenst du vorem farvaltung
and steward be not longer can you because stewardship

דער פארוואלטער האט צו זיך געזאגט; וואס זאל איך טאן? מיין האר
har main ton ich zol vos gezogt zich tsu hot farvalter der
lord my do I shall what said self to has steward the

נעמט אוועק פון מיר די פארוואלטונג! גראבן קען איך נישט; בעטלען
betlen nisht ich ken groben farvaltung di mir fun avek nemt
begging not I can dig stewardship the me from went away takes

שעם איך מיך. [ד] איך ווייס , וואס איך וועל טאן, כדי ווען איך
ich ven kedei ton vel ich vos veis ich mich ich shem
I when so that do will I what know I me I embarrassed

you and never a mitzvah
of you I disobeyed, and
never for me did you
give even a young goat
that with my chaverim I
might make a simcha. [30] But
when shows up this ben
of yours, the one having
devoured your property
with zonot *(prostitutes)*,
you sacrificed for him the
fattened calf. [31] And the
Abba said to him, Beni, you
are always with me, and
everything which is mine
is yours. [32] But now it was
necessary for us to have
lev samei'ach and make a
simcha, because the ach of
you was dead and he has
returned l'Chayyim! He
has been lost and now is
found.

16

And Rebbe, Melech
HaMoshiach was
saying also to the talmidim,
A certain oisher *(rich man)*
had a sochen *(steward, estate
manager or agent)*, and the
charge brought against him
was that he was squandering
the property of the oisher
(rich man). [2] And having
called him, the oisher said
to the sochen, What is this
I hear about you? Submit to
a bikoret beshbonot *(audit)*
for that which is under your
pekuddah *(stewardship care)*,
for you are no longer able to
be sochen. [3] And the sochen
said to himself, What may
I do, because Adoni takes
away the pekuddah from me?
I am not strong enough to
dig, I am ashamed to beg.
[4] Oh! I have daas of what

וועל אפגעשאפט ווערן פון דער פארוואלטונג, זאלן זיי מיך אויפנעמען
oifnemen mich zei zolen farvaltung der fun veren opgeshaft vel
welcome me they shall stewardship the from to be removed will

אין זייערע הייזער אריין. ה און ער האט גערופן צו זיך יעדן איינעם
einem yedn zich tsu gerufen hot er un arain haizer zeiere in
one every self to called has he and into houses their in

פון זיין הארס בעלי חובות, און האט געזאגט צו דעם ערשטן:
ershtn dem tsu gezogt hot un choives ba'alei Hars zain fun
first the to said has and debts masters of the lord's his of

וויפל ביסטו שולדיק דעם האר מיינעם? ו האט ער געזאגט: הונדערט
hundert gezogt er hot mainem Har dem shuldik bistu vifel
hundred said he has mine lord the owing are you how much

מאס אייל. און ער האט צו אים געזאגט: נעם דיין שטר און זעץ
zets un shtar dain nem gezogt im tsu hot er un eil mos
sit and bill your take said him to has he and oil measure of

דיך אנידער און שרייב גיך פופציק. ז דערנאך האט ער געזאגט צו אן
an tsu gezogt er hot dernoch fiftsik gich shraib un anider dich
an to said he has then fifty quick write and down you

אנדערן: און וויפל ביסטו שולדיק? האט דער געזאגט: הונדערט
hundert gezogt der hot shuldik bistu vifel un andern
hundred said the one has owing you are how much and other

צענטנער ווייץ . זאגט ער צו אים: נעם דיין שטר און שרייב א אכציק.
achtsik a shraib un shtar dain nem im tsu er zogt veits tsentner
eighty a write and bill your take him to he says wheat talent

ח און דער האר האט געלויבט דעם אומגערעכטן פארוואלטער, ווייל
vail farvalter umgerechtn dem geloibt hot har der un
because steward unjust the praise has lord the and

ער האט קלוג געטאן; מחמת די קינדער פון דער דאזיקער וועלט זענען
zenen velt doziker der fun kinder di machmas geton klug hot er
are world this one the of children the because done wise has he

קליגער אין זייער דור ווי די קינדער פון דעם ליכט. ט און
un licht dem fun kinder di vi dor zeier in kliger
and light the of children the than generation their in more prudent

איך זאג אייך: מאכט אייך פריינד מיט דעם ממון פון אומגערעכטיקייט,
umgerechtikeit fun mamon dem mit fraind aich macht aich zog ich
unrighteousness of money the with friend you make you tell I

כדי ווען עס וועט אויסגיין, זאלן זיי אייך אויפנעמען אין די
di in oifnemen aich zei zolen oisgein vet es ven kedei
the in welcome you they should give out will it when so that

אייביקע וואוינונגען אריין. י ווער עס איז געטריי אינם קלענסטן, דער
der klenstn inem getrai iz es ver arain voinungen eibike
this one least in the faithful is it who into dwellings eternal

איז אויך געטריי אין א סך ; און ווער עס איז אומגערעכט אינם
inem umgerecht iz es ver un sach a in getrai oich iz
in the unjust is it who and many a in faithful also is

קלענסטן, דער איז אויך אומגערעכט אין א סך . יא דעריבער אויב איר
ir oib deriber sach a in umgerecht oich iz der klenstn
you if therefore many a in unjust also is the one least

זענט נישט געווען געטריי אין דעם אומגערעכטן ממון , ווער וועט אייך
aich vet ver mamon umgerechtn dem in getrai geven nisht zent
you will who Mammon dishonest the in faithful was not are

אנפארטרויען דאס אמתע? יב און אויב איר זענט נישט געווען געטריי מיט
mit getrai geven nisht zent ir oib un emese dos onfartroien
with faithful was not are you if and true the entrust

I may do, that when I am
removed from the work
of the sochen, they may
receive me into their batim.
5 And having summoned
his Adon's debtors one by
one, he was saying to the
first, How much do you
owe Adoni? 6 And he said,
One hundred jugs of olive
oil. And the sochen said
to him, Take your bill, sit
down, quickly write fifty.
7 Then to another he said,
And you, how much do
you owe? And he said, One
hundred containers of wheat.
He says to him, Take your
bill and write eighty. 8 And
the Baal Bayit praised the
unrighteous sochen because
he acted with chochmah.
Because the Bnei HaOlam
HaZeh have more seichel
in dealing with their own
generation than the Bnei
HaOhr. 9 And I say to you, use
the mammon *(the wealth of
the Olam HaZeh)* to make for
yourselves yedidim *(friends,
chaverim)*, so that when
unrighteous mammon fails,
they may welcome you into
the mishkenot olam *(eternal
dwellings of the Olam HaBah)*.
10 The one oisgehalten in
little, also is neeman in
much, and the one who is
unrighteous in little, also in
much is unrighteous. 11 If,
then, you were not ne'eman
with unrighteous mammon,
who will entrust you with
hon emes? 12 And if you
were not neeman with that
which belongs to another,
who will give you what is
your own? 13 No eved is able

יענעמס , ווער וועט אייך געבן אייער אייגנס? יג קיין קנעכט קען נישט
nisht ken knecht kein eigens eier geben aich vet ver yemens
not can servant any own your give you will who the other's

דינען צוויי הארן ; ווארום אדער ער וועט דעם איינעם פיינט האבן און
un hoben faint einem dem vet er oder vorem harn tsvei dinen
and have hate one the will he either because masters two serve

דעם אנדערן ליב האבן, אדער ער וועט זיך באהעפטן צו איינעם און
un einem tsu baheften zich vet er oder hoben lib andern dem
and one to stand fast self will he or have love other the

דעם אנדערן מבזה זיין , איר קענט נישט דינען ה' און ממון !
mamon un Hashem dinen nisht kent ir zain mevaze andern dem
Mammon and Hashem serve not can you do despise other the

יד און דאס אלץ האבן די פרושים געהערט, וואס זענען געווען געלט
gelt geven zenen vos gehert Perushim di hoben alts dos un
money was are who heard Pharisees the have all this and

ליבהאבער, און האבן אפגעשפאט פון אים. טו און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un im fun opgeshpot hoben un libhober
them to has he and him of sneered have and lovers

געזאגט: איר זענט עס , וואס גערעכטפערטיקן זיך פאר מענטשן,
mentshn far zich gerechtfertikn vos es zent ir gezogt
people before selves justify who the ones are you said

ה' אבער קען אייערע הערצער; ווייל דאס וואס איז הויך
hoich iz vos dos vail hertser eiere ken ober Hashem
lofty is who the because hearts your knows however Hashem

ביי מענטשן, איז אן אומווירדיקייט פאר ה' . טז די תורה און די
di un toire di Hashem far umvirdikeit an iz mentshn bai
the and Torah the Hashem before abomination an is people with

נביאים זענען געווען ביז יוחנן ; פון דעמאלט אָן ווערט
vert on demolt fun Yochanan biz geven zenen neviim
it is onwards then from John until was are prophets

אנגעזאגט די גוטע בשורה פון דעם קעניגרייך פון ה' , און יעדער
yeder un Hashem fun kenigraich dem fun besoire gute di ongezogt
every and Hashem of kingdom the of News good the announced

איינער דרינגט אריין דערין מיט געוואלד. יז עס איז אבער לייכטער,
laichter ober iz es gevald mit derin arain dringt einer
easier however is it force with therein into follows one

אז דער הימל און די ערד זאלן פארגיין , ווי איין נקודה פון
fun nekude ein vi fargein zolen erd di un himel der az
of dot one than pass away should earth the and heaven the that

דער תורה זאל פאלן. יח יעדער איינער, וואס גט זיך מיט זיין ווייב
vaib zain mit zich get vos einer yeder falen zol toire der
wife his with self divorces who one every fall shall Torah the

און האט חתונה מיט אן אנדערער, איז מזנה ; און ווער עס
es ver un mezane iz anderer an mit chasene hot un
it who and doing adultery is another an with wedding has and

האט חתונה מיט א פרוי , וואס איז געגט פון איר מאן ,
man ir fun gegt iz vos froi a mit chasene hot
husband her from divorced is who woman a with wedding has

דער איז מזנה .
mezane iz der
doing adultery is this one

יט עס איז געווען א רייכער מענטש, וואס האט זיך געקליידט אין פורפור
purpur in gekleidt zich hot vos mentsh raicher a geven iz es
purple in dressed self has who man rich a was is it

to serve two adonim; for either he will have sinah *(hatred)* toward the one and he will have ahavah *(love)* toward the other, or one he will be devoted to and the other he will despise. Your avodas service cannot be for both Hashem and Mammon.

14 And the Perushim, who were ohavei kesef *(lovers of money)*, heard all this and they made leitzonus *(fun)* of Rebbe, Melech HaMoshiach. 15 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, You are the ones who in the sight of Bnei Adam credit yourself as being yitzdak im Hashem *(justified with G-d)*, but Hashem has daas *(knowledge)* of your levavot. Because the thing highly esteemed among Bnei Adam is a to'eva *(abomination)* before Hashem. 16 The Torah and the Neviim were proclaimed until Yochanan; since then it is the Malchut Hashem that is being preached as Besuras HaGeulah, and anyone entering it must strive to do so. 17 But it is easier for HaShomayim and HaAretz to pass away than for one tag *(ornamental flourish)* of the Torah to fail. 18 Anyone giving the get to his isha and taking another wife commits ni'uf *(adultery)*, and the one marrying a gerusha *(divorcee)* commits ni'uf *(adultery)*.

19 Now there was a certain oisher *(rich man)*. He was

און אין טייערע לייוונט, און האט געלעבט טאג איין טאג אויס אין
in ois tog ein tog gelebt hot un laivnt taiere in un
in out day in day lived has and linen expensive in and

תענוגים און וואוילטאג; כ און א געוויסער ארעמאן מיטן נאמען
nomen miten oreman geviser a un voiltog un tainugim
name with the poor man certain a and comfort and pleasure

אלעזר איז געלעגן פאר זיין טיר פול מיט געשווירן, כא און האט געגארט
gegart hot un geshvirn mit ful tir zain far gelegen iz El'azar
longed has and sores with full door his before lying is El'azar

זיך צו זעטיקן פון דעם , וואס איז אראפגעפאלן פון דעם רייכנס
raichns dem fun aropgefalen iz vos dem fun zetiken tsu zich
rich man's the of fell is what the one of satisfy to self

טיש; נאר עס זענען נאך אפילו געקומען די הינט און האבן געלעקט
gelekt hoben un hint di gekumen afile noch zenen es nor tish
licked have and dogs the come even yet are it but table

זיינע געשווירן. כב און עס איז געשען , דער אביון איז געשטארבן,
geshtorben iz evyen der geshen iz es un geshvirn zaine
died is poor man the happened is it and sores his

און איז אוועקגעטראגן געווארן פון די מלאכים אין אברהמס שויס
shois Avrahams in malochim di fun gevoren avekgetrogen iz un
bosom abraham in angels the of become carried away is and

אריין. און דער עושר איז אויך געשטארבן און איז באגראבן געווארן.
gevoren bagroben iz un geshtorben oich iz oysher der un arain
become buried is and died also is rich man the and into

כג און אין שאול תחתית האט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן, זייענדיק אין
in zaiendik oigen zaine oifgehoiben er hot Tachtis Shaul in un
in being eyes his uplifted he has deepest Sheol in and

יסורים , און זעט אברהמען פונדערווייטנס און אלעזרן אין זיין
zain in El'azarn un fundervaitns Avrahamen zet un yesurim
his in El'azar and from a distance Abraham sees and sufferings

שויס . כד און ער האט א געשריי געטאן און געזאגט: פאטער אברהם ,
Avraham foter gezogt un geton geshrei a hot er un shois
Abraham Father said and done shout a has he and bosom

דערבארעם דיך אויף מיר און שיק אלעזרן, אז ער זאל איינטונקען
aintunken zol er az El'azarn shik un mir oif dich derbarem
dip shall he that El'azar send and me on you have mercy on

זיין שפיץ פינגער אין וואסער און מיר קילן מיין צונג ; מחמת
machmas tsung main kiln mir un vaser in finger shpits zain
because tongue my cool me and water in finger tip his

איך לייד פיין אין דעם דאזיקן פלאם ! כה אברהם אבער האט
hot ober Avraham flam dozikn dem in pain laid ich
has however Abraham flame of this the in anguish suffer I

געזאגט: קינד, געדענק , אז דו האסט באקומען דיין גוטס ביי דיין
dain bai guts dain bakumen host du az gedenk kind gezogt
your in good your received you have you that remember child said

לעבן, און אלעזר אויך אזוי דאס בייזע; איצט ווערט ער דא געטרייסט,
getreist do er vert itst beize dos azoi oich El'azar un leben
comforted here he becomes now evil the so also El'azar and life

דו אבער ווערסט געפייניקט . כו און צו דעם אלעם איז צווישן אונדז
undz tsvishen iz alem dem tsu un gepainikt verst ober du
us between is all the to and tormented will be however you

און אייך פעסטגעלייגט א גרויסער תהום, אז די , וואס וואלטן געוואלט
gevolt volten vos di az tehom groiser a festgeleigt aich un
wanted would what the that abyss great a has been fixed you and

dressed in purple and fine
linen, and yom yom *(daily)*
he feasted sumptuosly and
every day for him was to
make a simcha. [20] And there
was a certain ish oni *(poor
man)* covered with sores,
El'azar by name, who had
been laid at the oisher's
sha'ar *(gate)*. [21] And the ish
oni El'azar longed to fill his
mogen *(stomach)* with what
fell from the oisher's tish.
But even the kelevim *(dogs)*
were coming and licking
the sores of the ish oni *(poor
man)*. [22] And it came to pass
that El'azar died, and he was
carried away by the malachim
to the tish at the kheyk
(bosom) of Avraham Avinu.
And then the oisher *(rich
man)* died also, and he was
buried. [23] And lifting up his
eynayim in Sheol, where he
was in the torments of agony,
he sees Avraham Avinu off
in the distance and El'azar
at tish at his kheyk *(bosom)*.
[24] And he called, Avraham
Avinu! Chaneni na and send
El'azar that he may dip the
tip of his finger into the
mayim and cool my tongue,
because I am in torment
in this moked *(fire)*. [25] But
Avraham Avinu said, Beni,
have zikaron *(recollection)*
that you received your tov
in the span of your days, and
El'azar likewise received the
ra'ah. But now he is given
nechamah *(comfort)* here,
but you, yisurim *(sufferings,
torments)*. [26] And, in addition
to all these things, there
has been fixed between us
and you a tehom gedolah *(a*

אריבערגיין פונדאנען צו אייך, זאלן עס נישט קענען, אויך זאל מען
aribergein fundanen aich tsu zolen es nisht kenen oich zol men
pass over from there to you should it not can also shall they

נישט אריבערקומען פון דארטן צו אונדז. [כז] האט ער געזאגט: איך בעט
nisht ariberkumen fun dorten tsu undz hot er gezogt ich bet
not come over of there to us has he said I beg

דיך דעריבער, פאטער, אז דו זאלסט אים שיקן אין דעם הויז פון
dich deriber foter az du zolst im shiken in dem hoiz fun
you therefore Father that you shall him send in the house of

מיין פאטער; [כח] ווארום איך האב פינף ברידער; כדי ער זאל זיי
main foter vorem ich hob finf brider kedei er zol zei
my father because I have five brothers so that he shall them

ווארנען, אז זיי זאלן אויך נישט קומען צו דעם דאזיקן ארט פון
vornen az zei zolen oich nisht kumen tsu dem dozikn ort fun
warn that they should also not come to the this place of

פיין! [כט] אברהם אבער זאגט: זיי האבן (תורת) משה און די
pain Avraham ober zogt zei hoben torat Moshe un di
anguish Abraham however says they have law of Moses and the

נביאים; זאלן זיי זיי הערן. [ל] און ער האט געזאגט: ניין, פאטער
neviim zolen zei zei heren un er hot gezogt nein foter
prophets should they them hear and he has said no Father

אברהם, נאר אויב עמיצער פון די טויטע זאל קומען צו זיי, וועלן
Avraham nor oib emitser fun di toite zol kumen tsu zei velen
Abraham but if someone from the dead shall come to them will

זיי תשובה טאן! [לא] ער אבער האט געזאגט צו אים: אויב זיי
zei tshuve ton er ober hot gezogt tsu im oib zei
they repentance do he however has said to him if they

וועלן נישט הערן משהן און די נביאים, וועלן זיי זיך אויך נישט
velen nisht heren Moshen un di neviim velen zei zich oich nisht
will not hear Moses and the prophets will they self also not

לאזן איבערצייגן, אויב עמיצער וועט אויפשטיין פון די טויטע.
lozen ibertsaigen oib emitser vet oifshtein fun di toite
let persuade if someone will standing up again from the dead

יז און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: עס איז אומפארמיידלעך,
un er hot gezogt tsu zaine talmidim es iz unfarmaidlech
and he has said to his disciples it is unavoidable

אז מיכשולים זאלן נישט קומען; ווי איז אבער צו
az michshoilem zolen nisht kumen vei iz ober tsu
that stumbling blocks should not come woe is however to

דעם, דורך וועמען זיי קומען! [ב] עס וואלט געווען בעסער פאר אים,
dem durch vemen zei kumen es volt geven beser far im
the one through whom they come it would was better for him

אויב א מילשטיין וואלט געלייגט געווארן ארום זיין האלדז, און ער וואלט
oib a milshtein volt geleigt gevoren arum zain haldz un er volt
if a millstone would placed become around his neck and he would

אריינגעווארפן געווארן אין ים אריין, ווי אז ער זאל פארפירן צום
araingevorfen gevoren in yam arain vi az er zol farfiren tsum
thrown in become in sea into than that he shall mislead to the

שטרויכלען איינעם פון די דאזיקע קליינע. [ג] גיט אכטונג אויף זיך
shtroichlen einem fun di dozike kleine git achtung oif zich
stumbling one of the these little ones give attention on self

אליין! ווען דער ברודער דיינער זינדיקט, זאלסטו אים זאגן מוסר;
alein ven der bruder dainer zindikt zolstu im zogen musar
alone when the brother your sins you shall him say reproof

great abyss, chasm), so that the ones wishing to come over from here to you are not able, neither from there to us may they cross over.
27 And the oisher said, I ask you then, Avraham Avinu, that you may send El'azar to the bais of Avi, 28 for I have chamesh achim *(five brothers)* that he may warn them, lest also they may come to this place of yisurim *(torments)*. 29 But Avraham Avinu says, They have Moshe Rabbeinu and the Neviim. Let them listen to them.
30 But the oisher said, Lo *(no)*, Avraham Avinu, but if someone from the Mesim should go to them, they will make teshuva. 31 But Avraham said to him, If Moshe Rabbeinu and the Neviim they do not listen to, neither if someone should make his Techiyah from the Mesim should they be persuaded.

17 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to his talmidim, It is impossible for the nisayon *(temptation)* to sin not to come, but oy through whom it comes.
2 It is better for him if a millstone is hung around his neck and he had been thrown into the sea than that he should cause a michshol for these little ones. 3 Pay attention to yourselves. If your ach sins and you rebuke him, and if he makes teshuva, grant him selicha *(forgiveness)*.

און אויב ער האט חרטה , זאלסטו אים מוחל זיין . ד און ווען
ven un zain moichel im zolstu charote hot er oib un
when and be forgive him shall you change of heart has he if and

ער זאל זינדיקן זיבן מאל אין טאג קעגן דיר, און זיבן מאל זיך
zich mol ziben un dir kegen tog in mol ziben zindikn zol er
self times seven and you against day in times seven sin shall he

אומקערן צו דיר, אזוי צו זאגן : איך האב חרטה ; זאלסטו אים פארגעבן.
fargeben im zolstu charote hob ich zogen tsu azoi dir tsu umkeren
forgive him shall you regret have I say to so you to return

ה און די שליחים האבן געזאגט צו דעם האר: פארמער אונדז דעם
dem undz farmer Har dem tsu gezogt hoben shlichim di un
the us increase L-rd the to said have Shlichim the and

גלויבן ! ו און דער האר האט געזאגט: אויב איר וואלט געהאט אמונה ווי
vi emune gehat volt ir oib gezogt hot Har der un gloiben
as faith have would you if said has L-rd the and faith

א זענעפט קערנדל, וואלט איר געזאגט צו דעם דאזיקן פייגנבוים :
faignboim dozikn dem tsu gezogt ir volt kerendel zeneft a
mulberry tree this the to say you would seed mustard a

ווארצל דיך אויס און פארפלאנץ דיך אינם ים ; און ער וואלט אייך
aich volt er un yam inem dich farflants un ois dich vortsel
you would it and sea in the you be planted and out you root

געהארכט. ז ווער אבער פון אייך, וואס האט א קנעכט אקערן אדער
oder akeren knecht a hot vos aich fun ober ver gehorcht
or plowing servant a has who you of however who obey

פאשען , וועט זאגן צו אים, ווען ער קומט אריין פונם פעלד;
feld funem arain kumt er ven im tsu zogen vet pashen
field from the in comes he when him to say will shepherding

גיי זעץ דיך תיכף צום טיש? ח צי וועט ער דען נישט זאגן צו
tsu zogen nisht den er vet tsi tish tsum teikef dich zets gei
to say not then he will table to the immediately you sit go

אים: גרייט צו מיר עפעס אוונט עסן, און גארטל דיך ארום ,
arum dich gartel un esen ovent epes tsu mir greit im
around you gird and eat evening something to me prepare him

און באדין מיך , ביז איך וועל אפעסן און אפטרינקען; און דערנאך
dernoch un optrinken un opesen vel ich biz mich badin un
then and drink and eat will I until me serve and

וועסטו עסן און טרינקען? ט צי דאנקט ער דען דעם קנעכט ווייל ער
er vail knecht dem den er dankt tsi trinken un esen vestu
he because servant the then he thank drink and to eat will you

האט געטאן, וואס עס איז אים באפוילן געווארן? י און אזוי אויך איר,
ir oich azoi un gevoren bafoilen im iz es vos geton hot
you also so and become commanded him is it what done has

ווען איר וועט האבן געטאן אלץ, וואס איז אייך באפוילן געווארן,
gevoren bafoilen aich iz vos alts geton hoben vet ir ven
become commanded you is which all done have will you when

זאלט איר זאגן : מיר זענען אומנוצלעכע קנעכט; מיר האבן געטאן וואס
vos geton hoben mir knecht umnutsleche zenen mir zogen ir zolt
what done have we slaves useless are we say you shall

עס איז געווען אונדזער חוב !
choiv undzer geven iz es
duty our was is it

יא און עס איז געשען , אויף דער נסיעה קיין ירושלים , אז
az Yerushalayim kein nesie der oif geshen iz es un
that Jerusalem to journey the on happened is it and

4 And if shevah pe'amim
during the yom he sins
against you and shevah
pe'amim he turns around
to you saying, I make
teshuva, you will grant
him selicha.

5 And the Shlichim
said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoneinu,
increase our emunah.
6 And Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
said, If you have emunah
like a mustard seed, you
would have said to this
mulberry etz, be uprooted
and be planted in the
sea, and it would have
given you mishma'at.
7 But who among you,
having an eved plowing
or tending kevesim, when
the eved comes in from
the sadeh, will say to
him, Here, come ofen
ort *(immediately)* and
recline at tish. 8 Rather,
would he not say, Prepare
something that I may have
okhel; gird up your tunic
and serve me until I am
satisfied, and, after that,
you may have okhel?
9 There is no obligatory
effusive todah, when the
eved only did his chiyuv
(duty). 10 So also you, when
you do all these things
which are given you as
mitzvot, say, We are useless
avadim, we only did our
chiyuv.

11 And it came about while
Rebbe, Melech HaMoshiach

ער איז דורכגעגאנגען דורך דער מיט פון שומרון און גליל .
er iz durchgegangen durch der mit fun Shomron un Galil
he has passed through through the midst of Samaria and Galilee

יב און בשעת ער איז אריינגעקומען אין א געוויס דארף אריין, האבן אים
un beshas er iz araingekumen in a gevis dorf arain hoben im
and while he is entered in a certain village into have him

באגעגנט צען מצורעים , וועלכע זענען געשטאנען פונדערווייטנס ; יג און
bagegent tsen metsoiroim velche zenen geshtanen fundervaitns un
met ten lepers which are standing from a distance and

האבן אויפגעהויבן זייער קול , אזוי צו זאגן : יהושע/ישוע , האר,
hoben oifgehoiben zeier kol azoi tsu zogen Yeshua/Yehoshua Har
have uplifted their voice so to say Yehoshua L-rd

האב רחמנות אויף אונדז! יד און ווי ער האט זיי דערזען , האט
hob rachmones oif undz un vi er hot zei derzen hot
have mercy on us and as he has caught sight of them has

ער צו זיי געזאגט: גייט, ווייזט זיך צו די כהנים ! און עס איז
er tsu zei gezogt geit vaizt zich tsu di koyanim un es iz
he to them said go show yourselves to the kohenim and it is

געשען , בשעת זיי זענען אוועקגעגאנגען, זענען זיי ריין געווארן.
geshen beshas zei zenen avekgegangen zenen zei rein gevoren
happened while they are gone away are they clean become

טו איינער אבער פון זיי , זעענדיק אז ער איז געהיילט געווארן, האט
einer ober fun zei zeendik az er iz geheilt gevoren hot
one however of them seeing that he is healed become has

זיך אומגעקערט און געלויבט ה׳ מיט א הויך קול , טז און איז
zich umgekert un geloibt Hashem mit a hoich kol un iz
self return and praise Hashem with a loud voice and is

אנידערגעפאלן אויפן פנים פאר זיינע פיס, און האט אים געדאנקט;
anidergefalen oifen ponem far zaine fis un hot im gedankt
fell down on the face before his feet and has him thanked

און ער איז געווען א שומרוני . יז און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק
un er iz geven a Shomroni un Yeshua/Yehoshua hot entferendik
and he is was a Samaritan and Yehoshua has answering

געזאגט: צי זענען דען נישט די צען ריין געווארן? וואו אבער זענען
gezogt tsi zenen den nisht di tsen rein gevoren vu ober zenen
said are then not the ten become clean where however are

די ניין ? יח צי האט זיך נישט געפונען קיינער, וואס האט זיך אומגעקערט
di nein tsi hot zich nisht gefunen keiner vos hot zich umgekert
the nine has self not found no one who has self returned

אפצוגעבן כבוד צו ה׳ , אחוץ דער דאזיקער נכרי ? יט און ער
optsugeben koved tsu Hashem achuts der doziker nochri un er
to give glory to Hashem except the this one foreigner and he

האט געזאגט צו אים: שטיי אויף און גיי; דיין אמונה האט דיך געראטעוועט!
hot gezogt tsu im shtei oif un gei dain emune hot dich geratevet
has said to him stand up and go your faith has you saved

כ און ווען ער איז געפרעגט געווארן פון די פרושים , ווען דאס
un ven er iz gefregt gevoren fun di Perushim ven dos
and when he is asked become of the Pharisees when the

קעניגרייך פון ה׳ קומט , האט ער זיי געענטפערט און געזאגט:
kenigraich fun Hashem kumt hot er zei geentfert un gezogt
kingdom of Hashem comes has he them answered and said

דאס קעניגרייך קומט נישט אויף א באשיימפערלעכן אופן; כא מען
dos kenigraich kumt nisht oif a bashaimperlechn oifen men
the kingdom comes not on a obvious way they

goes to Yerushalayim, he was traveling through the middle of Shomron and the Galil. 12 And entering into a certain shtetl, some anashim metzoraim *(leprous men)* met Rebbe, Melech HaMoshiach, and there were ten of them. Keeping their distance,
13 They shouted, saying, Yehoshua, Rabbi, chaneinu!
14 And having seen this, he said to them, Go and show yourselves to the kohanim. And it came about while they were going away that they were made metoharim *(clean)*.
15 And one of them, having seen that he had received refuah, returned with a kol gadol *(loud voice)*, saying Baruch Hashem! 16 And he fell on his face at the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach, giving hodayah *(thanksgiving)*. And he was a Shomroni *(Samaritan)*. 17 And in reply Rebbe Melech HaMoshiach said, Were there not ten who were made metoharim? Now the tishah *(nine)*, where are they? 18 Was none of them found to turn around and return and give kavod *(glory)* to Hashem except this nokhri *(foreigner)*? 19 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Get up and go. Your emunah *(faith)* has delivered you.
20 Now having been asked by the Perushim, Ad mosai? *(How much longer?)* When comes the Malchut Hashem? Rebbe, Melech HaMoshiach replied, The Malchut Hashem is not coming with things

וועט נישט זאגן : זע , דא איז עס, אדער דארטן! ווארום זע , דאס
dos ze vorem dorten oder es iz do ze zogen nisht vet
the look because there or it is here look say not will

קעניגרייך פון ה׳ איז אינעווייניק אין אייך.
aich in ineveinik iz Hashem fun kenigraich
you in inside is Hashem of kingdom

כב צו די תלמידים אבער האט ער געזאגט: עס וועלן קומען טעג,
teg kumen velen es gezogt er hot ober talmidim di tsu
days come will there said he has however disciples the to

ווען איר וועט באגערן צו זען איינעם פון די טעג פון דעם בר אנש ,
Enosh Bar dem fun teg di fun einem zen tsu bageren vet ir ven
of Man Son the of days the of one see to desire will you when

און איר וועט נישט זען. כג און מען וועט זאגן צו אייך: זע , דארטן!
dorten ze aich tsu zogen vet men un zen nisht vet ir un
there look you to say will they and see not will you and

זע , דא ! גייט נישט אהין, און לויפט זיי נישט נאך. כד ווארום
vorem noch nisht zei loift un ahin nisht geit do ze
because after not them running and there not go here look

פונקט אזוי ווי דער בליץ , ווען ער בליצט אויף, לויכט ער פון
fun er loicht oif blitst er ven blits der vi azoi punkt
from it gives light on flash it when lightning the as so just as

עק הימל ביז עק הימל , אזוי וועט דער בר אנש זיין אין דעם טאג
tog dem in zain Enosh Bar der vet azoi himel ek biz himel ek
day the in be of Man Son the will so heaven end until heaven end

זיינעם. כה קודם כל מוז ער אבער א סך ליידן און פארווארפן
farvorfen un laiden sach a ober er muz kol koidem zainem
rejected and to suffer many a however he must all before his

ווערן פון דעם דאזיקן דור . כו און אזוי ווי עס איז צוגעגאנגען
tsugegangen iz es vi azoi un dor dozikn dem fun veren
happened has it as so and generation this the of to be

אין די טעג פון נוח , אזוי וועט אויך זיין אין די טעג פון דעם בר
Bar dem fun teg di in zain oich vet azoi Noach fun teg di in
Son the of days the in be also will so Noah of days the in

אנש : כז מען האט געגעסן, מען האט געטרונקען, מען האט חתונה
chasene hot men getrunken hot men gegesen hot men Enosh
wedding have they drink were they eating were they of Man

געהאט, מען האט חתונה געמאכט, ביז צו דעם טאג, ווען נוח איז
iz Noach ven tog dem tsu biz gemacht chasene hot men gehat
is Noah when day the to up made wedding have they had

אריינגעגאנגען אין דער תיבה, און דאס מבול איז געקומען, און האט
hot un gekumen iz mabl dos un teva der in araingegangen
has and come is flood the and ark the in entered

אלעמען פארטיליקט. (בראשית ו.) כח פונקט ווי עס איז צוגעגאנגען אין
in tsugegangen iz es vi punkt u Bereshis fartilikt alemen
in happen did it as just 6 Genesis destroy everyone

די טעג פון לוט: מען האט געגעסן, מען האט געטרונקען, מען האט
hot men getrunken hot men gegesen hot men Lot fun teg di
has they drink has they eaten has they Lot of days the

געקויפט, מען האט פארקויפט, מען האט געפלאנצט, מען האט געבויט;
geboit hot men geflantst hot men farkoift hot men gekoift
build has they plant has they sell has they buy

כט אין דעם טאג אבער , ווען לוט איז ארויסגעגאנגען פון סדום , האט
hot Sodom fun aroisgegangen iz Lot ven ober tog dem in
has Sodom of went out is Lot when however day the in

observable, 21 nor will they
say, Hinei, here it is, or
There it is, for hinei, the
Malchut Hashem is within
you.

22 And he said to
the talmidim, Yamim
are coming when you
will long to see one
of the yamim of the
Bar Enosh. And you
will not see it. 23 They
will say to you, Hinei,
there it is! Or, hinei,
here it is! Do not go
out after them nor
pursue them. 24 For as
the lightning flashing
out of one part under
Shomayim lights up
the other part under
Shomayim, thus will be
the Bar Enosh in his
Yom. 25 But brishonah
it is necessary for him
to suffer many things
and to be rejected by
HaDor HaZeh. 26 And
just as it was in the
yamim of Noach, thus
will it be also in the
yamim of the Bar Enosh.
27 They were eating,
drinking, marrying, and
being given in marriage,
until the Yom when
Noach entered into
the Tevah *(Ark)* and
HaMabbul *(the Flood)*
came and destroyed
everything. 28 Likewise,
just as it was in the
yamim of Lot: they were
eating, drinking, buying,
selling, planting, and
building. 29 But on the
Yom when Lot went

עס גערעגנט מיט פייער און שוועבל פון הימל , און עס האט
hot es un himel fun shvebl un faier mit geregnt es
has it and heaven from brimstone and fire with rain it

אלעמען פארטיליקט. (בראשית יט, כד-כו .) ל אויף דעם זעלביקן אופן
oifen zelbikn dem oif chd-chu it Bereshis fartilikt alemen
way same the on 24-26 19 Genesis destroy everyone

וועט עס זיין אין דעם טאג, ווען דער בר אנש וועט אנטפלעקט ווערן.
veren antplekt vet Enosh Bar der ven tog dem in zain es vet
to be revealed will of Man Son the when day the in be it will

לא אין יענעם טאג, ווער עס וועט זיין אויפן דאך, און די כלים זיינע
zaine keilim di un doch oifen zain vet es ver tog yenem in
his goods the and roof on the be will it who day that in

אין הויז , זאל ער נישט אראפגיין זיי נעמען: און אויך אזוי, ווער עס
es ver azoi oich un nemen zei aropgein nisht er zol hoiz in
it who so also and take them descend not he shall house in

וועט זיין אין פעלד, דער זאל זיך נישט אומקערן צוריק. לב געדענקט
gedenkt tsurik umkeren nisht zich zol der feld in zain vet
remember back return not self shall this one field in be will

לוטס ווייב! לג ווער עס וועט זוכן צו דערהאלטן זיין לעבן, דער וועט
vet der leben zain derhalten tsu zuchen vet es ver vaib Lots
will this one life his keep to seek will it who wife Lot's

עס פארלירן, און ווער עס וועט עס פארלירן, דער וועט עס לעבעדיק
lebedik es vet der farliren es vet es ver un farliren es
living it will this one lose it will it who and lose it

דערהאלטן. לד איך זאג אייך, אין דער זעלביקער נאכט וועלן צוויי זיין אין
in zain tsvei velen nacht zelbiker der in aich zog ich derhalten
in be two will night same the in you tell I keep

איין בעט, דער איינער וועט אוועקגענומען ווערן, און דער אנדערער וועט
vet anderer der un veren avekgenumen vet einer der bet ein
will another the and to be taken away will one the bed one

איבערגעלאזט ווערן. לה צוויי (פרויען) וועלן מאלן צוזאמען; די איינע
eine di tsuzamen molen velen froien tsvei veren ibergelozt
one the together grind will women two to be left

וועט אוועקגענומען ווערן, די אנדערע אבער וועט איבערגעלאזט ווערן.
veren ibergelozt vet ober andere di veren avekgenumen vet
to be left will however other the to be taken away will

לו צוויי וועלן זיין אין פעלד; איינער וועט אוועקגענומען ווערן, און דער
der un veren avekgenumen vet einer feld in zain velen tsvei
the and to be taken away will one field in be will two

אנדערער וועט איבערגעלאזט ווערן.
veren ibergelozt vet anderer
to be left will another

לז און ענטפערנדיק זאגן זיי צו אים: וואו , האר? און ער האט צו
tsu hot er un Har vu im tsu zei zogen entferendik un
to has he and L-rd where him to they said answering and

זיי געזאגט: וואו דאס פגר איז, דארטן וועלן זיך אויך די אדלערס
odlers di oich zich velen dorten iz peiger dos vu gezogt zei
eagles the also self will there is corpse the where said them

פארזאמלען.
farzamlen
gather

out from S'dom, from
Shomayim it rained
down eish and gofrit and
destroyed everything.
30 So it will be on the
Yom when the Bar
Enosh has his hisgalus
(revelation). 31 On that
yom let not anyone
on the housetop come
back down inside for
any of his property in
the bais, and the one in
a sadeh *(field)* likewise
let him not turn back
for things left behind.
32 Remember eshet Lot
(Lot's wife). 33 Whoever
seeks to preserve his
nefesh will lose it; but
whoever loses it, will
preserve it. 34 I say to
you, in lailah hazeh
there will be two in
one bed: one will be
taken; and the other
will be left. 35 There
will be shtayim *(two)*
grinding at the same
place: one will be taken,
but the other will be
left. 36 Shtayim will be
in the sadeh *(field)*; one
will be taken and the
other left. 37 And in reply
they say to him, Where,
Adoneinu? But Rebbe,
Melech HaMoshiach
said to them, Where the
NEVELAH is, there also the
nesharim *(vultures, eagles
[popularly])* will be gathered
together.

יח

און ער האט געזאגט א משל צו זיי , אז זיי דארפן
darfen zei az zei tsu moshal a gezogt hot er un
need they that them to parable a said has he and

18

Now he was speaking
a mashal to them

תמיד תפילה טאן, און נישט מיד ווערן, ב אזוי צו זאגן: אין א
a in zogen tsu azoi veren mid nisht un ton tfile tomed
a in say to so to be remiss not and do prayer always

געוויסער שטאט איז געווען א שופט, וואס האט זיך נישט געפארכטן
geforchten nisht zich hot vos shoifet a geven iz shtot geviser
afraid not self has who judge a was there is city certain

פאר ה' און נישט געשוינט קיין מענטשן. ג און עס איז געווען א
a geven iz es un mentshn kein geshoint nisht un Hashem far
a was is it and man any respect not and Hashem before

געוויסע אלמנה אין יענער שטאט; און זי איז געקומען צו אים און האט
hot un im tsu gekumen iz zi un shtot yener in almone gevise
has and him to come is she and city that in widow certain

געזאגט: פארשאף מיר גערעכטיקייט קעגן מיין שונא! ד און א
a un soine main kegen gerechtikeit mir farshaf gezogt
a and adversary my against justice me grant said

לאנגע צייט האט ער נישט געוואלט; דערנאך אבער האט ער געזאגט
gezogt er hot ober dernoch gevolt nisht er hot tsait lange
said he has however then would not he has time long

צו זיך אליין: הגם איך האב נישט מורא פאר ה' און שויען
shoien un Hashem far moire nisht hob ich hagam alein zich tsu
respect and Hashem before fear not have I though alone self to

נישט קיין מענטשן, ה דאך, ווייל די דאזיקע אלמנה מאכט מיר מיד,
mid mir macht almone dozike di vail doch mentshn kein nisht
weary me make widow these the because yet man any not

וועל איך איר פארשאפן גערעכטיקייט, כדי זי זאל נישט סוף כל סוף
sof kol sof nisht zol zi kedei gerechtikeit farshafn ir ich vel
end all end not shall she so that justice obtain her I will

קומען מיך שלאגן אין פנים אריין. ו און דער האר האט געזאגט: הערט,
hert gezogt hot Har der un arain ponem in shlogen mich kumen
listen said has L-rd the and into face in punch me come

וואס דער אומגערעכטער שופט זאגט! ז און צי וועט דען ה' נישט
nisht Hashem den vet tsi un zogt shoifet umgerechter der vos
not Hashem then will and says judge unjust the what

שאפן גערעכטיקייט פאר זיינע אויסדערוויילטע, וואס רופן צו אים טאג
tog im tsu rufen vos oisderveilte zaine far gerechtikeit shafen
day him to call who chosen his for justice create

און נאכט, אפילו ווען ער איז געדולדיק מיט זיי? ח איך זאג אייך, ער
er aich zog ich zei mit geduldik iz er ven afile nacht un
he you tell I them with delays long is he when even night and

וועט זיי אינגיכן פארשאפן גערעכטיקייט! דאך ווען דער בר אנש
Enosh Bar der ven doch gerechtikeit farshafn ingichen zei vet
of Man Son the when yet justice obtain swiftly them will

וועט קומען, צי וועט ער דען געפינען די אמונה אויף דער ערד?
erd der oif emune di gefinen den er vet tsi kumen vet
earth the on faith the find then he will come will

ט און ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל אויך צו אייניקע, וואס זענען
zenen vos einike tsu oich moshal dozike dos gezogt hot er un
are who some to also parable these the said has he and

געווען איבערצייגט וועגן זיך אליין, אז זיי זענען צדיקים און די
di un tsadikim zenen zei az alein zich vegen ibertsaigt geven
the and righteous are they that alone self about convinced was

איבריקע האבן זיי מבטל געמאכט: י צוויי מענטשן זענען ארויפגעגאנגען
aroifgegangen zenen mentshn tsvei gemacht mevatl zei hoben ibrike
went up are men two made disdain they have rest

about how it is necessary always for them to daven and not to lose chozek, [2] Saying, An aza *(certain)* Shofet was in a certain town. Now this Shofet had no fear of Hashem nor any respect for Bnei Adam. [3] Now an almanah was in that town and she was coming to him saying, Grant me yashrus *(justice)* against my ish riv *(opponent in a lawsuit)*. [4] And for a zman *(time)* the Shofet was not willing. But after these things, he said to himself, If indeed Hashem I do not fear nor do Bnei Adam I respect, [5] Yet because this almanah *(widow)* causes me tzoros and is such a nudzh *(pest)*, I will grant yashrus *(justice)* to her, lest in the end she may wear me out by her constant coming. [6] Now Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said, Listen to what the unrighteous shofet says. [7] Now will not Hashem by all means do mishpat for his Bechirim crying out to him yomam valailah? Will he delay long in bringing them help? [8] I say to you that Hashem will bring about their yashrus *(justice)* swiftly, but when the Bar Enosh comes, will he then find emunah *(faith)* on haaretz?

[9] And he said this mashal also to some, who have become soimech *(confident, putting their trust and being dependent)* on themselves that they are tzaddikim and who are despising others. [10] Shnei anashim

אין בית המקדש אריין תפילה טאן, איינער א פרוש , דער אנדערער
anderer der Parush a einer ton tfile arain Hamikdash beis in
another the Pharisee a one do prayer into HaMikdash house in

א שטייער אויפמאנער. יא דער פרוש האט זיך אוועקגעשטעלט און אזוי
azoi un avekgeshtelt zich hot Parush der oifmoner shtaier a
so and remain standing self has Pharisee the collector tax a

מתפלל געווען צו זיך אליין: אָ, ה׳ , איך דאנק דיר, וואס איך בין
bin ich vos dir dank ich Hashem o alein zich tsu geven mispalel
am I that you thank I Hashem o alone self by was pray

נישט אזוי ווי די איבריקע מענטשן, גזלנים , רשעים , נואפים ,
noyofem reshoiem gazlonim mentshn ibrike di vi azoi nisht
adulterers unrighteous robbers people rest of the as just not

אדער אפילו ווי דער דאזיקער שטייער אויפמאנער. יב איך פאסט צוויי
tsvei fast ich oifmoner shtaier doziker der vi afile oder
two fast I collectors tax this one the as even or

מאל אין דער וואך; איך גיב מעשר פון אלעם, וואס איך דערווערב.
derverb ich vos alem fun maiser gib ich voch der in mol
obtain I which all of tithe give I week the in times

יג און דער שטייער אויפמאנער איז געשטאנען פונדערווייטנס , האט
hot fundervaitns geshtanen iz oifmoner shtaier der un
has from a distance standing is collector tax the and

אפילו נישט געוואלט אויפהויבן די אויגן צום הימל , נאר האט זיך
zich hot nor himel tsum oigen di oifhoiben gevolt nisht afile
self has but heaven to the eyes the rise up wanted not even

געשלאגן אויף זיין ברוסט, אזוי צו זאגן: אָ, ה׳ , זיי מיר מוחל ,
moichel mir zai Hashem o zogen tsu azoi brust zain oif geshlogen
forgive me be Hashem o say to so breast his upon beat

דעם חוטא! יד איך זאג אייך, דער דאזיקער איז אראפגעגאנגען אהיים מער
mer aheim aropgegangen iz doziker der aich zog ich choyte dem
more home went down is this one the you tell I sinner the

גערעכטפערטיקט ווי יענער . ווייל יעדער איינער, וואס דערהייבט
derheibt vos einer yeder vail yener vi gerechtfertikt
raises up who one every because that one than vindicated

זיך אליין, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער עס דערנידעריקט זיך
zich derniderikt es ver un veren derniderikt vet alein zich
self humbles it who and to be humbled will alone self

אליין, דער וועט דערהייבט ווערן.
veren derheibt vet der alein
to be he raised up will this one alone

טו און מען האט אויך געברענגט קליינע קינדער צו אים, אז ער זאל
zol er az im tsu kinder kleine gebrengt oich hot men un
shall he that him to children small brought also has they and

זיי אנרירן; די תלמידים אבער זעענדיק דאס, האבן אנגעשריגן אויף
oif ongeshrigen hoben dos zeendik ober talmidim di onriren zei
on rebuked have this seeing however disciples the touch them

זיי . טז יהושע/ישוע אבער האט זיי צוגערופן , זאגנדיק: לאזט
lozt zogendik tsugerufen zei hot ober Yeshua/Yehoshua zei
let saying call over them has however Yehoshua them

די קינדער קומען צו מיר, און פארווערט עס זיי נישט; ווארום פון
fun vorem nisht zei es farvert un mir tsu kumen kinder di
of because not them it forbid and me to come children the

אזעלכע איז דאס קעניגרייך פון ה׳ . יז באמת זאג איך אייך: ווער עס
es ver aich ich zog beemes Hashem fun kenigraich dos iz azelche
it who you I tell in truth Hashem of kingdom the is such

(two men) went up to the Beis Hamikdash to daven, one was a Parush and the other, a moches *(tax collector)*.
11 The Parush was standing by himself, shawkling *(ritual swaying while davening)*, and his tefillah went like this: Adonoi, Modeh Ani that I am not like other men, swindlers, resha'im, menaafim, or even this moches.
12 I undergo a tzom *(fast)* twice during the week, I give the ma'aser *(tithe)* of everything as much as I get.
13 But the moches *(tax collector)* stood at a distance and was not willing even to lift up his eynayim to Shomayim but was beating his chest, saying, Adonoi, rachem na al choteh kamoni! *(L-rd, have mercy on a sinner like me!)*
14 I say to you, this one, rather than the other one, went down to his bais having been made yitzdak im Hashem *(justified with G-d)*. Because everyone lifting himself up will be brought low, but the one bringing himself low will be uplifted.

15 Now also they were bringing to Rebbe, Melech HaMoshiach yeladim that he might place his hands on them. But having seen this, the talmidim were rebuking them.
16 But Rebbe Melech HaMoshiach called for them saying, Permit the yeladim to come to me and do not hinder them, for of such ones is the Malchut Hashem.
17 Omein,

וועט נישט אננעמען דאס קעניגרייך פון ה׳ ווי א קינד, דער וועט
vet der kind a vi Hashem fun kenigraich dos onnemen nisht vet
will this one child a as Hashem of kingdom the accept not will

בשום אופן נישט אריינקומען דערין .
derin arainkumen nisht oifen beshum
therein come in not way never

יח און א געוויסער שר האט אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי גוטער,
guter Rebbe zogen tsu azoi gefregt im hot sar geviser a un
good Rebbe say to so asked him has ruler certain a and

וואס זאל איך טאן, כדי איך זאל ירשענען אייביק לעבן? יט און
un leben eibik yarshanen zol ich kedei ton ich zol vos
and life eternal inherit shall I so that do I shall what

יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: פארוואס רופסטו מיך גוטער?
guter mich rufstu farvos gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua
good me call why said him to has Yehoshua

קיינער איז נישט גוט , אחוץ איינער— ה׳ . כ די געבאטן קענסטו
kenstu geboten di Hashem einer achuts gut nisht iz keiner
you know commands the Hashem one except good not is no one

דאך : זאלסט נישט נואפן ; זאלסט נישט מארדן; זאלסט נישט
nisht zolst morden nisht zolst noyefn nisht zolst doch
not you shall murder not you shall do-adultery not you shall after all

גנבענען ; זאלסט נישט פאלש עדות זאגן ; זאלסט אפגעבן כבוד
koved opgeben zolst zogen eides falsh nisht zolst ganvenen
honor give you shall say witness false not you shall steal

דעם פאטער דיינעם און די מוטער. (שמות כ, יב-טז.) כא און ער האט
hot er un ib-tz ch Shemot muter di un dainem foter dem
has he and 12-16 20 Exodus mother the and yours father the

געזאגט: דאס אלץ האב איך אפגעהיטן פון יונגווייז אָן . כב ווי אבער
ober vi on yungvaiz fun opgehiten ich hob alts dos gezogt
however as onwards youth from kept I have all this said

יהושע/ישוע האט דאס געהערט, האט ער געזאגט צו אים: נאך איין
ein noch im tsu gezogt er hot gehert dos hot Yeshua/Yehoshua
one yet him to said he has heard this has Yehoshua

זאך פעלט דיר: פארקויף אלץ, וואס דו האסט און צעטייל עס צו
tsu es tseteil un host du vos alts farkoif dir felt zach
to it distribute and you have you what all sell you lack thing

ארעמעלייט, און דו וועסט האבן אן אוצר אין הימל ; און קום , פאלג
folg kum un himel in oitser an hoben vest du un oremelait
follow come and heaven in treasure an have you will you and poor people

מיר נאך ! כג ווי נאר ער האט דאס געהערט, איז ער געווארן זייער טרויעריק;
troierik zeier gevoren er iz gehert dos hot er nor vi noch mir
grieved very become he is heard this has he but as after me

ווארום ער איז געווען זייער רייך. כד און יהושע/ישוע האט אויף אים
im oif hot Yeshua/Yehoshua un raich zeier geven iz er vorem
him on has Yehoshua and rich very was is he because

געקוקט און געזאגט: אָ, ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן פארמעגנס,
farmegns hoben vos di far iz es shver vi o gezogt un gekukt
vast sum have who the for is it hard how o said and looked

אריינצוקומען אין ה׳ס קעניגרייך ארײַן! כה ווארום עס איז לייכטער פאר
far laichter iz es vorem arain kenigraich Hashems in araintsukumen
for easier is it because into kingdom Hashem's in to enter

א קעמל אריינצוגיין דורך דעם לאך פון א נאדל , ווי פאר אן עושר
oysher an far vi nodel a fun loch dem durch araintsugein kemel a
rich man a for than needle a of eye the through to enter camel a

I say to you, whoever does
not welcome the Malchut
Hashem as a yeled would,
may by no means enter into
it.
18 And a certain one of the
manhigim *(leaders, one of
the wealthier Baale-Battishe
Jews)* questioned Rebbe,
Melech HaMoshiach, saying,
Mori HaTov *(Good Teacher)*,
what mitzvah must I do to
inherit Chayyei Olam? 19 And
Rebbe Melech HaMoshiach
said to him, Why do you
call me tov? No one is
tov except Hashem alone,
nu? 20 You have daas of
the Mitzvot. LO TINAF, LO
TIRTZACH, LO TIGNOV,
LO TAANEH VREIACHAH
ED SHAKER, KABEID ES
AVICHA VES IMMECHA.
21 And he said, In all these
things I have been shomer
mitzvot and frum from
my kinder-yoren. 22 And
having heard, Rebbe Melech
HaMoshiach said to him,
Still one thing for you
is lacking. Everything
as much as you have,
sell and distribute to the
aniyim, and you will have
otzar in Himel; and come
follow me. 23 But having
heard these things, he fell
into agmat nefesh *(grief,
sadness)*. For he had much
kesef. 24 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, when he saw
him fall into agmat nefesh,
said, How difficult it is
for the ones having osher
(riches) to enter into the
Malchut Hashem. 25 For
it is easier for a camel

אריינצוגיין אין דעם קעניגרייך פון ג-ט. כו האבן די צוהערער געזאגט: טא
to gezogt tsuherer di hoben G-t fun kenigraich dem in araintsugein
then said who heard the have G-d of kingdom the in to enter

ווער זשע קען דערלייזט ווערן? כז ער אבער האט געזאגט: דאס, וואס
vos dos gezogt hot ober er veren derleizt ken zhe ver
which what said has however he to be saved can therefore who

איז ביי מענטשן אוממעגלעך, איז יא מעגלעך ביי ה׳ . כח און פעטרוס
Petros un Hashem bai meglech yo iz ummeglech mentshn bai iz
Peter and Hashem with possible yes is impossible men with is

האט געזאגט: זע , מיר האבן איבערגעלאזט אונדזער אייגנס און האבן דיר
dir hoben un eigens undzer ibergelozt hoben mir ze gezogt hot
you have and own our left have we look said has

נאכגעפאלגט. כט ער אבער האט צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך:
aich ich zog beemes gezogt zei tsu hot ober er nochgefolgt
you I tell in truth said them to has however he followed

עס איז נישט פאראן אזעלכער , וואס האט פארלאזט א הויז , אדער
oder hoiz a farlozt hot vos azelcher faran nisht iz es
or house a left has who such a person there not is there

א פרוי, אדער ברידער, אדער עלטערן, אדער קינדער, צוליב דעם
dem tsulib kinder oder elteren oder brider oder froi a
the on account of children or parents or brothers or wife a

קעניגרייך פון ה׳ , ל וואס וועט נישט באקומען כפלי כפלים אין דער
der in keflaim keifl bakumen nisht vet vos Hashem fun kenigraich
the in manys many of received not will who Hashem of kingdom

דאזיקער צייט, און אויף עולם הבא אייביק לעבן.
leben eibik haba oilem oif un tsait doziker
life eternal to come world on and time this

לא און ער האט גענומען די צוועלף צו זיך און האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot un zich tsu tsvelf di genumen hot er un
said them to has and self to twelve the taken has he and

זע , מיר גייען ארויף קיין ירושלים , און עס וועט דערפילט ווערן
veren derfilt vet es un Yerushalayim kein aroif geien mir ze
to be fulfilled will it and Jerusalem to up go we look

אלץ, וואס איז געשריבן געווארן דורך די נביאים וועגן דעם בר
Bar dem vegen neviim di durch gevoren geshriben iz vos alts
Son the about prophets the through become written is which all

אנש . (ישעיהו נג, א-יב.) לב ווארום ער וועט איבערגעגעבן ווערן צו
tsu veren ibergegeben vet er vorem a-ib ng Yeshayah Enosh
to be handed over will he because 1-12 53 Yeshayah of Man

די אומות (העולם), און וועט אפגעשפאט, און באליידיקט, און
un baleidikt un opgeshpot vet un hooilem umes di
and insulted and mocked be and of the world nations the

באשפיגן ווערן; (ישעיהו נ , ו.) לג און זיי וועלן אים געבן שלעק
shlek geben im velen zei un u n Yeshayah veren bashpigen
beating give him will they and 6 50 Yeshayah to be spat on

און אים טייטן, און דעם דריטן טאג וועט ער ווידער אויפשטיין. (תהלים
Tehilim oifshtein vider er vet tog dritn dem un teiten im un
Psalms stand up again he will day third the and kill him and

טז, י .) לד און זיי האבן נישט פארשטאנען קיין זאך פון די דאזיקע,
dozike di fun zach kein farshtanen nisht hoben zei un i tz
these the of thing any understood not have they and 10 16

און דאס דאזיקע ווארט איז געווען פארהוילן פון זיי , און זיי האבן
hoben zei un zei fun farhoilen geven iz vort dozike dos un
have they and them from hidden was is word these the and

to go through the eye of a needle than for an oisher *(rich man)* to enter into the Malchut Hashem. 26 But the ones, having heard, said, Then who is able to come to Yeshu'at Eloheinu? 27 And he said, The things impossible with Bnei Adam are possible with Hashem. 28 And Kefa said, Hinei, we have left everything to follow you. 29 And he said to them, Omein, I say to you, that there is no one who left bais or isha or achim or horim *(parents)* or yeladim because of the Malchut Hashem, 30 Who will not receive many times as much in this zman *(time)* and in the Olam HaBah, Chayyei Olam.

31 And having taken the Shneym Asar *(Twelve)* aside in a yechidus, he said to them, Hinei, we are making another aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim, and all the things having been written by the Nevi'im about the Bar Enosh will be fulfilled. 32 For he *(the Bar Enosh Moshiach)* will be delivered up to the Goyim and he will be ridiculed and he will be mistreated and he will be spat upon, 33 And, having laid the shot *(whip)* on him, they will kill him and after his histalkus *(passing)*, on the Yom HaShlishi there will be Techiyas HaMoshiach. 34 And they had binah *(understanding, comprehension)* regarding none of these things, and this dvar was nistar *(concealed)* from them, and they had no

נישט געוואוסט וואס עס איז געזאגט געווארן.
gevoren gezogt iz es vos gevust nisht
become said is it what known not

לה און עס איז געשען , בשעת ער האט זיך דערנענטערט קיין
kein dernentert zich hot er beshas geshen iz es un
to come near self has he while happened is it and

יריחו , איז איינער א בלינדער געזעסן ביים וועג און געבעטלט.
gebetlt un veg baim gezesen blinder a einer iz Yericho
begged and way by the sat blind man a one is Yericho

לו און היות ער האט געהערט א המון מענטשן פארבייגיין, האט
hot farbaigein mentshn hamon a gehert hot er heyoys un
has pass by people crowd a heard has he given that and

ער זיך געפרעגט, וואס עס איז. לז און מען האט אים געזאגט, אז
az gezogt im hot men un iz es vos gefregt zich er
that say him has they and is it what inquired self he

יהושע/ישוע פון נצרת גייט פארביי. לח און ער האט א געשריי
geshrei a hot er un farbai geit Natseret fun Yeshua/Yehoshua
shout a has he and close by go Natseret of Yehoshua

געטאן, אזוי צו זאגן : יהושע/ישוע בן דוד , האב רחמנות אויף
oif rachmones hob Dovid ben Yeshua/Yehoshua zogen tsu azoi geton
on mercy have David son of Yehoshua say to so done

מיר! לט און די , וואס זענען געגאנגען פאריס, האבן אנגעשריגן אויף
oif ongeshrigen hoben forois gegangen zenen vos di un mir
on rebuked have ahead go are who the and me

אים, אז ער זאל שווייגן ; ער אבער האט נאך פיל מער געשריגן ;
geshrigen mer fil noch hot ober er shvaigen zol er az im
shouted more much after has however he silent shall he that him

בן דוד , האב רחמנות אויף מיר! מ און יהושע/ישוע האט זיך
zich hot Yeshua/Yehoshua un mir oif rachmones hob Dovid ben
self has Yehoshua and me on mercy have David Son of

אפגעשטעלט און באפוילן מען זאל אים ברענגען צו אים. און ווי ער
er vi un im tsu brengen im zol men bafoilen un opgeshtelt
he as and him to bring him shall they commanded and stopped

האט זיך דערנענטערט, האט ער אים געפרעגט: מא וואס ווילסטו איך זאל
zol ich vilstu vos gefregt im er hot dernentert zich hot
shall I you want who asked him he has come near self has

טאן פאר דיר? און ער האט געזאגט: האר, אז איך זאל ווערן זעענדיק!
zeendik veren zol ich az Har gezogt hot er un dir far ton
seeing to be shall I that L-rd said has he and you for do

מב און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט; באקום דיין זעענדיק! דיין
dain zeendik dain bakum gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un
your seeing your receive said him to has Yehoshua and

גלויבן האט דיר געהאלפן! מג און תיכף ומיד איז ער זעענדיק
zeendik er iz umid teikef un geholfen dir hot gloiben
seeing he is at once immediately and saved you has faith

געווארן, און האט אים נאכגעפאלגט, לויבנדיק ה׳ ; און דאס גאנצע
gantse dos un Hashem loibendik nochgefolgt im hot un gevoren
whole the and Hashem praising followed him has and become

פאלק, וואס האט דאס געזען, האט אפגעגעבן א שבח צו ה׳ .
Hashem tsu shvach a opgegeben hot gezen dos hot vos folk
Hashem to praise a give has seen this has which people

יט און ער איז אריינגעקומען און איז דורכגעגאנגען דורך
durch durchgegangen iz un araingekumen iz er un
through passed through is and come in is he and

understanding of the things being said.

35 And it came about while Rebbe, Melech HaMoshiach drew near to Yericho, a certain ivver *(blind man)* was sitting beside the road begging. 36 And having heard a multitude traveling through, he was asking what this might be. 37 And they reported to him that Yehoshua from Natzeret is passing by. 38 And he cried out saying, Ben Dovid! Chaneni! *(Have mercy on me!)* 39 And the ones going past him were rebuking him that he should be silent, but he just so much the more was crying out, Ben Dovid, chaneni! 40 And stopping, Rebbe Melech HaMoshiach commanded the ivver to be led to him. Having drawn near, Rebbe, Melech HaMoshiach asked him, What do you wish that I may do for you? 41 And he said, Adoni, that I may regain my sight. 42 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Regain your sight; your emunah *(faith)* has brought you refuah *(healing)*. 43 And at once he saw again and was following Rebbe, Melech HaMoshiach, shouting, Baruch Hashem! And all the people, who were edei reiyah *(eyewitnesses)* of this, shouted, Baruch HaShem!

19 And having entered, Rebbe, Melech

יריחו . ב און זע , א מאן, וואס מען האט אים גערופן מיט
mit gerufen im hot men vos man a ze un Yericho
with called him has they who man a look and Yericho

דעם נאמען זכי , און ער איז געווען א ראש שטייער אויפמאנער, און
un oifmoner shtaier rosh a geven iz er un Zakkai nomen dem
and collector tax chief a was is he and Zakkai name the

אן עושר ; ג און האט באגערט צו זען יהושען/ישוען , ווער ער
er ver Yeshuan/Yehoshuan zen tsu bagert hot un oysher an
he who Yehoshua see to desire has and rich man a

איז, און האט נישט געקענט מחמת דעם המון מענטשן, ווייל ער
er vail mentshn hamon dem machmas gekent nisht hot un iz
he because people crowd the because be able not has and is

איז געווען קליין פון געוואוקס. ד און ער איז געלאפן פאראויס, און האט
hot un forois gelofen iz er un gevuks fun klein geven iz
has and ahead run is he and stature of small was is

ארויפגעקלעטערט אויף א שקמה בוים, כדי אים צו זען; ווייל ער
er vail zen tsu im kedei boim shikme a oif aroifgekletert
he because see to him so that tree sycamore a on climbed up

האט דארטן געזאלט פארבייגיין. ה און ווי יהושע/ישוע איז געקומען
gekumen iz Yeshua/Yehoshua vi un farbaigein gezolt dorten hot
come is Yehoshua as and pass by should there has

צו דעם ארט , האט ער ארויפגעבליקט און געזאגט צו אים: זכי , קום
kum Zakkai im tsu gezogt un aroifgeblikt er hot ort dem tsu
come Zakkai him to said and looked up he has place the to

געשווינט אראפ; ווארום היינט מוז איך איינשטיין ביי דיר אין הויז !
hoiz in dir bai ainshtein ich muz haint vorem arop geshvint
house in you with stay I must today because down quickly

ו און ער איז גיך אראפגעשטיגן, און האט אים אויפגענומען מיט פרייד.
freid mit oifgenumen im hot un aropgeshtigen gich iz er un
joy with welcomed him has and come down quick is he and

ז און זעענדיק דאס, האבן אלע געמורמלט, אזוי צו זאגן : ביי אן איש
ish an bai zogen tsu azoi gemurmlt ale hoben dos zeendik un
man a with say to so murmured all have this seeing and

חוטא איז ער אריינגעגאנגען זיך אויפצוהאלטן! ח זכי אבער האט
hot ober Zakkai oiftsuhalten zich araingegangen er iz choyte
has however Zakkai to stay self entered he is sinner

זיך אנידערגעשטעלט און געזאגט צום האר: זע , די העלפט פון
fun helft di ze Har tsum gezogt un anidergeshtelt zich
of half the look L-rd to the said and stand up self

מיין פארמעגן , האר, גיב איך צו די ארעמעלייט, און אויב איך האב
hob ich oib un oremelait di tsu ich gib Har farmegn main
have I if and poor people the to I give L-rd possessions my

ביי עמיצן עפעס ארויסגעפרעסט, גיב איך אים אפ פיר מאל
mol fir op im ich gib aroisgeprest epes emitsn bai
times four back him I give extorted something anyone with

אזויפיל . ט יהושע/ישוע האט אבער צו אים געזאגט: היינט איז א
a iz haint gezogt im tsu ober hot Yeshua/Yehoshua azoifil
a is today said him to however has Yehoshua as much

ישועה געקומען אויף דעם דאזיקן הויז , ווייל אפילו ער איז א בן
ben a iz er afile vail hoiz dozikn dem oif gekumen yeshue
son of a is he even because house this the on come salvation

אברהם ; י ווארום דער בר אנש איז געקומען צו זוכן און צו
tsu un zuchen tsu gekumen iz Enosh Bar der vorem Avraham
to and seek to come is of Man Son the because Abraham

HaMoshiach was passing
through Yericho. 2 And, hinei,
a man by name Zakkai was
there and he was a chief
moches *(tax collector)* and
he was an oisher *(rich man)*.
3 And he was seeking to
catch a look at Rebbe Melech
HaMoshiach and was not
able to do so, because of the
multitude, and because he
was komah *(short of stature)*.
4 And having run ahead to the
front, he climbed up onto an
etz *(tree)*, a sycamore, that
he might see Rebbe, Melech
HaMoshiach, because by that
derech *(way)* he was about to
pass by. 5 And as he came to
the place, having looked up,
Rebbe Melech HaMoshiach
said to him, Zakkai, hurry
and come down, for hayom
(today) in your bais *(house)* it
is necessary for me to remain.
6 And having hurried, Zakkai
came down and welcomed with
Kabbalas HaMalchus *(accepting
his sovereignty as king)* Rebbe,
Melech HaMoshiach with
simcha *(joy)*. 7 And all, having
seen this, were beginning
to kvetch *(complain)*, saying,
With a choteh *(sinner)* he
entered to rest? 8 And Zakkai
stood there and said to Rebbe,
Melech HaMoshiach Adoneinu:
Hinei, half of my possessions,
Adoni, I give as tzedakah
(contribution to charity) to the
aniyim, and if from someone
I defrauded of anything, I
am paying back arbatayim
(four times). 9 And he said to
him, Hayom *(Today)* Yeshu'at
Eloheinu has come to this
bais, because he also is a Ben
Avraham. 10 For the Bar Enosh

ראטעווען דאס, וואס איז פארלוירן געגאנגען.
gegangen farloiren iz vos dos rateven
gone lost is which that save

י״א און ווען זיי האבן דאס געהערט, האט ער ווידער געזאגט א
a gezogt vider er hot gehert dos hoben zei ven un
a said again he has heard this have they when and

משל , צוליב דעם וואס ער איז געווען נאענט צו ירושלים ,
Yerushalayim tsu noent geven iz er vos dem tsulib moshal
Jerusalem to near become was he what that on account of parable

און זיי האבן געמיינט, אז דאס קעניגרייך פון ה׳ מוז באלד
bald muz Hashem fun kenigraich dos az gemeint hoben zei un
soon must Hashem of kingdom the that thought have they and

דערשיינען. י״ב ער האט דעריבער געזאגט: א געוויסער איידלמאן איז
iz eidlman geviser a gezogt deriber hot er dershainen
is nobleman certain a said therefore has he appear

אוועק אין א ווייט לאנד אריין, צו נעמען פאר זיך א מלכות ,
Malchus a zich far nemen tsu arain land vait a in avek
kingdom a self for take to into land distant a in went away

און זיך אומצוקערן. י״ג און ער האט גערופן צען קנעכט זיינע, און
un zaine knecht tsen gerufen hot er un umtsukeren zich un
and his servants ten called has he and to return self and

זיי געגעבן צען מנים , און געזאגט צו זיי : האנדלט, ביז איך
ich biz handlt zei tsu gezogt un minim tsen gegeben zei
I until trade them to said and minas ten gave them

קום צוריק. י״ד זיינע בירגער אבער האבן אים געהאסט, און האבן
hoben un gehast im hoben ober birger zaine tsurik kum
have and hated him have however citizens his back come

געשיקט שליחים נאך אים, אזוי צו זאגן : מיר ווילן נישט, אז דער
der az nisht vilen mir zogen tsu azoi im noch shlichim geshikt
the that not want we say to so him after messengers sent

דאזיקער זאל קעניגן איבער אונדז! ט״ו און עס איז געשען , ווען ער
er ven geshen iz es un undz iber kenigen zol doziker
he when happened is it and us over rule shall this one

איז צוריקגעקומען, נאך דעם ווי ער האט גענומען דאס מלכות ,
Malchus dos genumen hot er vi dem noch tsurikgekumen iz
kingdom of the taken has he that the after returned has

האט ער געהייסן רופן די דאזיקע קנעכט זיינע צו זיך, צו וועלכע
velche tsu zich tsu zaine knecht dozike di rufen geheisen er hot
which to self to his servants these the to call ordered he has

ער האט געגעבן דאס געלט , כדי ער זאל וויסן ווער עס האט וואס
vos hot es ver visen zol er kedei gelt dos gegeben hot er
what has it who know shall he so that money the given has he

איינגעהאנדלט. ט״ז און דער ערשטער איז געקומען, און האט געזאגט:
gezogt hot un gekumen iz ershter der un aingehandlt
said has and come is first the and gained

האר, דיין מנה האט אריינגעברענגט צען מנים ! י״ז און ער האט צו אים
im tsu hot er un minim tsen araingebrengt hot mina dain Har
him to has he and minas ten brought in has mina your L-rd

געזאגט: וואויל , דו גוטער קנעכט! ווייל דו ביסט געווען געטריי
getrai geven bist du vail knecht guter du voil gezogt
faithful were are you because servant good you well done said

איבער ווייניק, זאלסטו האבן מאכט איבער צען שטעט ! י״ח און
un shtet tsen iber macht hoben zolstu veinik iber
and cities of ten over authority have shall you a little over

came to seek and to save the
lost.

11 Now as they were
hearing these things,
Rebbe, Melech HaMoshiach
added a mashal *(parable)*,
because he was near
to Yerushalayim and
they had the havamina
(assumption) that the
Malchut Hashem was about
to appear immediately.
12 Then Moshiach said,
A certain man of noble
birth traveled to a
distant country to get
for himself royal power
for his malchut and to
return. 13 And having
summoned ten avadim
(servants) of his, he
gave them ten minas
and he said to them,
Conduct business until I
come. 14 But his subjects
were hating the man
of noble birth and
they sent a delegation
after him saying, We
do not want this one
to rule over us. 15 And
it came about when he
returned, having received
the royal power of his
malchut, he summoned
to his presence these
avadim to whom he had
given the kesef, that
he might have daas of
what they had gained
by trading. 16 And the
rishon *(first)* came, saying,
With your mina, Adoni,
ten minas more were
gained. 17 Yafeh! Eved
tov! Because you have
been ne'eman *(faithful)*

דער צווייטער איז געקומען, און האט געזאגט: דיין מנה , האר, האט
hot Har mina dain gezogt hot un gekumen iz tsveiter der
has L-rd mina your said has and come is second the

דערוואָרבן פינף מנים ! [יט] און ער האט געזאגט אויך צו דעם דאזיקן: און
un dozikn dem tsu oich gezogt hot er un minim finf dervorbn
and this the to also said has he and minas five obtained

דו זאלסט זיין איבער פינף שטעט ! [כ] און אן אנדערער איז געקומען,
gekumen iz anderer an un shtet finf iber zain zolst du
come is another an and cities of five over be you shall you

און האט געזאגט: האר, אָט איז דיין מנה, וואס איך האב געהאט
gehat hob ich vos mina dain iz ot Har gezogt hot un
had have I what mina your is here L-rd said has and

באהאלטן אין א טיכל ! [כא] ווארום איך האב מיך געפארכטן פאר
far geforchten mich hob ich vorem tichl a in bahalten
before afraid me have I because handkerchief a in hid

דיר, וויל דו ביסט א שטרענגער מענטש; דו נעמסט, וואס דו
du vos nemst du mentsh shtrenger a bist du vail dir
you what take up you man exacting an are you because you

האסט נישט אנידערגעלייגט, און שניידסט דאס, וואס דו האסט נישט
nisht host du vos dos shnaidst un anidergeleigt nisht host
not have you which that reap and lay down not have

פארזייט. [כב] זאגט ער צו אים: אויס דיין אייגן מויל וועל איך דיך
dich ich vel moil eigen dain ois im tsu er zogt farzeit
you I will mouth own your out him to he says sown

משפטן , דו געמיינער קנעכט! דו האסט געוואוסט, אז איך בין א
a bin ich az gevust host du knecht gemeiner du mishpeten
an am I that known have you servant wicked you judge

שטרענגער מענטש, איך נעם , וואס איך האב נישט אנידערגעלייגט,
anidergeleigt nisht hob ich vos nem ich mentsh shtrenger
lay down not have I what take up I man exacting

און שנייד, וואס איך האב נישט פארזייט; [כג] און פארוואס האסטו
hostu farvos un farzeit nisht hob ich vos shnaid un
you have why and sown not have I what reap and

נישט אריינגעגעבן מיין געלט אין א באנק, און איך וואלט עס ביי מיין
main bai es volt ich un bank a in gelt main araingegeben nisht
my at it would I and bank a in money my give not

צוריק קער אויפגעמאנט מיט ציַנזן ? [כד] און ער האט געזאגט צו די ,
di tsu gezogt hot er un tsinzn mit oifgemont ker tsurik
the to said has he and interest with collected turn returning

וואס זענען געשטאנען ארום : נעמט אוועק פון אים די מנה, און
un mina di im fun avek nemt arum geshtanen zenen vos
and mina the him from went away take around standing are who

גיט זי צו דעם , וואס האט די צען מנים ! [כה] און זיי האבן געזאגט
gezogt hoben zei un minim tsen di hot vos dem tsu zi git
said have they and minas ten the has who the one to it give

צו אים: האר, ער האט דאך שוין צען מנים . [כו] איך זאג אייך, אז
az aich zog ich minim tsen shoin doch hot er Har im tsu
that you tell I minas ten already yet has he L-rd him to

יעדן איינעם, וואס האט, וועט געגעבן ווערן; פון דעם אבער , וואס
vos ober dem fun veren gegeben vet hot vos einem yedn
who however the one from to be given will has who one every

האט נישט, וועט אפילו אוועקגענומען ווערן דאס, וואס ער האט יא.
yo hot er vos dos veren avekgenumen afile vet nisht hot
yes has he what that to be taken away even will not has

in a very small thing,
have shlita *(authority)*
over ten towns. [18] And
the sheni *(second)* came
saying, Your mina, Adoni,
made five minas. [19] And
the man of noble birth
said also to this one, And
you have shlita *(authority)*
over five towns. [20] And
the other came saying,
Adoni, hinei! Your mina
which I had put away
in a tichel *(kerchief)*.
[21] For I was fearing
you, because you are a
big machmir *(stickler)*,
you take what you did
not deposit, and you
reap what you did not
sow. [22] He says to him,
From your own mouth
I will judge you, eved
rasha *(bad servant)*. You
had daas that I am a
big machmir *(stickler)*,
taking what I did not
deposit and reaping what
I did not sow? [23] Why
then did you not put
my kesef on deposit?
Then when I came I
would have collected
ribit *(interest)*. [24] And to
the ones having stood
nearby he said, Take
from him the mina and
give it to the one having
ten minas. [25] And they
said to him, Adoneinu,
he has ten minas! [26] I
say to you, that to
everyone having, more
will be given, but from
the one not having,
even what he has will
be taken away. [27] But
these oyevim of mine,

כז דאך די דאזיקע שונאים מיינע, וואס האבן נישט געוואלט, אז איך
ich az gevolt nisht hoben vos maine sonim dozike di doch
I that wanted not have who my enemies these the yet

זאל קעניגן איבער זיי , ברענגט אהער, און דערהרגעט זיי פאר
far zei derharget un aher brengt zei iber kenigen zol
before them slaughter and here bring them over rule shall

מיר! כח און ווען ער האט דאס געזאגט, איז ער אוועק פארויס, און איז
iz un forois avek er iz gezogt dos hot er ven un mir
was and ahead traveled he is said this has he when and me

ארויפגעגאנגען קיין ירושלים .
Yerushalayim kein aroifgegangen
Jerusalem to going up

כט און עס איז געשען , ווען ער האט זיך דערנענטערט קיין
kein dernentert zich hot er ven geshen iz es un
to come near self has he when happened has it and

בית-פגי און בית-היני ביים בארג , וואס האט געהייסן
geheisen hot vos barg baim Beit-Anyah un Beit-Pagey
named was which mountain by the Beit-Anyah and Beit-Pagey

הר הזיתים, האט ער געשיקט צוויי פון די תלמידים, ל און געזאגט:
gezogt un talmidim di fun tsvei geshikt er hot hzitim Har
said and disciples the of two sent he has Olives Mount of

גייט אריין אין דעם דארף אנטקעגנאיבער; און ווען איר וועט דארט
dort vet ir ven un antkegeniber dorf dem in arain geit
there will you when and opposite village the in into go

אריינקומען, וועט איר געפינען א יונג אייזל אנגעבונדן , אויף וועלכן
velchen oif ongebunden eizl yung a gefinen ir vet arainkumen
which on tied up donkey young a find you will come in

קיין מענטש איז נאך קיינמאל נישט געזעסן; בינדט עס אויף און ברענגט
brengt un oif es bindt gezesen nisht keinmol noch iz mentsh kein
bring and on it untie sat not never yet is man any

עס צו אהער. לא און אויב עמיצער וועט אייך פרעגן: פארוואס בינדט
bindt farvos fregen aich vet emitser oib un aher tsu es
untie why ask you will someone if and here to it

איר עס אויף? זאלט איר אזוי זאגן : דער האר דארף עס האבן! לב און
un hoben es darf Har der zogen azoi ir zolt oif es ir
and has it need L-rd the say so you shall on it you

די שליחים זענען אהינגעגאנגען, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט
hot er vi azoi gefunen hoben un ahingegangen zenen shlichim di
has he as just found have and go there did Shlichim the

זיי געזאגט. לג און ווען זיי האבן אויפגעבונדן דאס יונגע אייזל ,
eizl yunge dos oifgebunden hoben zei ven un gezogt zei
donkey young the released have they when and said them

האבן זיינע בעלי בתים געזאגט צו זיי : פארוואס בינדט איר אויף
oif ir bindt farvos zei tsu gezogt batim ba'alei zaine hoben
on you untie why them to said houses masters of his have

דאס אייזל ? לד און זיי האבן געזאגט: דער האר דארף עס האבן!
hoben es darf Har der gezogt hoben zei un eizl dos
have it need L-rd the said have they and donkey the

לה און זיי האבן עס געברענגט צו יהושען/ישוען , און האבן
hoben un Yeshuan/Yehoshuan tsu gebrengt es hoben zei un
have and Yehoshua to brought it have they and

ארויפגעווארפן זייערע מלבושים אויף דעם אייזל , און ארויפגעזעצט
aroifgezetst un eizl dem oif malbushem zeiere aroifgevorfen
sit up and donkey the on cloaks their throwing

the ones refusing me the Kabbalas HaMalchus *(refusing my sovereignty as king)* over them, bring here and execute them before me. 28 And having said these things, he was traveling ahead, making his aliyah leregel to Yerushalayim.

29 And it came about as he came near to Beit-Pagey and Beit-Anyah, by the Mount of Olives, Rebbe, Melech HaMoshiach sent two of the talmidim, 30 Saying, Go to the shtetl ahead of you, in which entering you will find an AYIR having been tied, upon which none among Bnei Adam ever sat, and having untied it, bring it here. 31 And if someone asks you, Why are you untying it? — you will say this: HaAdon has need of it. 32 And having departed, the ones having been sent found it just as Rebbe, Melech HaMoshiach told them. 33 And while untying the AYIR, its owners said to them, Why are you untying the AYIR? 34 And they said, Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu has need of it. 35 And they led it to him and, having thrown their kaftans on the AYIR, they put Rebbe Melech HaMoshiach on it. 36 And as Moshiach

יהושען/ישוען דערויף . (זכריה ט, ט.) לו און בשעת ער איז
iz er beshas un t t Zecharyah deroif Yeshuan/Yehoshuan
was he while and 9 9 Zecharyah thereon Yehoshua

געגאנגען, האבן זיי אויסגעשפרייט זייערע קליידער אויפן וועג. לז און
un veg oifen kleider zeiere oisgeshpreit zei hoben gegangen
and road on the clothing their spread out they have going

ווען ער האט זיך שוין דערנענטערט צום אראפגאנג פון דעם
dem fun aropgang tsum dernentert shoin zich hot er ven
the from descent to the come near already self has he when

הר הזיתים, האט די גאנצע מאסע תלמידים אנגעהויבן פריידיק
freidik ongehoiben talmidim mase gantse di hot hzitim Har
rejoicing begun disciples mass of whole the has Olives Mount of

צו לויבן ה׳ מיט א הויך קול פאר אלע גבורות , וואס זיי
zei vos gvuros ale far kol hoich a mit Hashem loiben tsu
they which mighty deeds all for voice loud a with Hashem praise to

האבן געזען, לח און האבן געזאגט:
gezogt hoben un gezen hoben
said have and seen have

געבענטשט איז דער קעניג, וואס קומט אינם נאמען פון דעם
dem fun nomen inem kumt vos kenig der iz gebentsht
the of Name in the comes who king the is blessed

האר (ה׳);
Hashem Har
Hashem L-rd

שלום אין הימל , און כבוד אין די הויכקייטן!
hoichkeitn di in koved un himel in sholem
highest the in glory and heaven in peace

לט און אייניקע פון די פרושים אויס דעם המון מענטשן האבן
hoben mentshn hamon dem ois Perushim di fun einike un
have people crowd of the out of Pharisees the of some and

געזאגט צו אים: רבי , שריי אָן אויף דיינע תלמידים! מ און ער האט
hot er un talmidim daine oif on shrai Rebbe im tsu gezogt
has he and disciples your on on shout Rebbe him to said

ענטפערנדיק געזאגט: איך זאג אייך: אויב די דאזיקע שווייגן , וועלן די
di velen shvaigen dozike di oib aich zog ich gezogt entferendik
the will silent these the if you tell I said answering

שטיינער שרייען!
shraien shteiner
shout stones

מא און ווי ער איז צוגעקומען נענטער און האט געזען די שטאט, האט
hot shtot di gezen hot un nenter tsugekumen iz er vi un
has city the seen has and near come over is he as and

ער זיך צעוויינט איבער איר, מב אזוי צו זאגן , אָ, ווען אויך דו וואלסט
volst du oich ven o zogen tsu azoi ir iber tseveint zich er
would you also when o say to so her over wept self he

געוואוסט אין דעם דאזיקן טאג דאס, וואס האט א שייכות צו דיין
dain tsu shaiches a hot vos dos tog dozikn dem in gevust
your to relationship a has which what day this the in known

שלום ! איצט אבער איז עס פארהוילן פון דיינע אויגן. מג עס וועלן
velen es oigen daine fun farhoilen es iz ober itst sholem
will there eyes your from hidden it is however now peace

קומען טעג אויף דיר, און דיינע שונאים וועלן ווארפן א וואל ארום
arum val a varfen velen sonim daine un dir oif teg kumen
around rampart a throw will enemies your and you on days come

rode along, the people were spreading their garments on the road. [37] And as Rebbe, Melech HaMoshiach was now approaching the path that makes the descent from the Mount of Olives, all the multitude of the Rebbe's talmidim began with simcha *(joy)* and with a kol gadol *(a loud voice)* to shout Baruch Hashem for all the nifla'ot *(wonders)* and gevurot *(mighty deeds)* of Hashem! For they had been edei reiyah *(eyewitnesses)* of these, [38] Saying, BARUCH HABAH, HaMelech B'SHEM ADONOI! Shalom b'Shomayim! And kavod in the Highest! [39] And some of the Perushim from the multitude said to him, Rabbi, rebuke your talmidim! [40] And in reply he said, I say to you, if these will be silent, the avanim *(stones)* will cry out.

[41] And as he came near, having seen the Ir *(City)* [of Yerushalayim], Rebbe, Melech HaMoshiach wept over it, [42] Saying, If you had only had daas in HaYom HaZeh of the things leading to shalom, but now it was nistar from your eyes. [43] Because yamim *(days)* will come upon you when your oyevim *(enemies)* will construct a siege against you and they will surround you and will

דיר, און וועלן דיך ארומרינגלען, און באלאגערן פון אלע זייטן; מד און
un zaitn ale fun balagern un arumringlen dich velen un dir
and sides all from besiege and surround you will and you

וועלן דיך מאכן מיט דער ערד צוגלייך , און דיינע קינדער אין דיר;
dir in kinder daine un tsuglaich erd der mit machen dich velen
you in children your and equal earth the with make you will

און וועלן נישט איבערלאזן א שטיין אויף א שטיין אין דיר, דערפאר
derfar dir in shtein a oif shtein a iberlozen nisht velen un
for the reason you in stone a upon stone a leave not will and

וואס דו האסט נישט דערקענט די צייט פון דיין באזוכט ווערן!
veren bazucht dain fun tsait di derkent nisht host du vos
to be visitation your of time the recognized not have you that

מה און ער איז אריינגעגאנגען אין בית המקדש , און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un Hamikdash beis in araingegangen iz er un
begun has and HaMikdash house in entered is he and

ארויסצוטרייבן די הענדלער, מו זאגנדיק צו זיי : עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es zei tsu zogendik hendler di aroistsutraiben
written stands it them to saying sellers the to cast out

מיין הויז וועט זיין א הויז פון תפילה (ישעיהו נו, ז.); איר אבער
ober ir z nu Yeshayah tfile fun hoiz a zain vet hoiz main
however you 7 56 Yeshayah prayer of house a be will house my

האט דערפון געמאכט א הייל פון רויבער! (ירמיהו ז, יא.)
yo z Yirmeyah roiber fun heil a gemacht derfun hot
11 7 Yirmeyah robbers of den a made of it have

מז און ער האט געלערנט טאג טעגלעך אין בית המקדש ; די הויפט
hoipt di Hamikdash beis in teglech tog gelernt hot er un
chief the HaMikdash house in daily day taught has he and

כהנים אבער און די סופרים און די ראשים פונם פאלק האבן
hoben folk funem roshim di un sofrim di un ober koyanim
have people from the leaders the and scribes the and however kohenim

געזוכט אים אומצוברענגען. מח און האבן נישט געפונען, וואס זיי זאלן
zolen zei vos gefunen nisht hoben un umtsubrengen im gezucht
should they what found not have and destroy him sought

טאן; ווארום דאס גאנצע פאלק האט זיך צוגעהערט צו אים מיט
mit im tsu tsugehert zich hot folk gantse dos vorem ton
with him to to listen self has people whole the because do

גרויסער ערנסטקייט.
ernstkeit groiser
earnestness great

כ

און עס איז געשען , אין איינעם פון די טעג, בשעת ער האט
hot er beshas teg di fun einem in geshen iz es un
has he while days the of one in happened is it and

געלערנט דאס פאלק אין בית המקדש , און אנגעזאגט די
di ongezogt un Hamikdash beis in folk dos gelernt
the announced and HaMikdash house in people the taught

גוטע בשורה, זענען די הויפט כהנים און די סופרים און די זקנים
zkeinem di un sofrim di un koyanim hoipt di zenen besoire gute
elders the and scribes the and kohenim chief the are News Good

צוגעטרעטן ב און האבן געזאגט צו אים, אזוי צו זאגן : זאג אונדז, מיט
mit undz zog zogen tsu azoi im tsu gezogt hoben un tsugetretn
with us tell say to so him to said have and approached

וועמעס רשות טוסטו די דאזיקע זאכן ? אדער ווער איז עס, וואס
vos es iz ver oder zachn dozike di tustu reshus vemes
who it is who or things these the you do authority whose

hem you in from all directions.
44 And they will dash you to the ground, you and your yeladim with you. And they will not leave an even *(stone)* upon an even *(stone)* within you, because you did not have daas of the zman *(time)* of your YOM PEKUDDAH *(visitation, reckoning)*.

45 And having entered into the Beis HaMikdash, Moshiach began to throw out the sellers,
46 Saying to them, It has been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI, but you made it a MEARAT PARITZIM.

47 And he was saying shiurim yom yom in the Beis Hamikdash. But the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking to kill him, and also the Rashei HaAm, 48 And they were not finding what they might do, for HaAm were all hanging on his every dvar.

20 And it came about on one of the yamim Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim to HaAm *(the People)* in the Beis Hamikdash and was preaching the Besuras HaGeulah, the Rashei Hakohanim and the Sofrim with the Ziknei HaAm stood by; 2 They spoke, saying to him, Tell us by what shlita *(authority)* you do these things, or who is

האט דיר געגעבן דאס דאזיקן רשות ? ג ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er reshus dozikn dos gegeben dir hot
answering has however he authority this the given you has

געזאגט צו זיי : איך וועל אייך אויך פרעגן א שאלה ! און זאגט מיר:
mir zogt un shaile a fregen oich aich vel ich zei tsu gezogt
me tell and question a ask also you will I them to said

ד די מקוה פון יוחנן איז געווען פון הימל אדער פון מענטשן?
mentshn fun oder himel fun geven iz Yochanan fun mikveh di
men from or heaven from was is John of mikveh the

ה און זיי האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi zich tsvishen ibergeleigt es hoben zei un
say to so themselves among reasoned it have they and

וועלן מיר זאגן : פון הימל , וועט ער זאגן : טא פארוואס האט איר
ir hot farvos to zogen er vet himel fun zogen mir velen
you have why then say he will heaven from say we will

אים נישט געגלויבט? ו וועלן מיר אבער זאגן : פון מענטשן, וועט דאס
dos vet mentshn fun zogen ober mir velen gegloibt nisht im
the will men from say however we will believed not him

גאנצע פאלק אונדז שטייניקן , ווארום עס איז בטוח , אז
az betuech iz es vorem shteiniken undz folk gantse
that confident are the ones because stone us people whole

יוחנן איז געווען א נביא . ז און זיי האבן געענטפערט, אז זיי
zei az geentfert hoben zei un novi a geven iz Yochanan
they that answered have they and prophet a was is John

ווייסן נישט פונוואנען . ח און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un funvanen nisht veisen
said them to has Yehoshua and from where not know

זאג איך אייך אויך נישט מיט וועמעס רשות איך טו די דאזיקע זאכן .
zachn dozike di tu ich reshus vemes mit nisht oich aich ich zog
things these the do I authority whose with not also you I tell

ט און ער האט אנגעהויבן צו זאגן צום פאלק דאס דאזיקע משל :
moshal dozike dos folk tsum zogen tsu ongehoiben hot er un
parable these the people to the say to begun has he and

א מענטש האט געפלאנצט א ווינגארטן, און אים פארדונגען צו גערטנער,
gertner tsu fardungen im un vaingorten a geflantst hot mentsh a
tenants to leased it and vineyard a planted has man a

און איז אוועקגעפארן אויף א לאנגער צייט. י און צום זמן האט ער
er hot zman tsum un tsait langer a oif avekgeforen iz un
he has season at the and time long a for depart has and

געשיקט א קנעכט צו די גערטנער , אז זיי זאלן אים געבן פון דער
der fun geben im zolen zei az gertner di tsu knecht a geshikt
the of give him should they that gardeners the to servant a sent

פרוכט פון דעם ווינגארטן; די גערטנער אבער האבן אים געשלאגן,
geshlogen im hoben ober gertner di vaingorten dem fun frucht
struck him have however gardeners the vineyard the of fruit

און אוועקגעשיקט מיט גארנישט. יא און ער האט געמערט צו שיקן אן
an shiken tsu gemert hot er un gornisht mit avekgeshikt un
an send to more has he and nothing with sent away and

אנדערן קנעכט; זיי אבער האבן אויך יענעם געשלאגן און אנגעטאן
ongeton un geshlogen yenem oich hoben ober zei knecht andern
dressed and struck that one also have however they servant other

אים בזיונות , און אוועקגעשיקט מיט גארנישט. יב און ער האט מוסיף
moisef hot er un gornisht mit avekgeshikt un bizyoines im
added has he and nothing with sent away and evils him

the one having given to you this shlita? 3 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I will also confront you will a she'elah, and you tell me: 4 The tevilah of teshuva of Yochanan — was it from Shomayim or from Bnei Adam? 5 And they reasoned to themselves saying, If we say, from Shomayim, he will say, why did you not believe him? 6 But if we say, from Bnei Adam, HaAm *(the People)* all will subject us to sequilah *(stoning)*, for HaAm Yisroel are all convinced that Yochanan is a navi. 7 And they answered that they did not have daas of the origin of the tevilah of teshuva of Yochanan. 8 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Neither am I telling you by what shlita *(authority)* I do these things.

9 And he began to tell this mashal to HaAm Yisroel. A certain ish planted a kerem and leased it to koremim *(vine keepers)* and he went away for a long time. 10 And in season he sent to the koremim *(vine keepers)* an eved *(servant)* that from the pri of the kerem they will give to him. But the koremim *(vine keepers)* sent the eved away empty, having beaten him. 11 And he proceeded to send another eved. But him also, when they had beaten and

געווען צו שיקן א דריטן; אבער אויך דעם דאזיקן האבן זיי בלוטיק
blutik zei hoben dozikn dem oich ober dritn a shiken tsu geven
bloodily they have this the also however third a send to did

צעשלאגן און ארויסגעווארפן. יג און דער האר פון דעם וויינגארטן האט
hot vaingorten dem fun Har der un aroisgevorfen un tseshlogen
has vineyard the of lord the and thrown out and beat up

געזאגט: וואס זאל איך טאן? איך וועל שיקן מיין געליבטן זון; אפשר
efsher zun gelibtn main shiken vel ich ton ich zol vos gezogt
perhaps son beloved my send will I do I shall what said

וועלן זיי אים שוינען. יד נאר ווי די גערטנער האבן אים דערזען,
derzen im hoben gertner di vi nor shoinen im zei velen
seen him have gardeners the as but spare him they will

האבן זיי זיך איבערגעלייגט איינער מיטן אנדערן, און געזאגט: דער
der gezogt un andern miten einer ibergeleigt zich zei hoben
the said and other with the one reasoned self they have

דאזיקער איז דער יורש; לאמיר אים טייטן; כדי די ירושה
yerushe di kedei teiten im lomir yoiresh der iz doziker
inheritance the so that kill him let us heir the is this one

זאל ווערן אונדזער. טו און זיי האבן אים ארויסגעווארפן אויסער דעם
dem oiser aroisgevorfen im hoben zei un undzer veren zol
the out of thrown out him have they and ours be shall

וויינגארטן, און אים דערהרגעט. וואס זשע וועט דער האר פון דעם
dem fun Har der vet zhe vos derharget im un vaingorten
the of lord the will then what slaughtered him and vineyard

וויינגארטן טאן צו זיי? טז ער וועט קומען און אומברענגען די דאזיקע
dozike di umbrengen un kumen vet er zei tsu ton vaingorten
these the kill and come will he them to do vineyard

גערטנער, און דעם וויינגארטן געבן צו אנדערע. און ווען זיי האבן
hoben zei ven un andere tsu geben vaingorten dem un gertner
have they when and others to give vineyard the and gardeners

דאס געהערט, האבן זיי געזאגט: חלילה! יז ער אבער האט אויף זיי
zei oif hot ober er cholile gezogt zei hoben gehert dos
them on has however he never said they have heard this

געקוקט, און געזאגט; וואס דען איז דאס דאזיקע, וואס שטייט געשריבן;
geshriben shteit vos dozike dos iz den vos gezogt un gekukt
written stand which these the is then what said and looked

א שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein a
rejected have builders the which stone a

דער דאזיקער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל?
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz doziker der
corner of the chief for the become is this one the

(תהלים קיח, כב.)
chb kich Tehilim
22 118 Psalms

יח יעדער איינער, וואס פאלט אויף יענעם שטיין,
shtein yenem oif falt vos einer yeder
stone that on falls who one every

וועט צעשמעטערט ווערן;
veren tseshmetert vet
be crushed will

אויף וועמען אבער ער וועט פאלן,
falen vet er ober vemen oif
fall will it however whom on

dishonored him, they sent him away empty. [12] And he proceeded to send an eved shlishi *(a third servant)*. And also this one, having wounded, they threw out. [13] And the Adon of the kerem, said, What should I do? I will send Beni Ahuvi. Perhaps this one they will respect. [14] But having seen him, the koremim *(vine keepers)* were reasoning with one another saying, This one is the Bechor, the heir. Let us kill him, that the bechorah may become ours. [15] And having driven him outside the kerem, they killed him. What then will the Baal HaKerem do to them? [16] He will come and will destroy these koremim *(vine keepers)* and will give the kerem to others. And having heard this, HaAm Yisroel said, Chas vShalom! [17] But having looked at them, Rebbe, Melech HaMoshiach said, What then is this which has been written: EVEN MAASU HAYTAH LEROSH PINAH *(The Stone they rejected became the capstone)*? [18] Everyone having fallen upon that EVEN *(stone)* will be DAKU *(broken into pieces)*, and upon whomever

וועט ער אים צעמאלן. (ישעיהו ה, יד-טו; דניאל ב, לד-לה.)
ld-lh b Daniel id-tu h Yeshayah tsemolen im er vet
34-35 2 Daniel 14-15 5 Yeshayah crush him it will

יט און די סופרים און די הויפט כהנים האבן געזוכט צו לייגן די
di leigen tsu gezucht hoben koyanim hoipt di un sofrim di un
the lay to sought have kohenim chief the and scribes the and

הענט אויף אים אין דער זעלביקער שעה; און האבן מורא געהאט פאר
far gehat moire hoben un sho zelbiker der in im oif hent
before had fear have and hour same the in him on hands

דעם פאלק; ווארום זיי האבן איינגעזען , אז ער האט געזאגט דאס
dos gezogt hot er az aingezen hoben zei vorem folk dem
the said has he that understand have they because people the

דאזיקע משל אויף זיי . כ און זיי האבן געלויערט אויף אים, און
un im oif geloyert hoben zei un zei oif moshal dozike
and him on lie in wait have they and them on parable these

געשיקט שפיאנען, וואס האבן זיך פארשטעלט פאר צדיקים ,
tsadikim far farshtelt zich hoben vos shpionen geshikt
righteous for passed oneself off self have who spies sent

כדי אים צו פאנגען מיט א ווארט, אז זיי זאלן אים איבערגעבן צו
tsu ibergeben im zolen zei az vort a mit fangen tsu im kedei
to give over him should they that word a with catch to him so that

דער ממשלה און דער מאכט פון דעם גובערנאטאר. כא און זיי האבן
hoben zei un gubernator dem fun macht der un memshole der
have they and governor the of power the and authority the

אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווייסן, אז דו רעדסט און
un redst du az veisen mir Rebbe zogen tsu azoi gefregt im
and speak you that know we Rebbe say to so asked him

לערנסט ריכטיק, און ביסט נישט נושא פנים , נאר לערנסט אויף
oif lernst nor ponem noisa nisht bist un richtik lernst
on teach but face partial to the not are and rightly teach

אן אמת דעם וועג פון ה' . כב מעגן מיר געבן שטייער צום קיסר,
Caesar tsum shtaier geben mir megn Hashem fun veg dem emes an
Caesar to the tax give we lawful Hashem of way the truth a

אדער נישט? כג ער אבער האט פארשטאנען זייער כיטרעקייט, און האט
hot un chitrekeit zeier farshtanen hot ober er nisht oder
has and craftiness their understood has however he not or

צו זיי געזאגט: כד ווייזט מיר א דינר . וועמעס בילד און אויפשריפט
oifshrift un bild vemes dinar a mir vaizt gezogt zei tsu
inscription and image whose denarius a me show said them to

האט ער? און זיי האבן געזאגט: דעם קיסרס . כה און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un Caesars dem gezogt hoben zei un er hot
them to has he and Caesar's the said have they and it has

געזאגט: דעריבער גיט אפ דעם קיסר דאס, וואס איז דעם קיסרס ,
Caesars dem iz vos dos Caesar dem op git deriber gezogt
Caesar's the is which that Caesar the up give therefore said

און צו ה' דאס, וואס איז ה'ס ! כו און זיי האבן אים נישט
nisht im hoben zei un Hashems iz vos dos Hashem tsu un
not him have they and Hashem's is which that Hashem to and

געקענט פאנגען מיט קיין ווארט פאר דעם פאלק; און האבן זיך
zich hoben un folk dem far vort kein mit fangen gekent
self have and people the before word any with to catch be able

געוואונדערט אויף זיין ענטפער, און האבן געשוויגן .
geshvigen hoben un entfer zain oif gevundert
silent have and answer his on amazed

it falls, it will crush
him.

19 And the Sofrim and the
Rashei Hakohenim sought
to lay their hands upon
him in the same hour, but
they were afraid of HaAm
Yisroel, for they knew that
he spoke this mashal *(parable)*
against them. 20 And having
watched carefully, they sent
spies pretending themselves
to be tzaddikim, that they
might catch him in his dvar,
so as to deliver him to the
rulers and the manhigim
under the Moshel *(Governor)*.
21 And they set a she'elah
(question) before him, saying,
Rabbi, we have daas that
you speak beemes in the
shiurim you say and you
show no deference toward
anyone, but on the basis
of HaEmes you give torah
about HaDerech Hashem.
22 Is it mutar for us to pay
tax to Caesar or not? 23 But
having noticed the ORMAH
(cunning, craftiness) in their
manner, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
24 Show me a denarius.
Whose demut *(likeness)* has
it? And whose inscription?
And they said, Caesar's.
25 And he said to them, Then
give the things of Caesar
to Caesar and the things of
Hashem to Hashem. 26 And
they were not able to catch
him in his dvar before the
people and, having been
nispoyel *(marveled)* at his
teshuva *(answer)*, they were
silent.

כז און עס זענען צוגעקומען צו אים אייניקע פון די צדוקים , וועלכע
velche Tsedukim di fun einike im tsu tsugekumen zenen es un
which Sadducees the of some him to come over are it and

זאגן , אז עס איז נישטא קיין תחית המתים ; כח און
un hameysim techiyas kein nishto iz es az zogen
and the dead ones resurrection of any there is not is it that say

האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי , משה האט אונדז געשריבן;
geshriben undz hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi gefregt im hoben
written us has Moses Rebbe say to so asked him have

אויב עמיצנס ברודער וועט שטארבן, האבנדיק א ווייב, און איז אָן א
a on iz un vaib a hobendik shtarben vet bruder emitsns oib
a without is and wife a having die will brother anyone's if

קינד, זאל זיין ברודער נעמען די פרוי , און אויפשטעלן זאמען צו זיין
zain tsu zomen oifshtelen un froi di nemen bruder zain zol kind
his to seeds raise up and woman the take brother his shall child

ברודער. (דברים כה, ה-ו.) כט אָט זענען געווען זיבן ברידער;
brider ziben geven zenen ot h-u chh Devarim bruder
brothers seven was are here 5-6 25 Deuteronomy brother

און דער ערשטער האט גענומען א ווייב, און איז געשטארבן אָן
on geshtorben iz un vaib a genumen hot ershter der un
without died is and wife a taken has first the and

קינדער; ל און דער צווייטער; לא און דער דריטער האט זי גענומען;
genumen zi hot driter der un tsveiter der un kinder
taken her has third the and second the and children

און אזוי א האבן אויך די זיבן נישט איבערגעלאזט קיין קינדער, און
un kinder kein ibergelozt nisht ziben di oich hoben a azoi un
and children any left not seven the also have a so and

זענען געשטארבן. לב צום סוף איז אויך די פרוי געשטארבן. לג וועמעס
vemes geshtorben froi di oich iz sof tsum geshtorben zenen
whose died woman the also is end to the died have

ווייב פון זיי וועט דעריבער די פרוי זיין נאך תחית
techiyas noch zain froi di deriber vet zei fun vaib
resurrection of after be woman the therefore will them from wife

המתים ? ווארום די זיבן האבן זי געהאט פאר א ווייב. לד און
un vaib a far gehat zi hoben ziben di vorem hameysim
and wife a for had her have seven the because the dead ones

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: די קינדער פון דער דאזיקער
doziker der fun kinder di gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
this the of children the said them to has Yehoshua

וועלט האבן חתונה, און ווערן חתונה געמאכט; לה די אבער , וואס
vos ober di gemacht chasene veren un chasene hoben velt
that however the made married to be and marry have world

זענען ווערט צו דערגרייכן יענע וועלט און תחית המתים ,
hameysim techiyas un velt yene dergreichen tsu vert zenen
the dead ones resurrection of and world that obtain to worthy are

האבן נישט חתונה , און ווערן נישט חתונה געמאכט; לו ווארום זיי
zei vorem gemacht chasene nisht veren un chasene nisht hoben
they because made married not to be and marriage not have

קענען מער נישט שטארבן; ווארום זיי זענען גלייך צו די מלאכים;
malochim di tsu glaich zenen zei vorem shtarben nisht mer kenen
angels the to like are they because die not more can

און זענען ה׳ס קינדער, זייענדיק קינדער פון תחית
techiyas fun kinder zaiendik kinder Hashems zenen un
resurrection of of children being children Hashem's are and

27 And some of the Tzedukim
— the Tzedukim are the
ones speaking against the
Techiyas HaMesim, who say
there is none — approached
Rebbe, Melech HaMoshiach.
They set a she'elah *(question)*
before him, 28 Saying, Rabbi,
Moshe Rabbenu laid it
down in writing to us, if
someone's ach dies and
has an isha, and UVEN EIN
LO *(and there is no son to
him)*, that he should take
the almanah of his ach
and he should raise up
a zera *(seed)* to his ach.
29 Now there were shiva
achim. And the first took
an isha, and died UVEN
EIN LO *(and there is no son
to him)*. 30 And the second
took her to be his isha, and
he died childless. 31 And
the third took her; and
likewise also the seventh
did not leave behind a ben
and they all died. 32 And
lemaskana *(finally)* the isha
died. 33 The isha, then, in
the Techiyas HaMesim, of
which of them does she
become the wife? For shiva
had her as isha *(wife)*. 34 And
Rebbe Melech HaMoshiach
said to them, The banim
of the Olam Hazeh marry
and are given in marriage:
35 But the ones having been
considered worthy to attain
to the Olam HaBah and the
Techiyas HaMesim neither
marry nor are given in
marriage. 36 For neither is
it possible any longer for
them to die, for they are
like malachim and they
are bnei haElohim, being

המתים . [לז] און אז די טויטע שטייען אויף, האט אויך משה
hameysim un az di toite shteien oif hot oich Moshe
the dead ones and the that dead stand up has also Moses

מרמז געווען ביים סנה, ווען ער רופט דעם האר דעם ג-ט פון
meramez geven baim sne ven er ruft dem Har dem G-t fun
alluded to did by the bush when he calls the L-rd the G-d of

אברהם און דעם ג-ט פון יצחק און דעם ג-ט פון יעקב . (שמות ג,
Avraham un dem G-t fun Yitschak un dem G-t fun Yaakov . Shemot g
Abraham and the G-d of Isaac and the G-d of Jacob Exodus 3

ו.) [לח] ער אבער איז דער ג-ט, נישט פון טויטע , נאר פון לעבעדיקע ;
u er ober iz der G-t fun nisht toite fun nor lebedike
6 he however is the G-d not of the dead but of the living ones

ווארום אלע לעבן פאר אים. [לט] און אייניקע פון די סופרים האבן
vorem ale leben far im un einike fun di sofrim hoben
because all live before Him and some of the scribes have

ענטפערנדיק געזאגט: רבי , דו האסט וואויל געזאגט! [מ] ווארום זיי
entferendik gezogt Rebbe du host voil gezogt vorem zei
answering said Rebbe you have well spoken because they

האבן זיך מער נישט אונטערגעשטעלט, אים עפעס צו פרעגן.
hoben zich mer nisht untergeshtelt im epes tsu fregen
have self more not dare him something to ask

bnei haTechiyas HaMesim. [37] But that the Mesim are made to stand up alive, even Moshe revealed at the burning bush, as he calls Adonoi ELOHEI AVRAHAM ELOHEI YITZCHAK VELOHEI YA'AKOV. [38] But Hashem is not the G-d of Mesim but is Elohei HaChayyim, for to Hashem all are alive. [39] And, in reply, some of the Sofrim said, Rabbi, you spoke well. [40] For no longer were they daring to set a she'elah *(question)* before him regarding anything.

[מא] ער אבער האט צו זיי געזאגט: ווי אזוי זאגט מען, אז
er ober hot tsu zei gezogt vi azoi men zogt az
he however has to them said like in this way says it that

דער משיח איז דודס זון ? [מב] דוד אליין זאגט דאך אינם
der Moshiach iz Dovids zun Dovid alein zogt doch inem
the Moshiach is David's son David himself says after all in the

ספר תהלים:
seifer Tehilim
book of Psalms

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
der Har hot gezogt tsu main Har
the L-rd has said to my L-rd

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zits bai main rechter zait
sit at my right side

[מג] ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
biz ich vel aniderleigen daine faint
until I will lay down your enemies

פאר א פוסבענקעלע צו דיינע פיס. (תהלים קי , א.)
far a fusbenkele tsu daine fis Tehilim ki a
for a footstool to your feet Psalms 110 1

[מד] דוד רופט אים דעריבער האר; און וויאזוי זשע איז ער זיין זון?
Dovid ruft im deriber Har un viazoi zhe iz er zain zun
David calls him therefore L-rd and how then is he his son

[41] And he said to them, How do they say that the Rebbe Melech HaMoshiach is to be [merely] Dovid's ben? [42] For Dovid himself says in the book of Tehillim, NEUM HASHEM LADONI: SHEV LIMINI, [43] AD ASHIT OYVECHA HADOM L'RAGLECHA. [44] Therefore, if Dovid calls him Adon, how is he [merely] ben Dovid?

[מה] און בעת דאס גאנצע פאלק האט זיך צוגעהערט, האט ער געזאגט
un beis dos gantse folk hot zich tsugehert hot er gezogt
and while the whole people has self to listen has he said

צו די תלמידים: [מו] היט זיך פאר די סופרים, וואס ווילן ארומגיין
tsu di talmidim hit zich far di sofrim vos vilen arumgein
to the disciples beware self of the scribes who want walking

אין טליתים , און האבן ליב מען זאל זיי אפגעבן שלום אויף
in taleisim un hoben lib men zol zei opgeben sholem oif
in prayer shawls and have love men shall them give peace in

[45] In the hearing of all the people, Rebbe, Melech HaMoshiach said to his talmidim, [46] Beware of the Sofrim *(Rabbonim)*, the ones wanting to strut around in long kaftans and loving Birkat Shalom greetings in the

די מערקפלעצער, און די ערשטע ערטער אין שול , און פלעצער
pletser un shul in erter ershte di un merkpletser di
seats and synagogue in places first the and marketplaces the

אויבנאן אויף סעודות; מז זיי פארצערן די הייזער פון אלמנות, און
un almones fun haizer di fartseren zei sudus oif oibnon
and widows of houses the devour they feasts at at the head

פאר אן אויסרייד דאווענען זיי לאנג; זיי וועלן באקומען א הארבער
harber a bakumen velen zei lang zei davenen oisreid an far
greater a received will they long they pray pretext an for

משפט .
mishpot
judgment

כא און א בליק טוענדיק, האט ער געזען ווי די עשירים ווארפן
varfen ashirim di vi gezen er hot tuendik blik a un
cast rich the how seen he has doing glance a and

אריין זייערע נדבות אין דער שאצקאמער. ב און האט געזען א
a gezen hot un shatskamer der in nedoves zeiere arain
a seen has and treasury the in alms their into

געוויסע נויטבאדערפטיקע אלמנה אריינווארפן דארטן צוויי פרוטות .
prutes tsvei dorten arainvarfen almone noitbaderftike gevise
small coins two there throw in widow destitute certain

ג און ער האט געזאגט: באמת זאג איך אייך: די דאזיקע ארעמע אלמנה
almone oreme dozike di aich ich zog beemes gezogt hot er un
widow poor these the you I tell in truth said has he and

האט אריינגעווארפן מער ווי אלע; ד ווארום אלע די דאזיקע האבן
hoben dozike di ale vorem ale vi mer araingevorfen hot
have these the all because all than more thrown has

אריינגעווארפן צו די נדבות פון זייער עודף ; זי אבער האט פון
fun hot ober zi oidef zeier fun nedoves di tsu araingevorfen
from has however she excess their from alms the to thrown

איר נויט אריינגעווארפן אלץ, וואס זי האט געהאט צום לעבן .
leben tsum gehat hot zi vos alts araingevorfen noit ir
live on to had has she which all thrown in need her

ה און ווען אייניקע האבן געזאגט וועגן דעם בית המקדש , אז
az Hamikdash beis dem vegen gezogt hoben einike ven un
that HaMikdash house the about said have some when and

עס איז באצירט מיט הערלעכע שטיינער און מיט מתנות , האט ער
er hot matonus mit un shteiner herleche mit batsirt iz es
he has gifts with and stones magnificent with adorned is it

געזאגט: ו די דאזיקע זאכן , וואס איר זעט, עס וועלן קומען טעג, אין
in teg kumen velen es zet ir vos zachn dozike di gezogt
in days come will there see you which things these the said

וועלכע עס וועט דא נישט איבערגעלאזט ווערן א שטיין אויף א שטיין,
shtein a oif shtein a veren ibergelozt nisht do vet es velche
stone a on stone a to be left not here will there which

וואס וועט נישט אנידערגעריסן ווערן! ז האבן זיי אים געפרעגט, אזוי צו
tsu azoi gefregt im zei hoben veren anidergerisen nisht vet vos
to so asked him they have to be thrown down not will which

זאגן : רבי , און ווען וועט דאס זיין? און וואס איז דער סימן ווען
ven simen der iz vos un zain dos vet ven un Rebbe zogen
when sign the is what and be this will when and Rebbe say

דאס דארף געשען ? ח און ער האט געזאגט: גיט אכטונג , אז איר
ir az achtung git gezogt hot er un geshen darf dos
you that attention give said has he and to happen must this

marketplaces and the rashei hamoshavot *(chief seats)* in the shuls and the places of kavod at seudos tishen, 47 Which devour the batim *(houses)* of the almanot *(widows)* and for the sake of appearance daven lengthy tefillos *(prayers)*: the same shall receive greater damnation.

21 And having looked up, Rebbe, Melech HaMoshiach saw the ashirim *(rich people)* putting into the Beis Hamikdash Otzar *(Treasury)* their matanot *(gifts)*. 2 And he saw a certain poor almanah *(widow)* putting in there two leptas. 3 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, I say to you that this poor almanah *(widow)* put in more tzedakah than everyone. 4 For all these put in matanot *(gifts)* out of their abundance, but this almanah *(widow)*, out of her need, put in her michyah *(subsistence)*.

5 And as some were speaking about the Beis Hamikdash, that with beautiful avanim *(stones)* and with matanot *(gifts)* it has been decorated, Rebbe, Melech HaMoshiach said, 6 Yamim *(Days)* will come in which of these things which you see there will not be left an even *(stone)* upon an even *(stone)* which will not be thrown down.
7 And they questioned him, saying, Rebbe, ad mosai? *(how much longer?)* When will these things be, and what will be the ot when these things are about to take place? 8 And he

זאלט נישט פארפירט ווערן; ווארום א סך וועלן קומען אין מיין נאמען,
nomen main in kumen velen sach a vorem veren farfirt nisht zolt
Name my in come will many a because to be misled not shall

און זאגן: איך בין עס און די צייט האט גענענט! איר זאלט זיי נישט
nisht zei zolt ir genent hot tsait di un es bin ich zogen un
not them shall you near has time the and it am I say and

נאכגיין! ט ווען אבער איר וועט הערן פון מלחמות און מהומות,
mehumes un milchomes fun heren vet ir ober ven nochgein
turmoils and wars of hear will you however when follow

זאלט איר זיך נישט שרעקן, ווארום דאס מוז קודם כל געשען; נאר
nor geshen kol koidem muz dos vorem shreken nisht zich ir zolt
but happen all before must this because fear not self you shall

דער קץ איז נישט באלד.
bald nisht iz kets der
soon not is end the

י דעמאלט האט ער געזאגט צו זיי: א פאלק וועט אויפשטיין
oifshtein vet folk a zei tsu gezogt er hot demolt
rise will nation a them to said he has then

קעגן א פאלק, און א מלוכה קעגן א מלוכה; יא עס וועלן
velen es meluche a kegen meluche a un folk a kegen
will there kingdom a against kingdom a and nation a against

זיין געוואלדיקע ערדציטערנישן, און דא און דארטן הונגער און
un hunger dorten un do un erdtsiternishn gevaldike zain
and famine there and here and earthquakes great be

מגפות; און שרעקלעכע זאכן און גרויסע צייכנס פון הימל
himel fun tseichens groise un zachn shrekleche un mageyfus
heaven from signs great and things terrible and plagues

וועלן זיין. יב פאר דעם אלעם אבער וועלן זיי לייגן אויף אייך
aich oif leigen zei velen ober alem dem far zain velen
you on lay they will however all that before be will

זייערע הענט, און אייך פארפאלגן, און וועלן אייך איבערגעבן צו די
di tsu ibergeben aich velen un farfolgen aich un hent zeiere
the to give over you will and persecute you and hands their

שולן און תפיסות און אייך פירן פאר מלכים און מושלים
moshlim un melachim far firen aich un tfises un shuln
rulers and kings before lead you and prisons and synagogues

צוליב מיין נאמען. יג דאס וועט אויספאלן פאר אייך צום עדות
eides tsum aich far oisfalen vet dos nomen main tsulib
witness to the you for result will this Name my for

זאגן. יד נעמט זשע עס אייך צום הארצן, נישט צו זארגן פארויס,
forois zorgen tsu nisht hartsn tsum aich es zhe nemt zogen
ahead worry to not heart to the you it then take say

וויאזוי זיך צו פארטיידיקן; טו ווארום איך וועל אייך געבן א מויל
moil a geben aich vel ich vorem farteidiken tsu zich viazoi
mouth a give you will I because defend to self how

און חכמה, וואס אלע אייערע קעגנער וועלן זיך נישט קענען
kenen nisht zich velen kegner eiere ale vos chochme un
can not self will opponents your all what wisdom and

אנטקעגנשטעלן אדער ווידערשפרעכן. טז איר וועט אבער איבערגעגעבן
ibergegeben ober vet ir vidershprechen oder antkegenshtelen
handed over however will you contradict or oppose

ווערן אפילו פון עלטערן, און ברידער, און קרובים, און פריינד; און
un fraind un kroivim un brider un elteren fun afile veren
and friend and relatives and brothers and parents by even to be

said, Beware, you should not
be deceived. For many will
come Bishmi *(in my Name)*
saying, "I am he. And, the time
[of the Geulah] has drawn
near." Do not follow after
them. 9 But whenever you
hear about wars and intifadas,
do not be a pachdan *(coward)*.
For it is necessary for these
things to occur barishonah,
but it is not immediately
HaKetz.

10 Then he was saying to
them, Ethnic group will have
an intifada against ethnic
group, and malchut against
malchut, 11 There will be great
earthquakes and in various
places, raav *(famine)* and
makkot *(plagues)*, both horrible
portents and great moftim
(signs) in Shomayim. 12 But
before all these things, they
will lay their hands on you and
bring redifot *(persecutions)* on
you, handing you over to the
shuls and the batei hasohar
(prisons), being led away before
melachim *(kings)* and moshelim
(governors) because of my
Name *(Yehoshua, Yeshua)*. 13 It
will turn out for you to be an
opportunity for being an eidus
(witness) to the edut *(testimony)*.
14 Therefore, keep in your
levavot *(hearts)* not to prepare
to defend yourselves. 15 For I
will give to you a peh *(mouth)*
and chochmah which none
of your mitnaggedim will be
able to resist or to contradict.
16 And you will be handed over
also by horim and achim and
krovey mishpachot *(relatives)*
and chaverim *(friends)*, and they
will have some of you executed

א טייל פון אייך וועלן זיי טייטן. יז און איר וועט זיין געהאסט פון
fun gehast zain vet ir un teiten zei velen aich fun teil a
by hated be will you and kill they will you of part a

אלעמען צוליב מיין נאמען. יח און קיין האר פון אייער קאפ וועט נישט
nisht vet kop eier fun hor kein un nomen main tsulib alemen
not will head your of hair any and Name my for everyone

פארלוירן ווערן. יט דורך אייער סבלנות וועט איר געווינען אייערע
eiere gevinen ir vet savlones eier durch veren farloiren
your gain you will perseverance your through to be lost

לעבנס!
lebns
lives

כ און ווען איר וועט זען ירושלים באלעגערט מיט חיילות,
chaioles mit balegert Yerushalayim zen vet ir ven un
armies with lay seige to Jerusalem see will you when and

זאלט איר דעמאלט וויסן, אז איר פארוויסטונג האט זיך דערנענטערט.
dernentert zich hot farvistung ir az visen demolt ir zolt
come near self has desolation her that know then you shall

כא דעמאלט זאלן די, וואס זענען אין (לאנד) יהודה , אנטלויפן צו די
di tsu antloifen Yehude land in zenen vos di zolen demolt
the to flee Yehudah land of in are who the should then

בערג ; און די , וואס זענען אין איר מיט , זאלן אויסוואנדערן; און
un oisvanderen zolen mit ir in zenen vos di un berg
and go out should midst her in are who the and mountains

די , וואס זענען אויפן לאנד , זאלן נישט אריינגיין אין איר. כב ווייל
vail ir in araingein nisht zolen land oifen zenen vos di
because her into go in not should country in the are who the

זיי זענען טעג פון נקמה , כדי עס זאל דערפילט ווערן אלץ, וואס
vos alts veren derfilt zol es kedei nekome fun teg zenen zei
what all to be fulfilled shall it so that vengeance of days are they

שטייט געשריבן. כג ווי איז צו די טראגעדיקע פרויען און אנזויגערינס
onzoigerins un froien trogedike di tsu iz vei geshriben shteit
nursing ones and women pregnant the to is woe written stands

אין יענע טעג! ווארום עס וועט זיין א גרויסע נויט איבערן לאנד און
un land ibern noit groise a zain vet es vorem teg yene in
and land over need great a be will it because days those in

א צארן איבער דעם דאזיקן פאלק. כד און זיי וועלן פאלן פון דער שארף
sharf der fun falen velen zei un folk dozikn dem iber tsorn a
edge the by fall will they and people this the over wrath a

פון דער שווערד, און געפאנגען געפירט ווערן צווישן אלע פעלקער;
felker ale tsvishen veren gefirt gefangen un shverd der fun
peoples all among to be led captive and sword the of

און ירושלים וועט צעטרעטן ווערן פון אומות (העולם), ביז
biz hooilem umes fun veren tsetreten vet Yerushalayim un
until of the world nations by to be trampled will Jerusalem and

די צייטן פון די אומות (העולם) וועלן דערפילט ווערן. כה און
un veren derfilt velen hooilem umes di fun tsaitn di
and to be fulfilled will of the world nations the of time the

עס וועלן זיין סימנים אין דער זון און לבנה און שטערנס; און אויף
oif un shterens un levone un zun der in simonim zain velen es
on and stars and moon and sun the in signs be will there

דער ערד אנגסט אויף פעלקער; און זיי וועלן נישט וויסן קיין עצה
eitse kein visen nisht velen zei un felker oif angst erd der
counsel any know not will they and nations on distress earth the

and you will die al kiddush ha-Shem, 17 And you will be the focus of sinas chinom *(baseless hatred)* from everyone because of my Name *(Yehoshua, Yeshua)*. 18 And not even a hair of your rosh will by any means perish. 19 In your savlanut *(patience)* and endurance you will gain your nefashot *(souls)*.

20 But when you see Yerushalayim being surrounded by machanot *(encamping armies)*, then have daas that the sho'ah of it has drawn near. 21 Then the ones in Yehudah, flee to the mountains, and the ones inside HaIr *(the City)*, let them get out, and the ones in the sadot *(fields)*, let them not enter into HaIr *(the City)*, 22 Because these are the Yemei Nekamah *(Days of Vengeance)*, as a fulfillment of all the Kitvei Hakodesh. 23 Oy to the ones with child and to the ones nursing in yamim hahem *(those days)*. For there will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* upon Eretz Yisroel and kaas *(anger)* against this people, 24 And they will fall by the edge of the cherev *(sword)* and they will all be led captive into the Golus, and Yerushalayim will be trampled down by the Goyim, until the times of the Goyim are fulfilled. 25 And there will be otot *(miraculous signs)* in the shemesh *(sun)* and the levanah *(moon)* and the kochavim *(stars)*, and upon the earth there will be dismay among the Goyim, in perplexity at the sound of the sea and the

זיך צו געבן, מחמת דעם ברויזן פון ים און די כוואליעס; כו און
un chvalyes di un yam fun broizen dem machmas geben tsu zich
and waves the and sea of seethe the because give to self

מענטשן וועלן אויסגיין פאר מורא און דערווארטונג פון דעם, וואס דארף
darf vos dem fun dervartung un moire far oisgein velen mentshn
must which that of expectation and fear for faint will people

קומען אויף דער וועלט; ווארום די כוחות פון הימל וועלן דערשיטערט
dershitert velen himel fun koiches di vorem velt der oif kumen
shaken will heaven of powers the because world the on come

ווערן. כז און דעמאלט וועלן זיי זען דעם בר אנש קומען אויף א וואלקן
volken a oif kumen Enosh Bar dem zen zei velen demolt un veren
cloud a on come of Man Son the see they will then and to be

מיט מאכט און פיל הערלעכקייט. (דניאל ז, יג-יד.) כח ווען אבער
ober ven ig-id z Daniel herlechkeit fil un macht mit
however when 13-14 7 Daniel glory much and power with

די דאזיקע זאכן הויבן אָן געשען, זאלט איר זיך אויפריכטן און
un oifrichten zich ir zolt geshen on hoiben zachn dozike di
and lift up self you shall happen on begin things these the

אויפהויבן אייערע קעפ, ווייל אייער גאולה דערנענטערט זיך.
zich dernentert geule eier vail kep eiere oifhoiben
self come near redemption your because heads your pick up

כט און ער האט זיי געזאגט א משל: קוקט אויף דעם פייגנבוים און
un faignboim dem oif kukt moshal a gezogt zei hot er un
and fig tree the on look parable a said them has he and

אויף אלע ביימער; ל ווען זיי שפראצן שוין, זעט איר עס און ווייסט
veist un es ir zet shoin shprotsen zei ven beimer ale oif
know and it you see already sprout they when trees all on

פון זיך אליין, אז דער זומער איז נאענט. לא אזוי אויך איר, ווען איר
ir ven ir oich azoi noent iz zumer der az alein zich fun
you when you also so near is summer the that alone self of

וועט זען די דאזיקע זאכן געשען, זאלט איר וויסן, אז דאס קעניגרייך
kenigraich dos az visen ir zolt geshen zachn dozike di zen vet
kingdom the that know you shall happen things these the see will

פון ה' איז נאענט. לב באמת זאג איך אייך: דאס דאזיקע דור
dor dozike dos aich ich zog beemes noent iz Hashem fun
generation this the you I tell in truth near is Hashem of

וועט נישט פארגיין, ביז אלץ וועט האבן געשען. לג דער הימל און
un himel der geshen hoben vet alts biz fargein nisht vet
and heaven the happened have will all until pass away not will

די ערד וועלן פארגיין, אבער מיינע ווערטער וועלן בשום אופן
oifen beshum velen verter maine ober fargein velen erd di
way never will words my however pass away will earth the

נישט פארגיין.
fargein nisht
pass away not

לד נאר היטן זאלט איר זיך, אז אייערע הערצער זאלן נישט
nisht zolen hertser eiere az zich ir zolt hiten nor
not should hearts your that self you shall beware but

שווער ווערן מיט איבערעסן זיך און זויפן, און מיט דאגות
daiges mit un zoifen un zich iberesen mit veren shver
worries with and drunkenness and self dissipation with to be hard

פארן לעבן, און אז יענער טאג זאל נישט פלוצלונג קומען אויף אייך;
aich oif kumen plutslung nisht zol tog yener az un leben farn
you on come suddenly not shall Day that that and life for the

waves; 26 Bnei Adam will be fainting from pachad *(terror)* and from expectation of the things coming upon the Olam Hazeh, for the kochot *(powers)* of the heavens will be shaken. 27 And then you will see the Bar Enosh and his Bias HaMoshiach on an Anan *(Cloud)* with gevurah *(miraculous power of Hashem)* and kavod rav *(great glory)*. 28 And when the Reshit *(the Beginning)* of these things occurs, stand erect and lift up your roshim *(heads)*, because your Geulah *(Redemption)* draws near.

29 And Rebbe, Melech HaMoshiach told a mashal *(parable)* to them. You see the etz te'enah *(fig tree)* and all the etz. 30 When they sprout leaves already, you see for yourselves and you have daas that Kayits *(Summer)* is already near. 31 So also you, when you see these things happening, you have daas that the Malchut Hashem is near. 32 Omein, I say to you, that HaDor HaZeh will not pass away until all these things may occur. 33 HaShomayim and HaAretz will pass away, but my Devarim will by no means pass away.

34 And be shomer regarding yourselves lest your levavot *(hearts)* may be burdened with dissipation and drunkenness and the cares of the Olam HaZeh and Yom HaHu *(That Day)* may come upon you PITOM *(suddenly)*. 35 For as

לה ווארום ווי א נעץ וועט ער קומען איבער אלע, וואס וואוינען אויפן
oifen voinen vos ale iber kumen er vet nets a vi vorem
on the dwell what all over come it will trap a as because

פנים פון דער גאנצער ערד . לו דעריבער וואכט אין יעדער צייט, און טוט
tut un tsait yeder in vacht deriber erd gantser der fun ponem
do and time every in watch therefore earth whole the of face

תפילה, אז איר זאלט ווערטיק זיין צו אנטרינען די דאזיקע אלע זאכן ,
zachn ale dozike di antrinen tsu zain vertik zolt ir az tfile
things all these the escape to be worthy shall you that prayer

וואס דארפן געשען , און צו שטיין פאר דעם בר אנש !
Enosh Bar dem far shtein tsu un geshen darfen vos
of Man Son the before stand to and to happen need which

לז און בייטאג איז ער געווען אינם בית המקדש און האט געלערנט,
gelernt hot un Hamikdash beis inem geven er iz baitog un
taught has and HaMikdash house in the was he is by day and

און ביינאכט איז ער ארויסגעגאנגען און האט איבערגענעכטיקט אויפן
oifen ibergenechtikt hot un aroisgegangen er iz bainacht un
on the slept over has and went out he is by night and

בארג , וואס מען האט אים גערופן הר הזיתים. לח און דאס
dos un hzitim Har gerufen im hot men vos barg
the and Olives Mount of called it have they which mountain

גאנצע פאלק איז געקומען צו אים אינדערפרי אין בית המקדש
Hamikdash beis in inderfri im tsu gekumen iz folk gantse
HaMikdash house in in the morning him to come is people whole

אריין, כדי אים צו הערן.
heren tsu im kedei arain
hear to him so that into

כב

און עס איז שוין געווען נאענט פאר דעם חג
Chag dem far noent geven shoin iz es un
Feast of the for near was already is it and

המצות , וואס מען רופט פסח . ב און די הויפט
hoipt di un Pesach ruft men vos hamatsus
chief the and Pesach call they which Unleavened Bread

כהנים און די סופרים האבן געזוכט אויף וואס פאר אן אופן אים
im oifen an far vos oif gezucht hoben sofrim di un koyanim
him way a for who on seek did scribes the and kohenim

אומצוברענגען; ווארום זיי האבן מורא געהאט פארן פאלק.
folk farn gehat moire hoben zei vorem umtsubrengen
people before had fear have they because to destroy

ג און דער שׂטן איז אריינגעגאנגען אין יהודהן , וואס מען האט אים
im hot men vos Yehuden in araingegangen iz Satan der un
him has they who Judas into entered is Satan the and

גערופן איש-קריות , זייענדיק פון דער צאל פון די צוועלף. ד און
un tsvelf di fun tsol der fun zaiendik Ish-K'riot gerufen
and twelve the of number the of being man from Kriot called

ער איז אוועקגעגאנגען, און זיך אפגערעדט מיט די הויפט כהנים און
un koyanim hoipt di mit opgeredt zich un avekgegangen iz er
and kohenim chief the with conferred self and went away is he

הויפטלייט , אויף וואס פאר אן אופן ער זאל אים איבערגעבן
ibergeben im zol er oifen an far vos oif hoiptlait
give over him shall he way an for who on Temple guard people

צו זיי , ה און זיי האבן זיך דערפרייט , און האבן אפגעמאכט
opgemacht hoben un derfreit zich hoben zei un zei tsu
agreed have and greatly pleased self have they and them to

a mokesh *(trap)* it will come
upon all the ones dwelling on
the pnei kol haAretz *(the face of
all the Earth)*. 36 But be shomer
(on guard, alert), always
davening that you may be
able to escape all these things
that are about to happen and
that you may be able to stand
before the Bar Enosh.

37 Now in those days Rebbe,
Melech HaMoshiach was
saying shiurim in the Beis
Hamikdash, and balailah
(at night) he was going out
into the Har HaZeytim.
38 And all the people were
getting up early in the
boker to come to Rebbe,
Melech HaMoshiach in the
Beis Hamikdash to hear
him.

22

And the Chag
HaMatzot was
approaching, the feast
called Pesach. 2 And
the Rashei Hakohanim
and the Sofrim were
seeking how they might
destroy him, for they
were afraid of the
people.

3 And HaSatan entered into
Yehudah, the one being
called Yehudah from K'riot,
being one of the Shneym
Asar. 4 And having departed,
Yehudah spoke with the
Rashei Hakohanim and
Ketzinim *(Officers)* of the Beis
Hamikdash how he might
hand him over to them. 5 And
they got a lot of geshmak
out of this, and they agreed
to pay him kesef. 6 And

אים צו געבן געלט . ו און ער האט (עס) צוגעזאגט, און געזוכט א
a gezucht un tsugezogt es hot er un gelt geben tsu im
a sought and promised it has he and money give to him

געלעגנהייט אים איבערצוגעבן צו זיי אָן א צוזאמענגעלויף .
tsuzamengeloif a on zei tsu ibertsugeben im gelegenheit
gathering stampede a without them to to give over him opportunity

ז און עס איז געקומען דער יום המצות , אין וועלכן מען
men velchen in hamatsus yom der gekumen iz es un
they which in Unleavened Bread Day of the come is it and

דארף מקריב זיין דאס (קרבן) פסח . ח און ער האט אוועקגעשיקט
avekgeshikt hot er un Pesach korben dos zain makrev darf
sent away has he and Pesach sacrifice the be offer must

פעטרוסן און יוחנן , זאגנדיק, גייט און גרייט צו פאר אונדזערטוועגן
undzertvegen far tsu greit un geit zogendik Yochanan un Petrosn
our sakes for to prepare and go saying John and Peter

דאס (קרבן) פסח , כדי מיר זאלן עס עסן ! ט און זיי האבן צו
tsu hoben zei un esen es zolen mir kedei Pesach korben dos
to have they and to eat it should we so that Pesach sacrifice the

אים געזאגט: וואו ווילסטו , אז מיר זאלן עס צוגרייטן ? י האט ער
er hot tsugreiten es zolen mir az vilstu vu gezogt im
he has prepare it should we that you want where said him

צו זיי געזאגט: זע , ווען איר וועט אריינקומען אין דער שטאט, וועט
vet shtot der in arainkumen vet ir ven ze gezogt zei tsu
will city the in come in will you when look said them to

אייך אנטקעגנקומען א מענטש טראגנדיק א קרוג מיט וואסער; אים זאלט
zolt im vaser mit krug a trogendik mentsh a antkegenkumen aich
shall him water with jar a carrying man a meet you

איר נאכפאלגן אין דעם הויז , אין וועלכן ער גייט אריין. יא און זאגט דעם
dem zogt un arain geit er velchen in hoiz dem in nochfolgen ir
the tell and into goes he which in house the in follow you

בעל הבית פון דעם הויז : דער רבי לאזט דיר זאגן : וואו
vu zogen dir lozt Rebbe der hoiz dem fun habeis bal
where to say you lets Rebbe the house the of of the house owner

איז דאס גאסט צימער, וואו איך וועל עסן דאס (קרבן) פסח מיט
mit Pesach korben dos esen vel ich vu tsimer gast dos iz
with Pesach sacrifice the to eat will I where room guest the is

מיינע תלמידים? יב און יענער וועט אייך ווייזן א גרויסע אויבערשטוב
oibershtub groise a vaizen aich vet yener un talmidim maine
room upstairs great a to show you will at that and disciples my

אויסגעשטאט מיט הסב-בעטן ; דארטן זאלט איר עס צוגרייטן . יג און
un tsugreiten es ir zolt dorten hesev-beten mit oisgeshtat
and prepare it you shall there seder pillows with furnished

זיי זענען אוועקגעגאנגען, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט זיי
zei hot er vi azoi gefunen hoben un avekgegangen zenen zei
them has he as so found have and went away are they

געזאגט; און האבן צוגעגרייט דאס (קרבן) פסח .
Pesach korben dos tsugegreit hoben un gezogt
Pesach sacrifice the prepared have and said

יד און ווען די שעה איז געקומען, האט ער זיך אנידערגעזעצט, און
un anidergezetst zich er hot gekumen iz sho di ven un
and sat down self he has come is hour the when and

די שליחים מיט אים. טו און האט צו זיי געזאגט: מיט א באגער האב
hob bager a mit gezogt zei tsu hot un im mit shlichim di
have desire a with said them to has and him with Shlichim the

Yehudah consented and he
was seeking an opportunity
to betray him when there
was no multitude with
them.

7 Shoin *(already)* now came
the Yom HaMatzot, in
which it was necessary
to sacrifice the Pesach
Korban, the Seh *(Lamb)*.
8 And he sent Kefa and
Yochanan, having said, Go
and make our preparations
that we may eat and have
the Pesach Seder. 9 And
they said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Where do
you wish that we should
prepare it? 10 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Hinei. When
you enter into HaIr, you
will meet a man carrying
a jar of mayim. Follow
him into the bais *(house)*
into which he enters,
11 And you will say to the
Baal Bayit, The Rebbe
says to you, Where is the
mekom linah *(guest room)*
where I may conduct the
Pesach Seder with my
talmidim? 12 And that one
will show you a large aliyyah
having been furnished:
there prepare the Seder.
13 And having departed,
they found things just
as he had told them,
and they prepared the
Seder.

14 And when the hour came,
he reclined at tish and the
Moshiach's Shlichim were
with him. 15 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to

איך באגערט צו עסן דאס דאזיקע (קרבן) פסח מיט אייך, איידער
eider aich mit Pesach korben dozike dos esen tsu bagert ich
before you with Pesach sacrifice this the eat to desired I

איך גיי ליידן ; טז וואָרום איך זאג אייך: איך וועל עס מער נישט עסן ,
esen nisht mer es vel ich aich zog ich vorem laiden gei ich
to eat not more it will I you tell I because to suffer go I

ביז עס וועט דערפילט ווערן אין דעם קעניגרייך פון ה׳ . יז און
un Hashem fun kenigraich dem in veren derfilt vet es biz
and Hashem of kingdom the in to be fulfilled will it until

נעמענדיק א בעכער, האט ער געמאכט א ברכה און געזאגט: נעמט דעם
dem nemt gezogt un broche a gemacht er hot becher a nemendik
the take said and blessing a made he has goblet a taking

דאזיקן, און צעטיילט אים צווישן זיך , יח וואָרום איך זאג אייך: איך וועל
vel ich aich zog ich vorem zich tsvishen im tseteilt un dozikn
will I you tell I because self among it divide and this

פון איצט אָן מער נישט טרינקען פון דער פרוכט פון דעם וויינשטאָק,
vainshtok dem fun frucht der fun trinken nisht mer on itst fun
vine the of fruit the of drink not more on now from

ביז דאס קעניגרייך פון ה׳ וועט קומען. יט און ער האט גענומען
genumen hot er un kumen vet Hashem fun kenigraich dos biz
taken has he and come will Hashem of kingdom the until

ברויט, געמאכט א ברכה , און האט עס צעבראכן און געגעבן צו זיי ,
zei tsu gegeben un tsebrochen es hot un broche a gemacht broit
them to given and broken it has and blessing a made bread

אזוי צו זאגן : דאס דאזיקע איז מיין גוף , וואס ווערט געגעבן
gegeben vert vos guf main iz dozike dos zogen tsu azoi
given is which body my is very thing this say to in this way

פאר אייך; דאס דאזיקע זאלט איר טאָן לזכרון פון מיר!
mir fun lezikoren ton ir zolt dozike dos aich far
me of in remembrance do you shall very thing this you for

כ דעסגלייכן אויך דעם בעכער נאך דער סעודה, זאגנדיק: דער דאזיקער
doziker der zogendik sude der noch becher dem oich desglaichen
this one the saying feast the after goblet the also likewise

בעכער איז דער נייער בונד אין מיין בלוט, וואס ווערט פארגאסן פאר
far fargosen vert vos blut main in bund naier der iz becher
for shed is which blood my in covenant new the is goblet

אייך. כא דאך זע , די האַנט פון דעם , וואס פארראט מיך , איז מיט
mit iz mich farrat vos dem fun hant di ze doch aich
with is me betrays who the one of hand the look yet you

מיר אויפן טיש. כב יאָ , דער בר אנוש גייט טאַקע , לויט ווי
vi loit take geit Enosh Bar der yo tish oifen mir
as according to actually go of Man Son the yes table on the me

עס איז באַשטימט געוואָרן; נאָר ווי איז צו יענעם מענטשן, דורך וועמען
vemen durch mentshn yenem tsu iz vei nor gevoren bashtimt iz es
whom by man that to is woe but become appointed is it

ער ווערט פארראטן! כג און זיי האָבן אנגעהויבן צו פרעגן איינס דאס
dos eins fregen tsu ongehoiben hoben zei un farraten vert er
the one ask to begun have they and betrayed becomes he

אַנדערע, ווער פון זיי דאס קען זיין , וואס וועט דאס דאזיקע טאָן.
ton dozike dos vet vos zain ken dos zei fun ver andere
do these the will who be can the them of who other

כד און עס איז אויך געקומען צו א מחלוקה צווישן זיי , ווער פון
fun ver zei tsvishen machloike a tsu gekumen och iz es un
of who them among dispute a to come also is it and

them, With great tshuka *(deep and sincere desire, longing)* I have desired to eat this Pesach with you before I suffer.
16 For I say to you, I may by no means eat it until it is fulfilled in the Malchut Hashem.
17 And having taken the Cup of Redemption, having made the bracha, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Take this, and share it among yourselves.
18 For I say to you, from now on by no means shall I drink from the p'ri hagefen until the Malchut Hashem comes.
19 And having taken the Afikoman and having made the hamotzi, Rebbe, Melech HaMoshiach broke the matzah and gave it to them, saying, This is my BASAR being given for you: this do in zikaron *(remembrance)* of me.
20 And Rebbe, Melech HaMoshiach took the kos *(cup)* similarly after they ate, saying, This kos *(cup)* is HaBrit HaChadasha in my dahm, being shed for you.
21 Nevertheless, hinei, the hand of the one betraying me is with me on the tish *(table)*.
22 Because the Bar Enosh indeed goes according to the thing having been determined: but oy to that man through whom he is betrayed.
23 And they began to discuss among themselves who then it might be among them that would do this.

24 And there came about also a dispute among them, as

זיי זאל געהאלטן ווערן פאר דעם גרעסטן. כה ער אבער האט צו
tsu hot ober er grestn dem far veren gehalten zol zei
to has however he greatest the for to be held shall them

זיי געזאגט: די מלכים פון די פעלקער הערשן איבער זיי , און
un zei iber hershen felker di fun melachim di gezogt zei
and them over lord peoples the of kings the said them

זייערע מושלים רופט מען וואוילטעטער. כו איר אבער נישט אזוי; נאר
nor azoi nisht ober ir voilteter men ruft moshlim zeiere
but so not however you benefactors they call rulers their

דער גרעסטער צווישן אייך זאל זיין ווי דער יונגסטער; און דער מנהיג
manheg der un yungster der vi zain zol aich tsvishen grester der
leader the and youngest the as be shall you among greatest the

ווי דער משרת . כז ווארום ווער איז גרעסער, דער וואס זיצט ביים
baim zitst vos der greser iz ver vorem meshores der vi
at sits who this one greater is who because servant the as

טיש , צי דער וואס באדינט? איז עס דען נישט דער , וואס זיצט?
zitst vos der nisht den es iz badint vos der tsi tish
sits who the one not then it is served who the one table

איך אבער בין אין אייער מיט ווי דער משרת . כח איר אבער זענט
zent ober ir meshores der vi mit eier in bin ober ich
are however you servant the as midst your in am however I

עס, וואס זענען פארבליבן מיט מיר אין די נסיונות מיינע; כט און איך
ich un maine nisyoines di in mir mit farblaiben zenen vos es
I and my trials the in me with stood by are who it

באשטים פאר אייך א מלכות , אזוי ווי מיין פאטער האט פאר מיר
mir far hot foter main vi azoi Malchus a aich far bashtim
me for has Father my like just as kingdom a you for appoint

באשטימט, ל כדי איר זאלט עסן און טרינקען אויף מיין טיש אין
in tish main oif trinken un esen zolt ir kedei bashtimt
in table my at drink and to eat shall you so that appointed

מיין קעניגרייך; און זיצן אויף טראנען און משפטן די צוועלף שבטים
shvotim tsvelf di mishpeten un tronen oif zitsen un kenigraich main
tribes twelve the judge and thrones on sit and kingdom my

פון ישראל. לא שמעון , שמעון , זע , דער שׂטן האט זיך אויסגעבעטן,
oisgebeten zich hot Satan der ze Shim'on Shim'on Yisroel fun
wheedle out self has Satan the look Simon Simon Israel of

אייך צו זיפּען ווי ווייץ ; לב איך אבער האב מתפלל געווען פאר דיר,
dir far geven mispalel hob ober ich veits vi zipen tsu aich
you for did prayer have however I wheat as sift to you

אז דיין אמונה זאל זיך נישט אויסלאזן; און דו , ווען דו וועסט
vest du ven du un oislozen nisht zich zol emune dain az
you will you when you and run out not self shall faith your that

האבן תשובה געטאן, שטארק דיינע ברידער! לג ער אבער האט
hot ober er brider daine shtark geton tshuve hoben
has however he brothers your strengthen done repentance have

צו אים געזאגט: האר, מיט דיר בין איך גרייט צו גיין סאי אין תפיסה
tfise in sai gein tsu greit ich bin dir mit Har gezogt im tsu
prison in also go to ready I am you with L-rd said him to

אריין און סאי צום טויט ! לד ער אבער האט געזאגט: איך זאג דיר,
dir zog ich gezogt hot ober er toit tsum sai un arain
you tell I said has however he death to the also and into

פעטרוס, נישט וועט היינט דער האן קרייען, ביז דו האסט דריי
drai host du biz kreien hon der haint vet nisht Petros
three you have you until crow cock the today will not Peter

to which of them seemed to be the Gadol. 25 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, The melachim *(kings)* of the Goyim domineer them and the ones having shlita *(control)* over the Goyim are called benefactors. 26 But with you it is not so, but he of the Gedolim among you, let him be as the youngest, and he of the Manhigim, as the one serving. 27 For who is HaGadol? The one reclining at tish or the one serving? Is it not the one reclining at tish? But I am in your midst as one serving. 28 But you are the ones having remained with me in my nisyonos *(temptations)*. 29 And I assign shlita *(authority)* to you, just as Avi assigned shlita to me; a Malchut *(Kingdom)*, 30 That you may eat and drink at my tish in my Malchut, and you will sit upon kissot *(thrones)* judging the Shneym Asar Shivtei Yisroel *(Twelve Tribes of Yisroel)*. 31 Shim'on, Shim'on, hinei, HaSatan asked for you, to sift you like wheat. 32 But I davened for you, that your emunah may not fail: and when you have made teshuva, give chizzuk to your Achim b'Moshiach. 33 But Shim'on Kefa said to him, Adoni, with you I am prepared even to go to the beis hasohar, even to die al kiddush ha-Shem. 34 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, I say to you, a tarnegol will not crow hayom until shalosh pe'amim you, Kefa, will make hakhchashah

מאל געלייקנט מיך צו קענען!
kenen tsu mich geleiknt mol
know to me denied times

לה און ער האט צו זיי געזאגט: ווען איך האב אייך ארויסגעשיקט
aroisgeshikt aich hob ich ven gezogt zei tsu hot er un
sent out you have I when said them to has he and

אָן א געלטבייטל, און טייסטער, און שיך , האט אייך עפעס
epes aich hot shich un taister un geltbaitl a on
something you did sandals and bag and purse a without

געפעלט ? און זיי האבן געזאגט: קיין זאך נישט! לו האט ער צו
tsu er hot nisht zach kein gezogt hoben zei un gefelt
to he has not thing any said have they and fall short of

זיי געזאגט: נאר איצט ווער עס האט א געלטבייטל, זאל ער אים נעמען,
nemen im er zol geltbaitl a hot es ver itst nor gezogt zei
take him he shall purse a has it who now but said them

און אויך אזוי דעם טייסטער; און ווער עס האט גארנישט, דער זאל
zol der gornisht hot es ver un taister dem azoi oich un
shall this one nothing has it who and bag the so also and

פארקויפן זיין מלבוש , און קויפן א שווערד. לז ווארום איך זאג אייך,
aich zog ich vorem shverd a koifen un malbesh zain farkoifen
you tell I because sword a buy and garment his sell

אז דאס, וואס שטייט געשריבן , מוז דערפילט ווערן אין מיר: און מיט
mit un mir in veren derfilt muz geshriben shteit vos dos az
with and me in to be fulfilled must written stands which the that

פושעים איז ער פארערעכנט געווארן (ישעיהו נג, יב.); ווייל דאס,
dos vail ib ng Yeshayah gevoren farrechnt er iz posheim
that for 12 53 Yeshayah become counted he is transgressors

וואס איז שייך מיר, האט (איצט) א סוף . לח און זיי האבן
hoben zei un sof a itst hot mir shaich iz vos
have they and fulfilment a now has me concerning was which

געזאגט: האר, זע , דא זענען דא צוויי שווערדן! ער אבער האט צו
tsu hot ober er shverdn tsvei do zenen do ze Har gezogt
to has however he swords two here are here look L-rd said

זיי געזאגט: עס איז גענוג !
genug iz es gezogt zei
enough is it said them

לט און ער איז ארויסגעגאנגען, און איז אוועק , ווי עס איז געווען
geven iz es vi avek iz un aroisgegangen iz er un
was is it as went away is and went out is he and

זיין געוואוינהייט, צום הר הזיתים; און די תלמידים האבן אים
im hoben talmidim di un hzitim Har tsum gevoinheit zain
him have disciples the and Olives Mount of to the custom his

אויך נאכגעפאלגט. מ און קומענדיק צו דעם ארט , האט ער צו זיי
zei tsu er hot ort dem tsu kumendik un nochgefolgt oich
them to he has place of the to coming and followed also

געזאגט: טוט תפילה, אז איר זאלט נישט ארייננקומען אין קיין נסיון !
nisoyen kein in arainkumen nisht zolt ir az tfile tut gezogt
temptation any in come in not shall you that prayer do said

מא און אליין האט ער זיך פון זיי דערווייטערט (א שטח) אזוי ווי א
a vi azoi shetech a dervaitert zei fun zich er hot alein un
a as so area a move away them from self he has alone and

שטיינוואורף ; און האט אנידערגעקניט און תפילה געטאן, מב אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geton tfile un anidergeknit hot un shteinvorf
say to so done prayer and knelt has and stone's throw

(denial) of your daas of
me.

35 He said to them, When
I sent you without a
money belt and a bag
and sandals, did you
lack anything? And they
said, Nothing. 36 Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, But now the one
having a money belt, let
him take it; likewise also
a bag; and the one not
having, let him sell his
kaftan and let him buy
a cherev. 37 For I say to
you, that it is necessary
that what stands written
be fulfilled in me, VES
POSHEIM NIMNAH *(and
with lawless persons he was
numbered)*. For indeed
what was written about
me is being fulfilled.
38 And they said, Adoni,
hinei, here are shtei
charavot *(two swords)*.
And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them, It
is enough.

39 And having gone out,
he went according to his
kvius *(regimen)* to the Har
HaZeytim, and his talmidim
followed him also. 40 And
having come to the place,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, Daven and offer
tefillos, lest you enter lidey
nisayon *(into temptation)*. 41 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
had withdrawn from them
about a stone's throw, and,
having fallen down, he
was davening, 42 Saying,
Avi, im yirtzeh Hashem, if

פאטער, אויב דו ווילסט, נעם אוועק פון מיר דעם דאזיקן בעכער!
becher dozikn dem mir fun avek nem vilst du oib foter
cup this the me from went away take want you if Father

דאך נישט מיין , נאר דיין רצון זאל געשען ! מג און עס האט זיך צו
tsu zich hot es un geshen zol rotsn dain nor main nisht doch
to self has it and happened shall will your but my not yet

אים באוויזן א מלאך פון הימל , און אים געשטארקט. מד און א טויט
toit a un geshtarkt im un himel fun malech a bavizen im
death a and strengthen him and heaven of angel an appeared him

אנגסט איז אויף אים געקומען, און ער האט העפטיקער תפילה געטאן;
geton tfile heftiker hot er un gekumen im oif iz angst
done prayer fervent has he and come him on is anguish

און זיין שווייס איז געווארן ווי בלוטסטראפן, וואס זענען אראפגעפאלן
aropgefalen zenen vos blutstropn vi gevoren iz shveis zain un
fell are who blood drops as become is sweat his and

אויף דער ערד . מה און ווען ער איז אויפגעשטאנען נאך דער תפילה
tfile der noch oifgeshtanen iz er ven un erd der oif
prayer the after stand up again is he when and earth the on

און איז געקומען צו די תלמידים, האט ער זיי געפונען שלאפן פאר
far shlofen gefunen zei er hot talmidim di tsu gekumen iz un
for asleep found them he has disciples the to come is and

צער. מו און ער האט צו זיי געזאגט: וואס שלאפט איר? שטייט אויף
oif shteit ir shloft vos gezogt zei tsu hot er un tsar
up stand you sleep why said them to has he and grief

און טוט תפילה, אז איר זאלט נישט אריינקומען אין קיין נסיון !
nisoyen kein in arainkumen nisht zolt ir az tfile tut un
temptation any in come in not shall you that prayer do and

מז בשעת ער האט נאך גערעדט, זע , עס איז געקומען א המון
hamon a gekumen iz es ze geredt noch hot er beshas
crowd a come is it look spoken yet has he while

מענטשן און דער מיט דעם נאמען יהודה , איינער פון די צוועלף, איז
iz tsvelf di fun einer Yehude nomen dem mit der un mentshn
is twelve the of one Yehudah name the with the one and people

געגאנגען פארויס פאר זיי און האט גענענט צו יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan tsu genent hot un zei far forois gegangen
Yehoshua to near has and them before ahead go

כדי אים א קוש צו טאן, מח יהושע/ישוע אבער האט צו אים
im tsu hot ober Yeshua/Yehoshua ton tsu kush a im kedei
him to has however Yehoshua do to kiss a him so that

געזאגט: יהודה , מיט א קוש פאררעטסטו דעם בר אנש ? מט און
un Enosh Bar dem farratstu kush a mit Yehude gezogt
and of Man Son the thou betrayest kiss a with Yehudah said

ווי די , וואס זענען געווען ארום אים, האבן געזען וואס דא גייט
geit do vos gezen hoben im arum geven zenen vos di vi
is going here what seen have him around was are who the as

ווערן , האבן זיי געזאגט: האר, צי זאלן מיר שלאגן מיט דער
der mit shlogen mir zolen tsi Har gezogt zei hoben veren
the with strike we should L-rd said they have become

שווערד? נ און איינער פון זיי האט געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט
knecht gadols koyen dem geshlogen hot zei fun einer un shverd
servant Gadol's Kohen the struck has them of one and sword

און אים אפגעהאקט זיין רעכט אויער. נא יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua oier recht zain opgehakt im un
has however Yehoshua ear right his chopped off him and

You are willing, take this
kos *(cup)* away from me.
Nevertheless not the ratzon
of me but rtzonecha *(Thy
will)* be done. 43 And a malach
min HaShomayim appeared
to him, strengthening him.
44 And having been in agony,
Rebbe, Melech HaMoshiach
was davening more fervently;
and his sweat became like
drops of dahm falling down
upon the adamah. 45 And
having got up from davening
and having come to the
talmidim, he found them
sleeping, because of agmat
nefesh *(grief)*. 46 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
them, Why are you sleeping?
Get up, daven, lest you
enter lidey nisayon *(into
temptation)*.

47 Yet as he was speaking,
hinei, a multitude! And going
at their head was the one
being called Yehudah, one
of the Shneym Asar, and he
drew near to Rebbe Melech
HaMoshiach to give him
a neshikah *(kiss)*. 48 And
Rebbe Melech HaMoshiach
said to him, Yehudah,
do you with a neshikah
the Bar Enosh betray?
49 But having seen what
was coming, the ones
around Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Adoni,
should we strike with the
cherev *(sword)*? 50 And
a certain one of them
struck the eved *(servant)*
of the Rashei Hakohanim
and cut off his right ear.
51 And, in reply, Rebbe
Melech HaMoshiach said,

ענטפערנדיק געזאגט: לאזט געמאכט! און האט אנגערירט זיין
zain ongerirt hot un gemacht lozt gezogt entferendik
his touched has and it has been done leave said answering

אויער, און אים געהיילט. נב און יהושע/ישוע האט געזאגט צו די
di tsu gezogt hot Yeshua/Yehoshua un geheilt im un oier
the to said has Yehoshua and healed him and ear

הויפט כהנים , און הויפטלייט פון בית המקדש , און
un Hamikdash beis fun hoiptlait un koyanim hoipt
and HaMikdash house of Temple guard people and kohenim chief

זקנים , וועלבע זענען געקומען קעגן אים: ווי קעגן א רויבער זענט איר
ir zent roiber a kegen vi im kegen gekumen zenen velche zkeinem
you are robber a against as him against come are which elders

ארויסגעקומען מיט שווערדן און מיט שטאנגען! נג ווען איך בין געווען
geven bin ich ven shtangen mit un shverdn mit aroisgekumen
was am I when clubs with and swords with come out

טאג אויס טאג איין מיט אייך אינם בית המקדש , האט איר נישט
nisht ir hot Hamikdash beis inem aich mit ein tog ois tog
not you have HaMikdash House in the you with in day out day

אויסגעשטרעקט די הענט קעגן מיר; נאר די דאזיקע איז אייער שעה,
sho eier iz dozike di nor mir kegen hent di oisgeshtrekt
hour your is these the but me against hands the stretched out

און די מאכט פון דער פינצטערניש.
fintsternish der fun macht di un
darkness the of power the and

נד און זיי האבן אים געכאפט, און אים אוועקגעפירט, און
un avekgefirt im un gechapt im hoben zei un
and led away him and seized him have they and

אריינגעברענגט אין כהן גדולס הויז אריין. פעטרוס אבער האט
hot ober Petros arain hoiz gadols koyen in araingebrengt
has however Peter into house gadol's kohen in brought

נאכגעפאלגט פונדערווייטנס . נה און ווען זיי האבן אנגעצונדן א פייער
faier a ongetsunden hoben zei ven un fundervaitns nochgefolgt
fire a kindled have they when and from a distance followed

אינמיטן הויף , און זיך אנידערגעזעצט צוזאמען, האט פעטרוס
Petros hot tsuzamen anidergezetst zich un hoif inmitn
Peter has together sat down self and courtyard in the midst

זיך אנידערגעזעצט צווישן זיי . נו א דינסטמיידל אבער האט אים געזען
gezen im hot ober dinstmeidl a zei tsvishen anidergezetst zich
seen him has however servant-girl a them among sat down self

זיצן ביים פייער, האט זי זיך גוט איינגעקוקט אויף אים און געזאגט:
gezogt un im oif aingekukt gut zich zi hot faier baim zitsen
said and him on scrutinized good self she has fire by the sit

אויך דער דאזיקער איז געווען מיט אים! נז און ער האט עס אפגעלייקנט,
opgeleiknt es hot er un im mit geven iz doziker der oich
deny it has he and him with was is this one the also

אזוי צו זאגן : אשה , איך קען אים נישט! נח און אביסל שפעטער האט
hot shpeter abisel un nisht im ken ich isha zogen tsu azoi
has later a little and not him know I woman say to so

אים אן אנדערער דערזען , און געזאגט: דו ביסט אויך פון זיי !
zei fun oich bist du gezogt un derzen anderer an im
them of also are you said and caught sight of other an him

פעטרוס אבער האט געזאגט: מענטש, איך בין עס נישט! נט און נאך
noch un nisht es bin ich mentsh gezogt hot ober Petros
after and not it am I man said has however Peter

Blaib shtein! *(Stop!)* No
more of this! And having
touched the ear, he healed
him. 52 And Rebbe Melech
HaMoshiach said to the
ones having come against
him, the Rashei Hakohanim
and the Beis Hamikdash
shomrim and the Ziknei
HaAm, Do you have the
chutzpah to come out
as against a ganav *(thief)*
with charavot and clubs?
53 Yom Yom *(Daily)* I was
with you in the Beis
Hamikdash and you did
not stretch out your hands
against me, but this is
your hour and the shlita of
choshech *(power of evil, sitra ahra)*.

54 And having seized
Rebbe, Melech HaMoshiach,
they led him away and
brought him into the
bais of the Kohen Gadol.
And Kefa was following
from a distance. 55 And
some kindled a hadlakah
(bonfire) in the middle of
the courtyard, and having
sat down together, Kefa
was sitting in their midst.
56 And a certain shifcha,
seeing him sitting in the
light of the hadlakah
(bonfire), staring intently
at Kefa, said, And this
one was with him. 57 But
Kefa denied it, saying,
I do not have daas of
him, isha. 58 And after
a short while, another,
having seen him, said,
And you are of them!
But Kefa said, Man, I
am not! 59 And about

א פארלויף פון אן ערך איין שעה, האט אן אנדערער באשטימט
bashtimt anderer an hot sho ein erech an fun farloif a
set another an has hour one about an of course of time a

פארזיכערט, אזוי צו זאגן: אויף אן אמת אויך דער דאזיקער איז געווען
geven iz doziker der oich emes an oif zogen tsu azoi farzichert
was is this one the also truth a for say to so assured

מיט אים; ווארום ער איז אויך א גלילי! ס פעטרוס אבער האט געזאגט:
gezogt hot ober Petros Galili a oich iz er vorem im mit
said has however Peter Galilean a also is he because him with

מענטש, איך ווייס נישט, וואס דו זאגסט! און אין אן אויגנבליק, בשעת
beshas oignblik an in un zogstu du vos nisht veis ich mentsh
while eye blink an in and say you what not know I man

ער האט נאך גערעדט, האט דער האן געקרייט. סא און דער האר האט זיך
zich hot Har der un gekreit hon der hot geredt noch hot er
self has L-rd the and crowed cock the has spoken yet has he

אויסגעדרייט, און א בליק געטאן אויף פעטרוסן. און פעטרוס האט זיך
zich hot Petros un Petrosn oif geton blik a un oisgedreit
self has Peter and Peter on done glance a and turn around

דערמאנט דאס ווארט פון דעם האר, ווי ער האט צו אים געזאגט: איידער
eider gezogt im tsu hot er vi Har dem fun vort dos dermont
before said him to has he as L-rd the of word the remember

דער האן וועט היינט קרייען, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען.
farleikenen mol drai mich vestu kreien haint vet hon der
deny times three me will you crow today will cock the

סב און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן, און האט זיך ביטער צעוויינט.
tseveint biter zich hot un indroisen aroisgegangen iz er un
wept bitter self has and outside went out is he and

סג און די מענער, וואס האבן אים (יהושען/ישוען) באוואכט,
bavacht Yeshuan/Yehoshuan im hoben vos mener di un
guard Yehoshua him have who men the and

האבן אפגעשפאט פון אים, און אים געשלאגן. סד און זיי האבן אים
im hoben zei un geshlogen im un im fun opgeshpot hoben
him have they and struck him and him of mocked have

ארומגעהילט (דאס פנים), און אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: זאג
zog zogen tsu azoi gefregt im un ponem dos arumgehilt
tell say to so asked him and face the wrapped around

נבואות, ווער עס איז, וואס האט דיך געשלאגן? סה און א סך
sach a un geshlogen dich hot vos iz es ver nevues
many a and struck you has who is it who prophecies

אנדערע לעסטערונגען האבן זיי געזאגט קעגן אים.
im kegen gezogt zei hoben lesterungen andere
him against said they have blasphemies other

סו און ווי עס איז געווארן טאג, זענען זיך צוזאמענגעקומען די זקנים
zkeinem di tsuzamengekumen zich zenen tog gevoren iz es vi un
elders the come together self are day become is it as and

פון פאלק, די הויפט כהנים און סופרים, און האבן אים אוועקגעפירט
avekgefirt im hoben un sofrim un koyanim hoipt di folk fun
led away him have and scribes and kohenim chief the people of

צו זייער סנהדרין, און געזאגט: סז אויב דו ביסט דער משיח, זאג עס
es zog Moshiach der bist du oib gezogt un Sanhedrin zeier tsu
it tell Moshiach the are you if said and Sanhedrin their to

אונדז! ער אבער האט צו זיי געזאגט: אויב איך זאל עס אייך זאגן,
zogen aich es zol ich oib gezogt zei tsu hot ober er undz
say you it shall I if said them to has however he us

one hour had passed, and still another was insisting, saying, Beemes *(in actuality)* this one was with him also, for he also is a Gelili *(inhabitant of the Galil)*! 60 But Kefa said, Ben Adam, I do not have daas what you are saying. And immediately, while Kefa was speaking, a tarnegol crowed. 61 And having turned, Adoneinu looked at Kefa, and Kefa was reminded of the dvar of Moshiach Adoneinu when he said to him, Before the tarnegol crows hayom *(today)* you will make hakhchashah *(denial)* of me shalosh pe'amim. 62 And having gone outside Kefa wept bitterly.

63 And the men, the ones having Rebbe, Melech HaMoshiach in custody, were ridiculing and beating him. 64 And having blindfolded him, they were setting a she'elah in front of him, saying, Give a dvar nevuah, who is the one having given you a klap *(blow)*? 65 And with much other Chillul Hashem gadfanut they were speaking against Rebbe, Melech HaMoshiach.

66 And when boker came, the Ziknei HaAm were gathered together, both the Rashei Hakohanim and the Sofrim, and they led him away to their Sanhedrin, 67 Saying, If you are the Rebbe Melech HaMoshiach, tell us. But he said to them, If I say

וועט איר נישט גלויבן; סח און אויב איך וועל פרעגן , וועט איר נישט
nisht ir vet fregen vel ich oib un gloiben nisht ir vet
not you will question will I if and believe not you will

ענטפערן. סט פון איצט אָן אבער וועט דער בר אנוש זיצן אויף דער
der oif zitsen Enosh Bar der vet ober on itst fun entferen
the on sit of Man Son the will however on now of to answer

רעכטער זייט פון ה'ס מאכט. (תהלים קי, א.) ע האבן זיי אלע
ale zei hoben a ki Tehilim macht Hashems fun zait rechter
all they have 1 110 Psalms power Hashem's from side right

געזאגט: צי ביסטו דען דער זון פון דער אויבערשטער? און ער האט צו
tsu hot er un Oibershter der fun zun der den bistu tsi gezogt
to has he and Most High the of son the then you are said

זיי געזאגט: איר זאגט עס, ווייל איך בין עס! עא זיי אבער האבן
hoben ober zei es bin ich vail es zogt ir gezogt zei
have however they this am I that it say you said them

געזאגט: וואס דארפן מיר נאך אן עדות זאגן? ווארום מיר אליין
alein mir vorem zogen eides an noch mir darfen vos gezogt
ourselves we because say witness a further we need what said

האבן עס געהערט פון זיין מויל .
moil zain fun gehert es hoben
mouth his from heard it have

כג

און זייער גאנצע עדה איז אויפגעשטאנען, און אים
im un oifgeshtanen iz eide gantse zeier un
him and stand up again is congregation whole their and

אוועקגעפירט צו פילאטוסן. ב און זיי האבן אנגעהויבן אים
im ongehoiben hoben zei un Pilatusn tsu avekgefirt
him begun have they and Pilate to led away

צו באשולדיקן, אזוי צו זאגן : דעם דאזיקן האבן מיר געפונען פארפירן
farfiren gefunen mir hoben dozikn dem zogen tsu azoi bashuldiken tsu
mislead found we have this the say to so accusing to

אונדזער פאלק , און ער פארווערט צו צאלן שטייערן צום קיסר ; ער
er Caesar tsum shtaiern tsolen tsu farvert er un folk undzer
he Caesar to the taxes pay to forbid he and people our

זאגט אויך, אז ער איז דער (רבי) מלך המשיח . ג און פילאטוס
Pilatus un HaMoshiach Melech Rebbe der iz er az oich zogt
Pilate and the Moshiach king Rebbe the is he that also says

האט אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : דו ביסט דער קעניג פון די יידן? און
un Yidn di fun kenig der bist du zogen tsu azoi gefregt im hot
and Jews the of king the are you say to so asked him has

ער האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: דו זאגסט עס! ד האט פילאטוס
Pilatus hot es zogstu du im tsu gezogt entferendik hot er
Pilate has it say you him to said answering has he

געזאגט צו די הויפט כהנים און צו די המונים מענטשן; איך געפין
gefin ich mentshn hamonim di tsu un koyanim hoipt di tsu gezogt
find I people crowds of the to and kohenim chief the to said

נישט קיין שום שולד אין דעם דאזיקן מענטשן! ה זיי אבער האבן
hoben ober zei mentshn dozikn dem in shuld shum kein nisht
have however they man this the in guilt whatever any not

זיך געהאלטן דערביי , און געזאגט: ער העצט אויף דאס פאלק,
folk dos oif hetst er gezogt un derbai gehalten zich
people the up stirs he said and insisting this held self

לערנט איבערן גאנצן (לאנד) יהודה , און אנהויבנדיק פון גליל
Galil fun onhoibendik un Yehude land gantsn ibern lernt
Galilee from beginning and Yehudah land of entire over teaching

this to you, you will by
no means have emunah.
68 And if I set a she'elah
before you, you will by
no means give answer.
69 But from now on the Bar
Enosh will be YOSHEV
LIMIN at the gevurat
Hashem. 70 And everyone
said, Then you are the Ben
HaElohim? Rebbe, Melech
HaMoshiach said, You are
saying that I am. 71 And
to them they said, Why
still do we have need of
an eidus *(witness)*? For we
ourselves heard from his peh
(mouth)!

23

And the whole
multitude of them
got up and led Rebbe,
Melech HaMoshiach
before Pilate. 2 And
they began to accuse
him saying, This one
we found misleading
our nation and making
it asur to pay taxes to
Caesar and calling himself
Moshiach and that he is
to be a Melech. 3 And
Pilate cross-examined
him, saying, Are you
the Melech HaYehudim?
And in reply, he said
to him, You say so?
4 And Pilate said to the
Rashei Hakohanim and
the multitudes, I find no
ashmah *(guilt)* in this man.
5 But they were insisting,
saying, He incites the
people, from where he
began with his torah
(teaching), throughout
all of Yehudah, from the
Galil even to this place.

אזש ביז אהער! ו און ווי פילאטוס האט דאס געהערט, האט ער
er hot gehert dos hot Pilatus vi un aher biz azh
he has heard this has Pilate as and here until even to

געפרעגט, צי דער מענטש איז א גלילי , ז און דערוויסנדיק זיך , אז
az zich dervisendik un Galili a iz mentsh der tsi gefregt
that self he perceived and Galilean a is man the asked

ער איז פון הורדוסנס ממשלה , האט ער אים אוועקגעשיקט צו הורדוסן,
Hordosn tsu avekgeshikt im er hot memshole Hordosns fun iz er
Herod to sent away him he has authority Herod's of is he

וועלכער איז אליין אויך געווען אין ירושלים אין די דאזיקע טעג.
teg dozike di in Yerushalayim in geven oich alein iz velcher
days these the in Jerusalem in was also himself is who

ח און הורדוס האט זיך זייער געפריידט, זעענדיק יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan zeendik gefreidt zeier zich hot Hordos un
Yehoshua seeing glad very self has Herod and

ווארום שוין א לאנגע צייט ווי ער האט אים גערן געוואלט זען,
zen gevolt geren im hot er vi tsait lange a shoin vorem
see wanted eagerly him has he as time long a already because

צוליב דעם וואס ער האט געהערט וועגן אים, און האט געהאפט
gehoft hot un im vegen gehert hot er vos dem tsulib
hoped has and him about heard has he what the on account of

צו זען עפעס אן אות געטאן פון אים. ט און ער האט אים געשטעלט
geshtelt im hot er un im fun geton os an epes zen tsu
put him has he and him from done sign an something see to

א סך קשיות ; ער אבער האט אים גארנישט געענטפערט. י און
un geentfert gornisht im hot ober er kashies sach a
and answered nothing him has however he questions many a

די הויפט כהנים און די סופרים זענען געשטאנען און האבן אים
im hoben un geshtanen zenen sofrim di un koyanim hoipt di
him have and standing are scribes the and kohenim chief the

אייפערדיק אנגעקלאגט. יא און הורדוס מיט זיינע זעלנער האבן אים
im hoben zelner zaine mit Hordos un ongeklogt eiferdik
him have soldiers his with Herod and accused zealously

פאראכט און אפגעשפאט פון אים, און אנטוענדיק אים אין
in im ontuendik un im fun opgeshpot un faracht
in him dressed with clothes and him of mocked and scorned

א פראכטפול מלבוש , האט ער אים צוריקגעשיקט צו פילאטוסן.
Pilatusn tsu tsurikgeshikt im er hot malbesh prachtful a
Pilate to send back him he has garment splendid a

(ישעיהו נג, ז-ח.) יב און הורדוס און פילאטוס זענען געווארן פריינד
fraind gevoren zenen Pilatus un Hordos un z-ch ng Yeshayah
friends become are Pilate and Herod and 7-8 53 Yeshayah

איינער מיטן אנדערן אין דעם זעלביקן טאג; ווארום פריער האט
hot frier vorem tog zelbikn dem in andern miten einer
has previously because day same the in other with the one

געהערשט א שנאה צווישן זיי .
zei tsvishen sinah a gehersht
them between hostility a reigned supreme

יג און פילאטוס האט צוזאמענגערופן די הויפט כהנים און די
di un koyanim hoipt di tsuzamengerufen hot Pilatus un
the and kohenim chief the called together has Pilate and

שרים און דאס פאלק. יד און צו זיי געזאגט: איר האט אהערגעברענגט
ahergebrengt hot ir gezogt zei tsu un folk dos un sorim
brought hither has you said them to and people the and rulers

6 And when Pilate heard
this, he asked whether
the man was a Gelili *(an
inhabitant of the Galil)*. 7 And
having learned that he
is under the jurisdiction
of Herod, he sent him to
Herod, who was also in
Yerushalayim during those
days.

8 And Herod, having laid
eyes on Rebbe Melech
HaMoshiach, had great
simcha. For he was for a
long time wanting to see
him, because he keeps
hearing things about
him and was hoping to
watch some ot *(miraculous
sign)* being performed
by him. 9 And Herod was
questioning him with many
words, but he answered
him nothing. 10 And the
Rashei Hakohenim and
the Sofrim had stood
by vehemently accusing
Rebbe, Melech HaMoshiach.
11 And having treated him
with contempt, Herod
with his chaiyalim also
ridiculed him, having
clothed him in an elegant
royal robe. So they thus
sent back him to Pilate.
12 And Herod and Pilate
became fast friends with one
another on that very day,
for they were previously
at enmity toward each
other.

13 And Pilate, when
he had assembled the
Rashei Hakohanim and
the manhigim and the
people, 14 Said to them,

דעם דאזיקן מענטשן פאר מיר, ווי א פאלקספארפירער; און זע , איך
ich ze un folksfarfirer a vi mir far mentshn dozikn dem
I look and public corrupter a as me before man this the

האב אים אויסגעפארשט פאר אייך, און האב נישט געפונען אין דעם
dem in gefunen nisht hob un aich far oisgeforsht im hob
the in found not have and you before examined him have

דאזיקן מענטשן קיין שום שולד, וואס שייך דעם , וואס
vos dem shaich vos shuld shum kein mentshn dozikn
which the matter relates to which guilt whatever any man this

איר קלאגט אים אָן; טו ניין , אפילו הורדוס אויך נישט; ווארום ער האט
hot er vorem nisht oich Hordos afile nein on im klogt ir
has he because not also Herod even no on him complain you

אים צוריקגעשיקט צו אונדז; און זע , ער האט גארנישט געטאן, פארוואס
farvos geton gornisht hot er ze un undz tsu tsurikgeshikt im
why done nothing has he look and us to send back him

ער זאל זיין חייב מיתה. טז איך וועל אים דעריבער לאזן געבן שלעק ,
shlek geben lozen deriber im vel ich mise chayev zain zol er
scourge give let therefore him will I death liable be shall he

און אפלאזן. יז און ער האט געמוזט אפלאזן פאר זיי איינעם אויף יום
yom oif einem zei far oplozen gemuzt hot er un oplozen un
Yom on one them for release obliged was he and release and

טוב. יח און דער גאנצער המון האט געשריגן , אזוי צו זאגן : אוועק מיט
mit avek zogen tsu azoi geshrigen hot hamon gantser der un tov
with away say to so shouted has crowd whole the and Tov

דעם דאזיקן, און באפריי אונדז בר-אבאן ! יט וועלכער איז אריינגעווארפן
araingevorfen iz velcher Bar-Abban undz bafrai un dozikn dem
thrown is who Bar-Abba us release and this the

געווארן אין געפענקעניש אריין צוליב אן אויפשטאנד, וואס איז
iz vos oifshtand an tsulib arain gefenkenish in gevoren
is which insurrection an on account of into imprisonment in become

פארגעקומען אין דער שטאט, און צוליב א מערדעריי. כ און ווידער
vider un merderai a tsulib un shtot der in forgekumen
again and murder a on account of and city the in happened

האט פילאטוס אויסגערופן צו זיי , וועלנדיק אפלאזן יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan oplozen velendik zei tsu oisgerufen Pilatus hot
Yehoshua release will them to proclaimed Pilate has

כא זיי אבער האבן געשריגן , אזוי צו זאגן : אויפהענגען אים אויף דער
der oif im oifhengen zogen tsu azoi geshrigen hoben ober zei
the on him hanged up say to so shouted have however they

בוים! אויפהענגען אים אויף דער בוים! כב און צום דריטן מאל האט ער
er hot mol dritn tsum un boim der oif im oifhengen boim
he has time third to the and tree the on him hanged up tree

צו זיי געזאגט: וואס פאר א בייז האט ער דען געטאן? איך האב נישט
nisht hob ich geton den er hot beiz a far vos gezogt zei tsu
not have I done then he has evil an for what said them to

געפונען קיין שום טויט שולד אין אים; איך וועל אים דעריבער לאזן
lozen deriber im vel ich im in shuld toit shum kein gefunen
let therefore him will I him in guilt death in no way any found

געבן שלעק און באפרייען. כג זיי אבער האבן אנגעהאלטן מיט
mit ongehalten hoben ober zei bafraien un shlek geben
with kept at it have however they release and scourge give

הויכע קולות, פאדערנדיק, אז ער זאל אים אויפהענגען אויף א בוים.
boim a oif oifhengen im zol er az foderendik koiles hoiche
tree a on hanged up him shall he that demanding shouts loud

You brought to me this
man causing the people
to rise up in mered
(revolt), and, hinei, I
have cross-examined him
before you and I found
nothing in this man of
the crime of which you
make accusations against
him. 15 And neither did
Herod, for he sent him
back to us, and, hinei,
nothing worthy of mishpat
mavet has been done by
him. 16 Therefore, having
disciplined him, I will
release him. [17 Now he
was obliged to release
to them one at the Chag
(Festival).] 18 But they cried
out with one kol, saying,
Away with this one! And
release to us Bar-Abba!
19 (Bar-Abba was a man
who was thrown into the
beis hasohar, because of
some insurrection which
occurred in HaIr as well
as a retzach.) 20 And again
Pilate addressed them,
wishing to release Rebbe
Melech HaMoshiach.
21 But they were crying
out saying, Let him be
talui al HaEtz! Let him
be hanged on HaEtz!
22 And a paam shlishit
(third time), Pilate said to
them, But what raah did
this one do? No crime
worthy of mavet did I
find in him. Therefore,
having disciplined him,
I will release him. 23 But
they insisted with a kol
gadol demanding him
to be hanged on HaEtz
and their voices were

און די געשרייען זייערע האבן גובר געווען. כד און פילאטוס האט
hot Pilatus un geven goiver hoben zeiere geshraien di un
has Pilate and did prevailed have their shouts the and

געמשפט, אז זייער פאדערונג זאל געשען . כה און האט באפרייט
bafrait hot un geshen zol foderung zeier az gemishpet
set free has and to happen shall demand their that judged

דעם , וואס איז אריינגעווארפן געווארן אין געפענקעניש אריין
arain gefenkenish in gevoren araingevorfen iz vos dem
into imprisonment in become thrown is which the one

צוליב אן אויפשטאנד און מערדעריי, וועמען זיי האבן באגערט;
bagert hoben zei vemen merderai un oifshtand an tsulib
asked for have they whom murder and insurrection an on account of

יהושען/ישוען אבער האט ער איבערגעגעבן צו זייער ווילן.
vilen zeier tsu ibergegeben er hot ober Yeshuan/Yehoshuan
will their to handed over he has however Yehoshua

כו און ווי זיי האבן אים אוועקגעפירט, האבן זיי געכאפט א געוויסן
gevisen a gechapt zei hoben avekgefirt im hoben zei vi un
certain a seized they have led away him have they as and

שמעון פון קירניה, קומענדיק פונם פעלד, און האבן ארויפגעלייגט
aroifgeleigt hoben un feld funem kumendik Cyrene fun Shim'on
did place have and field from the coming Cyrene of Simon

אויף אים דעם בוים, אז ער זאל אים טראגן נאך יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan noch trogen im zol er az boim dem im oif
Yehoshua behind carry it shall he that tree the him on

כז און עס האט אים נאכגעפאלגט א גרויסער המון עם און פרויען,
froien un am hamon groiser a nochgefolgt im hot es un
women and people crowd great a followed him has it and

וואס האבן אים באקלאגט און באוויינט. כח יהושע/ישוע אבער
ober Yeshua/Yehoshua baveint un baklogt im hoben vos
however Yehoshua weeping and lament him have who

האט זיך אויסגעדרייט צו זיי און געזאגט: טעכטער פון ירושלים ,
Yerushalayim fun techter gezogt un zei tsu oisgedreit zich hot
Jerusalem of daughters said and them to turn around self has

וויינט נישט איבער מיר; נאר וויינט ליבער איבער זיך אליין, און איבער
iber un alein zich iber liber veint nor mir iber nisht veint
over and alone self over rather weep but me over not weep

אייערע קינדער! כט ווייל , זע , עס קומען טעג, אין וועלכע מען וועט
vet men velche in teg kumen es ze vail kinder eiere
will they which in days come there look because children your

זאגן : וואויל איז די עקרות, און די לייבער, וואס האבן נישט געבוירן,
geboiren nisht hoben vos laiber di un akores di iz voil zogen
bore not have that wombs the and barren the is blessed say

און די בריסטן, וואס האבן נישט געגעבן צו זויגן ! ל דעמאלט וועט
vet demolt zoigen tsu gegeben nisht hoben vos bristn di un
will then nurse to given not have that breasts the and

מען אנהויבן צו זאגן צו די בערג : פאלט אויף אונדז! און צו די
di tsu un undz oif falt berg di tsu zogen tsu onhoiben men
the to and us on falls mountains the to say to begin they

בערגלעך: דעקט אונדז צו ! לא ווייל אויב מען טוט דאס צום גרינעם
grinem tsum dos tut men oib vail tsu undz dekt bergelech
green to the this do they if because over us cover hills

האלץ, וואס וועט שוין געשען צום פארדארטן?
fardartn tsum geshen shoin vet vos holts
dried out to the to happen at last will what wood

roiv *(the larger portion)*
prevailing. 24 And Pilate
decided that their demand
be accomplished. 25 And
Pilate released the one
they were requesting, the
one who had been thrown
into the beis hasohar on
account of an insurrection
and retzach, but Rebbe
Melech HaMoshiach he
delivered over to their
ratzon.

26 And as they led him
away, having seized a certain
Shim'on, a Cyrenian, coming
in from the country, they
put upon him Moshiach's
Etz to carry, following
Rebbe Melech HaMoshiach.
27 And a great multitude
of HaAm were following
him and nashim, who were
acting as avelim, lamenting
for him. 28 And having
turned to them, Rebbe
Melech HaMoshiach said,
Benot HaYerushalayim
(Daughters of Yerushalayim),
stop weeping for me;
weep for yourselves
and for your yeladim,
29 Because, hinei, yamim
are coming in which they
will say, Ashrey are the
barren and the wombs
which did not bear and
the breasts which did
not nurse. 30 Then they
will begin to say to the
mountain, Fall on us!
And to the hills, Bury
us. 31 Because if while an
etz *(tree)* is green they
do these things, what
may happen when it is
dry?

לב און צוויי אנדערע, פארברעכער, זענען געפירט געווארן צוזאמען
tsuzamen gevoren gefirt zenen farbrecher andere tsvei un
together become led are criminals other two and

מיט אים געטייט צו ווערן.
veren tsu geteit im mit
be to killed him with

לג און ווען זיי זענען געקומען צו דעם ארט, וואס מען רופט
ruft men vos ort dem tsu gekumen zenen zei ven un
call they which place the to come are they when and

עס גלגלתא , האבן זיי אים דארט אויפגעהאנגען אויף א בוים, און
un boim a oif oifgehongen dort im zei hoben Gulgolta es
and tree a on hung up there him they have Golgotha it

די פארברעכער, דעם אויף דער רעכטער זייט און דעם אויף
oif dem un zait rechter der oif dem farbrecher di
on the one and side right the on the one criminals the

דער לינקער זייט. (ישעיהו נג, יב.) לד יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua ib ng Yeshayah zait linker der
has however Yehoshua 12 53 Yeshayah side left the

געזאגט: פאטער, פארגיב , זיי ווארום , זיי ווייסן נישט, וואס זיי
zei vos nisht veisen zei vorem zei fargib foter gezogt
they what not know they because them forgive Father said

טאן! זיי אבער האבן זיך צעטיילט זיינע קליידער און געווארפן
gevorfen un kleider zaine tseteilt zich hoben ober zei ton
cast and clothing his divide self have however they do

גורל. (תהלים כב, יח.) לה און דאס פאלק איז געשטאנען און האט עס
es hot un geshtanen iz folk dos un ich chb Tehilim goral
it has and standing is people the and 18 22 Psalms lots

צוגעזען . און אויך די שרים האבן אפגעשפאט פון אים, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi im fun opgeshpot hoben sorim di oich un tsugezen
say to so him of mocked have rulers the also and watching

אנדערע האט ער געהאלפן; זאל ער זיך אליין העלפן, אויב ער איז דער
der iz er oib helfen alein zich er zol geholfen er hot andere
the is he if save alone self he shall saved he has other

משיח , דער אויסדערוויילטער פון ה' ! לו און אויך די זעלנער
zelner di oich un Hashem fun oisderveilter der Moshiach
soldiers the also and Hashem of chosen one the Moshiach

האבן אים אויסגעלאכט, צוקומענדיק צו אים, און ברענגענדיק עסיק
esik brengendik un im tsu tsukumendik oisgelacht im hoben
vinegar bringing and him to coming up made fun of him have

פאר אים. (תהלים סט, כא.) לז און האבן געזאגט: אויב דו ביסט דער
der bist du oib gezogt hoben un cha st Tehilim im far
the are you if said have and 21 69 Psalms him for

קעניג פון די יידן, ראטעווע דיך אליין! לח און איבער אים איז אויך געווען
geven oich iz im iber un alein dich rateve Yidn di fun kenig
was also is him over and alone you save Jews the of king

אן אויפשריפט: דאס איז דער קעניג פון די יידן .
Yidn di fun kenig der iz dos oifshrift an
Jews the of king the is this inscription an

לט איינער אבער פון די פארברעכער, וואס זענען געהענגט געווארן,
gevoren gehengt zenen vos farbrecher di fun ober einer
become hanged are who criminals the of however one

האט אים געלעסטערט, אזוי צו זאגן : צי ביסטו דען נישט דער משיח ?
Moshiach der nisht den bistu tsi zogen tsu azoi gelestert im hot
Moshiach the not then you are say to so blasphemed him has

32 And two POSHA'IM
(criminals, resha'im) were also
being led away with Rebbe,
Melech HaMoshiach to be
executed.

33 And when they came
upon the place being
called The Skull, there
they hanged each on
his etz, Rebbe, Melech
HaMoshiach and the
POSHA'IM *(criminals)*,
one on the right, and
one on the left. 34 But
Rebbe Melech HaMoshiach
was saying, Abba, grant
selicha to them, for
they have no daas of
what they are doing.
And dividing up his
garments, VAPPILU
GORAL *(they cast lots)*.
35 And HaAm had stood
watching. And the
manhigim were mocking
him also, saying, Others
he saved, let him save
himself, if this one
is the Rebbe Melech
HaMoshiach of Hashem,
the Bechir Hashem.
36 And the chaiyalim also
ridiculed him as they
approached, offering
CHOMETZ *(wine vinegar)*
to him, 37 and saying,
If you are HaMelech
HaYehudim, save yourself.
38 And there was also
an inscription over
him, this is hamelech
hayehudim.

39 And one of the POSHA'IM
(criminals) having been
hanged with him was
speaking Chillul Hashem
gadfanut against him, saying,

ראטעווע זשע דיך אליין און אונדז! מ נאר דער אנדערער האט ענטפערנדיק
entferendik hot anderer der nor undz un alein dich zhe rateve
answering has another the but us and alone you then save

אנגעשריגן אויף אים, און געזאגט: דו האסט אויך נישט קיין מורא פאר
far moire kein nisht oich host du gezogt un im oif ongeshrigen
before fear any not also have you said and him on rebuked

ה׳, ביסט דאך אין דעם זעלביקן משפט! מא מיר טאקע
take mir mishpot zelbikn dem in doch bist Hashem
actually we judgment same the in after all you be Hashem

מיט רעכט; ווארום מיר האבן באקומען דאס, וואס אונדזערע מעשים
maisim undzere vos dos bakumen hoben mir vorem recht mit
deeds our which that received have we because right with

זענען ווערט געווען; ער אבער האט דאך נישט געטאן קיין שום
shum kein geton nisht doch hot ober er geven vert zenen
in no way any done not after all has however he was worthy are

עוולה! מב און האט געזאגט: יהושע/ישוע, געדענק מיך, ווען
ven mich gedenk Yeshua/Yehoshua gezogt hot un avle
when me remember Yehoshua said has and wrong

דו קומסט אין דיין מלכות אריין! מג און ער האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot er un arain Malchus dain in kumst du
said him to has he and into kingdom of your in come you

באמת זאג איך דיר: היינט וועסטו זיין מיט מיר אין גן עדן!
Eidn Gan in mir mit zain vestu haint dir ich zog beemes
Eden Garden of in me with be will you today you I say in truth

מד און עס איז שוין געווען ארום דער זעקסטער שעה, און א
a un sho zekster der arum geven shoin iz es un
a and hour sixth the around was already is it and

פינצטערניש איז געקומען איבערן גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה.
sho nainter der biz land gantsn ibern gekumen iz fintsternish
hour ninth the until land entire over come is darkness

מה און די זון איז פארפינסטערט געווארן, און דאס פרוכת פון היכל
Heichal fun Parochet dos un gevoren farfinstert iz zun di un
Heikhal of Parochet the and become darkened is sun the and

האט זיך צעריסן אין צוויי אין דער מיט. מו און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un mit der in tsveien in tserisn zich hot
Yehoshua and midst the in two in tear apart self has

האט א געשריי געטאן מיט א הויך קול, און געזאגט: פאטער, אין
in foter gezogt un kol hoich a mit geton geshrei a hot
in Father said and voice loud a with done shout a has

דיינע הענט גיב איך איבער מיין גייסט! און דאס זאגנדיק, האט ער
er hot zogendik dos un gaist main iber ich gib hent daine
he has saying this and spirit my over I give hands your

אויסגעהויכט זיין אטעם. (תהלים לא, ה.) מז ווי אבער דער אפיציר
ofitsir der ober vi h la Tehilim otem zain oisgehoicht
officer the however as 5 31 Psalms breath his let out

האט געזען, וואס עס איז געשען, האט ער אפגעגעבן כבוד צו ה׳,
Hashem tsu koved opgegeben er hot geshen iz es vos gezen hot
Hashem to glory give he has occurred has it what seen has

אזוי צו זאגן: דער דאזיקער מענטש איז באמת געווען א צדיק!
tsadik a geven beemes iz mentsh doziker der zogen tsu azoi
tsaddik a was in truth is man this the say to so

מח און אלע המונים מענטשן, וואס זענען זיך צונויפגעקומען צו דער
der tsu tsunoifgekumen zich zenen vos mentshn hamonim ale un
the to come together self are who people crowds of all and

Are you not the Rebbe
Melech HaMoshiach? 40 Save
yourself and us. And in reply
the other, rebuking him,
said, Do you not have yirat
Shomayim? For you are under
the same gezar din *(verdict)*
of harshaah *(condemnation as
guilty)*. 41 And this is a just
gezar din against us, for we
deserve what we are getting
for our ma'asim *(deeds)*. But
this one did nothing rah.
42 And he was saying, Adoni,
remember me when you come
into your Malchut. 43 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to him, Omein, I say
to you, hayom *(today)* you
will be with me in Gan
Eden.

44 It was already the
sixth hour and choshech
was over the whole
land until the ninth
hour. 45 The shemesh
being obscured; and
the Parochet in the
Beis Hamikdash was
torn in two. 46 And
having cried out
with a kol gadol, he
said, Abba, BYADCHA
AFKID RUCHI *(into
your hands I commit my
ruach)*. And this having
said, he breathed out
his last. 47 And the
centurion who saw the
thing that happened
was saying, Baruch
Hashem, surely this
man was a Tzaddik.
48 And when all the
hamon *(crowd)* that
had assembled at this
spectacle had observed

דאזיקער זעונג , זעענדיק די זאכן , וואס זענען געשען , האבן זיך
zich hoben geshen zenen vos zachn di zeendik zeung doziker
self have happened are which things the seeing spectacle this one

געשלאגן אויף דער ברוסט און זיך אומגעקערט. [מט] עס זענען אבער
ober zenen es umgekert zich un brust der oif geshlogen
however are it returned self and breast the on beat

געשטאנען אלע זיינע באקאנטע פונדערווייטנס , און די פרויען,
froien di un fundervaitns bakante zaine ale geshtanen
women the and from a distance acquaintances his all standing

וועלכע האבן אים נאכגעפאלגט פון גליל , און האבן דאס צוגעזען .
tsugezen dos hoben un Galil fun nochgefolgt im hoben velche
watching this have and Galilee from followed him have which

[נ] און זע , א געוויסער מאן מיטן נאמען יוסף , וועלכער איז
iz velcher Yosef nomen miten man geviser a ze un
is who Joseph name with the man certain a look and

געווען א יועץ , אן איש טוב וצדיק , [נא] (ער איז נישט געווען
geven nisht iz er utsadek tov ish an yuets a geven
was not is he and righteous good man an counsellor a was

איינשטימיק מיט זייער עצה און מיט זייער טאן) פון הרמתים , א
a HaRamatayim fun ton zeier mit un eitse zeier mit einshtimik
a Ramatayim from do their with and counsel their with agree

יידישע שטאט, וועלכער האט געהאפט אויף דעם קעניגרייך פון ה׳ ;
Hashem fun kenigraich dem oif gehoft hot velcher shtot Yiddishe
Hashem of kingdom the on hoped has who city Jewish

[נב] ער איז געגאנגען צו פילאטוסן און האט געבעטן פון אים ישועס גוף .
guf Yeshuas im fun gebeten hot un Pilatusn tsu gegangen iz er
body Yeshua's him of begged has and Pilate to go is he

[נג] און האט אים אראפגענומען, אים איינגעוויקלט אין א ליילעך, און געלייגט
geleigt un lailech a in aingeviklt im aropgenumen im hot un
put and sheet a in wrapped him take down him has and

אין א קבר , אויסגעהאקט אין א פעלדזן, וואו עס איז נאך קיינמאל
keinmol noch iz es vu feldzn a in oisgehakt keyver a in
never after is it where rock a in hewn tomb a in

קיינער נישט געלייגט געווארן. [נד] און דער טאג איז געווען ערב שבת ,
Shabbos erev geven iz tog der un gevoren geleigt nisht keiner
Sabbath Erev was is day the and become put not no one

און דער שבת האט שוין געהאלטן ביים צופאלן. [נה] די פרויען
froien di tsufalen baim gehalten shoin hot Shabbos der un
women the fall at the held already was Sabbath the and

אבער , וואס האבן אים באגלייט פון גליל , זענען נאכגעגאנגען,
nochgegangen zenen Galil fun bagleit im hoben vos ober
follow are Galilee from accompanied him have who however

און האבן געזען דאס קבר , און וויאזוי זיין קערפער איז געלייגט געווארן.
gevoren geleigt iz kerper zain viazoi un keyver dos gezen hoben un
become laid is body his how and tomb the seen have and

[נו] און האבן זיך אומגעקערט, און צוגעגרייט בשמים און זאלבן .
zalben un bsomim tsugegreit un umgekert zich hoben un
ointments and spices prepared and returned self have and

און שבת האבן זיי גערוט לויט דעם געבאט (פון דער תורה).
toire der fun gebot dem loit gerut zei hoben Shabbos un
Torah the of command the according to rested they have Sabbath and

the things that had happened, they went away beating their chests. [49] And all his acquaintances stood at a distance and the nashim, the ones following him from the Galil, observed these things.

[50] And, hinei, a man by name Yosef being a member of the Sanhedrin, and an ish tov and a tzaddik, [51] (This one had not consented to their cheshbon and action) came from Ramatayim, a shtetl of Yehudah. He was waiting expectantly for the Malchut Hashem. [52] He approached Pilate, and asked for the gufat Yehoshua. [53] And, having taken down geviyyato *(his body)*, he wrapped it in a linen and placed it in a hewn kever *(tomb)* where not anyone had yet been laid. [54] And it was nearly Erev Shabbat, Shabbos was drawing near. [55] And following along after, the nashim who had come out of the Galil with him, saw the kever *(tomb)* and how his NEVELAH *(body)* was laid. [56] And having returned, they prepared spices and ointments. And on Shabbos they rested according to the mitzvah *(commandment)*.

כד

און דעם ערשטן טאג פון דער וואך, ווען עס האט אנגעהויבן
ongehoiben hot es ven voch der fun tog ershtn dem un
begun has it when week the of day first the and

24

But on Yom HaRishon, the first

טאגבראך, זענען זיי געקומען צום קבר , ברענגענדיק די
togbroch zenen zei gekumen tsum keyver brengendik di
daybreak are they come to the tomb bringing the

בשמים, וואס זיי האבן צוגעגרייט. ב זיי האבן אבער געפונען
bsomim vos zei hoben tsugegreit hoben zei ober gefunen
spices which they have prepared have they however found

דעם שטיין אראפגעקייקלט פונם קבר ; ג און זענען אריינגעגאנגען,
dem shtein aropgekaiklt funem keyver un zenen araingegangen
the stone removed by rolling from the tomb and are entered

און האבן נישט געפונען דעם גוף פון דעם האר יהושע/ישוע . ד און
un hoben nisht gefunen dem guf fun dem Har Yehoshua/Yeshua un
and have not found the body of the L-rd Yehoshua and

עס איז געשען , בשעת זיי זענען אזוי געווען מבולבל וועגן
es iz geshen beshas zei zenen azoi geven mevulbl vegen
it is happened while they are in this way was perplexed about

דעם, זע , צוויי מענער זענען געשטאנען נעבן זיי אין שטראלנדיקע
dem ze tsvei mener zenen geshtanen nebn zei in shtralendike
that look two men are standing near them in dazzling

קליידער; ה און ווי זיי האבן זיך דערשראקן און געגייגט די פנימער
kleider un vi zei hoben zich dershroken un geneigt di penemer
clothing and as they have self terrified and bowed the faces

צו דער ערד , האבן די דאזיקע געזאגט צו זיי : וואס זוכט איר
tsu der erd hoben di dozike gezogt tsu zei vos zucht ir
to the earth have the these said to them why seek you

דעם לעבעדיקן צווישן די טויטע? ו ער איז דא נישטא , נאר איז
dem lebedikn tsvishen di toite er iz do nishto nor iz
the living among the dead he is there is not here but is

אויפגעשטאנען! דערמאנט זיך ווי ער האט גערעדט צו אייך, בשעת
oifgeshtanen dermont zich vi er hot geredt tsu aich beshas
stand up again remember self how he has spoken to you while

ער איז נאך געווען אין גליל , און געזאגט, ז אז דער בר אנש
er iz noch geven in Galil un gezogt az der Bar Enosh
he is still was in Galilee and said that the Son of Man

מוז איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון זינדיקע מענטשן, און ווערן
muz ibergegeben veren in di hent fun zindike mentshn un veren
must handed over to be in the hands of sinner people and to be

אויפגעהאנגען אויף א בוים, און דעם דריטן טאג ווידער אויפשטיין. ח און
oifgehongen oif a boim un dem dritn tog vider oifshtein un
hung up on a tree and the third day again stand up and

זיי האבן זיך דערמאנט זיינע ווערטער, ט און האבן זיך אומגעקערט
zei hoben zich dermont zaine verter un hoben zich umgekert
they have self remembered his words and have self returned

פונם קבר , און דערציילט אלע די דאזיקע זאכן צו די עלף ,
funem keyver un dertseilt ale di dozike zachn tsu di elf
from the tomb and reported all the these things to the eleven

און צו אלע איבריקע . י און דאס זענען געווען מרים פון מגדלה ,
un tsu ale ibrike un dos zenen geven Miryam fun Magdala
and to all remaining and these are was Mary of Magdala

און יוחנה , און מרים , יעקבס מוטער; און די איבריקע מיט
un Yochanah un Miryam Yaakovs muter un di ibrike mit
and Yochanah and Mary James' mother and the remaining with

זיי האבן דאס געזאגט צו די שליחים , יא און די דאזיקע רייד זענען
zei hoben dos gezogt tsu di shlichim un di dozike reid zenen
them have this told to the Shlichim and the these words are

day of the shavua *(week)*, very
early in the boker, they went
to the kever *(tomb)* bringing
what spices they prepared.
2 But they found the even
(stone) having been rolled
away from the kever *(tomb)*,
3 and, having entered, they
did not find geviyyato *(his
body)* of the Rebbe Melech
HaMoshiach Adoneinu. 4 It
came about while they were
perplexed about this, indeed,
hinei, shnayim *(two)*, who
were garmented in dazzling
robes, stood by them. 5 And
having become terrified, the
nashim bowed their faces to
the ground. They said to the
nashim, Why are you seeking
HaChai *(the One living)* among
HaMesim? 6 He is not here,
he kam *(stood up)* litechiyyah
(to come to life again). Have
zikaron *(recollection)* how he
spoke to you while he was
still in the Galil, 7 Saying,
It is necessary for the Bar
Enosh to be delivered over
into the hands of anashim
chote'im and to be talui
al HaEtz *(to be hanged on
the Tree)*, and on HaYom
HaShlishi to stand up alive
again. 8 And they remembered
the words of Rebbe, Melech
HaMoshiach. 9 And having
returned from the kever
(tomb), they reported all these
things to the Achad Asar *(the
Eleven)* and to all the others.
10 Now there were Miryam of
Magdala and Yochanah and
Miryam the Em *(mother)* of
Ya'akov, and the others with
them. They were telling the
Moshiach's Shlichim these
things, 11 And these words

זיי פארגעקומען ווי פוסטע מעשיות , און האבן זיי נישט געגלויבט.
gegloibt nisht zei hoben un mayseyus puste vi forgekumen zei
believed not they have and tales idle as seemed they

יב נאר פעטרוס האט זיך אויפגעהויבן און איז אהינגעלאפן צום קבר ;
keyver tsum ahingelofen iz un oifgehoiben zich hot Petros nor
tomb to the run there is and got up self has Peter but

און איינבייגנדיק זיך , זעט ער די תכריכים ליגן אליין; און ער
er un alein lign tachrichim di er zet zich ainbeigendik un
he and only lying tachrichim the he sees self stooping down and

איז אוועק צו זיך אהיים, וואונדערנדיק זיך איבער דעם, וואס איז
iz vos dem iber zich vunderendik aheim zich tsu avek iz
is what that over self wondering home self to went away is

געשען .
geshen
occurred

יג און זע , צוויי פון זיי זענען דעם זעלביקן טאג געווען אויפן וועג
veg oifen geven tog zelbikn dem zenen zei fun tsvei ze un
way on the were day same that are them of two look and

אין א דארף אריין מיטן נאמען עמאוס , וואס איז געלעגן זעכציק
zechtsik gelegen iz vos Emmaus nomen miten arain dorf a in
sixty lie is which Ammaus name with the into village a in

אקער-פעלד פון ירושלים . יד און האבן געשמועסט צווישן זיך
zich tsvishen geshmuest hoben un Yerushalayim fun aker-feld
self among talking have and Jerusalem from acre-field

וועגן אלעם דעם, וואס איז פארגעקומען. און עס איז געשען , טו בשעת
beshas geshen iz es un forgekumen iz vos dem alem vegen
while happened is it and take place is what that all about

זיי האבן געשמועסט און געהאלטן א וויכוח , האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot vikuech a gehalten un geshmuest hoben zei
Yehoshua has discussion a held and talking have they

אליין גענענט, און איז מיטגעגאנגען מיט זיי . טז זייערע אויגן אבער
ober oigen zeiere zei mit mitgegangen iz un genent alein
however eyes their them with accompany is and near himself

זענען געהאלטן געווארן, כדי זיי זאלן אים נישט דערקענען. יז און
un derkenen nisht im zolen zei kedei gevoren gehalten zenen
and recognize not him should they so that become kept back are

ער האט צו זיי געזאגט: וואס פאר א ווערטער זענען דאס, וואס איר
ir vos dos zenen verter a far vos gezogt zei tsu hot er
you which this are words a for who said them to has he

רעדט איינער מיט דעם אנדערן אונטערוועגנס? און זיי זענען געבליבן
gebliben zenen zei un untervegns andern dem mit einer redt
remain are they and on the way other the with one speaks

שטיין מיט באטריבטע פנימער. יח און דער איינער מיטן נאמען
nomen miten einer der un penemer batribte mit shtein
name with the one the and faces sad with stand

קלעאפאס, האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: ביסטו דער איינציקער
eintsiker der bistu im tsu gezogt entferendik hot Kleopas
only the you are him to said answering has Cleopas

פרעמדער אין ירושלים , און ווייסט נישט וואס עס איז דארט געשען
geshen dort iz es vos nisht veist un Yerushalayim in fremder
happened there is it what not knows and Jerusalem in visitor

אין די דאזיקע טעג? יט און ער האט צו זיי געזאגט: וואס? און זיי
zei un vos gezogt zei tsu hot er un teg dozike di in
they and who said them to has he and days these the in

of theirs appeared to the
Moshiach's Shlichim as utter
narrishkait, and the Shlichim
had no emunah in what they
said. 12 Kefa got up and ran to
the kever *(tomb)*. And when
he bent over, Kefa sees the
tachrichim linen clothes only,
and he departed wondering
to himself with tzorich
iyun *(unresolved puzzlement)*
about the thing that had
happened.

13 And, hinei, shnayim
(two) of them that same
day were traveling to a
shtetl being distant sixty
stadia from Yerushalayim,
a shtetl the name of which
is Ammaus. 14 And they
were speaking to one
another concerning all
these things that had
happened. 15 And it came
about while they were
talking and discussing these
things that also Rebbe
Melech HaMoshiach himself
had come near and was
traveling along with them,
16 But the eynayim *(eyes)*
of them were prevented
from recognizing Rebbe,
Melech HaMoshiach. 17 And
he said to them, What
devarim *(words)* are these
which you are exchanging
with one another as you
are walking along? And
they stood with a look of
agmat nefesh *(tzubrochen,
broken-hearted)*. 18 And
in reply one, Cleopas by
name, said to him, Are
you the only one visiting
Yerushalayim that does
not have daas of the things

האבן צו אים געזאגט: דאס פון יהושע/ישוע פון נצרת , וואס איז
iz vos Natseret fun Yeshua/Yehoshua fun dos gezogt im tsu hoben
is who Natseret of Yehoshua of that said him to have

געווען א נביא , מעכטיק אין טאט און אין ווארט פאר ה׳ און
un Hashem far vort in un tat in mechtik novi a geven
and Hashem before word in and deed in powerful prophet a was

דעם גאנצן פאלק; כ און וויאזוי אונדזערע הויפט כהנים און שרים האבן
hoben sorim un koyanim hoipt undzere viazoi un folk gantsn dem
have rulers and kohenim chief our how and nation entire the

אים איבערגעגעבן, אז ער זאל פארמשפט ווערן צום טויט , און
un toit tsum veren farmishpet zol er az ibergegeben im
and death to the to be have condemned shall he that handed over him

האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים. כא מיר אבער האבן געהאפט,
gehoft hoben ober mir boim a oif oifgehongen im hoben
hoped have however we tree a on hung up him have

אז ער איז דאס, וועלכער האט געזאלט אויסלייזן דאס (פאלק) ישראל.
Yisroel folk dos oisleizen gezolt hot velcher dos iz er az
Israel people the redeem should has who that is he that

און אויסער דעם איז שוין היינט דער דריטער טאג, זינט די דאזיקע
dozike di zint tog driter der haint shoin iz dem oiser un
these the since day third the today already is that out of and

זאכן זענען געשען . כב נאר אפילו אייניקע פרויען, וואס געהערן צו
tsu geheren vos froien einike afile nor geshen zenen zachn
to are part who women some even but happened are things

אונדז, האבן אונדז איבערראשט, קומענדיק אינדערפרי צום קבר ;
keyver tsum inderfri kumendik iberrasht undz hoben undz
tomb to the in the morning coming astounded us have us

כג און ווען זיי האבן נישט געפונען זיין גוף , זענען זיי געקומען, און
un gekumen zei zenen guf zain gefunen nisht hoben zei ven un
and come they are body his found not have they when and

האבן געזאגט, אז זיי האבן אויך געזען א דערשיינונג פון מלאכים ,
malochim fun dershainung a gezen oich hoben zei az gezogt hoben
angels of appearance a seen also have they that said have

וועלכע האבן געזאגט, אז ער לעבט. כד און אייניקע פון די אונדזעריקע
undzerike di fun einike un lebt er az gezogt hoben velche
our the of some and lives he that said have who

זענען אוועק צום קבר , און האבן עס געפונען פונקט אזוי, ווי די
di vi azoi punkt gefunen es hoben un keyver tsum avek zenen
the as so exactly found it have and tomb to the went away are

פרויען האבן געזאגט, אים (אליין) אבער האבן זיי נישט געזען.
gezen nisht zei hoben ober alein im gezogt hoben froien
seen not they have however himself him said have women

כה און ער האט צו זיי געזאגט: אָ, איר נאראנים און וואס דאס הארץ
harts dos vos un naronem ir o gezogt zei tsu hot er un
heart the who and foolish ones you o said them to has he and

איז אייך שווער צו גלויבן אלץ, וואס די נביאים האבן גערעדט! כו צי
tsi geredt hoben neviim di vos alts gloiben tsu shver aich iz
spoken have prophets the what all believe to hard you is

האט דען דער משיח נישט געדארפט ליידן די דאזיקע זאכן , און
un zachn dozike di laiden gedarft nisht Moshiach der den hot
and things these the to suffer ought not Moshiach the then has

אריינגיין אין זיין הערלעכקייט אריין? כז און אנהויבנדיק פון (תורת)
torat fun onhoibendik un arain herlechkeit zain in araingein
law of from beginning and into glory his in go in

that have happened in
it in these days? 19 And
he said to them, What
things? And they said to
him, The things about
Yehoshua from Natzeret,
who was a man, a navi,
powerful in ma'aseh and
dvar before Hashem and
all HaAm, 20 And how both
our Kohanim HaGedolim
and minhagim delivered
him over to a mishpat
mavet and how on HaEtz
they hanged him. 21 But we
were holding the tikvah
that he is the one to bring
the Geulah of Yisroel. Ken,
and besides all this, it
is now HaYom HaShlishi
vibahlt *(since)* these things
took place. 22 Also some
nashim *(women)* in our
number astounded us.
They came to the kever
(tomb, Rebbe's ohel) early
this morning, 23 And not
having found geviyyato
(his body), the nashim
(women) came saying also
to have seen a chazon *(vision,
appearance)* of malachim
(angels) who say he lives.
24 And some of the ones
with us departed to the
kever *(tomb)*, and they
found it so, just as also
the nashim *(women)* said,
but him they did not see.
25 And Moshiach said to
them, O foolish ones and
slow in lev *(heart)* to have
emunah in all which the
Neviim spoke. 26 Was it not
necessary for the Rebbe,
Melech HaMoshiach to
suffer these things and
to enter into his kavod

משה און פון אלע נביאים , האט ער אויסגעטייטשט פאר זיי אין אלע
ale in zei far oisgetaitsht er hot neviim ale fun un Moshe
all in them for explained he has prophets all of and Moses

שריפטן דאס, וואס האט א שייכות צו אים. כח און זיי האבן
hoben zei un im tsu shaiches a hot vos dos shriftn
have they and him to relationship a has which that scriptures

זיך דערנענטערט צו דעם דארף , וואוהין זיי זענען געגאנגען, און
un gegangen zenen zei vuahin dorf dem tsu dernentert zich
and go are they where village the to come near self

ער האט זיך געמאכט, ווי ער וואלט געוואלט גיין ווייטער. כט און זיי
zei un vaiter gein gevolt volt er vi gemacht zich hot er
they and farther go wanted would he as made self has he

האבן אים געבעטן, און האבן געזאגט: בלייב ביי אונדז, ווייל עס
es vail undz bai blaib gezogt hoben un gebeten im hoben
it because us with abide said have and begged him have

האלט שוין באלד ביים אוונט , און דער טאג האט זיך שוין
shoin zich hot tog der un ovent baim bald shoin halt
already self has day the and evening by the soon already looming

געניגט ! און ער איז אריינגעגאנגען צו בלייבן ביי זיי . ל און עס איז
iz es un zei bai blaiben tsu araingegangen iz er un geneigt
is it and them with abide to gone in is he and inclined

געשען , בשעתן אנידערזעצן זיך צוזאמען מיט זיי צום טיש,
tish tsum zei mit tsuzamen zich aniderzetsen beshasn geshen
table to the them with together self sit down while happened

האט ער גענומען דאס ברויט, געמאכט א ברכה , האט עס צעבראכן
tsebrochen es hot broche a gemacht broit dos genumen er hot
broken it has blessing a made bread the taken he has

און געגעבן צו זיי . לא און זייערע אויגן זענען אויפגעעפנט געווארן, און
un gevoren oifgeefent zenen oigen zeiere un zei tsu gegeben un
and become opened are eyes their and them to given and

זיי האבן אים דערקענט ; און ער איז פון זיי פארשוואונדן. לב און
un farshvundn zei fun iz er un derkent im hoben zei
and vanish them from is he and recognized him have they

זיי האבן געזאגט איינער צום אנדערן: צי האט דען נישט אונדזער
undzer nisht den hot tsi andern tsum einer gezogt hoben zei
our not then has other to the one said have they

הארץ געברענט אין אונדז, בשעת ער האט מיט אונדז גערעדט אויפן וועג,
veg oifen geredt undz mit hot er beshas undz in gebrent harts
way on the spoken us with has he while us in burned heart

ווי ער האט אונדז אויפגעעפנט די כתבי (הקודש)? לג און זיי
zei un Hakoidesh Kitvei di oifgeefent undz hot er vi
they and the Holy scriptures the opened us has he as

זענען אויפגעשטאנען אין דער זעלביקער שעה און האבן זיך אומגעקערט
umgekert zich hoben un sho zelbiker der in oifgeshtanen zenen
returned self have and hour same the in stand up again are

קיין ירושלים , און האבן געפונען די עלף פארזאמלט, און די ,
di un farzamlt elf di gefunen hoben un Yerushalayim kein
these and gathered eleven the found have and Jerusalem to

וואס זענען געווען מיט זיי ; לד וועלכע האבן געזאגט: דער האר איז
iz Har der gezogt hoben velche zei mit geven zenen vos
is L-rd the said have which them with was are which

באמת אויפגעשטאנען, און האט זיך באוויזן צו שמעונען ! לה און זיי
zei un Shim'onen tsu bavizen zich hot un oifgeshtanen beemes
they and Simon to appear self has and stand up again in truth

(glory)? 27 And having begun from Moshe Rabbenu and from all the Neviim, he explained to them in all the Kitvei Hakodesh the things concerning himself.
28 And they drew near to the shtetl where they were traveling and he acted as though to travel vaiter *(farther)*. 29 And they strongly urged him saying, Stay with us, because it is towards erev and the yom has declined already. And he entered to stay with them. 30 And it came about, while he was reclining at tish with them, having taken the matzot, he made the hamotzi, and, with the betziat halechem *(the breaking of the bread)* he handed it to them. 31 And the eynayim of them were opened, and they had daas, recognizing him. And just then he became invisible to them. 32 And they said to one another, Were not our levavot burning within us as he was speaking to us on the derech, as he was opening to us the Kitvei Hakodesh? 33 And getting up that very hour, they returned to Yerushalayim, and they found the Achad Asar *(Eleven)* gathered together and those with them, 34 Saying that beemes *(really)* Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu was mamash *(definitely)* made to stand up alive and he tahke *(actually)* appeared to Shim'on. 35 And they were explaining the

אליין האבן דערציילט, וואס עס איז געשען אויפן וועג, און וויאזוי ער
er viazoi un veg oifen geshen iz es vos dertseilt hoben alein
he how and way on the happened is it what report have alone

איז פון זיי דערקענט געווארן ביים ברעכן דאס ברויט.
broit dos brechen baim gevoren derkent zei fun iz
bread the breaking by the become recognized them of is

לו און בשעת זיי האבן גערעדט פון די דאזיקע זאכן , איז ער
er iz zachn dozike di fun geredt hoben zei beshas un
he is things these the of spoken have they while and

אליין געשטאנען אין דער מיט צווישן זיי , און זאגט צו זיי :
zei tsu zogt un zei tsvishen mit der in geshtanen alein
them to says and them among midst the in standing himself

שלום עליכם ! לז זיי אבער האבן געציטערט און מורא געהאט,
gehat moire un getsitert hoben ober zei aleichem sholem
had fear and tremble have however they be with you peace

מיינענדיק, אז זיי זען א גייסט. לח און ער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot er un gaist a zen zei az meinendik
said them to has he and spirit a see they that thinking

פארוואס זענט איר אזוי דערשראקן, און פארוואס שטייגן אויף ספקות
sfeikes oif shtaigen farvos un dershroken azoi ir zent farvos
doubts up arise why and terrified so you are why

אין אייער הארץ? לט קוקט אויף מיינע הענט און אויף מיינע פיס, אז
az fis maine oif un hent maine oif kukt harts eier in
that feet my on and hands my on look heart your in

איך בין עס אליין ! רירט מיך אָן און זעט! ווייל א גייסט האט נישט
nisht hot gaist a vail zet un on mich rirt alein es bin ich
not has spirit a because see and on me touch myself it am I

קיין פלייש און ביין , ווי איר זעט, אז איך האב. מ און ווי ער האט דאס
dos hot er vi un hob ich az zet ir vi bein un fleish kein
this has he as and have I that see you as bone and flesh any

געזאגט, האט ער זיי געוויזן די הענט און די פיס. מא און בשעת זיי
zei beshas un fis di un hent di gevizn zei er hot gezogt
they while and feet the and hands the showed them he has said

האבן נאך אלץ נישט געגלויבט פאר פרייד, און זיך געוואונדערט, האט
hot gevundert zich un freid far gegloibt nisht alts noch hoben
has amazed self and joy for believed not all yet have

ער צו זיי געזאגט: צי האט איר דא עפעס צו עסן? מב זיי האבן
zei hoben esen tsu epes do ir hot tsi gezogt zei tsu er
they have eat to something here you have said them to he

אים געגעבן א שטיק געבראטענעם פיש. מג און ער האט עס גענומען , און
un genumen es hot er un fish gebrotenem shtik a gegeben im
and taken it has he and fish broiled piece a given him

געגעסן פאר זייערע אויגן.
oigen zeiere far gegesen
eyes their before eaten

מד און ער האט צו זיי געזאגט: דאס זענען מיינע ווערטער, וואס
vos verter maine zenen dos gezogt zei tsu hot er un
which words my are these said them to has he and

איך האב צו אייך גערעדט, בשעת איך בין נאך געווען מיט אייך, אז
az aich mit geven noch bin ich beshas geredt aich tsu hob ich
that you with was yet am I while spoken you to have I

אלץ מוז דערפילט ווערן, וואס עס שטייט געשריבן אין תורת משה ,
Moshe torat in geshriben shteit es vos veren derfilt muz alts
Moses law of in written stands it which to be fulfilled must all

things on the derech
and how he was made
known to them in the
hisgalus of the betziat
halechem.

36 And while they
were speaking these
things, he stood in the
midst of them, and he
says to them, Shalom
Aleichem. 37 But having
been startled and having
been terrified, they
were thinking they saw
a ruach *(spirit)*. 38 And
he said to them, Why
have you been troubled,
and why do doubts
arise in your levavot?
39 You see my hands
and my feet that I am
myself. Touch me and
see, because a ruach
does not have basar
and atzamot *(bones)*
as you see me having.
40 And having said this,
he showed them his
hands and his feet.
41 And while in their
simcha they were still
disbelieving and astonished,
he said to them, Have
you some okhel here?
42 And they gave him part
of a broiled dag *(fish)*.
43 And having taken it,
in front of them, he ate
it.

44 And he said to them,
These are my devarim which I
spoke to you while still being
with you, that it is necessary
that all the things having
been written in the Torah
of Moshe and the Neviim
and the Tehillim about me

און אין די נביאים , און אין תהלים, וועגן מיר. מה דעמאלט האט ער
er hot demolt mir vegen Tehilim in un neviim di in un
he has then we about Psalms in and prophets the in and

אויפגעעפנט זייער פארשטאנד , משיג צו זיין די כתבי
Kitvei di zain tsu maseg farshtand zeier oifgeefent
Scriptures the be to understand understanding their opened

(הקודש); מו און האט צו זיי געזאגט: אזוי שטייט געשריבן, אז דער
der az geshriben shteit azoi gezogt zei tsu hot un Hakoidesh
the that written stands so said them to has and the Holy

משיח זאל ליידן , און אויפשטיין פון די טויטע דעם דריטן
dritn dem toite di fun oifshtein un laiden zol Moshiach
third the dead the from standing up again and to suffer shall Moshiach

טאג, מז און אז אין זיין נאמען זאל אויסגערופן ווערן א תשובה
tshuve a veren oisgerufen zol nomen zain in az un tog
repentance a to be proclaimed shall name his in that and day

צו דער פארגעבונג פון זינד צווישן אלע פעלקער—אנהויבנדיק פון
fun onhoibendik felker ale tsvishen zind fun fargebung der tsu
from beginning peoples all among sin of forgiveness the to

ירושלים . מח איר זענט עדות פון די דאזיקע זאכן . מט און זע ,
ze un zachn dozike di fun eides zent ir Yerushalayim
look and things these the of witnesses are you Jerusalem

איך שיק אויף אייך די הבטחה פון מיין פאטער; איר אבער בלייבט
blaibt ober ir foter main fun havtachah di aich oif shik ich
remain however you Father my of promise the you on send I

אין דער שטאט, ביז איר וועט אנגעקליידט ווערן מיט גבורה פון אויבן .
oiben fun gvure mit veren ongekleidt vet ir biz shtot der in
on high from power with be clothed will you until city the in

נ און ער האט זיי ארויסגעפירט ביז נאענט קיין בית-היני ,
Beit-Anyah kein noent biz aroisgefirt zei hot er un
Beit-Anyah to near until led out them has he and

און האט אויפגעהויבן זיינע הענט, און זיי געבענטשט. נא און עס
es un gebentsht zei un hent zaine oifgehoiben hot un
it and blessed them and hands his uplifted has and

איז געשען , בשעת דעם בענטשן זיי , האט ער זיך פון זיי
zei fun zich er hot zei bentshen dem beshas geshen iz
them from self he has them bless the while happened is

אפגעשיידט, און איז ארויפגענומען געווארן אין הימל ארײַן. נב און זיי
zei un arain himel in gevoren aroifgenumen iz un opgesheidt
they and into heaven in become taken up is and withdrew

האבן זיך אומגעקערט קיין ירושלים מיט גרויס פרייד; נג און זענען
zenen un freid grois mit Yerushalayim kein umgekert zich hoben
are and joy great with Jerusalem to returned self have

תמיד געווען אין בית המקדש , לויבנדיק ה׳ .
Hashem loibendik Hamikdash beis in geven tomed
Hashem praising HaMikdash house in was continually

to be fulfilled. 45 Then he
opened their minds to have
binah *(understanding)* of
the Kitvei Hakodesh. 46 And
he said to them, Thus it
has been written, that the
Rebbe, Melech HaMoshiach
must suffer his histalkus
(passing) and come back to
life again from HaMesim
on HaYom HaShlishi, 47 And
teshuva for the selicha
(forgiveness) of chattaim
(sins) is to be preached
b'Shem of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to all
the Nations, beginning from
Yerushalayim. 48 You are to
be edim *(witnesses)* of these
things. 49 And, hinei, I send
the havtachah of Avi to you;
but you sit in HaIr *(the City)*
until you may be clothed with
oz *(power)* from on High.
50 And he led them outside as
far as Beit-Anyah, and having
lifted up his hands, he said
a bracha over them. 51 And
while he said the bracha
over them, he departed
from them, being taken
up in an aliyah ascent to
Shomayim. 52 And they,
having reverenced him
in worship, returned to
Yerushalayim with simcha
gedolah. 53 And they were
continually in the Beis
Hamikdash praising Hashem.

© 2024 Artists for Israel International
All Rights Reserved.